

Folketrygdloven

Tittel:	Lov om folketrygd
Dato:	01.05.1997
Sist endret:	07.01.2005
Publikasjon:	82-022-4731-4
Departement:	Arbeids- og sosialdepartementet
Kilde:	Lovdata

INNHold

Hvordan folketrygdloven er oppbygd

Del I. Innledende bestemmelser

Kapittel 1. Formål og definisjoner m.m.

- § 1-1. Formål
- § 1-2. Vern mot private avtaler
- § 1-3. Avtaler med andre land om trygd
- § 1-4. Grunnbeløpet
- § 1-5. Sivilstand
- § 1-6. Barn
- § 1-7. Flyktning
- § 1-8. Arbeidstaker
- § 1-9. Frilanser
- § 1-10. Selvstendig næringsdrivende

Kapittel 2. Medlemskap

- § 2-1. Personer som er bosatt i Norge
- § 2-2. Arbeidstakere i Norge og på kontinentalsokkelen
- § 2-3. Medlemskap på Svalbard, på Jan Mayen og i norske biland
- § 2-4. Avtaler om arbeidstakere mv. på kontinentalsokkelen
- § 2-5. Pliktig medlemskap for personer utenfor Norge
- § 2-6. Medlemskap som gir tryggedekning bare ved yrkesskade og dødsfall
- § 2-7. Frivillig medlemskap for personer i Norge
- § 2-8. Frivillig medlemskap for personer utenfor Norge
- § 2-9. Tryggedekning ved frivillig medlemskap utenfor Norge
- § 2-10. Opptjening av rettigheter for personer med begrenset medlemskap
- § 2-11. Unntak for ambassadepersonell o.a.
- § 2-12. Unntak for ansatte på turistskip
- § 2-13. Unntak for personer med rettigheter i utenlandske trygdeordninger m.m.
- § 2-14. Opphør av pliktig medlemskap
- § 2-15. Opphør av frivillig medlemskap
- § 2-16. Forskrifter om asylsøkere

Del II. Beregning av pensjoner m.m.

Kapittel 3. Pensjonskomponentene, trygdetid, pensjonspoeng, beregning av pensjoner, forsørgingstillegg

§ 3-1. Oversikt over komponentene i folketrygdens pensjoner

I. Grunnpensjon og særtillegg

§ 3-2. Grunnpensjon

§ 3-3. Særtillegg

§ 3-4. Minstepensjon

§ 3-5. Trygdetid - hovedregler

§ 3-6. Framtidig trygdetid

§ 3-7. Trygdetid for ytelser til gjenlevende ektefelle

II. Tilleggspensjon

§ 3-8. Tilleggspensjon

§ 3-9. Særregler om tilleggspensjon for personer født før 1937

§ 3-10. Poengår

§ 3-11. Sluttpoengtall

§ 3-12. Pensjonspoeng

§ 3-13. Opptjening av pensjonspoeng - hovedregler

§ 3-14. Opptjening av pensjonspoeng for medlemmer som mottar uførepensjon

§ 3-15. Pensjonsgivende inntekt

§ 3-16. Godskriving av pensjonspoeng for omsorgsarbeid

III. Særregler for tilleggspensjon til uførepensjonister

§ 3-17. Vilkår for medregning av antatte framtidige pensjonspoeng for uførepensjonister

§ 3-18. Medregning og fastsetting av antatte framtidige pensjonspoeng for

uførepensjonister

§ 3-19. Godskriving av antatte framtidige pensjonspoeng for uførepensjonister

§ 3-20. Særregler om antatte framtidige pensjonspoeng ved omsorgsarbeid

§ 3-21. Spesielt om antatte framtidige pensjonspoeng for unge uføre født etter 1940

§ 3-22. Garantert tilleggspensjon til unge uføre født før 1941

IV. Særregler for tilleggspensjon til gjenlevende ektefelle

§ 3-23. Beregning av tilleggspensjon til gjenlevende ektefelle

V. Forsørgingstillegg

§ 3-24. Ektefellestillegg

§ 3-25. Barnetillegg

§ 3-26. Reduksjon av ektefellestillegg og barnetillegg på grunn av inntekt

VI. Ytelser under opphold i institusjon

§ 3-27. Ytelser under langtidsopphold i helseinstitusjon o.l.

§ 3-28. Beregning av ytelser under opphold i helseinstitusjon og fengsel

§ 3-29. Ytelser under opphold i fengsel

VII. Yrkesskade

§ 3-30. Beregning av folketrygdens pensjoner m.m. ved yrkesskade

Del III. Stønad under arbeidsløshet

Kapittel 4. Dagpenger under arbeidsløshet

- § 4-1. Formål
- § 4-2. Opphold i Norge
- § 4-3. Tap av arbeidsinntekt og arbeidstid
- § 4-4. Krav til minsteinntekt
- § 4-5. Reelle arbeidssøkere
- § 4-6. Dagpenger under utdanning, opplæring, etablering av egen virksomhet m.v.
- § 4-7. Dagpenger til permitterte
- § 4-8. Meldeplikt og møteplikt
- § 4-9. Ventetid
- § 4-10. Forlenget ventetid
- § 4-11. Dagpengegrunnlag
- § 4-12. Dagpengenes størrelse
- § 4-13. Graderte dagpenger
- § 4-14. (Opphevet ved lov 20 des 2002 nr. 90 (i kraft 1 jan...
- § 4-15. Antall stønadsuker (stønadsperiode)
- § 4-16. Gjenoptak av løpende stønadsperiode
- § 4-17. Dagpenger til personer over 64 år
- § 4-18. Dagpenger til fiskere og fangstmenn
- § 4-19. Dagpenger etter avtjent verneplikt
- § 4-20. Tidsbegrenset bortfall av dagpenger
- § 4-21. Bortfall av retten til dagpenger
- § 4-22. Bortfall ved streik og lock-out
- § 4-23. Bortfall på grunn av alder
- § 4-24. Medlem som har fulle ytelser etter folketrygdloven eller avtalefestet pensjon med statstilskott
- § 4-25. Samordning med reduserte ytelser fra folketrygden, eller redusert avtalefestet pensjon med statstilskott
- § 4-26. Samordning med ytelser utenfor folketrygden
- § 4-27. Fellesbestemmelser ved bortfall/samordning
- § 4-28. Saksbehandling m.m.

Del IV. Ytelser ved sykdom m.m.

Kapittel 5. Stønad ved helsetjenester

- § 5-1. Formål m.m.
- § 5-2. Medlemskap
- § 5-3. Utgiftstak for egenandeler
- § 5-4. Legehjelp
- § 5-5. Private laboratorier og røntgeninstitutter
- § 5-6. Tannlegehjelp
- § 5-7. Psykologhjelp
- § 5-8. Fysioterapi
- § 5-9. Behandling hos kiropraktor
- § 5-10. Behandling for språk- og taledefekter
- § 5-10a. Behandling hos ortoptist
- § 5-11. (Opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 97 (i kraft 1 mai...
- § 5-12. Jordmorhjelp
- § 5-13. Stønad ved fødsel utenfor institusjon
- § 5-14. Viktige legemidler og spesielt medisinsk utstyr m.m.

- § 5-15. Viktige legemidler som også brukes i sykehus
- § 5-16. (Opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 96 (i kraft 1 jan...
- § 5-17. (Opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 96 (i kraft 1 jan...
- § 5-18. (Opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 96 (i kraft 1 jan...
- § 5-19. (Opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 96 (i kraft 1 jan...
- § 5-20. Opptreningsinstitusjoner og helsesportssentra m.m.
- § 5-21. Fastlønnstilskott
- § 5-22. Bidrag til spesielle formål
- § 5-23. Unntak for militærpersoner
- § 5-24. Stønad til helsetjenester i utlandet
- § 5-25. Stønad ved yrkesskade
- § 5-26. Stønad ved sykdom som har oppstått i tidsrom uten stønadsrett

Kapittel 6. Grunnstønad og hjelpestønad

- § 6-1. Formål
- § 6-2. Sykdom, skade eller lyte
- § 6-3. Grunnstønad
- § 6-4. Hjelpestønad
- § 6-5. Forhøyet hjelpestønad til barn og unge
- § 6-6. Reduksjon på grunn av manglende trygdetid
- § 6-7. Revurdering
- § 6-8. Bortfall av stønad under opphold i institusjon og andre lovregulerte boformer
- § 6-9. Stønad ved yrkesskade

Kapittel 7. Stønad ved gravferd

- § 7-1. Formål
- § 7-2. Gravferdsstønad
- § 7-3. Stønad til bæretransport
- § 7-4. Stønad ved dødsfall utenfor Norge
- § 7-5. Stønad ved dødsfall som skyldes yrkesskade

Kapittel 8. Sykepenger

- § 8-1. Formål

I. Generelle bestemmelser

- § 8-2. Opptjeningstid
- § 8-3. Tap av pensjonsgivende inntekt og minsteinntekt
- § 8-4. Arbeidsuførhet
- § 8-5. Sykepenger ved friskmelding til arbeidsformidling
- § 8-6. Aktivisering - arbeidstrening
- § 8-7. Dokumentasjon av arbeidsuførhet
- § 8-8. Medlemmets medvirkning
- § 8-9. Opphold i Norge eller i utlandet
- § 8-10. Sykepengegrunnlag
- § 8-11. Sykepengedager
- § 8-12. Antall sykepengedager
- § 8-13. Graderte sykepenger
- § 8-14. Tilskott til arbeidsreiser

II. Arbeidstakere

- § 8-15. Rett til sykepenger og feriepenger som arbeidstaker
- § 8-16. Sykepengenes størrelse (kompensasjonsnivå)
- § 8-17. Sykepenger fra trygden
- § 8-18. Sykepenger fra arbeidsgiveren
- § 8-19. Beregning av arbeidsgiverperiode
- § 8-20. Risiko for særlig stort sykefravær eller svangerskapsrelatert sykefravær
- § 8-21. Forsikring mot ansvar for sykepenger i arbeidsgiverperioden
- § 8-22. Trygdens ansvar når arbeidsgiveren ikke betaler
- § 8-23. Egenmelding
- § 8-24. Rett til å nytte egenmelding
- § 8-25. Unntak fra retten til å nytte egenmelding
- § 8-26. Egenerklæring
- § 8-27. Tap av retten til å nytte egenmelding
- § 8-28. Sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden
- § 8-29. Arten av inntekt som utgjør den aktuelle ukeinntekten
- § 8-30. Sykepengegrunnlaget når trygden yter sykepenger
- § 8-31. Sykepenger under streik og lockout
- § 8-32. Sykepenger under gå-sakte-aksjon
- § 8-33. Feriepenger

III. Selvstendig næringsdrivende

- § 8-34. Sykepengedekning m.m.
- § 8-35. Sykepengegrunnlag
- § 8-36. Forsikring for tillegg til sykepenger og fødselspenger mv.
- § 8-37. Opphør av forsikring for tillegg til sykepenger og fødselspenger mv.

IV. Frilansere

- § 8-38. Sykepengedekning og sykepengegrunnlag
- § 8-39. Forsikring for tilleggssykepenger

V. Medlemmer med kombinerte inntekter

- § 8-40. Arbeidstaker og frilanser
- § 8-41. Arbeidstaker og selvstendig næringsdrivende
- § 8-42. Selvstendig næringsdrivende og frilanser
- § 8-43. Arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende og frilanser

VI. Særskilte grupper

- § 8-44. Sjømenn
- § 8-45. Fiskere
- § 8-46. Vernepliktige
- § 8-47. Yrkesaktive medlemmer som midlertidig har vært ute av inntektsgivende arbeid

VII. Medlemmer som har rett til andre ytelser fra folketrygden m.m.

- § 8-48. Forholdet mellom sykepenger og andre folketrygdutelser
- § 8-49. Medlemmer med dagpenger under arbeidsløshet eller ventelønn m.m.
- § 8-50. Medlemmer med tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon
- § 8-51. Medlemmer med alderspensjon
- § 8-52. Medlemmer med avtalefestet pensjon

VIII. Opphold i institusjon

§ 8-53. Sykepenger under opphold i helseinstitusjon o.l.

§ 8-54. Opphold i fengsel

IX. Yrkesskade

§ 8-55. Sykepenger ved yrkesskade

Kapittel 9. Stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom

§ 9-1. Formål

I. Generelle bestemmelser

§ 9-2. Opptjeningstid

§ 9-3. Tap av pensjonsgivende inntekt og minsteinntekt

§ 9-4. Opphold i Norge eller i utlandet

II. Omsorgspenger ved barns eller barnepassers sykdom

§ 9-5. Stønadssituasjonen for omsorgspenger

§ 9-6. Antall dager med omsorgspenger

§ 9-7. Dokumentasjon av sykdom

§ 9-8. Omsorgspenger fra arbeidsgiveren

§ 9-9. Omsorgspenger fra trygden

III. Pleiepenger og opplæringspenger fra trygden

§ 9-10. Pleiepenger til et medlem med omsorg for et barn som er innlagt i helseinstitusjon

§ 9-11. Pleiepenger til et medlem med omsorg for et alvorlig sykt barn

§ 9-12. Pleiepenger for pleie av en nær pårørende

§ 9-13. Opplæringspenger til et medlem med omsorg for et funksjonshemmet barn

§ 9-14. Dokumentasjon av sykdom

§ 9-15. Stønadstiden for pleiepenger og opplæringspenger

§ 9-16. Pleiepenger og opplæringspenger fra trygden

§ 9-17. Feriepenger til arbeidstakere

Kapittel 10. Ytelser under medisinsk rehabilitering

§ 10-1. Formål

§ 10-2. Forutgående medlemskap

§ 10-3. Opphold i Norge eller i utlandet

§ 10-4. Alder

§ 10-5. Stønad til bedring av funksjonsevnen i arbeidslivet

§ 10-6. Stønad til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet

§ 10-7. Stønadsformer

§ 10-8. Rehabiliteringspenger

§ 10-9. Grunnlag for rehabiliteringspenger

§ 10-10. Rehabiliteringspengenes størrelse, minsteytelse m.v.

§ 10-11. Stønadsdager

§ 10-12. Hele eller graderte rehabiliteringspenger

§ 10-13. Avkall på rehabiliteringspenger

§ 10-14. Rehabiliteringspenger under opphold i helseinstitusjon e.l.

§ 10-15. Rehabiliteringspenger under opphold i fengsel

§ 10-16. Forholdet til andre folketrygdytelser som skal sikre inntekt

§ 10-17. Forholdet til ytelser etter annen lovgivning

§ 10-18. Rehabiliteringspenger ved yrkesskade

Kapittel 11. Ytelser under yrkesrettet attføring

- § 11-1. Formål
- § 11-2. Forutgående medlemskap
- § 11-3. Opphold i Norge eller i utlandet
- § 11-4. Alder
- § 11-5. Sykdom, skade eller lyte - nedsatt inntektsevne
- § 11-6. Nødvendige og hensiktsmessige tiltak
- § 11-7. Meldeplikt
- § 11-8. Attføringsstønad
- § 11-9. Attføringspenger
- § 11-10. Grunnlag for attføringspenger
- § 11-11. Attføringspengenes størrelse
- § 11-12. Stønadsdager
- § 11-13. Hele eller graderte attføringspenger
- § 11-14. Avbrudd i attføringsperioden
- § 11-15. Avkall på attføringspenger
- § 11-16. Attføringspenger under opphold i institusjon
- § 11-17. Attføringspenger under opphold i fengsel
- § 11-18. Forholdet til andre folketrygdytelser som skal sikre inntekt
- § 11-19. Forholdet til ytelser etter annen lovgivning
- § 11-20. Attføringspenger ved yrkesskade

Kapittel 12. Tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon

- § 12-1. Formål
- § 12-2. Forutgående medlemskap
- § 12-3. Fortsatt medlemskap
- § 12-4. Alder
- § 12-5. Hensiktsmessig behandling og attføring
- § 12-6. Sykdom, skade eller lyte - krav til årsakssammenheng
- § 12-7. Nedsatt inntektsevne. Uføregrad
- § 12-8. Uførepensjon til hjemmearbeidende ektefelle. Uføregrad
- § 12-9. Tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon
- § 12-10. Uføretidspunkt
- § 12-11. Gradering av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon
- § 12-12. Revurdering av uføregraden
- § 12-13. Beregning av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon
- § 12-14. Avkall på tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon
- § 12-15. Uførepensjon til gjenlevende ektefelle
- § 12-16. Foreløpig uførepensjon
- § 12-17. Avkorting av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon for ytelser fra arbeidsgiver
- § 12-18. Tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon ved yrkesskade

Kapittel 13. Yrkesskadedekning

- § 13-1. Formål
- § 13-2. Særfordeler ved yrkesskade
- § 13-3. Yrkesskade
- § 13-4. Yrkessykdommer som likestilles med yrkesskade
- § 13-5. Skadetidspunktet

- § 13-6. Arbeidstakere
- § 13-7. Fiskere, lottakere, fangstmenn o.a.
- § 13-8. Militærpersoner o.a.
- § 13-9. Medlemmer som utfører brantjeneste, redningstjeneste e.l.
- § 13-10. Elever, studenter o.a.
- § 13-11. Deltakere i arbeidsmarkeds- og attføringstiltak e.l.
- § 13-12. Medlemmer som oppholder seg i institusjon eller utfører samfunnsstraff
- § 13-13. Selvstendig næringsdrivende og frilansere
- § 13-14. Melding av yrkesskade
- § 13-15. Forholdet til krigspensjonslovgivningen
- § 13-16. Forholdet til loven om yrkesskadetrygd og de tidligere lovene om ulykkestrygd
- § 13-17. Menerstatning ved yrkesskade

Del V. Ytelser knyttet til livsløp og familiesituasjon

Kapittel 14. Ytelser ved fødsel og adopsjon

- § 14-1. Formål
- § 14-2. Medlemskap
- § 14-3. Arbeidsgiverens plikt til å utbetale ytelser i utlandet

I. Ytelser ved fødsel

- § 14-4. Generelle bestemmelser om fødselspenger
- § 14-5. Beregning av fødselspenger - feriepenger
- § 14-6. Dekningsgrad for fødselspenger
- § 14-7. Stønadsperioden for fødselspenger
- § 14-8. Stønadsperiode for moren
- § 14-9. Stønadsperiode for faren
- § 14-10. Fedrekvote
- § 14-11. (Opphevet ved lov 11 des 1998 nr. 70.)...
- § 14-12. Engangsstønad ved fødsel
- § 14-13. Svangerskapspenger

II. Ytelser ved adopsjon m.m.

- § 14-14. Generelle bestemmelser om adopsjonspenger
- § 14-15. Beregning av adopsjonspenger
- § 14-16. Stønadsperioden for adopsjonspenger
- § 14-17. Stønadsperiode for adoptivmoren
- § 14-18. Stønadsperiode for adoptivfaren
- § 14-19. Fedrekvote
- § 14-20. Engangsstønad ved adopsjon

III. Tidskonto for forlenget uttak av fødsels- og adopsjonspenger

- § 14-21. Tidskonto og tidskontoperiode - definisjoner
- § 14-22. Tidskontoens størrelse ved uttak av fødselspenger
- § 14-23. Prosentsatser for uttak av fødselspenger i forbindelse med tidskonto
- § 14-24. Perioden for uttak av tidskonto ved fødsel
- § 14-25. Tidskontoens størrelse ved uttak av adopsjonspenger
- § 14-26. Prosentsatser for uttak av adopsjonspenger i forbindelse med tidskonto
- § 14-27. Perioden for uttak av tidskonto ved adopsjon
- § 14-28. Endring av avtale om tidskonto for fødsels- eller adopsjonspenger

§ 14-29. (Opphevet ved lov 25 juni 1999 nr. 44.)...

IV. Forskrifter

§ 14-30. Forskrifter

Kapittel 15. Stønad til enslig mor eller far

§ 15-1. Formål

§ 15-2. Forutgående medlemskap

§ 15-3. Opphold i Norge

§ 15-4. Ugift, separert eller skilt mor eller far

§ 15-5. Enslig mor eller far

§ 15-6. Overgangsstønad

§ 15-7. Overgangsstønadens størrelse

§ 15-8. Krav til yrkesrettet aktivitet

§ 15-9. Arbeidsinntekt m.m.

§ 15-10. (Opphevet ved lov 15 juni 2001 nr. 37 (i kraft 1...

§ 15-11. Stønad til barnetilsyn

§ 15-12. Utdanningsstønad

§ 15-13. Tilskott til flytting for å komme i arbeid

§ 15-14. Forholdet til andre folketrygdytelser m.m.

Kapittel 16. Ytelser til tidligere familiepleier

§ 16-1. Formål

§ 16-2. Forutgående medlemskap

§ 16-3. Fortsatt medlemskap

§ 16-4. Enslig person

§ 16-5. Krav til pleieforholdet

§ 16-6. Nedsatt inntektsevne m.m.

§ 16-7. Pensjon eller overgangsstønad

§ 16-8. Arbeidsinntekt m.m.

§ 16-9. Utdanningsstønad og tilskott til flytting for å komme i arbeid

§ 16-10. Bortfall av ytelser

Kapittel 17. Ytelser til gjenlevende ektefelle

§ 17-1. Formål

§ 17-2. Personkrets

§ 17-3. Forutgående medlemskap

§ 17-4. Fortsatt medlemskap

§ 17-5. Vilkår for pensjon

§ 17-6. Vilkår for overgangsstønad

§ 17-7. Sammensetning og beregning av pensjon og overgangsstønad

§ 17-8. Arbeidsinntekt m.m.

§ 17-9. Stønad til barnetilsyn, utdanningsstønad og tilskott til flytting for å komme i arbeid

§ 17-10. Ytelser til gjenlevende skilt person

§ 17-11. Bortfall av ytelser til gjenlevende ektefelle

§ 17-12. Pensjon etter dødsfall som skyldes yrkesskade

Kapittel 18. Barnpensjon

§ 18-1. Formål

§ 18-2. Forutgående medlemskap

- § 18-3. Fortsatt medlemskap
- § 18-4. Stønadssituasjonen - barnets alder
- § 18-5. Beregning av barnepensjon
- § 18-6. Foreldreansvar etter barnelova § 38
- § 18-7. Bortfall av barnepensjon
- § 18-8. Barnepensjon under opphold i helseinstitusjon o.l.
- § 18-9. Beregning av pensjon under opphold i helseinstitusjon m.m.
- § 18-10. Barnepensjon under opphold i fengsel
- § 18-11. Barnepensjon etter dødsfall som skyldes yrkesskade

Del VI. Ytelser ved nådd pensjonsalder

Kapittel 19. Alderspensjon

- § 19-1. Formål
- § 19-2. Forutgående medlemskap - minste trygdetid
- § 19-3. Fortsatt medlemskap
- § 19-4. Alder
- § 19-5. Sammensetning og beregning av alderspensjon med tillegg
- § 19-6. Alderspensjon mellom 67 og 70 år
- § 19-7. Alderspensjon til gjenlevende ektefelle
- § 19-8. Avkall på alderspensjon
- § 19-9. Forholdet til avtalefestet pensjon med statstilskott
- § 19-10. Ventetillegg
- § 19-11. Alderspensjon ved yrkesskade

Del VII. Forvaltningsmessige bestemmelser

Kapittel 20. Administrative organer

- § 20-1. Trygdeetaten
- § 20-2. Rikstrygdeverket
- § 20-3. Fylkestyngdekantorene og hjelpemiddelsentralene
- § 20-4. Trygdekantorene
- § 20-5. Arbeidsmarkedsetatens organer
- § 20-6. Ankenemnda for sykepengar i arbeidsgiverperioden
- § 20-7. (Opphevet ved lov 12 des 2003 nr. 110 (i kraft 1 sep...
- § 20-8. Trygderevisjonen
- § 20-9. Forskrifter

Kapittel 21. Saksbehandling i trygdesaker. Anke- og klagebehandling m.m.

- § 21-1. Forholdet til forvaltningsloven
- § 21-2. Hvor kravet skal settes fram
- § 21-3. Medlemmets opplysningsplikt
- § 21-4. Innhenting av opplysninger og uttalelser
- § 21-5. Bistand fra barnevernstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere
- § 21-6. Endrede forhold
- § 21-7. Uriktige opplysninger m.m. - følger for ytelser fra trygden
- § 21-8. Bortfall av rett til ytelser når mottakeren er skjødesløs med sin helse m.m.
- § 21-9. Taushetsplikt
- § 21-10. Saksbehandlingstid og underretning om vedtak

- § 21-11. Omgjøring av vedtak
- § 21-12. Klage og anke i trygdesaker
- § 21-12A. Klage og anke i trygdesaker - Aetat
- § 21-13. Ankenemnda for sykepenger i arbeidsgiverperioden
- § 21-14. Ytelser ved yrkesrettet attføring
- § 21-15. Dagpenger under arbeidsløshet
- § 21-16. Saksbehandling i avgiftssaker m.m.
- § 21-17. Forskrifter

Kapittel 22. Utbetaling

- § 22-1. Hovedregel om hvem ytelsen skal utbetales til
- § 22-2. Utbetaling ved direkte oppgjør
- § 22-3. Utbetaling til arbeidsgiver
- § 22-3a. Barnetillegg til bidragspliktige
- § 22-4. Disponering av ytelser til langtidspasienter i helseinstitusjon
- § 22-5. Felles trivselsordninger for langtidspasienter
- § 22-6. Utbetaling til sosialkontor o.a.
- § 22-7. Utsatt utbetaling
- § 22-8. Fradrag ved etterbetaling av pensjon o.l.
- § 22-9. (Opphevet ved lov 15 juni 2001 nr. 37 (i kraft 1 okt...
- § 22-10. Utbetalingsterminer
- § 22-11. Avrunding av ytelser
- § 22-12. Tidspunkt for utbetaling når rett til en ytelse oppstår eller opphører
- § 22-13. Frister for framsetting av krav - etterbetaling
- § 22-14. Foreldelse
- § 22-15. Tilbakekreving etter feilaktig utbetaling
- § 22-16. Tilbakebetaling når inntektsavhengige ytelser er utbetalt med for stort beløp
- § 22-17. Renter
- § 22-18. Utbetalingsmåten for ytelser m.m.
- § 22-19. Utbetaling av små beløp

Del VIII. Finansielle bestemmelser

Kapittel 23. Finansiering

- § 23-1. Folketrygdens utgifter
- § 23-2. Arbeidsgiveravgift
- § 23-3. Trygdeavgift
- § 23-4. Avgifter for visse grupper
- § 23-5. Produktavgift ved fiske m.m.
- § 23-6. Premie for frivillig forsikring for sykepenger og frivillig yrkesskadetrygd
- § 23-7. Refusjon av trygdeutgifter ved trafikkskade
- § 23-8. Refusjon av trygdeutgifter ved yrkesskade
- § 23-9. Tilskott fra kommunene og fylkeskommunene
- § 23-10. Tilskott fra staten
- § 23-11. Folketrygdens midler - folketrygdfondet

Kapittel 24. Saksbehandling i avgiftssaker m.m.

- § 24-1. Skatteetatens oppgaver
- § 24-2. Trygdeetatens oppgaver
- § 24-3. Arbeidsgiverens plikter

- § 24-4. Fastsetting og innkreving av avgifter
- § 24-5. Forskrifter

Del IX. Avsluttende bestemmelser

Kapittel 25. Forskjellige bestemmelser

- § 25-1. Arbeidsgiverregisteret og arbeidstakerregisteret
- § 25-2. Arbeidsgiverens plikt til å føre statistikk over sykefravær og å utlevere oppfølgingsplan
- § 25-3. Tvangsmulkt
- § 25-4. Særskilt meldeplikt for samboere
- § 25-5. Behandlers plikt til å delta i samarbeidsmøter
- § 25-6. Tap av retten til å praktisere for trygdens regning
- § 25-7. Utelukkelse fra å utstede legeerklæringer
- § 25-8. Tilbakekreving av dokumenter som er utlånt
- § 25-9. Trygdeetatens opplysningsplikt om forventet arbeidsinntekt
- § 25-10. Opplysningsplikt overfor sosialtjenesten
- § 25-10a. Opplysningsplikt ved saker etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere
- § 25-11. Opplysningsplikt overfor barnevernstjenesten
- § 25-12. Straff for å gi uriktige opplysninger og for ikke å gi nødvendige opplysninger
- § 25-13. Forsøksvirksomhet - avvik fra loven
- § 25-14. Forholdet til framtidig lovgivning
- § 25-15. Forskrifter
- § 25-16. Planplikt for beredskap i trygdeetaten
- § 25-17. Unntak fra loven ved krise i freds- og krigstid
- § 25-18. Beordring ved krise i freds- og krigstid
- § 25-19. Forskrifter

Kapittel 26. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser. Endringer i andre lover

- § 26-1. Ikrafttredelse
  - § 26-2. Overgangsbestemmelser
  - § 26-3. Endringer i andre lover
-

Lov om folketrygd (folketrygdloven).

Jfr. tidligere folketrygdlov 17 juni 1966 nr. 12. Se også lov 16 des 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten.

Hvordan folketrygdloven er oppbygd

Del I Innledende bestemmelser

- Kapittel 1 Formål og definisjoner m.m.
- Kapittel 2 Medlemskap

Del II Beregning av pensjoner m.m.

Kapittel 3 Pensjonskomponentene, trygdetid, pensjonspoeng, beregning av pensjoner, forsørgingstillegg

Del III Stønad under arbeidsløshet

Kapittel 4 Dagpenger under arbeidsløshet

Del IV Ytelser ved sykdom m.m.

Kapittel 5 Stønad ved helsetjenester

Kapittel 6 Grunnstønad og hjelpestønad

Kapittel 7 Stønad ved gravferd

Kapittel 8 Sykepenger

Kapittel 9 Stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom

Kapittel 10 Ytelser under medisinsk rehabilitering

Kapittel 11 Ytelser under yrkesrettet attføring

Kapittel 12 Tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon

Kapittel 13 Yrkesskadedekning

Del V Ytelser knyttet til livsløp og familiesituasjon

Kapittel 14 Ytelser ved fødsel og adopsjon

Kapittel 15 Stønad til enslig mor eller far

Kapittel 16 Ytelser til tidligere familiepleier

Kapittel 17 Ytelser til gjenlevende ektefelle

Kapittel 18 Barnepensjon

Del VI Ytelser ved nådd pensjonsalder

Kapittel 19 Alderspensjon

Del VII Forvaltningsmessige bestemmelser

Kapittel 20 Administrative organer

Kapittel 21 Saksbehandling i trygdesaker. Anke- og klagebehandling m.m.

Kapittel 22 Utbetaling

Del VIII Finansielle bestemmelser

Kapittel 23 Finansiering

Kapittel 24 Saksbehandling i avgiftssaker m.m.

Del IX Avsluttende bestemmelser

Kapittel 25 Forskjellige bestemmelser

Kapittel 26 Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser. Endringer i andre lover

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

Del I. Innledende bestemmelser

Kapittel 1. Formål og definisjoner m.m.

Bestemmelser om

- lovens formål står i § 1-1
- vern mot private avtaler står i § 1-2
- avtaler med andre land om trygd står i § 1-3
- grunnbeløpet står i § 1-4
- sivilstand står i § 1-5
- barn står i § 1-6
- flyktning står i § 1-7
- arbeidstaker står i § 1-8
- frilanser står i § 1-9
- selvstendig næringsdrivende står i § 1-10.

§ 1-1. Formål

Folketrygdens formål er å gi økonomisk trygghet ved å sikre inntekt og kompensere for særlige utgifter ved arbeidsløshet, svangerskap og fødsel, aleneomsorg for barn, sykdom og skade, uførhet, alderdom og dødsfall.

Folketrygden skal bidra til utjevning av inntekt og levekår over den enkeltes livsløp og mellom grupper av personer.

Folketrygden skal bidra til hjelp til selvhjelp med sikte på at den enkelte skal kunne forsørge seg selv og klare seg selv best mulig til daglig.

§ 1-2. Vern mot private avtaler

Rettigheter etter denne loven kan ikke fraskrives ved private avtaler.

En arbeidsgiver kan ikke innskrenke arbeidstakernes rettigheter etter loven.

§ 1-3. Avtaler med andre land om trygd

Kongen kan inngå gjensidige avtaler med andre land om rettigheter og plikter etter denne loven. Herunder kan det gjøres unntak fra lovens bestemmelser.

Vilkåret i § 3-8 andre ledd om tre poengår for rett til tilleggspensjon kan fravikes bare for personer som har hatt inntektsgivende arbeid i Norge i minst ett år.

§ 1-4. Grunnbeløpet

Grunnbeløpet er en beregningsfaktor som har betydning for retten til ytelser og for størrelsen på ytelser etter denne loven.

Grunnbeløpet fastsettes av Stortinget.

Stortinget gir bestemmelser om regulering av grunnbeløpet.

§ 1-5. Sivilstand

Når en persons rettsstilling etter denne loven er avhengig av om vedkommende er ugift, gift eller skilt, er det avgjørende om ekteskap er inngått eller oppløst etter ekteskapsloven. Likestilt med slikt ekteskap er utenlandsk ekteskap som anerkjennes i Norge.

Registrert partnerskap etter lov av 30. april 1993 nr. 40 om registrert partnerskap er likestilt med ekteskap.

Bestemmelsene for ektefeller i denne loven skal også gjelde for to ugifte personer som lever sammen (samboerpar), dersom paret

- a) har eller har hatt felles barn, eller
- b) tidligere har vært gift med hverandre.

To personer som bor i samme hus, regnes som samboerpar selv om de bor i hver sin del av huset. Det kan gjøres unntak for personer som bor i hver sin boenhet i et hus med mer enn fire selvstendige og klart atskilte boenheter. To personer som vanligvis har felles bolig, regnes som samboerpar selv om de midlertidig bor atskilt.

§ 1-6. Barn

Med barn menes i denne loven en person under 18 år.

§ 1-7. Flyktning

Med flyktning menes i denne loven en person som er innvilget asyl i Norge, eller som har fått reisebevis for utlendinger etter lov av 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her § 19.

§ 1-8. Arbeidstaker

Med arbeidstaker menes i denne loven enhver som arbeider i en annens tjeneste for lønn eller annen godtgjørelse.

§ 1-9. Frilanser

Med frilanser menes i denne loven enhver som utfører arbeid eller oppdrag utenfor tjeneste for lønn eller annen godtgjørelse, men uten å være selvstendig næringsdrivende, se § 1-10.

§ 1-10. Selvstendig næringsdrivende

Med selvstendig næringsdrivende menes i denne loven enhver som for egen regning og risiko driver en vedvarende virksomhet som er egnet til å gi nettoinntekt.

Ved avgjørelsen av om en person skal regnes som selvstendig næringsdrivende, legges det blant annet vekt på

- om virksomheten har et visst omfang,
- om vedkommende har ansvaret for resultatet av virksomheten,
- om vedkommende har arbeidstakere i sin tjeneste eller nytter frilansere,
- om vedkommende driver virksomheten fra et fast forretningssted (kontor, verksted e.l.),
- om vedkommende har den økonomiske risikoen for virksomheten,
- om vedkommende bruker egne driftsmidler.

Kapittel 2. Medlemskap

Bestemmelser om

- pliktig medlemskap står i §§ 2-1 til 2-6

- frivillig medlemskap står i §§ 2-7 til 2-9
- opptjening av rettigheter for personer med begrenset medlemskap står i § 2-10
- unntak for spesielle grupper står i §§ 2-11 til 2-13
- opphør av medlemskap står i §§ 2-14 og 2-15
- forskrifter om asylsøkere står i § 2-16.

§ 2-1. Personer som er bosatt i Norge

Personer som er bosatt i Norge, er pliktige medlemmer i folketrygden.

Som bosatt i Norge regnes den som oppholder seg i Norge, når oppholdet er ment å vare eller har vart minst 12 måneder. En person som flytter til Norge, regnes som bosatt fra innreisedatoen.

Det er et vilkår for medlemskap at vedkommende har lovlig opphold i Norge.

Ved midlertidig fravær fra Norge som ikke er ment å vare mer enn 12 måneder, regnes vedkommende fortsatt som bosatt her. Dette gjelder likevel ikke dersom vedkommende skal oppholde seg eller har oppholdt seg i utlandet mer enn seks måneder pr. år i to eller flere påfølgende år.

§ 2-2. Arbeidstakere i Norge og på kontinentalsokkelen

En person som ikke er medlem i trygden etter § 2-1, er likevel pliktig medlem i trygden dersom han eller hun er arbeidstaker (§ 1-8) i Norge eller på den norske delen av kontinentalsokkelen i forbindelse med leting etter eller utvinning av olje, gass eller andre naturressurser. Dette gjelder bare dersom ikke noe annet er bestemt i eller i medhold av denne loven.

Det er et vilkår at vedkommende har lovlig adgang til å ta inntektsgivende arbeid i Norge eller på norsk kontinentalsokkel.

Endret ved lov 30 mars 2001 nr. 10 (i kraft 1 jan 2001, se dens III om overgangsregler).

§ 2-3. Medlemskap på Svalbard, på Jan Mayen og i norske biland

Et medlem i trygden som bosetter seg eller tar opphold på Svalbard, på Jan Mayen eller i et norsk biland, beholder medlemskapet.

En person som ikke er medlem i trygden, blir medlem dersom han eller hun tar arbeid for en norsk arbeidsgiver som driver virksomhet på Svalbard, på Jan Mayen eller i et norsk biland.

§ 2-4. Avtaler om arbeidstakere mv. på kontinentalsokkelen

Bestemmelsene i EØS-avtalens vedlegg VI nr. 1 og 2 (Rådsforordning (EØF) nr. 1408/71 og Rådsforordning (EØF) nr. 574/72 mv.) om rettigheter og plikter får tilsvarende anvendelse på en arbeidstaker mv. som er omfattet av EØS-avtalens personkrets og som arbeider med leting etter eller utvinning av olje, gass eller andre naturressurser på den norske delen av kontinentalsokkelen, som om vedkommende hadde arbeidet på norsk territorium. Avtaler inngått med hjemmel i § 1-3 får anvendelse på kontinentalsokkelen i den utstrekning det er bestemt i den enkelte avtale.

Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36, 30 mars 2001 nr. 10 (i kraft 1 jan 2001, se dens III om overgangsregler).

§ 2-5. Pliktig medlemskap for personer utenfor Norge

Selv om en person oppholder seg utenfor Norge, er vedkommende pliktig medlem i trygden dersom han eller hun er

- a) norsk statsborger og arbeidstaker i den norske stats tjeneste,

- b) norsk statsborger og arbeidstaker hos en person som nevnt i bokstav a,
- c) i Forsvarets tjeneste i utlandet, herunder militærperson som deltar i internasjonale fredsoperasjoner,
- d) sivil tjenestepliktig på oppdrag i utlandet,
- e) utsendt av den norske stat som fredskorpsdeltaker eller som ekspert for tjenestegjøring i et utviklingsland,
- f) i tjeneste som forhåndsutskrevet av den norske stat til NATOs sivile krigstidsorganer,
- g) norsk statsborger og arbeidstaker på et norskregistrert skip, se likevel § 2-12,
- h) norsk statsborger og arbeidstaker i et norsk sivilt luftfartsselskap, eller
- i) norsk statsborger og studerer i utlandet med lån eller stipend fra Statens lånekasse for utdanning.

Ektefelle og barn som forsørges av og oppholder seg i utlandet sammen med en person nevnt i første ledd bokstavene a til f er pliktige medlemmer i trygden. Ektefellen til en person som nevnt i første ledd bokstav a eller b, må være norsk statsborger. Ektefellen til en person som nevnt i første ledd bokstav c til f, må ha vært medlem i trygden i minst tre av de siste fem kalenderårene.

Endret ved lov 27 nov 1998 nr. 69 (med virkning fra 1 jan 1998).

§ 2-6. Medlemskap som gir tryggedekning bare ved yrkesskade og dødsfall

En utenlandsk statsborger som ikke er bosatt i Norge, er pliktig medlem i trygden med rett til ytelser ved yrkesskade og dødsfall dersom han eller hun

- a) er arbeidstaker på et norsk skip i utenriksfart som er registrert i det ordinære norske skipsregisteret, unntatt når vedkommende er arbeidstaker hos en utenlandsk arbeidsgiver som driver næringsvirksomhet om bord
- b) arbeider på et norsk fiskefartøy, eller
- c) er arbeidstaker i et norsk sivilt luftfartsselskap.

Ved yrkesskade (kapittel 13) har et medlem som nevnt i første ledd rett til stønad ved helsetjenester etter kapittel 5, sykepenger etter kapittel 8, ytelser under medisinsk rehabilitering etter kapittel 10, ytelser under yrkesrettet attføring etter kapittel 11 og tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon etter kapittel 12. Ved dødsfall ytes det gravferdsstønad etter kapittel 7 og etterlattepensjon etter kapittel 17.

En utenlandsk statsborger som nevnt i første ledd er medlem i trygden under hjemreise som rederen bekoster etter at tjenesten er slutt.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 2-7. Frivillig medlemskap for personer i Norge

En person som oppholder seg i Norge, men som ikke er pliktig medlem i trygden, kan etter søknad bli tatt opp som frivillig medlem dersom dette etter en samlet vurdering er rimelig.

Ved vurderingen av spørsmålet om en person kan tas opp som frivillig medlem, legges det vekt på

- om søkeren tidligere har vært medlem i trygden,
- om søkeren er medlem i en utenlandsk trygdeordning,
- om ektefellen er medlem i trygden,

- hvor lenge søkeren har oppholdt seg i Norge,
- hvor lenge søkeren skal oppholde seg i Norge,
- hvor sterk tilknytning søkeren ellers har til det norske samfunnet.

Medlemskapet kan

- a) gi full trygdedekning etter loven, eller
- b) omfatte stønad ved helsetjenester etter kapittel 5, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel 9, og ytelser ved fødsel og adopsjon etter kapittel 14.

Forsørget ektefelle og barn til en person som er tatt opp som medlem etter første ledd, og som oppholder seg i Norge sammen med forsørgeren, skal etter søknad tas opp som medlem med samme trygdedekning som forsørgeren med mindre særlige grunner taler imot.

Frivillig medlemskap gjelder tidligst fra det tidspunkt da trygdeetaten mottok søknaden. Vedkommende kan likevel tas opp som medlem fra et tidligere tidspunkt dersom de øvrige vilkårene for rett til en ytelse fra folketrygden ennå ikke er oppfylt, og det anses rimelig.

§ 2-8. Frivillig medlemskap for personer utenfor Norge

En person som oppholder seg utenfor Norge, og som ikke er pliktig medlem i trygden etter bestemmelsene i dette kapitlet, har etter søknad rett til å bli medlem dersom han eller hun

- a) er arbeidstaker i utlandet og er ansatt i en virksomhet med hovedsete i Norge,
- b) studerer ved universitet eller høyskole i utlandet,
- c) har et offentlig oppdrag eller stipend i utlandet, eller
- d) mottar pensjon i utlandet etter denne loven og har minst 30 års medlemskap i trygden etter fylte 16 år. Pensjonisten må ha minst 10 års medlemskap umiddelbart før søknaden om opptak. Tidsrom mellom 1. januar 1937 og 1. januar 1967 regnes med dersom vedkommende da ville ha fylt vilkårene for medlemskap.

Også andre personer enn de som går inn under første ledd, kan tas opp som medlemmer når særlige grunner gjør det rimelig.

Det er et vilkår for medlemskap at vedkommende har vært medlem i trygden i minst tre av de siste fem kalenderårene før søknadstidspunktet, og at han eller hun har nær tilknytning til det norske samfunnet.

Ektefelle og barn som forsørges av og oppholder seg i utlandet sammen med en person som er medlem i trygden etter første eller andre ledd, kan etter søknad bli medlemmer i trygden med samme trygdedekning som forsørgeren. For ektefellen må vilkårene i tredje ledd være oppfylt.

Frivillig medlemskap gjelder tidligst fra det tidspunkt da trygdeetaten mottok søknaden. Vedkommende kan likevel tas opp som medlem fra et tidligere tidspunkt dersom de øvrige vilkårene for rett til en ytelse fra folketrygden ennå ikke er oppfylt, og det anses rimelig.

§ 2-9. Trygdedekning ved frivillig medlemskap utenfor Norge

En person som er frivillig medlem etter bestemmelsene i § 2-8, kan få følgende trygdedekning:

- a) stønad etter kapittel 5 (helsetjenester), kapittel 7 (gravferd), § 14-12 (engangsstønad ved fødsel) og § 14-20 (engangsstønad ved adopsjon),
- b) stønad og pensjon etter kapitlene 4 (arbeidsløshet), 6 (grunnstønad og hjelpestønad), 7

(gravferd), 10 (medisinsk rehabilitering), 11 (yrkesrettet attføring), 12 (tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon), 15 (enslig mor eller far), 16 (tidligere familiepleier), 17 (gjenlevende ektefelle), 18 (barnepensjon) og 19 (alderspensjon), eller

c) alle ytelsene etter bokstavene a og b.

Rikstrygdeverket kan samtykke i at medlemskap med dekning etter bokstavene a og c også skal omfatte sykepenger etter kapittel 8 og fødsels- og adopsjonspenger etter kapittel 14.

Trygdedekningen etter første ledd bokstavene b og c kan omfatte særfordeler ved yrkesskade etter særskilt samtykke fra Rikstrygdeverket, se kapittel 13.

Sykepenger ytes etter bestemmelsene om sykepenger for arbeidstakere. Det ytes ikke sykepenger i de første 14 dagene etter at vedkommende ble arbeidsufør. Sykepengegrunnlaget skal svare til grunnlaget for avgiftsbetalingen. Dette gjelder også for sykepenger som ytes etter hjemkomst til Norge.

En person som mottar pensjon fra folketrygden, kan gis medlemskap med dekning etter første ledd bokstavene b eller c bare for tidsrom da vedkommende har avgiftspliktig inntekt som arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende.

Departementet gir forskrifter om når det kan gis samtykke etter andre og tredje ledd.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 2-10. Opptjening av rettigheter for personer med begrenset medlemskap

Tidsrom med begrenset medlemskap gir bare grunnlag for å opptjene, innvilge eller utbetale de ytelsene som medlemskapet omfatter. Dette gjelder likevel ikke dersom noe annet er bestemt i denne loven.

§ 2-11. Unntak for ambassadepersonell o.a.

En utenlandsk statsborger som er arbeidstaker hos en fremmed stat eller i en mellomfolkelig organisasjon, er unntatt fra pliktig medlemskap. Det samme gjelder en utenlandsk statsborger som er arbeidstaker hos en slik person.

Ektefelle og barn til en person som er unntatt etter første ledd, er også unntatt fra pliktig medlemskap med mindre de er norske statsborgere eller forsørger seg selv ved eget arbeid.

§ 2-12. Unntak for ansatte på turistskip

Personer som er ansatt i hotell- og restaurantvirksomhet om bord på turistskip registrert i norsk internasjonalt skipsregister, er unntatt fra pliktig medlemskap. Slike personer skal heller ikke gis frivillig medlemskap i trygden.

§ 2-13. Unntak for personer med rettigheter i utenlandske trygdeordninger m.m.

For en person som har bosatt seg i Norge etter 1992, og som mottar en utenlandsk pensjonsytelse som svarer til minstepensjon for enslige, omfatter medlemskapet ytelser etter kapitlene 6, 12, 16, 17, 18 og 19 bare i perioder da vedkommende har pensjongivende inntekt eller mottar pensjon fra folketrygden.

Departementet gir forskrifter med nærmere regler om unntak fra medlemskap for personer som er sikret tilfredsstillende dekning fra utlandet, og for deres forsørgede familiemedlemmer.

§ 2-14. Opphør av pliktig medlemskap

Pligtig medlemskap etter § 2-1 opphører dersom vedkommende tar opphold i utlandet og oppholdet er ment å vare eller varer mer enn 12 måneder.

Den som er medlem i trygden etter § 2-2 og som fortsatt oppholder seg i Norge, skal være medlem i opptil en måned etter at arbeidsforholdet er slutt. Dette gjelder på tilsvarende måte for en person som er medlem i trygden etter § 2-3 andre ledd.

En person som nevnt i § 2-5 skal være medlem i trygden i opptil tre måneder etter at tjenesten eller studiene er slutt. Medlemskapet varer likevel så lenge han eller hun

- a) mottar sykepengene eller fødselspengene eller er under behandling i sykehus
- b) er godtatt som arbeidssøkende hos norsk arbeidsformidling eller mønstringsmyndighet, eller
- c) er ansatt i ny tjeneste som nevnt i § 2-5 uten å ha begynt i tjenesten.

Pliktig medlemskap i trygden opphører straks når medlemmet kommer i arbeid i utlandet eller på et skip som er registrert i utlandet. Dette gjelder ikke når vedkommende midlertidig arbeider i utlandet for lønn eller annen godtgjørelse som arbeidsgiveren plikter å betale arbeidsgiveravgift av etter § 23-2.

§ 2-15. Opphør av frivillig medlemskap

Medlemskapet for et frivillig medlem i Norge opphører når han eller hun flytter fra Norge.

Medlemskapet opphører for et frivillig medlem som har fått pålegg om å betale avgift til trygden, men ikke betaler avgiften.

§ 2-16. Forskrifter om asylsøkere

Departementet gir forskrifter om og i hvilken utstrekning personer som har søkt asyl i Norge og deres familiemedlemmer, skal være medlemmer i trygden mens asylsøknaden er under behandling.

Del II. Beregning av pensjoner m.m.

Kapittel 3. Pensjonskomponentene, trygdetid, pensjonspoeng, beregning av pensjoner, forsørgingstillegg

Bestemmelser om

- komponentene i folketrygdens pensjoner står i § 3-1
- grunnpensjon og særtillegg, trygdetid står i §§ 3-2 til 3-7
- tilleggspensjon, pensjonspoeng står i §§ 3-8 til 3-16
- særregler for tilleggspensjon til uførepensjonister står i §§ 3-17 til 3-22
- beregning av tilleggspensjon til gjenlevende ektefelle står i § 3-23
- forsørgingstillegg står i §§ 3-24 til 3-26
- ytelser under institusjonsopphold står i §§ 3-27 til 3-29
- beregning av pensjoner ved yrkesskade står i § 3-30.

§ 3-1. Oversikt over komponentene i folketrygdens pensjoner

Grunnpensjonen (§ 3-2) og tilleggspensjonen (§ 3-8) utgjør hovedkomponentene i folketrygdens pensjoner.

Særtilllegg ytes til pensjonister som ikke har rett til tilleggspensjon eller har liten tilleggspensjon, se § 3-3.

Forsørgingstillegg ytes til pensjonister som forsørger ektefelle og/eller barn, se §§ 3-24 til 3-26.

I. Grunnpensjon og særtillegg

§ 3-2. Grunnpensjon

Grunnpensjonen fastsettes på grunnlag av trygdetid (§§ 3-5 til 3-7), og er uavhengig av tidligere inntekt.

Det er et vilkår for rett til grunnpensjon at vedkommende har minst tre års trygdetid. Full grunnpensjon ytes til den som har minst 40 års trygdetid. Dersom trygdetiden er kortere, blir grunnpensjonen tilsvarende mindre.

Full grunnpensjon utgjør 100 prosent av grunnbeløpet.

Full grunnpensjon utgjør likevel 82,5 prosent av grunnbeløpet dersom pensjonisten lever sammen med en ektefelle

- a) som mottar foreløpig uførepensjon, uførepensjon eller alderspensjon,
- b) som mottar avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd, eller
- c) som har en årlig inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn to ganger grunnbeløpet.

I tillegg til de personene som er likestilt med ektefeller etter § 1-5 skal bestemmelsene i fjerde ledd også gjelde for samboerpar som har levd sammen i 12 av de siste 18 månedene. Full grunnpensjon skal utgjøre 82,5 prosent av grunnbeløpet også når pensjonistens samboer mottar pensjon eller overgangsstønad etter kapitlene 16 eller 17.

En flyktning (§ 1-7) som er medlem i trygden, får full grunnpensjon uten hensyn til bestemmelsene om trygdetid.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997), 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998), 27 nov 1998 nr. 69, 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 20 juni 2003 nr. 54 (i kraft 1 mai 2003 med virkning for løpende tilfeller), 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 mai 2004), 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 3-3. Særtilllegg

Særtilllegg ytes til pensjonister som ikke har rett til tilleggspensjon eller har tilleggspensjon som er mindre enn særtillegget. Særtillegget faller bort i den utstrekning det ytes tilleggspensjon.

Det er et vilkår for rett til særtillegg at vedkommende har rett til grunnpensjon.

Fullt særtillegg ytes til den som har minst 40 års trygdetid. Dersom trygdetiden er kortere, blir særtillegget tilsvarende mindre.

Stortinget fastsetter særtilleggets størrelse i prosent av grunnbeløpet. Det kan fastsettes en ordinær sats og en minstesats.

Det ytes særtillegg etter minstesatsen når pensjonisten lever sammen med en ektefelle som mottar tilleggspensjon som overstiger særtillegget etter ordinær sats. Samlet tilleggspensjon og særtillegg for ektefellene skal likevel utgjøre minst to ganger særtillegget etter ordinær sats.

For en pensjonist som fyller vilkårene for rett til ektefelle tillegg for forsørget ektefelle over 60 år, utgjør særtillegget to ganger ordinær sats.

En flyktning (§ 1-7) som er medlem i trygden, får fullt særtillegg uten hensyn til bestemmelsene om trygdetid.

Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99.

§ 3-4. Minstepensjon

Minstepensjonen er minste pensjonsytelse etter folketrygdloven for en pensjonist som har full trygdetid (40 år) og mottar ugradert ytelse.

For en enslig pensjonist utgjør minstepensjonen summen av grunnbeløpet og særtillegget etter ordinær sats.

For et ektepar utgjør minstepensjonen 165 prosent av grunnbeløpet tillagt to ganger særtillegget etter ordinær sats.

Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 54 (i kraft 1 mai 2003 med virkning for løpende tilfeller), 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 mai 2004).

§ 3-5. Trygdetid - hovedregler

Trygdetid er en faktor som brukes ved beregning av ytelser som skal sikre inntekt etter kapitlene 12, 16, 17, 18 og 19.

Som trygdetid regnes tidsrom etter 1. januar 1967 da en person fra fylte 16 år til og med det året han eller hun fylte 66 år, har vært medlem i trygden med rett til ytelser etter pensjonskapitlene. Også tidsrom mellom 1. januar 1937 og 1. januar 1967 regnes som trygdetid dersom vedkommende da ville ha fylt vilkårene for medlemskap som nevnt.

I tillegg regnes som trygdetid kalenderår da medlemmet fyller 67, 68 og 69 år og opptjener pensjonspoeng.

Et kalenderår som medlemmet har opptjent pensjonspoeng i, regnes som et helt års trygdetid.

Som trygdetid regnes også

- a) framtidig trygdetid for en person med rett til uførepensjon, se § 3-6
- b) framtidig trygdetid for den avdøde ved beregning av pensjon eller overgangsstønad til gjenlevende ektefelle, se § 3-7
- c) framtidig trygdetid for en tidligere familiepleier i tidsrommet fra pleieforholdet opphørte, til og med det året vedkommende fyller 66 år. Bestemmelsene i § 3-6 tredje ledd gjelder tilsvarende.

Når samlet trygdetid utgjør minst tre år, avrundes trygdetiden til nærmeste hele år.

For en alderspensjonist som ved fylte 67 år hadde rett til uførepensjon etter kapittel 12, skal trygdetiden minst svare til trygdetiden for uførepensjonen.

Trygdetid etter andre ledd regnes som botid, se §§ 12-3, 17-4, 18-3 og 19-3. Som botid regnes også tidsrom som medlem i trygden i år da vedkommende opptjente pensjonspoeng etter tredje ledd.

Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015).

§ 3-6. Framtidig trygdetid

Framtidig trygdetid ved beregning av uførepensjon fastsettes etter bestemmelsene i denne paragrafen.

Framtidig trygdetid som nevnt i § 3-5 femte ledd bokstav a regnes fra uføretidspunktet (§ 12-10) til og med det året vedkommende fyller 66 år.

Dersom mindre enn 4/5 av tiden mellom fylte 16 år og uføretidspunktet (opptjeningstiden) kan regnes som trygdetid, skal den framtidige trygdetiden utgjøre 40 år med fradrag av 4/5 av opptjeningstiden.

Når det gis uførepensjon etter unntaksbestemmelsene i § 12-2 tredje ledd, regnes framtidig trygdetid tidligst fra det tidspunktet vedkommende sist ble medlem i trygden. Tidsrommet fram til dette tidspunktet regnes som opptjeningstid.

Dersom uførepensjonen endres fordi inntektsevnen/arbeidsevnen er blitt ytterligere nedsatt, skal trygdetiden fastsettes på nytt hvis den opprinnelig ble fastsatt etter tredje ledd. Opptjeningstiden regnes da fram til det tidspunktet inntektsevnen/arbeidsevnen ble ytterligere nedsatt.

Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 20 juni 2003 nr. 53.

§ 3-7. Trygdetid for ytelser til gjenlevende ektefelle

Når grunnpensjonen til en gjenlevende ektefelle skal fastsettes ut fra den avdødes trygdetid, se §§ 12-15, 17-7 og 19-7, skal trygdetiden fastsettes som om den avdøde på dødsfallstidspunktet hadde fått rett til uførepensjon eller alderspensjon. Var den avdøde uførepensjonist eller alderspensjonist, benyttes den fastsatte trygdetiden. Dersom avdødes framtidige trygdetid var fastsatt etter § 3-6 tredje ledd, skal trygdetiden fastsettes på nytt. Opptjeningstiden regnes da fram til dødsfallstidspunktet.

Dersom den avdøde var mellom 67 og 70 år, skal også trygdetid på grunnlag av opptjente pensjonspoeng tas med, se § 3-5 tredje ledd og § 19-6 første ledd.

Endret ved lov 23 juni 2000 nr. 55.

II. Tilleggspensjon

§ 3-8. Tilleggspensjon

Tilleggspensjonen beregnes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt uttrykt ved sluttpoengtallet, og ut fra hvor mange poengår vedkommende har, se §§ 3-10, 3-11 og 3-15.

Det er et vilkår for rett til tilleggspensjon at vedkommende har minst tre poengår. Full tilleggspensjon ytes til den som har minst 40 poengår. Har vedkommende færre poengår, blir tilleggspensjonen tilsvarende mindre, se likevel § 3-9.

Tilleggspensjonen beregnes på følgende måte:

- a) For poengår før 1992 skal 45 prosent av grunnbeløpet multipliseres med sluttpoengtallet. Resultatet multipliseres med antall poengår før 1992 og deles med 40.
- b) For poengår etter 1991 skal 42 prosent av grunnbeløpet multipliseres med sluttpoengtallet. Resultatet multipliseres med antall poengår etter 1991 og deles med 40.

Antall poengår etter 1991 reduseres dersom samlet antall poengår overstiger 40. Alle poengår før 1992 tas med.

Til medlemmer som er født i årene 1923-1940, og som har tapt minst halvparten av inntektsevnen/arbeidsevnen, ytes det en minste garantert tilleggspensjon etter bestemmelsene i § 3-22.

Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99 (med virkning fra 1 juli 1997).

§ 3-9. Særregler om tilleggspensjon for personer født før 1937

For personer som er født før 1937, gjelder følgende særbestemmelser for beregning av tilleggspensjon:

- a) For dem som er født i et av årene 1898-1917, skal 40 poengår i § 3-8 som krav for full tilleggspensjon erstattes med 20 poengår. Det vil si at resultatet av multiplikasjonen med antall poengår i § 3-8 tredje ledd bokstavene a og b skal deles med 20, ikke med 40.
- b) For dem som er født i et av årene 1918-1936, skal 40 poengår i § 3-8 som krav for full tilleggspensjon erstattes med 20 poengår pluss 1 poengår for hvert år vedkommende er født senere enn 1917. Det vil si at resultatet av multiplikasjonen med antall poengår i § 3-8 tredje ledd bokstavene a og b skal deles med 20+1 for dem som er født i 1918, med 20+2 for dem som er født i 1919, osv.

Tilleggspensjon etter særbestemmelsene i første ledd beregnes på grunnlag av opptil 4 pensjonspoeng for det enkelte år. Tilleggspensjon for den del av poengtallet som overstiger 4, beregnes etter de vanlige bestemmelsene i § 3-8.

Det er et vilkår for rett til tilleggspensjon etter denne paragrafen at vedkommende har minst 10 års trygdetid før 1967. Dette kravet reduseres med ett år for hvert år vedkommende er født etter 1927. Bestemmelsene i dette leddet gjelder ikke for flyktninger (§ 1-7) som er medlemmer i trygden.

§ 3-10. Poengår

Et poengår er et kalenderår etter 1966 som en person har opptjent pensjonspoeng i, har framtidige pensjonspoeng for eller er godskrevet pensjonspoeng for, se § 3-12.

§ 3-11. Sluttpoengtall

Sluttpoengtallet er gjennomsnittet av de 20 høyeste poengtallene, se § 3-12 tredje ledd. Har en person poengtall for mindre enn 20 år, er sluttpoengtallet gjennomsnittet av alle poengtallene.

§ 3-12. Pensjonspoeng

Pensjonspoeng er en faktor som brukes ved beregning av tilleggspensjon.

Ved beregningen av tilleggspensjonen regnes det med

- a) faktiske pensjonspoeng, som er opptjent ved pensjonsgivende inntekt, se §§ 3-13 og 3-14,
- b) framtidige pensjonspoeng som benyttes ved beregning av uførepensjon, og som gis for hvert år fra og med det året inntektsevnen/arbeidsevnen ble nedsatt, til og med det året vedkommende fyller 66 år, se §§ 3-17, 3-18 og 3-21,
- c) framtidige pensjonspoeng som benyttes ved beregning av pensjon og overgangsstønad til gjenlevende ektefelle, og som gis for hvert år fra og med året for dødsfallet til og med året da den avdøde ville ha fylt 66 år
- d) godskrevne pensjonspoeng som gis for hvert år vedkommende har mottatt uførepensjon med tilleggspensjon beregnet på grunnlag av framtidige pensjonspoeng, se bokstav b og § 3-19,
- e) godskrevne pensjonspoeng som gis for enkelte år vedkommende har utført omsorgsarbeid, se § 3-16.

En person får fastsatt et pensjonspoengtall for hvert år han eller hun har opptjent pensjonspoeng i (§§ 3-13 og 3-14) og/eller er godskrevet pensjonspoeng for (§§ 3-16 og 3-19). Med de begrensninger som følger av §§ 3-14 og 3-16, utgjør pensjonspoengtallet summen av opptjente og godskrevne pensjonspoeng. Det regnes bare med pensjonspoengtall opp til 7,00.

Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015).

§ 3-13. Opptjening av pensjonspoeng - hovedregler

Et medlem opptjener pensjonspoeng for hvert kalenderår vedkommende har en pensjongivende inntekt (§ 3-15) som overstiger grunnbeløpet.

Pensjonspoengene beregnes ved at den del av den pensjongivende inntekten som overstiger grunnbeløpet, divideres med grunnbeløpet, se likevel § 3-14.

Er grunnbeløpet endret i løpet av kalenderåret, skal det gjennomsnittlige grunnbeløpet legges til grunn.

Ved beregningen av pensjonspoengene skal det ses bort fra inntekt over tolv ganger grunnbeløpet. Av inntekt mellom seks og tolv ganger grunnbeløpet skal bare en tredel tas med.

Poengtallet fastsettes med to desimaler.

§ 3-14. Opptjening av pensjonspoeng for medlemmer som mottar uførepensjon

Når et medlem mottar hel uførepensjon (§ 12-11), beregnes opptjente pensjonspoeng (§ 3-13) ved at den pensjongivende inntekten divideres med grunnbeløpet.

Når et medlem mottar gradert uførepensjon (§ 12-11), gjøres det først et fradrag i den pensjongivende inntekten med en så stor prosent av grunnbeløpet som svarer til den gjenværende arbeidsevnen. Deretter beregnes pensjonspoengene ved at differansen divideres med grunnbeløpet.

For år da et medlem har mottatt hel uførepensjon, kan han eller hun få medregnet opptil 0,50 opptjente pensjonspoeng. Det kan likevel bare medregnes en så stor del av de opptjente pensjonspoengene at summen av de opptjente pensjonspoengene og de godskrevne pensjonspoengene blir høyst 4,00.

For år da vedkommende har mottatt gradert uførepensjon, kan summen av de opptjente og de godskrevne pensjonspoengene (§§ 3-13 og 3-19) ikke overstige de framtidige pensjonspoengene (§§ 3-17, 3-18 og 3-21). Summen kan likevel utgjøre opptil 4,00 pensjonspoeng.

For det året inntektsevnen/arbeidsevnen ble nedsatt, opptjenes pensjonspoeng på grunnlag av pensjongivende inntekt (§§ 3-13 og 3-15) bare dersom de opptjente pensjonspoengene er høyere enn det årlige framtidige pensjonspoengtallet (§§ 3-17, 3-18 og 3-21).

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder også for personer som mottar avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997).

§ 3-15. Pensjongivende inntekt

Som pensjongivende inntekt regnes personinntekt etter skatteloven § 12-2.

Som pensjongivende inntekt regnes likevel ikke

- a) pensjon, føderåd, livrente som er ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, engangs- og avløsningsbeløp for slike ytelser, utbetalinger etter innskuddspensjonsloven og utbetalinger under individuell pensjonsavtale etter skatteloven § 6-47 bokstav c.
- b) overgangsstønad etter folketrygdloven § 15-7, § 16-7 og § 17-6.
- c) barns inntekt som inngår ved beregning av personinntekt hos barnets foreldre, unntatt inntekt som er nevnt i skatteloven § 2-13 første til tredje ledd og § 2-14 annet ledd.
- d) introduksjonsstønad beregnet etter lov om introduksjonsordning for nyankomne

innvandrere kapittel 3.

Pensjonsgivende inntekt fastsettes for hvert kalenderår fra og med det året medlemmet fyller 17 år, til og med det året medlemmet fyller 69 år.

En person som er innvilget en inntektsavhengig ytelse etter folketrygdloven kapittel 12, 16, 17 eller 19, og som får beregnet personinntekt fra foretak etter skatteloven § 12-10 første ledd bokstavene b og c, kan kreve at den pensjonsgivende inntekten settes ned. Det er et vilkår at den beregnede personinntekten, med tillegg av en eventuell arbeidsgodtgjørelse, er vesentlig høyere enn antatt normallønn for den arbeidsinnsatsen vedkommende utfører i foretaket. Den pensjonsgivende inntekten skal da settes til dette normalbeløpet.

Dersom medlemmet ikke betaler trygdeavgift (§ 23-3) og skatt og avgift som er utlignet sammen med trygdeavgiften, skal den pensjonsgivende inntekten nedsettes tilsvarende. Departementet gir forskrifter til utfylling og gjennomføring av første punktum.

Departementet gir forskrifter om fastsetting av pensjonsgivende inntekt for året før det året da medlemmet får rett til en trygdeytelse.

Departementet gir forskrifter om pensjonsgivende inntekt for frivillige medlemmer (§§ 2-7 og 2-8), og kan herunder fravike bestemmelsene i paragrafen her.

Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 75 (i kraft 1 mai 1997), 5 des 1997 nr. 94 (f o m inntektsåret 1997), 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998, nytt fjerde ledd med virkning f o m inntektsåret 1992), 26 mars 1999 nr. 14 (i kraft 1 jan 2000), 24 nov 2000 nr. 81 (i kraft 1 jan 2001 iflg. res. 24 nov 2000 nr. 1167), 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 21 des 2001 nr. 109 (i kraft straks med virkning fra og med 11 okt 2001), 4 juli 2003 nr. 80 (i kraft 1 sep 2003).

§ 3-16. Godskriving av pensjonspoeng for omsorgsarbeid

For år da et medlem har utført omsorgsarbeid, godskrives det tre pensjonspoeng i følgende tilfeller:

- a) Medlemmet har minst halve året hatt den daglige omsorgen for et barn som ikke har fylt sju år innen årets utgang. For barnets fødselsår godskrives tre pensjonspoeng selv om omsorgen har vart mindre enn et halvt år. Pensjonspoengene godskrives den som mottar barnetrygd for barnet etter barnetrygdloven, dersom ikke noe annet er bestemt i forskrift.
- b) Medlemmet har minst halve året utført omsorgsarbeid for en syk, en funksjonshemmet eller en eldre person som selv er medlem i eller mottar pensjon fra folketrygden. Omsorgsarbeidet må utgjøre minst 22 timer pr. uke. Dersom omsorgsarbeidet tar slutt på grunn av varig institusjonsopphold eller dødsfall, skal det godskrives pensjonspoeng selv om omsorgsarbeidet avsluttes før halve året er gått. Det er forutsatt at det er godskrevet pensjonspoeng for omsorgsarbeidet i de tre umiddelbart foregående årene.

Det kan godskrives pensjonspoeng etter første ledd fra og med det året vedkommende fyller 17 år, til og med det året vedkommende fyller 69 år.

Poengtallet etter første ledd reduseres med poengtall som for det enkelte år er opptjent etter §§ 3-13 og 3-14 eller godskrevet etter § 3-19.

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragrafen. Det kan herunder gis bestemmelser om godskriving av pensjonspoeng når foreldrene deler omsorgen for barn, om hvilke omsorgsforhold bestemmelsene i første ledd bokstav b skal gjelde for, om dokumentasjon av omsorgsforholdet, og om plikt for offentlige organer til å bistå med å skaffe dokumentasjon.

Endret ved lov 10 des 1999 nr. 84 (f o m inntektsåret 1998).

III. Særregler for tilleggspensjon til uførepensjonister

§ 3-17. Vilkår for medregning av antatte framtidige pensjonspoeng for uførepensjonister

Den som fyller vilkårene for rett til uførepensjon, har rett til å få medregnet framtidige pensjonspoeng dersom vedkommende på uføretidspunktet

- a) hadde en årlig pensjongivende inntekt minst så stor som grunnbeløpet
- b) hadde opptjent pensjonspoeng i det nærmest foregående året
- c) hadde opptjent pensjonspoeng i minst tre av de nærmest foregående fire årene, eller
- d) hadde avtjent militær eller sivil førstegangstjeneste eller frivillig slik tjeneste, i det nærmest foregående året.

Endret ved lover 22 des 1999 nr. 108 (i kraft 1 juli 2000, krav om medregning av framtidige poengtall for uførepensjonister som har utført frivillig førstegangstjeneste, kan også settes fram for tidsrom som er avsluttet når endringen trer i kraft), 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015).

§ 3-18. Medregning og fastsetting av antatte framtidige pensjonspoeng for uførepensjonister

Framtidige pensjonspoeng regnes med for hvert år fra og med det året vedkommendes inntektsevne/arbeidsevne ble nedsatt til og med det året vedkommende fyller 66 år. Det gis likevel ikke framtidige pensjonspoeng ut over de årene vedkommende har fått framtidig trygdetid for, se § 3-6 tredje og fjerde ledd.

Når det gis uførepensjon etter unntaksbestemmelsene i § 12-2 tredje ledd, regnes det med framtidige poengår tidligst fra det tidspunktet vedkommende sist ble medlem i trygden.

De framtidige pensjonspoengene beregnes etter det av de to følgende alternativene som er gunstigst for vedkommende:

- a) De framtidige pensjonspoengene for hvert år settes til gjennomsnittet av pensjonspoengene for de tre siste årene før vedkommendes inntektsevne/arbeidsevne ble nedsatt.
- b) De framtidige pensjonspoengene for hvert år settes til gjennomsnittet av de pensjonspoengene vedkommende har for halvparten av alle årene fra og med året da vedkommende fylte 17 år, til og med året før inntektsevnen/arbeidsevnen ble nedsatt. Årene med de høyeste poengtallene legges til grunn. Dersom det samlede antall år blir et ulikt tall, skal tallet avrundes oppover.

For år da et medlem har avtjent militær eller sivil førstegangstjeneste, skal det ved beregningen legges til grunn et poengtall på minst 2. Dette gjelder også ved frivillig slik tjeneste. Dersom medlemmet for året før tjenesten tok til har et høyere poengtall, benyttes i stedet dette tallet.

Ved fastsetting av framtidige pensjonspoeng skal pensjonspoengene for årene før 1992 omregnes ut fra at inntektsgrensen i § 3-13 fjerde ledd er endret fra åtte til seks ganger grunnbeløpet.

Endret ved lov 22 des 1999 nr. 108 (i kraft 1 juli 2000, krav om medregning av framtidige poengtall for uførepensjonister som har utført frivillig førstegangstjeneste, kan også settes fram for tidsrom som er avsluttet når endringen trer i kraft).

§ 3-19. Godskriving av antatte framtidige pensjonspoeng for uførepensjonister

Den som mottar uførepensjon med tilleggspensjon beregnet på grunnlag av framtidige pensjonspoeng (§§ 3-17, 3-18 og 3-21), får godskrevet pensjonspoeng etter paragrafen her for hvert år han eller hun har mottatt slik pensjon.

Dersom pensjonisten mottar hel uførepensjon (§ 12-11), skal de godskrevne pensjonspoengene svare til de framtidige pensjonspoengene.

Dersom pensjonisten mottar gradert uførepensjon (§ 12-11), skal de godskrevne pensjonspoengene svare til en så stor del av de framtidige pensjonspoengene som den graderte pensjonen utgjør av hel uførepensjon. For det året inntektsevnen/arbeidsevnen ble nedsatt, skal de godskrevne pensjonspoengene likevel svare til de framtidige pensjonspoengene.

For tidsrommet fra uføretidspunktet (§ 12-10) til uførepensjon blir utbetalt, godskrives framtidige pensjonspoeng dersom opptjente pensjonspoeng på grunnlag av pensjongivende inntekt etter § 3-13 er lavere, se også § 3-14 femte ledd.

For den som har fått redusert medregning av framtidige pensjonspoeng etter § 3-18 første ledd andre punktum, godskrives det pensjonspoeng til og med det siste året vedkommende har fått framtidige pensjonspoeng for.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder også for den som mottar avtalefestet pensjon (AFP) fra en pensjonsordning der pensjonsalderen ikke er lavere enn 62 år, og vilkårene i lov 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon §§ 1 og 2 er oppfylt.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997), 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 jan 2004).

§ 3-20. Særregler om antatte framtidige pensjonspoeng ved omsorgsarbeid

Når det skal vurderes om vilkårene i § 3-17 er oppfylt, og når framtidige pensjonspoeng etter § 3-18 skal beregnes, ses det bort fra år da vedkommende er godskrevet pensjonspoeng på grunnlag av omsorgsarbeid, se § 3-16. Året før og året etter slike år anses da for å følge umiddelbart etter hverandre.

For år da et medlem både har opptjent pensjonspoeng etter § 3-13 og fått godskrevet pensjonspoeng for omsorgsarbeid etter § 3-16, skal de opptjente pensjonspoengene tas i betraktning bare dersom det er til fordel for pensjonisten.

Et medlem som blir ufør i en periode da vedkommende etter § 3-16 skal godskrives pensjonspoeng på grunn av omsorg for små barn, får medregnet et framtidig poengtall på minst 3 for hvert år til og med det året det yngste barnet fyller seks år.

§ 3-21. Spesielt om antatte framtidige pensjonspoeng for unge uføre født etter 1940

Et medlem som blir ufør før fylte 26 år på grunn av en alvorlig og varig sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert, får medregnet framtidige pensjonspoeng med minst 3,30 for hvert år. Det er et vilkår at vedkommende er født etter 1940.

Framtidige pensjonspoeng etter denne paragrafen gis for hvert år fra og med det året medlemmets inntektsevne/arbeidsevne ble nedsatt, til og med det året vedkommende fyller 66 år. Det skal likevel ikke regnes med framtidige pensjonspoeng for år før medlemmet fyller 20 år.

Det gis ikke framtidige pensjonspoeng utover de årene vedkommende har fått framtidig trygdetid for, se § 3-6 tredje og fjerde ledd.

Når det gis uførepensjon etter unntaksbestemmelsene i § 12-2 tredje ledd, regnes det framtidige poengår tidligst fra det tidspunktet vedkommende sist ble medlem i trygden.

Tilleggspensjon etter denne paragrafen kan ytes tidligst fra og med den måneden medlemmet fyller 20 år.

Selv om et medlem har vært mer enn 50 prosent yrkesaktiv etter fylte 26 år, gis det framtidige pensjonspoeng etter denne paragrafen dersom det er klart dokumentert at vilkårene i første ledd var oppfylt før fylte 26 år og kravet settes fram før fylte 36 år.

Et medlem som har fått garantert tilleggspensjon etter denne paragrafen, beholder garantien selv om uførepensjonen faller bort fordi medlemmet er i inntektsgivende arbeid.

Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 88 (i kraft 1 juli 1997), 19 des 1997 nr. 99 (med virkning fra 1 juli 1997), 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998).

§ 3-22. Garantert tilleggspensjon til unge uføre født før 1941

Et medlem som er født i et av årene 1931-1940, og som før fylte 26 år har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst halvparten på grunn av sykdom, skade eller lyte, har rett til en minste garantert tilleggspensjon basert på full opptjeningstid. Også et medlem som er født i et av årene 1923-1930, har rett til garantert tilleggspensjon dersom vedkommende før fylte 24 år fikk inntektsevnen/arbeidsevnen nedsatt med minst halvparten.

Pensjonen beregnes etter

- a) sluttpoengtall 1,60 når medlemmet er født i et av årene 1923 og 1924,
- b) sluttpoengtall 2,00 når medlemmet er født i året 1925,
- c) sluttpoengtall 3,00 når medlemmet er født i et av årene 1926 - 1930, og
- d) sluttpoengtall 3,30 når medlemmet er født i et av årene 1931- 1940.

Dersom grunnpensjonen er redusert på grunn av manglende trygdetid, skal den garanterte tilleggspensjonen reduseres tilsvarende.

Tilleggspensjon som er fastsatt etter de vanlige reglene, går til fradrag i den garanterte tilleggspensjonen. Dette gjelder også tilleggspensjon som er fastsatt på grunnlag av avdød ektefelles opptjening.

Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 88 (i kraft 1 juli 1997), 19 des 1997 nr. 99 (med virkning fra 1 juli 1997).

IV. Særregler for tilleggspensjon til gjenlevende ektefelle

§ 3-23. Beregning av tilleggspensjon til gjenlevende ektefelle

Til en gjenlevende ektefelle med rett til pensjon eller overgangsstønad etter kapittel 17 ytes tilleggspensjonen med 55 prosent av

- a) den ugraderte tilleggspensjonen som den avdøde ville fått om han eller hun på dødsfallstidspunktet hadde fått rett til uførepensjon eller alderspensjon, eller
- b) den ugraderte tilleggspensjonen som den avdøde mottok som uførepensjonist eller alderspensjonist på dødsfallstidspunktet. Dersom avdødes trygdetid blir fastsatt på nytt etter § 3-7 første ledd tredje og fjerde punktum, skal også tilleggspensjonen fastsettes på nytt dersom det er til fordel for gjenlevende. Ved omregningen regnes dødsfallstidspunktet som et nytt uføretidspunkt.

Tilleggspensjonen til en alderspensjonist eller uførepensjonist som også fyller vilkårene for rett til pensjon i § 17-3, § 17-4 og enten § 17-5 eller § 17-10, utgjør det største av følgende beløp:

- a) pensjonistens egen tilleggspensjon
- b) 55 prosent av summen av pensjonistens egen tilleggspensjon og den avdødes tilleggspensjon, se første ledd.

Dersom den avdøde var mellom 67 og 70 år ved dødsfallet, skal ytelsene til den gjenlevende fastsettes på grunnlag av pensjonspoeng som den avdøde hadde opptjent til og med kalenderåret før dødsfallet, se § 19-6 første ledd.

Endret ved lov 23 juni 2000 nr. 55.

V. Forsørgingstillegg

§ 3-24. Ektefelletillegg

Til en person som mottar uførepensjon eller alderspensjon, og som forsørger ektefelle, ytes det ektefelletillegg med 50 prosent av grunnpensjonen uten ventetillegg. Grunnpensjonen uten reduksjon for uføregrad og inntekt legges til grunn.

Til en person som mottar uførepensjon, og som forsørger ektefelle som ikke har fylt 60 år, ytes det ektefelletillegg bare dersom det ikke kan ventes at ektefellen skaffer seg arbeidsinntekt på grunn av omsorg for barn eller pleie av pensjonisten, eller av andre årsaker.

Det ytes ikke ektefelletillegg hvis ektefellen

- a) har inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn grunnbeløpet,
- b) mottar uførepensjon,
- c) mottar foreløpig uførepensjon,
- d) mottar alderspensjon, eller
- e) mottar avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd.

Ektefelletillegget reduseres på grunn av inntekt etter bestemmelsene i § 3-26.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997), 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 3-25. Barnetillegg

Til en person som mottar uførepensjon eller alderspensjon, ytes det et barnetillegg for hvert barn vedkommende forsørger.

Når et barn blir forsørget av flere pensjonister i fellesskap, ytes tillegget til den som får høyest tillegg. Dersom forsørgerne ikke bor sammen, ytes tillegget alltid til den som har den daglige omsorgen for barnet.

Barnetillegg for fosterbarn (se barnevernloven § 4-22) ytes dersom pensjonisten har forsørget barnet i de siste to årene før krav om tillegg blir satt fram. Hvis særlige forhold gjør det rimelig, kan Rikstrygdeverket fravike dette vilkåret.

Barnetillegget utgjør 40 prosent av grunnbeløpet. Dersom grunnpensjonen er redusert på grunn av manglende trygdetid, blir tillegget tilsvarende mindre.

Det ytes ikke barnetillegg hvis barnet har inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn grunnbeløpet.

Barnetillegget reduseres på grunn av inntekt etter bestemmelsene i § 3-26.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 mai 1998), 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 mai 2002).

§ 3-26. Reduksjon av ektefelletillegg og barnetillegg på grunn av inntekt

Når en person har rett til ektefelletillegg og/eller barnetillegg og samtidig har inntekt som nevnt i tredje ledd, skal tillegget/tilleggene reduseres med 50 prosent av inntekten over et fribeløp. Fribeløpet fastsettes etter bestemmelsene i femte og sjette ledd.

Fradraget fordeles på ektefelletillegg og barnetillegg i forhold til tilleggenes størrelse.

Følgende inntekter kan føre til reduksjon av ektefelletillegg og barnetillegg:

- a) pensjonsytelser, overgangsstønad og foreløpig uførepensjon fra folketrygden
- b) pensjonsytelser, inkludert forsørgingstillegg, fra norsk offentlig eller privat

pensjonsordning

- c) ytelser fra norsk individuell pensjonsforsikring, livrente, gavepensjon o.l.
- d) arbeidsinntekt
- e) ytelser fra folketrygden i form av dagpenger under arbeidsløshet og kursstønad etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel 9, rehabiliteringspenger etter kapittel 10, attføringspenger etter kapittel 11 og fødselspenger, svangerskapspenger og adopsjonspenger etter kapittel 14
- f) ytelser fra utlandet av samme art som ytelsene under bokstavene a til c. Det skal likevel ses bort fra en ytelse eller en del av en ytelse som blir redusert på tilsvarende måte som etter denne paragrafen.

Når en person har rett til barnetillegg for barn som bor sammen med begge foreldrene, skal begge inntekter medregnes. For den av foreldrene som ikke mottar barnetillegg, skal summen av inntektene etter tredje ledd bokstavene b til f reduseres med grunnbeløpet.

Fribeløpet som er nevnt i første ledd fastsettes etter følgende alternativer:

- a) Dersom pensjonisten har rett til ektefelletillegg, men ikke barnetillegg, skal fribeløpet svare til minstepensjonen (§ 3-4) for ektepar tillagt 10 prosent av grunnbeløpet.
- b) Dersom pensjonisten har rett til barnetillegg for barn som bor sammen med begge foreldrene, skal fribeløpet svare til fribeløpet etter bokstav a tillagt 40 prosent av grunnbeløpet for hvert barn. Dette fribeløpet gjelder også for et eventuelt ektefelletillegg.
- c) Dersom pensjonisten har rett til barnetillegg for barn som ikke bor sammen med begge foreldrene, skal fribeløpet for det første barnet svare til minstepensjonen for enslige tillagt 85 prosent av grunnbeløpet. Fribeløpet økes med 40 prosent av grunnbeløpet for hvert barn mer enn ett.

Hvis pensjonistens grunnpensjon er redusert på grunn av manglende trygdetid, skal fribeløpene reduseres tilsvarende.

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragrafen. Det kan herunder gis bestemmelser om at visse offentlige ytelser ikke skal tas med i inntektsgrunnlaget, og om at fastsatte forsørgingstillegg skal endres når inntekten endres.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (tredje ledd i kraft straks, i femte ledd i kraft 1 mai 1998), 27 nov 1998 nr. 69, 10 des 1999 nr. 84, 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 mai 2002), 20 juni 2003 nr. 54 (i kraft 1 mai 2003 med virkning for løpende tilfeller), 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 mai 2004), 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

VI. Ytelser under opphold i institusjon

§ 3-27. Ytelser under langtidsopphold i helseinstitusjon o.l.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder for personer som mottar uførepensjon eller ytelser til livsopphold etter kapittel 16, 17 eller 19, og som har rett til fri forpleining under langtidsopphold i helseinstitusjon o.l. under statlig eller fylkeskommunalt ansvar. Dette gjelder ikke for opphold i somatiske sykehusavdelinger. Departementet kan ved forskrift bestemme at paragrafen skal gjelde for personer som er innlagt i andre institusjoner, og gjøre unntak for visse institusjoner og bestemte persongrupper.

Ytelsene gis uten reduksjon for innleggelsesmåneden og den påfølgende måneden. Deretter blir ytelsene omregnet etter bestemmelsene i § 3-28. Ytelsene omregnes bare dersom oppholdet antas å ville vare mer enn ett år inkludert hele innleggelsesmåneden.

Når omregningstidspunktet i andre ledd skal fastsettes, skal det regnes med hele kalendermånedene i samme institusjon eller i andre institusjoner som er omfattet av denne paragrafen, og i institusjoner der pasienten etter lov betaler en del av oppholdsutgiftene selv. Dette gjelder bare dersom pasienten blir lagt inn senest tre måneder etter siste institusjonsopphold. Pensjonen reduseres tidligst fra måneden etter den nye innleggelsen.

Fra og med utskrivningsmåneden gis det ytelser etter lovens vanlige bestemmelser.

Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 mai 2002), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 3-28. Beregning av ytelser under opphold i helseinstitusjon og fengsel

Reduserte ytelser som nevnt i § 3-27 skal under opphold i institusjon utgjøre 25 prosent av grunnbeløpet pluss 10 prosent av tilleggspensjonen. Ytelsen skal likevel utgjøre minst 45 prosent av grunnbeløpet.

Forsørger pensjonisten ektefelle, ytes det fra omregningstidspunktet (§ 3-27) et tillegg som svarer til pensjon til gjenlevende ektefelle etter § 17-7. Det ytes også tillegg for en tidligere ektefelle som pensjonisten forsørger, dersom vilkårene i § 17-10 er oppfylt. Tillegget skal reduseres med pensjon som ektefellen mottar fra folketrygden og andre pensjonsordninger.

Forsørger pensjonisten barn, ytes det fra omregningstidspunktet et tillegg som svarer til barnepensjon etter § 18-5 første ledd. Er den andre av foreldrene død, eller har pensjonisten aleneomsorg for barn, skal tillegget svare til barnepensjon etter § 18-5 andre ledd. Tillegget reduseres med pensjon som barnet mottar fra folketrygden.

Dersom pensjonisten etter innleggelsen fortsatt har faste og nødvendige utgifter til bolig o.a., kan det bestemmes at pensjonen ikke skal reduseres, eller at den skal reduseres mindre enn nevnt i første til tredje ledd.

Ytelsene etter denne paragrafen må til sammen ikke overstige de ytelser vedkommende har rett til etter lovens vanlige bestemmelser.

Departementet gir forskrifter om beregning av ytelser etter denne paragrafen.

Endret ved lov 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 mai 2002).

§ 3-29. Ytelser under opphold i fengsel

Til en person som mottar uførepensjon eller ytelser til livsopphold etter kapittel 16, 17 eller 19, og som sitter i varetekt, soner straff eller utholder særreaksjon i en av kriminalomsorgens anstalter, gis reduserte ytelser etter bestemmelsene i §§ 3-27 og 3-28.

Fra og med den kalendermåned vedkommende blir løslatt, gis det ytelser etter lovens vanlige bestemmelser.

Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 64 (i kraft 1 jan 2002), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

VII. Yrkesskade

§ 3-30. Beregning av folketrygdens pensjoner m.m. ved yrkesskade

Ved yrkesskade beregnes uførepensjon etter følgende særbestemmelser:

- a) Grunnpensjonen reduseres ikke selv om vedkommende har mindre enn 40 års trygdetid, se § 3-2
- b) Tilleggspensjonen reduseres ikke selv om vedkommende har mindre enn 40 poengår, se § 3-8.
- c) Antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet omregnes til pensjonspoeng etter

bestemmelsene i § 3-13. Dette poengtallet legges til grunn ved beregningen av tilleggspensjonen (§ 3-8) dersom sluttpoengtallet (§ 3-11) er mindre.

Når antatt inntekt etter første ledd bokstav c skal fastsettes, regnes godtgjørelse av midlertidig eller tilfeldig art ikke med. Naturalytelser og overskudd på utgiftsgodtgjørelser regnes med og gis den verdien som legges til grunn ved utligning av inntektsskatt.

Den som ved fylte 67 år mottok uførepensjon på grunn av yrkesskade, får alderspensjonen beregnet etter særbestemmelsene i første ledd. Dersom vedkommende var mindre enn 100 prosent arbeidsufør på grunn av yrkesskaden, skal en del av alderspensjonen utgjøre et beløp som svarer til den graderte uførepensjonen, se §§ 12-11 og 12-17. Den andre delen skal utgjøre en så stor prosent av vanlig alderspensjon som svarer til forskjellen mellom hel uførhet og den graderte uførheten.

Den som har rett til pensjon som gjenlevende ektefelle etter dødsfall på grunn av yrkesskade, får pensjonen beregnet etter bestemmelsene i §§ 3-7 og 3-23 med de tillem্পninger som følger av bestemmelsene i paragrafen her.

Departementet gir forskrifter om beregning av ytelser når uførhet skyldes yrkesskade, herunder om godskriving av pensjonspoeng.

Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015).

Del III. Stønad under arbeidsløshet

Kapittel 4. Dagpenger under arbeidsløshet

Kapitlet tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998 iflg. res. 18 juni 1998 nr. 578,

Bestemmelser om

- formål står i § 4-1
- opphold i Norge står i § 4-2
- tap av arbeidsinntekt og arbeidstid står i § 4-3
- krav til minsteinntekt står i § 4-4
- krav om å være reell arbeidssøker står i § 4-5
- dagpenger under utdanning, opplæring, etablering av egen virksomhet m.v. står i § 4-6
- dagpenger til permitterte står i § 4-7
- meldeplikt og møteplikt står i § 4-8
- ventetid står i §§ 4-9 og 4-10
- dagpengegrunnlag og dagpengenes størrelse står i §§ 4-11 til 4-13
- stønadsperioden står i §§ 4-15 og 4-16
- dagpenger til særskilte grupper står i §§ 4-17 til 4-19
- bortfall og samordning av dagpenger står i §§ 4-20 til 4-27
- saksbehandling m.m. og forholdet til kapittel 21 i loven står i § 4-28

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 45 (i kraft 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712). Endres ved lov 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616).

§ 4-1. Formål

Formålet med dagpenger under arbeidsløshet er å gi delvis dekning for bortfall av arbeidsinntekt ved arbeidsløshet.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-2. Opphold i Norge

For å ha rett til dagpenger må medlemmet oppholde seg i Norge.

Departementet kan gi forskrifter om unntak fra kravet om opphold i Norge.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-3. Tap av arbeidsinntekt og arbeidstid

For å få rett til dagpenger må medlemmet ha tapt arbeidsinntekt som arbeidstaker på grunn av arbeidsløshet. Som arbeidstaker i dette kapittel regnes også den som har inntekt utenfor tjenesteforhold når dette ikke er ledd i selvstendig næringsvirksomhet. Medlemmet anses ikke å ha tapt inntekt dersom vedkommende for det aktuelle tidsrom har krav på lønn. Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser. Forskriftene kan inneholde avvik fra bestemmelsene i dette ledd, tredje punktum.

For at medlemmet skal få rett til dagpenger, må vanlig arbeidstid være redusert med minst 50 pst. Som vanlig arbeidstid regnes den arbeidstiden vedkommende hadde før ledigheten eller før arbeidstiden ble redusert. Vanlig arbeidstid kan likevel ikke overstige lovbestemt arbeidstid for yrket eller næringen. For medlem som bare søker deltidsarbeid (se § 4-5 annet ledd), kan vanlig arbeidstid ikke overstige ønsket arbeidstid.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), endret ved lov 20 des 2002 nr. 90 (i kraft 1 jan 2003).

§ 4-4. Krav til minsteinntekt

For å få rett til dagpenger må medlemmet

- a) i det siste avsluttede kalenderåret før det søkes om stønad ha hatt utbetalt en arbeidsinntekt som minst svarer til 1,5 ganger grunnbeløpet på søknadstidspunktet, eller
- b) i løpet av de siste tre avsluttede kalenderårene før det søkes om stønad ha hatt utbetalt en arbeidsinntekt som minst svarer til 3 ganger grunnbeløpet på søknadstidspunktet.

Inntekt fra deltakelse i arbeidsmarkedstiltak regnes ikke med ved vurderingen av om kravet til minsteinntekt er oppfylt. Departementet gir forskrifter om hva som regnes som arbeidsmarkedstiltak i denne sammenheng.

Inntekt utbetalt i de tre forutgående kalenderår før første søknadstidspunkt som har vært lagt til grunn i en full stønadsperiode, kan ikke legges til grunn for en ny periode.

I de tilfelle Stortinget vedtar endring i grunnbeløpet med tilbakevirkende kraft, skal endringen i kravet til minsteinntekt først gjelde fra og med den andre påfølgende mandag etter at Stortinget har gjort vedtak.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), endret ved lov 20 des 2002 nr. 90 (i kraft 1 jan 2003).

§ 4-5. Reelle arbeidssøkere

For å ha rett til dagpenger må medlemmet være reell arbeidssøker. Som reell arbeidssøker regnes den som er arbeidsfør, og er villig til

- a) å ta ethvert arbeid som er lønnet etter tariff eller sedvane,
- b) å ta arbeid hvor som helst i Norge,
- c) å ta arbeid uavhengig av om det er på heltid eller deltid,
- d) å skaffe seg inntekt ved selvstendig næringsvirksomhet,

e) å delta på arbeidsmarkedstiltak.

Dersom alder eller tungtveiende sosiale hensyn knyttet til helse, omsorgsansvar for små barn eller pleietrengende i nær familie tilsier det, kan medlemmet regnes som reell arbeidssøker selv om vedkommende søker deltidsarbeid eller bare søker arbeid innenfor et begrenset geografisk område.

I særlige tilfelle kan det kreves at medlemmet er villig til å ta arbeid som er lavere lønnet enn dagpengene.

Departementet kan fastsette forskrift om krav til aktivitet som underbygger at medlemmet er reell arbeidssøker.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), endret ved lov 20 des 2002 nr. 90 (i kraft 1 jan 2003).

§ 4-6. Dagpenger under utdanning, opplæring, etablering av egen virksomhet m.v.

Det ytes ikke dagpenger til medlem som gjennomgår utdanning eller opplæring, eller deltar i ulønnet arbeid. Departementet kan gi forskrifter om unntak fra denne bestemmelse når det gjelder

- utdanning eller opplæring utenfor normal arbeidstid,
- utdanning eller opplæring av kortere varighet innenfor normal arbeidstid,
- ulønnet arbeid av hobbypreget eller sosial karakter,
- ulønnet arbeid som pålegges etter sosialtjenesteloven,
- deltakelse i introduksjonsprogram etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere.

Departementet kan også gi forskrifter om hvem som regnes som deltaker i utdanning eller opplæring.

Et medlem som mottar dagpenger, kan etter søknad beholde dagpenger i inntil 9 måneder under planlegging og etablering av egen virksomhet. Departementet gir forskrifter om dagpenger til etablerere av egen virksomhet.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), endret ved lov 4 juli 2003 nr. 80 (i kraft 1 sep 2003).

§ 4-7. Dagpenger til permitterte

Det kan ytes dagpenger til medlem som er permittert på grunn av mangel på arbeid eller andre forhold som arbeidsgiver ikke kan påvirke. Med permittering menes i denne sammenheng at arbeidstaker midlertidig fritas for arbeidsplikt i forbindelse med driftsinnskrenkning eller driftsstans, enten dette bestemmes ensidig av arbeidsgiver eller ved avtale i det enkelte tilfelle.

Dagpenger kan ytes i inntil 26 uker i løpet av en periode på 18 måneder ved hel eller delvis permittering hos samme arbeidsgiver. Departementet kan gi forskrift om adgang til å forlenge perioden med rett til dagpenger.

Departementet gir forskrifter om dagpenger til permitterte. Bestemmelser fastsatt ved forskrift kan avvike fra bestemmelsene i denne lov.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), endret ved lov 21 des 2001 nr. 99 (i kraft 1 jan 2002), endret ved lover 27 juni 2003 nr. 63 (i kraft 1 juli 2003), 19 des 2003 nr. 117 (i kraft 1 jan 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1623).

§ 4-8. Meldeplikt og møteplikt

For å ha rett til dagpenger må medlemmet melde seg som arbeidssøker til arbeidsformidlingen.

Medlemmet må melde seg hver fjortende dag (meldeperioden). Arbeidskontoret bestemmer hvordan melding skal skje.

Arbeidskontoret kan bestemme at medlemmet skal møte utenom de fastsatte meldingsdagene.

Dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å melde seg på fastsatt dag, faller retten til dagpenger bort fra og med den dag medlemmet skulle ha meldt seg og inntil han eller hun melder seg på nytt.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-9. Ventetid

Det kan ytes dagpenger når medlemmet har vært arbeidsløs og stått tilmeldt Aetat som reell arbeidssøker (se § 4-5) i minst fem av de siste femten dager. Lørdag og søndag regnes ikke med. Dagpengene løper fra dagen etter at ventetiden etter første punktum er avsluttet. Dagpenger ytes likevel ikke fra et tidligere tidspunkt enn søknadstidspunktet.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), endret ved lov 20 des 2002 nr. 90 (i kraft 1 jan 2003).

§ 4-10. Forlenget ventetid

Det ytes dagpenger først etter en forlenget ventetid når medlemmet

- a) har sagt opp sin stilling uten rimelig grunn,
- b) har sluttet uten rimelig grunn, eller
- c) er avskjediget eller oppsagt på grunn av forhold som kan bebreides vedkommende, eller
- d) handler som beskrevet i § 4-20 første ledd bokstav a til c.

Forlenget ventetid løper fra det tidspunkt det er søkt om stønad, og fastsettes til

- a) åtte uker første gang forhold som nevnt i første ledd inntreffer,
- b) tolv uker dersom forhold som nevnt i første ledd eller i § 4-20 har inntruffet to ganger innenfor de siste tolv måneder,
- c) seks måneder dersom forhold som nevnt i første ledd eller i § 4-20 har inntruffet tre ganger innenfor de siste tolv måneder.

For at det skal kunne fastsettes forlenget ventetid etter andre ledd bokstav b eller c, må det som følge av de tidligere forholdene ha vært gjort vedtak om forlenget ventetid etter bestemmelsene i denne paragraf eller vedtak om tidsbegrenset bortfall av dagpenger etter bestemmelsene i § 4-20.

Forlenget ventetid kan bare fastsettes på grunnlag av forhold som ikke ligger lenger tilbake i tid enn seks måneder. Seksmånedersfristen regnes fra det tidspunkt medlemmet ikke lenger har krav på lønn.

Medlemmet må stå tilmeldt arbeidsformidlingen og fylle vilkårene for rett til dagpenger i den forlengede ventetiden.

Det skal ikke fastsettes forlenget ventetid for medlem som har sagt opp sin stilling for å flytte med ektefelle eller samboer til nytt arbeidssted et annet sted i landet dersom vedkommende kan regnes som reell arbeidssøker etter § 4-5 andre ledd.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-11. Dagpengegrunnlag

Dagpengegrunnlaget er den inntekten dagpengene regnes ut etter.

Dagpengegrunnlaget fastsettes ut fra medlemmets utbetalte arbeidsinntekt i det siste avsluttede kalenderåret før han eller hun søker om stønad, eller får fastsatt nytt dagpengegrunnlag etter bestemmelsene i § 4-16, første ledd, andre og tredje punktum. Dersom det gir et høyere grunnlag, fastsettes dagpengegrunnlaget i stedet ut fra gjennomsnittlig arbeidsinntekt i de tre siste avsluttede kalenderårene. Dagpenger under arbeidsløshet etter dette kapittel, sykepenger etter kapittel 8, og fødselspenger og adopsjonspenger etter kapittel 14 tas også med i dagpengegrunnlaget når rett til stønad er opptjent som arbeidstaker.

Inntekten justeres i forhold til endringene i grunnbeløpet i tiden fram til han eller hun søker om dagpenger. Dagpengegrunnlaget avrundes deretter til nærmeste 1.000 kroner.

Inntekt over seks ganger folketrygdens grunnbeløp regnes ikke med i dagpengegrunnlaget. Maksimumsbeløpet avrundes til nærmeste 1.000 kroner.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-12. Dagpengenes størrelse

Dagpengene utbetales for fem dager pr. uke. Dagsatsen er 2,4 promille av dagpengegrunnlaget.

Til den som forsørger barn som selv er medlem eller som går inn under § 5-2 andre ledd, bokstav a, b eller c, ytes et barnetillegg. Hvis begge forsørgerne mottar dagpenger, ytes barnetillegg bare til en av dem. Departementet gir forskrifter om barnetillegget, herunder om virkningen for retten til barnetillegg av at barnet eller forsørger har andre trygdeytelser.

Dagpenger inklusive barnetillegg, men eksklusive ferietillegg, kan ikke utgjøre mer enn 90 prosent av medlemmets dagpengegrunnlag.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-13. Graderte dagpenger

Det ytes graderte dagpenger til medlem som er

- a) delvis arbeidsløs og får mindre arbeidsinntekt fordi arbeidstiden pr. uke er blitt redusert,
- b) delvis arbeidsløs fordi vedkommende ikke har fått full sysselsetting,
- c) delvis permittert.

Graderte dagpenger ytes bare når vanlig arbeidstid er redusert med minst 50 pst. (se § 4-3 annet ledd) pr. uke.

For medlem som har regelmessig arbeidstid pr. uke, utgjør dagpengene så stor del av fulle dagpenger som reduksjonen i arbeidstiden utgjør i forhold til medlemmets vanlige arbeidstid (se § 4-3 andre ledd).

For medlem som har uregelmessig arbeidstid pr. uke, men regelmessig arbeidstid i en periode som er lengre enn en uke, beregnes dagpengene etter reduksjonen i arbeidstid i denne perioden.

For medlem som arbeider ut over vanlig arbeidstid enkelte uker, og har nedsatt arbeidstid andre uker, beregnes stønaden på grunnlag av gjennomsnittlig tap i arbeidstid i meldeperioden (se § 4-8).

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), endret ved lov 20 des 2002 nr. 90 (i kraft 1 jan 2003).

§ 4-14. (Opphevet ved lov 20 des 2002 nr. 90 (i kraft 1 jan 2003).)

§ 4-15. Antall stønadsuker (stønadsperiode)

Det ytes hele eller graderte dagpenger i en full stønadsperiode på til sammen 104 uker til medlem som har hatt arbeidsinntekt, jf. § 4-4, i sist avsluttede kalenderår eller i gjennomsnitt

av de tre siste avsluttede kalenderår på minst 2 ganger grunnbeløpet. Dersom inntekten har vært lavere enn to ganger grunnbeløpet, utgjør full stønadsperiode 52 uker.

I de tilfeller graderte dagpenger beregnes på grunnlag av lengre perioder enn en uke (se § 4-13 fjerde og femte ledd), medregnes alle uker i beregningsperioden i forhold til bestemmelsene i første ledd.

Uker da medlemmet har fått fastsatt forlenget ventetid (se § 4-10), eller tidsbegrenset bortfall av dagpenger (se § 4-20), likestilles med uker med stønad i forhold til bestemmelsene i denne paragraf. Dersom forholdet inntreffer så sent i en stønadsperiode at den forlengede ventetid eller det tidsbegrensede bortfall av dagpenger ikke kan avvikles innen utløpet av stønadsperioden, overføres de gjestående ukene til en eventuell ny stønadsperiode, dersom denne påbegynnes innen 52 uker.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), endret ved lover 20 des 2002 nr. 90 (i kraft 1 jan 2003), 19 des 2003 nr. 117 (i kraft 1 jan 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1623).

§ 4-16. Gjenopptak av løpende stønadsperiode

En løpende stønadsperiode som er avbrutt i inntil 52 uker, gjenopptas uten ny prøving av kravet til minsteinntekt etter § 4-4, uten ny ventetid etter § 4-9 og uten at dagpengegrunnlaget etter § 4-11 fastsettes på nytt. Et medlem som har hatt avbrudd i stønadsperioden på grunn av arbeid i 12 uker eller mer, kan likevel kreve at dagpengegrunnlaget fastsettes på nytt. Slik fastsetting av nytt dagpengegrunnlag som nevnt i foregående punktum, kan foretas i forbindelse med det etterfølgende årsskifte, dersom dette er gunstigst for medlemmet. Antall uker før avbruddet etter bestemmelsene i denne paragraf regnes med i antall stønadsuker etter § 4-15.

Dersom avbruddet skyldes deltakelse i arbeidsmarkedstiltak eller avtjening av verneplikt, gjelder bestemmelsene i første ledd selv om det er gått mer enn 52 uker siden medlemmet fikk dagpenger sist. Det er et vilkår at medlemmet melder seg som arbeidssøker innen en uke etter at arbeidsmarkedstiltaket eller vernepliktstjenesten opphørte.

For medlem som er under utdanning, gjelder bestemmelsene i første ledd bare for avbrudd i stønadsperioden i inntil 12 uker.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-17. Dagpenger til personer over 64 år

Til medlem over 64 år kan det ytes dagpenger uavbrutt fram til fylte 67 år.

Et medlem som fyller kravet til minste arbeidsinntekt etter § 4-4 første ledd ved første gangs søknad om dagpenger etter fylte 64 år, behøver ikke fylle dette kravet dersom vedkommende senere søker om dagpenger.

Et medlem som er godskrevet pensjonspoeng for minst 3 av de siste 5 årene før søknad om dagpenger settes fram, skal ha et minste dagpengegrunnlag på 3 ganger grunnbeløpet.

Dagpengegrunnlaget reguleres i samsvar med endringer i grunnbeløpet som får virkning etter at medlemmet har fylt 64 år.

Inntekt fra selvstendig næringsvirksomhet gir rett til dagpenger. Det er et vilkår at virksomheten er opphørt og at det vil være urimelig å kreve at vedkommende skulle fortsette denne virksomheten.

Inntekt fra selvstendig næringsvirksomhet og trygdeytelser som nevnt i § 4-11 andre ledd, tredje punktum, på grunnlag av selvstendig næringsinntekt, tas med i dagpengegrunnlaget.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-18. Dagpenger til fiskere og fangstmenn

Medlem som har hatt inntekt i fangst og fiske, kan få rett til dagpenger. Departementet gir forskrifter om slik stønad.

Departementet kan gi forskrifter om en særlig dagpengeordning for fiskere og fangstmenn. Særordningen kan avvike fra de bestemmelser som er fastsatt i eller med hjemmel i denne lov.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-19. *Dagpenger etter avtjent verneplikt*

Til medlem som i de siste 12 månedene før han eller hun søker dagpenger har utført minst tre måneders militær- eller siviltjeneste eller obligatorisk sivilforsvarstjeneste, ytes det dagpenger uten hensyn til vilkårene i § 4-3 om tap av arbeidsinntekt og i § 4-4 om krav til minsteinntekt.

Dagpenger ytes i opp til 26 uker. Dagpengegrunnlaget skal være tre ganger grunnbeløpet.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-20. *Tidsbegrenset bortfall av dagpenger*

Retten til dagpenger faller bort i et begrenset tidsrom dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter

- a) å motta tilbud om arbeid som er lønnet etter tariff eller sedvane,
- b) å motta tilbud om arbeid hvor som helst i Norge,
- c) å motta tilbud om arbeid uavhengig av om det er på heltid eller deltid,
- d) å delta på arbeidsmarkedstiltak,
- e) å møte til konferanse med arbeidskontoret etter innkalling, eller unnlater å møte etter innkalling til slik konferanse.

Retten til dagpenger faller også bort i et begrenset tidsrom dersom medlemmet selv uten rimelig grunn unnlater å skaffe seg inntekt som arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende i stønadsperioden. Det samme gjelder dersom medlemmet har begynt i arbeid, og det deretter inntreffer forhold som nevnt i § 4-10 første ledd.

I særlige tilfelle gjelder første og andre ledd selv om det aktuelle arbeidet er lønnet lavere enn dagpengene.

Retten til dagpenger faller bort i

- a) åtte uker første gang et forhold som nevnt i første eller andre ledd inntreffer,
- b) tolv uker dersom forhold som nevnt i første eller andre ledd, eller i § 4-10 første ledd har inntruffet to ganger innenfor de siste tolv måneder,
- c) seks måneder dersom forhold som nevnt i første eller andre ledd, eller i § 4-10 første ledd har inntruffet tre ganger innenfor de siste tolv måneder.

For at det skal kunne fastsettes tidsbegrenset bortfall av dagpenger etter fjerde ledd bokstav b eller c, må det som følge av de tidligere forholdene ha vært gjort vedtak om tidsbegrenset bortfall av dagpenger etter denne paragraf eller vedtak om forlenget ventetid etter § 4-10.

Tidsbegrenset bortfall av dagpenger kan bare fastsettes på grunnlag av forhold som ikke ligger lenger tilbake i tid enn seks måneder. Bortfallsperioden regnes fra siste stønadsdag.

Medlemmet må stå tilmeldt arbeidsformidlingen og fylle vilkårene for rett til dagpenger i bortfallsperioden.

Det skal ikke fastsettes tidsbegrenset bortfall for medlem som har sagt opp sin stilling for å flytte med ektefelle eller samboer til nytt arbeidssted et annet sted i landet dersom vedkommende kan regnes som reell arbeidssøker etter § 4-5 andre ledd.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-21. Bortfall av retten til dagpenger

Retten til dagpenger faller bort fra det tidspunkt medlemmet ikke lenger fyller vilkårene om å være reell arbeidssøker (se § 4-5), og inntreer på nytt først fra det tidspunkt da disse vilkårene igjen er oppfylt.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-22. Bortfall ved streik og lock-out

Det ytes ikke dagpenger til medlem som deltar i streik, eller som er omfattet av lock-out eller annen arbeidstvist. Det samme gjelder medlem som ikke deltar i arbeidstvisten, men som på grunn av arbeidstvisten blir ledig ved bedrift eller arbeidsplass som tvisten gjelder, dersom det må antas at vedkommendes lønns- eller arbeidsvilkår vil bli påvirket ved utfallet av tvisten.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-23. Bortfall på grunn av alder

Retten til dagpenger faller bort når medlemmet fyller 67 år.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-24. Medlem som har fulle ytelser etter folketrygdloven eller avtalefestet pensjon med statstilskott

Dersom et medlem har rett til dagpenger, og samtidig fyller vilkårene for rett til en annen ytelse til livsopphold etter folketrygdloven som skal dekke samme inntektstap i samme tidsrom, kan han eller hun velge ytelse.

Retten til dagpenger faller bort når medlemmet velger å motta følgende fulle ytelser:

- a) sykepenger etter lovens kapittel 8,
- b) rehabiliteringspenger etter lovens kapittel 10,
- c) attføringspenger etter lovens kapittel 11,
- d) tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon etter lovens kapittel 12,
- e) fødselspenger og adopsjonspenger etter lovens kapittel 14,
- f) alderspensjon etter lovens kapittel 19,
- g) stønad under arbeidsløshet fra Garantikassen for fiskere.

Retten til dagpenger faller også bort når medlemmet mottar full avtalefestet pensjon med statstilskott (AFP).

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 4-25. Samordning med reduserte ytelser fra folketrygden, eller redusert avtalefestet pensjon med statstilskott

For medlem som har følgende reduserte ytelser fra folketrygden, reduseres dagpengene:

- a) sykepenger etter lovens kapittel 8,
- b) rehabiliteringspenger etter lovens kapittel 10,
- c) attføringspenger etter lovens kapittel 11,

- d) tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon etter lovens kapittel 12, når denne er gitt med uføretidspunkt i inneværende år eller innenfor de to siste kalenderår før dagpenger tilstås,
- e) fødselspenger eller adopsjonspenger etter lovens kapittel 14,
- f) alderspensjon etter lovens kapittel 19.

Dagpenger ytes med et beløp som maksimalt tilsvarende reduksjonen i ytelsen, men likevel slik at summen av dagpenger og den annen ytelse ikke skal utgjøre mindre enn fulle dagpenger.

Dagpengene reduseres tilsvarende når medlemmet mottar redusert avtalefestet pensjon med statstilskott (AFP).

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 4-26. Samordning med ytelser utenfor folketrygden

Når medlemmet mottar følgende ytelser, reduseres dagpengene med tilsvarende beløp:

- a) pensjon fra en offentlig tjenstepensjonsordning,
- b) alderspensjon fra en privat tjenstepensjonsordning,
- c) redusert uførepensjon fra offentlig pensjonsordning, når denne er gitt med uføretidspunkt i inneværende år eller innenfor de to siste avsluttede kalenderår før dagpenger tilstås,
- d) vartpenger etter lov 28 juni 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse,
- e) ventelønn etter lov 4 mars 1983 om statens tjenestemenn m.m., § 13,
- f) etterlønn,
- g) garantilott fra Garantikassen for fiskere.

Ved samordning etter foregående ledd skal dagpenger likevel ikke reduseres i større utstrekning enn at summen pr. uke av dagpenger og de ytelser det samordnes med, minst svarer til 3 prosent av grunnbeløpet.

Departementet kan gi forskrifter om at andre økonomiske ytelser fra arbeidsgiver eller tidligere arbeidsgiver enn lønn, skal føre til at retten til dagpenger helt eller delvis skal falle bort.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-27. Fellesbestemmelser ved bortfall/samordning

Dersom et medlem som har mottatt dagpenger, med tilbakevirkning blir tilstått ytelser som skal føre til bortfall av retten til dagpenger etter bestemmelsene i § 4-24, eller til reduksjon i dagpengene etter reglene i § 4-25, skal dagpenger som er utbetalt for samme tidsrom, falle bort eller samordnes som om ytelsene var blitt utbetalt samtidig.

For mye utbetalte dagpenger går til fradrag i etterbetalte ytelser som gjelder samme tidsrom.

For medlem som blir tilstått ytelser som nevnt i § 4-26 som er statlig administrert, gjelder første ledd tilsvarende.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998).

§ 4-28. Saksbehandling m.m.

Søknad om dagpenger settes fram og behandles etter reglene i lov 27 juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting. Søknad om dagpenger til fiskere og fangstmenn etter § 4-18 andre ledd fremmes for og behandles av de organer som departementet bestemmer. Kapittel 21 i loven her gjelder ikke for dagpenger under arbeidsløshet.

Tilføyd ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998). Endres ved lov 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616).

Del IV. Ytelser ved sykdom m.m.

Kapittel 5. Stønad ved helsetjenester

Bestemmelser om

- formål står i § 5-1
- medlemskap står i § 5-2
- utgiftstak for egenandeler står i § 5-3
- dekning av utgifter til undersøkelse og behandling står i §§ 5-4 til 5-12
- stønad ved fødsel utenfor institusjon står i § 5-13
- dekning av utgifter til legemidler m.m. står i § 5-14
- dekning av utgifter til viktige legemidler som også brukes i sykehus, står i § 5-15
- dekning av driftsutgifter ved opptreningsinstitusjoner og helsesportssentra m.m. står i § 5-20
- fastlønnstilskott står i § 5-21
- bidrag står i § 5-22
- unntak for militærpersoner står i § 5-23
- stønad til helsetjenester i utlandet står i § 5-24
- stønad ved yrkesskade står i § 5-25
- stønad ved sykdom som har oppstått i tidsrom uten stønadsrett, står i § 5-26.

Endret ved lover 14 juni 2002 nr. 22, 28 juni 2002 nr. 52 (i kraft 1 juli 2002 iflg. res. 28 juni 2002 nr. 692), 20 des 2002 nr. 100 (i kraft 1 jan 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1804), 20 juni 2003 nr. 45 (i kraft 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712), 28 nov 2003 nr. 96 (i kraft 1 jan 2004).

§ 5-1. Formål m.m.

Formålet med stønad etter dette kapitlet er å gi hel eller delvis kompensasjon for medlemmers nødvendige utgifter til helsetjenester ved sykdom, skade, lyte, familieplanlegging, svangerskap, fødsel og svangerskapsavbrudd.

Det ytes ikke stønad til inngrep som vesentlig er begrunnet i kosmetiske hensyn, og heller ikke til behandling av påregnelige følger av slike inngrep.

I den utstrekning det offentlige yter stønad etter annen lovgivning, ytes det ikke stønad etter dette kapitlet.

§ 5-2. Medlemskap

Det er et vilkår for rett til stønad etter dette kapitlet at vedkommende er medlem i trygden.

Til et medlems forsørgede ektefelle og barn ytes det stønad etter dette kapitlet selv om de forsørgede ikke er medlemmer i trygden, dersom de oppholder seg

- a) i Norge

- b) på Svalbard, på Jan Mayen eller i norske biland
- c) i utlandet, og forsørgeren er medlem etter bestemmelsene i § 2-5, eller
- d) i utlandet, og forsørgeren er medlem etter bestemmelsene i § 2-8 med rett til utvidet stønad etter bestemmelser gitt i medhold av § 5-24 sjuende ledd andre punktum.

§ 5-3. Utgiftstak for egenandeler

Stortinget fastsetter et egenandelstak 1, som er det høyeste samlede beløp et medlem skal betale i godkjente egenandeler i løpet av et kalenderår for følgende helsetjenester:

- a) legehjelp
- b) psykologhjelp
- c) viktige legemidler og spesielt medisinsk utstyr
- d) reiseutgifter, jf. lov om spesialisthelsetjenesten m.m. av 2. juli 1999 nr. 61 § 5-5 nr. 4
- e) radiologisk undersøkelse og behandling
- f) laboratorieprøver.

Stortinget fastsetter i tillegg et egenandelstak 2, som er det høyeste samlede beløp et medlem skal betale i godkjente egenandeler i løpet av et kalenderår for følgende helsetjenester:

- a) tannlegehjelp
- b) fysioterapi
- c) opphold ved opptreningsinstitusjon
- d) behandlingsreiser til utlandet (klimareiser).

Når et medlem i et kalenderår har betalt godkjente egenandeler opp til egenandelstak 1 eller egenandelstak 2, dekker trygden utgiftene til godkjente egenandeler for helsetjenester som nevnt i første eller andre ledd i resten av kalenderåret.

Departementet gir forskrifter om egenandelsordningene, og kan herunder bestemme hvilke utgifter som skal medregnes under egenandelstakene.

Endret ved lover 20 des 2002 nr. 100 (i kraft 1 jan 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1804), 28 nov 2003 nr. 96 (i kraft 1 jan 2004).

§ 5-4. Legehjelp

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege.

Stønad til legehjelp gis bare dersom legen har fastlegeavtale med kommunen, jf. kommunehelsetjenesteloven § 5-1, eller avtale om driftstilskott med regionalt helseforetak, jf. lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 2-1a tredje ledd. Det kreves ikke fastlegeavtale eller avtale om driftstilskott når legehjelpen gis av kommunal legevakt eller gjelder øyeblikkelig hjelp.

Stønaden ytes etter fastsatte satser.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om tilskott til fellestilltak for leger, og kan i forskrift gjøre unntak som utvider kretsen av leger etter annet ledd.

Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 87 (i kraft 1 juli 1998 iflg. res. 19 juni 1997 nr. 617), 14 april 2000 nr. 33 (i kraft 1 juni 2001 iflg. res. 1 juni 2001 nr. 544), 15 juni 2001 nr. 93 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1417).

§ 5-5. Private laboratorier og røntgeninstitutter

Trygden yter stønad til dekning av et medlems utgifter til

- a) prøver og undersøkelser ved private medisinske laboratorier som er godkjent etter sykehusloven før 1. juni 1987,
- b) radiologiske undersøkelser og behandling ved private røntgenavdelinger eller røntgeninstitutter som er godkjent etter sykehusloven før 1. juni 1987.

Departementet kan bestemme at trygden også skal dekke utgifter som et medlem har til prøver, undersøkelser m.m. utført ved private laboratorier og røntgeninstitutter som er godkjent etter 1. juni 1987.

Det er et vilkår for rett til stønad for prøver og undersøkelser ved private medisinske laboratorier at det foreligger rekvisisjon fra lege eller tannlege. Det er et vilkår for rett til stønad for undersøkelser og behandling ved private røntgeninstitutter at det foreligger rekvisisjon fra lege, tannlege eller kiropraktor.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen.

Endret ved lover 27 nov 1998 nr. 69, 21 des 2000 nr. 125. Endres ved lov 11 feb 2005 nr. 8 (i kraft 1 sep 2005 iflg. res. 11 feb 2005 nr. 126).

§ 5-6. Tannlegehjelp

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos tannlege for sykdom.

Stønad ytes etter fastsatte satser.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om tilskott til fellestiltak for tannleger.

§ 5-7. Psykologhjelp

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos psykolog som er godkjent spesialist i klinisk psykologi.

Stønad til psykologhjelp gis bare dersom psykologen har avtale om driftstilskott med regionalt helseforetak, jf. lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 2-1a tredje ledd.

Det er et vilkår for rett til stønad at medlemmet er henvist enten fra lege eller fra barnevernsadministrasjonens leder. Det ytes likevel stønad for opptil tre undersøkelser eller samtaler uten henvisning.

Stønad ytes etter fastsatte satser.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om tilskott til fellestiltak for psykologer, og kan i forskrift gjøre unntak som utvider kretsen av psykologer etter annet ledd.

Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 87 (i kraft 1 juli 1998 iflg. res. 19 juni 1997 nr. 617), 2 juli 1999 nr. 61 (i kraft 1 jan 2001 iflg. res. 1 des 2000 nr. 1196), 15 juni 2001 nr. 93 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1417).

§ 5-8. Fysioterapi

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos fysioterapeut.

Stønad til fysioterapi gis bare dersom fysioterapeuten har avtale om driftstilskott med kommunen, se kommunehelsetjenesteloven § 5-1.

Det er et vilkår for rett til stønad at medlemmet er henvist fra lege. Behandlingen må være av vesentlig betydning for medlemmets sykdom og funksjonsevne.

Stønaden ytes etter fastsatte satser.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om tilskott til fellestilltak for fysioterapeuter, og kan i forskrift gjøre unntak som utvider kretsen av fysioterapeuter etter annet ledd.

Endret ved lov 19 juni 1997 nr. 87 (i kraft 1 juli 1998 iflg. res. 19 juni 1997 nr. 617), 21 des 2001 nr. 118.

§ 5-9. Behandling hos kiropraktor

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til behandling hos kiropraktor.

Det er et vilkår for rett til stønad at medlemmet er henvist fra lege. Behandlingen må være av vesentlig betydning for medlemmets funksjonsevne.

Stønaden ytes etter fastsatte satser.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om tilskott til fellestilltak for kiropraktorer.

Endret ved lov 19 des 2003 nr. 135 (i kraft 1 jan 2004).

§ 5-10. Behandling for språk- og taledefekter

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling for språk- og taledefekter hos logoped og audiopedagog.

Det er et vilkår for rett til stønad at medlemmet er henvist fra lege. Behandlingen må være av vesentlig betydning for medlemmets sykdom og funksjonsevne.

Stønaden ytes etter fastsatte satser.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen.

§ 5-10a. Behandling hos ortoptist

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til behandling hos ortoptist. Det er et vilkår for rett til stønad at medlemmet er henvist fra spesialist i øyesykdommer. Behandling må være av vesentlig betydning for medlemmets funksjonsevne.

Stønaden ytes etter fastsatte satser.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen.

Tilføyd ved lov 21 des 2000 nr. 125 (i kraft 1 juli 2001 iflg. res. 1 juni 2001 nr. 545).

§ 5-11. (Opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 97 (i kraft 1 mai 2004 iflg. res. 16 april 2004 nr. 628).)

§ 5-12. Jordmorhjelp

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til kontrollundersøkelser under svangerskap som utføres av jordmor. Stønad ytes bare dersom jordmor har avtale om driftstilskott med kommunen eller er ansatt i kommunen, jf. kommunehelsetjenesteloven § 5-1.

Trygden dekker nødvendige utgifter til jordmorhjelp ved fødsel utenfor institusjon.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om stønadssatser.

Endret ved lov 28 nov 2003 nr. 97 (i kraft 1 mai 2004 iflg. res. 16 april 2004 nr. 628).

§ 5-13. Stønad ved fødsel utenfor institusjon

Ved fødsel utenfor institusjon ytes det en engangsstønad.

Stortinget fastsetter stønadens størrelse.

§ 5-14. Viktige legemidler og spesielt medisinsk utstyr m.m.

Trygden yter stønad til dekning av utgifter til

- a) viktige legemidler
- b) spesielt medisinsk utstyr og forbruksmaterieil.

Det er et vilkår for rett til stønad at medlemmet har behov for langvarig bruk av legemidlet, det medisinske utstyret eller forbruksmateriellet.

Legemidlet, det medisinske utstyret og forbruksmateriellet må være forskrevet av lege til bruk utenom sykehus.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen.

Endret ved lov 28 juni 2002 nr. 52 (i kraft 1 juli 2002 iflg. res. 28 juni 2002 nr. 692).

§ 5-15. Viktige legemidler som også brukes i sykehus

Trygden kan dekke sykehusets utgifter til et bestemt legemiddel hvis:

- a) bruken av legemidlet i sykehus innleder eller er alternativ til en medisinsk behandling utenom sykehus med samme eller terapeutisk sammenlignbart legemiddel, og
- b) det er fastsatt at trygden dekker utgiftene til legemidlet eller det sammenlignbare legemidlet etter § 5-14 når det anvendes utenom sykehus.

Trygdens maksimale dekning for den enkelte behandling fastsettes særskilt. Medlemmet kan ved behandlingen ikke avkreves egenandel for legemidlet.

Departementet gir forskrifter om dekning av utgifter etter denne paragraf, herunder om hvilke sykehus, behandlinger og legemidler som omfattes, og om hvordan oppgjøret skal foretas.

Opphevet ved lov 14 juni 2002 nr. 22, tilføyd igjen ved lov 28 juni 2002 nr. 52 (i kraft 1 juli 2002 iflg. res. 28 juni 2002 nr. 692).

§ 5-16. (Opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 96 (i kraft 1 jan 2004).)

§ 5-17. (Opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 96 (i kraft 1 jan 2004).)

§ 5-18. (Opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 96 (i kraft 1 jan 2004).)

§ 5-19. (Opphevet ved lov 28 nov 2003 nr. 96 (i kraft 1 jan 2004).)

§ 5-20. *Opptreningsinstitusjoner og helsesportsentra m.m.*

Trygden dekker de godkjente driftsutgiftene til enkelte institusjoner som ikke inngår i plan utarbeidet av regionalt helseforetak etter lov 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m. § 34.

Departementet gir forskrifter om hvilke institusjoner som skal omfattes av denne paragrafen, og om hvordan oppgjøret skal foretas.

Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 90 (i kraft 1 juli 2001), 15 juni 2001 nr. 93 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1417).

§ 5-21. Fastlønnstilskott

Trygden yter fastlønnstilskott som delvis skal dekke kommunens utgifter til fast ansatte fysioterapeuter.

Fastlønnstilskott ytes i stedet for stønad etter § 5-8, og utbetales til kommunen.

Departementet gir forskrifter om fastlønnstilskott.

Endret ved lov 14 april 2000 nr. 33 (i kraft 1 juni 2001 iflg. res. 1 juni 2001 nr. 544).

§ 5-22. Bidrag til spesielle formål

Trygden kan yte bidrag til dekning av utgifter til helsetjenester når utgiftene ikke ellers dekkes etter denne loven eller andre lover.

Departementet gir forskrifter om ytelse av bidrag.

Endret ved lover 27 mars 1998 nr. 21 (i kraft 1 jan 1999 iflg. res. 27 mars 1998 nr. 270), 12 des 2003 nr. 110 (i kraft 1 sep 2004 iflg. res. 19 mars 2004 nr. 540).

§ 5-23. Unntak for militærpersoner

En utskreven menig eller korporal som kan få helsetjenester i Forsvaret, har ikke rett til stønad etter dette kapitlet.

§ 5-24. Stønad til helsetjenester i utlandet

Et medlem gis stønad til nødvendige utgifter til helsetjenester i utlandet etter reglene i denne paragrafen. Utgiftene dekkes etter bestemmelsene i dette kapitlet, likevel slik at trygden også dekker reise- og oppholdsutgifter ved undersøkelse og behandling samt tilsvarende utgifter for behandlingspersonell som på grunn av pasientens helsetilstand må reise til medlemmet. For øvrig gjelder følgende særregler:

- a) Utgiftene dekkes etter særskilte satser.
- b) Utgiftene til ambulansetransport dekkes fullt ut.
- c) Utgiftene til sykehusopphold dekkes med opptil et beløp som fastsettes av Stortinget.

En person som er medlem etter §§ 2-1 eller 2-3 har ikke rett til stønad til helsetjenester under midlertidige utenlandsopphold. Personer med vedvarende og regelmessig behov for oksygen- og dialysebehandling får likevel dekket nødvendige utgifter til slik behandling. Videre dekkes utgiftene til helsetjenester når et medlem reiser til utlandet for å føde.

Til en person som er pliktig medlem i trygden etter bestemmelsene i § 2-5, gis det utvidet stønad til enkelte helsetjenester under opphold i utlandet. Forsørget ektefelle og barn har under utenlandsopphold rett til utvidet stønad i samme utstrekning som medlemmet selv.

Utvidet stønad til helsetjenester etter tredje ledd gis også til en person som er medlem som arbeidstaker etter § 2-2. Forsørget ektefelle eller barn som ikke selv er medlemmer i trygden, gis imidlertid bare stønad i den utstrekning det følger av bestemmelsene i § 5-2 andre ledd.

Når et medlem som arbeider i utlandet, har rett til stønad til helsetjenester, skal arbeidsgiveren utbetale stønaden og få refusjon fra trygden.

Trygden dekker ikke merutgiftene ved å søke en annen lege, tannlege eller helseinstitusjon m.m. enn konsulatet kan henvise til, med mindre øyeblikkelig hjelp er nødvendig og billigere forsvarlig behandling ikke kan skaffes.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om satser, dekningsnivå, egenandeler og egenandelstak. Dessuten kan det gis bestemmelser om utvidet stønad etter tredje ledd og om utvidet stønad til grupper som ikke er omfattet av tredje ledd.

Departementet gir forskrifter om at det ikke skal ytes stønad etter denne paragrafen til den som ifølge en avtale med et annet land om trygd har rett til tilsvarende stønad i avtalelandet.

Endret ved lov 27 mars 1998 nr. 21 (i kraft 1 jan 1999 iflg. res. 27 mars 1998 nr. 270), som ble endret ved lov 27 nov 1998 nr. 69 (i kraft 1 jan 1999), og lover 22 des 1999 nr. 108 (i kraft 1 jan 2000), 20 des 2002 nr. 111 (i kraft 1 jan 2003), 28 nov 2003 nr. 96 (i kraft 1 jan 2004).

§ 5-25. Stønad ved yrkesskade

Ved en skade eller sykdom som regnes som yrkesskade etter kapittel 13, ytes det full dekning for nødvendige utgifter til legehjelp, tannleggehjelp, fysikalsk behandling og

legemidler, spesielt medisinsk utstyr og forbruksmateriell, og hensiktsmessige hjelpemidler som kan bøte på følgene av skaden.

Etter en yrkesskade dekkes nødvendige utgifter til hjemtransport.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, herunder om hva som skal regnes som full dekning, om stønad i utlandet, og om stønad til personer som ikke lenger er medlemmer i trygden.

§ 5-26. Stønad ved sykdom som har oppstått i tidsrom uten stønadsrett

Det gis ikke stønad etter dette kapitlet når sykdommen har oppstått i et tidsrom da vedkommende ikke hadde rett til stønad etter dette kapitlet. Hvis det er rimelig, kan det gjøres unntak.

Bestemmelsene i første ledd gjelder ikke for et medlem som i utlandet har utvidet rett til helsetjenester etter § 5-24, eller når sykdommen ikke har gitt symptomer på ett år.

Kapittel 6. Grunnstønad og hjelpestønad

Bestemmelser om

- formål står i § 6-1
- sykdom, skade eller lyte står i § 6-2
- grunnstønad står i § 6-3
- hjelpestønad står i §§ 6-4 og 6-5
- reduksjon på grunn av manglende trygdetid står i § 6-6
- revurdering står i § 6-7
- bortfall av stønad under institusjonsopphold står i § 6-8
- stønad ved yrkesskade står i § 6-9.

§ 6-1. Formål

Formålet med stønad etter dette kapitlet er å gi økonomisk kompensasjon til medlemmer for visse ekstrautgifter og for særskilt tilsyn eller pleie på grunn av varig sykdom, skade eller lyte.

§ 6-2. Sykdom, skade eller lyte

Det er et vilkår for rett til stønad etter dette kapitlet at medlemmet etter hensiktsmessig behandling fortsatt har varig sykdom, skade eller lyte.

Stønad kan ytes selv om behandlingen ikke er avsluttet, når det er klart at vedkommende ikke vil bli helbredet.

§ 6-3. Grunnstønad

Grunnstønad ytes til et medlem som på grunn av varig sykdom, skade eller lyte, har nødvendige ekstrautgifter

- a) til drift av tekniske hjelpemidler
- b) til transport, herunder drift av medlemmets bil
- c) til hold av førerhund

- d) til teksttelefon og i særlige tilfeller til vanlig telefon.
- e) ved bruk av proteser, støttebandasje o.l.
- f) på grunn av fordyret kosthold ved diett. Nødvendigheten av spesialdiett for den aktuelle diagnosen må være vitenskapelig dokumentert og alminnelig anerkjent i medisinsk praksis.
- g) som følge av slitasje på klær og sengetøy.

Stortinget fastsetter satsene for grunnstønad.

Det er et vilkår for rett til grunnstønad at de ekstrautgiftene som er nevnt i første ledd, minst svarer til laveste sats. Stønad etter høyere sats gis dersom ekstrautgiftene minst svarer til den forhøyede satsen.

Grunnstønad til dekning av utgifter til transport ytes bare når vilkårene for rett til stønad er oppfylt før fylte 70 år.

Endret ved lover 22 des 1999 nr. 108 (i kraft 1 jan 2000 og gjøres gjeldende for nye tilfeller, søknader fremmet før 1 jan 2000 vil bli behandlet etter gamle regler), 15 juni 2001 nr. 90, 20 des 2002 nr. 111.

§ 6-4. Hjelpstønad

Hjelpstønad ytes til et medlem som på grunn av varig sykdom, skade eller lyte, har behov for særskilt tilsyn og pleie. Hjelpstønad gis bare dersom det foreligger et privat pleieforhold. Likestilt med et privat pleieforhold er tilsyn og pleie av et barn som er plassert i et fosterhjem etter barnevernloven § 4-14.

Stortinget fastsetter satsene for hjelpstønad.

Det er et vilkår for rett til hjelpstønad at hjelpebehovet har et omfang som kan svare til et vederlag på minst samme nivå som den fastsatte satsen for hjelpstønad.

Hjelpstønad til et barn gis bare for omsorgs- og pleiebehov som friske barn i samme alder ikke har.

En person som er blind eller har så dårlig syn at vedkommende ikke kan rettlede seg ved hjelp av synet, anses for å fylle vilkårene for rett til hjelpstønad.

Dersom det kan være adgang til både hjelpstønad og kommunal omsorgslønn, anvendes hjelpstønad først. Kommunen kan ta hensyn til hjelpstønaden ved tildeling og utmåling av omsorgslønnen.

§ 6-5. Forhøyet hjelpstønad til barn og unge

Forhøyet hjelpstønad ytes til et medlem under 18 år som har vesentlig større behov for tilsyn, pleie og annen hjelp enn det som hjelpstønad etter § 6-4 dekker. Forhøyet hjelpstønad ytes bare dersom denne stønaden gir medlemmet bedre muligheter til å bli boende i familiehjemmet.

Forhøyet hjelpstønad utgjør 2, 4 eller 6 ganger ordinær hjelpstønad for tilsyn og pleie.

Ved avgjørelsen av om det skal ytes forhøyet hjelpstønad, og i tilfelle hvilken sats stønaden skal ytes etter, legges det vekt på

- hvor mye medlemmets fysiske og psykiske funksjonsevne er nedsatt,
- hvor omfattende pleieoppgaven og tilsynet er,
- hvor stort behov medlemmet har for stimulering, opplæring og trening,
- hvor mye pleieoppgaven binder den som gjør arbeidet.

Endret ved lov 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998).

§ 6-6. Reduksjon på grunn av manglende trygdetid

Når det gis grunnstønad eller hjelpestønad samtidig med en ytelse som er redusert på grunn av manglende trygdetid, skal grunnstønaden og hjelpestønaden reduseres tilsvarende.

§ 6-7. Revurdering

Skjer det vesentlige endringer i de forhold som har vært avgjørende for innvilging av grunnstønad eller hjelpestønad eller for størrelsen på slik stønad, skal saken tas opp til ny behandling, se § 21-6.

Tre år etter at et medlem er gitt forhøyet hjelpestønad, skal det vurderes om vedkommende fortsatt fyller vilkårene for rett til ytelsen.

§ 6-8. Bortfall av stønad under opphold i institusjon og andre lovregulerte boformer

Retten til grunnstønad og hjelpestønad faller bort når et medlem oppholder seg i en institusjon eller boform for heldøgns omsorg og pleie etter sosialtjenesteloven, kommunehelsetjenesteloven eller lov om spesialisthelsetjenesten m.m. Det samme gjelder for et medlem som sitter i varetekt, soner straff eller utholder særreaksjon i en slik institusjon eller boform eller i en av kriminalomsorgens anstalter.

Stønaden faller bort fra og med kalendermåneden etter at oppholdet tar til, hvis ikke noe annet blir bestemt i medhold av fjerde, femte eller sjette ledd. Når medlemmet blir skrevet ut fra institusjonen/boligen, utbetales det igjen stønad fra og med kalendermåneden etter utskrivingsmåneden dersom medlemmet fortsatt fyller vilkårene for rett til stønad.

Når et midlertidig opphold utenfor institusjon skal vare 30 dager eller mindre, ytes det ikke grunnstønad og hjelpestønad.

Det kan ytes grunnstønad under oppholdet dersom medlemmet har spesielle personlige ekstrautgifter som faller utenfor forpliktelsene til den som er ansvarlig for driften av institusjonen eller boligen.

Grunnstønad og ordinær hjelpestønad utbetales uendret når oppholdet er forventet å vare mindre enn tre måneder (korttidsopphold). Forhøyet hjelpestønad reduseres i forhold til den årlige avlastningen.

Under langvarige deltidsopphold kan det ytes ordinær hjelpestønad eller forhøyet hjelpestønad med lavere sats i den utstrekning det fortsatt foreligger et privat pleieforhold.

Endret ved lov 2 juli 1999 nr. 61 (i kraft 1 jan 2001 iflg. res. 1 des 2000 nr. 1196), 15 juni 2001 nr. 64 (i kraft 1 jan 2002).

§ 6-9. Stønad ved yrkesskade

Ved en skade eller sykdom som regnes som yrkesskade etter kapittel 13, ytes det grunnstønad og hjelpestønad etter bestemmelsene i kapitlet her selv om vedkommende ikke lenger er medlem i trygden. Det er et vilkår at han eller hun var medlem i trygden på skadetidspunktet.

Kapittel 7. Stønad ved gravferd

Bestemmelser om

- formål står i § 7-1
- gravferdsstønad står i § 7-2

- stønad til båretransport ved dødsfall i Norge står i § 7-3
- stønad ved dødsfall utenfor Norge står i § 7-4
- stønad ved dødsfall som skyldes yrkesskade, står i § 7-5.

§ 7-1. Formål

Formålet med stønad etter dette kapitlet er å kompensere for utgifter til gravferd.

§ 7-2. Gravferdsstønad

Når et medlem i trygden dør, ytes det behovsprøvd gravferdsstønad med opptil et beløp som fastsettes av Stortinget (full gravferdsstønad). Stønad kan ikke settes høyere enn de faktiske utgiftene til begravelsen.

Gravferdsstønad etter første ledd gis uten behovsprøving dersom avdøde var under 18 år. For øvrig settes stønaden ned etter følgende regler:

- a) Når den avdøde ikke var gift, reduseres stønaden med formue og forsikringsbeløp utbetalt som følge av dødsfallet.
- b) Når den avdøde var gift, reduseres stønaden med summen av ektefellenes finansformue og forsikringsbeløp utbetalt som følge av dødsfallet, etter at et fribeløp tilsvarende full gravferdsstønad er trukket fra.

Formue som nevnt i andre ledd bokstav a og b skal være den formue som framgår av siste likning eller av siste selvangivelse dersom den er nyere.

Når et medlem nedkommer med et eller flere dødfødte barn, ytes det stønad til dekning av nødvendige utgifter til gravlegging. Stønad kan likevel ikke overstige full gravferdsstønad.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder også for et medlems ektefelle og barn som blir forsørget av medlemmet og oppholder seg i Norge.

Departementet gir forskrifter om ytterligere vilkår for gravferdsstønaden.

Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36 (i kraft 1 sep 1997), 21 des 2000 nr. 125 (i kraft 1 jan 2001), 20 des 2002 nr. 111 (i kraft 1 jan 2003).

§ 7-3. Stønad til båretransport

Stønad til dekning av nødvendige utgifter til båretransport ytes etter denne paragrafen når et medlem dør i Norge eller i et norsk biland. Det samme gjelder når et medlem nedkommer med et dødfødt barn som blir gravlagt.

Det ytes bare stønad for transport i Norge og bilandene til nærmeste naturlige gravplass ved den avdødes bosted, inkludert transport i forbindelse med kremasjon. Stønad ytes dersom transporten overstiger 20 kilometer.

Stønaden skal dekke de nødvendige utgiftene med fradrag av en egenandel på 10 prosent av full gravferdsstønad.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen.

Endret ved lov 20 des 2002 nr. 111 (i kraft 1 jan 2003).

§ 7-4. Stønad ved dødsfall utenfor Norge

Departementet gir forskrifter om dekning av utgifter ved dødsfall utenfor Norge.

§ 7-5. Stønad ved dødsfall som skyldes yrkesskade

Når et medlem dør som følge av en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, dekkes utgiftene til båretransport til vedkommendes bosted, selv om dødsfallet skjer i utlandet eller bostedet ligger utenfor Norge.

Stønaden skal dekke de nødvendige utgiftene med fradrag av en egenandel på 10 prosent av full gravferdsstønad.

Endret ved lov 20 des 2002 nr. 111 (i kraft 1 jan 2003).

Kapittel 8. Sykepenger

Bestemmelser om

- formål står i § 8-1
- generelle vilkår for rett til sykepenger står i §§ 8-2 til 8-9
- sykepengegrunnlag står i § 8-10
- sykepengedager står i §§ 8-11 og 8-12
- graderte sykepenger står i § 8-13
- tilskott til arbeidsreiser står i § 8-14
- sykepenger til arbeidstakere står i §§ 8-15 til 8-33
- sykepenger til selvstendig næringsdrivende står i §§ 8-34 til 8-37
- sykepenger til frilansere står i §§ 8-38 og 8-39
- sykepenger til medlemmer med kombinerte inntekter står i §§ 8-40 til 8-43
- sykepenger til særskilte grupper står i §§ 8-44 til 8-47
- forholdet til andre folketrygdytelse m.m. står i §§ 8-48 til 8-52
- sykepenger under institusjonsopphold står i §§ 8-53 og 8-54
- sykepenger ved yrkesskade står i § 8-55.

§ 8-1. Formål

Formålet med sykepenger er å gi kompensasjon for bortfall av arbeidsinntekt for yrkesaktive medlemmer som er arbeidsuføre på grunn av sykdom eller skade.

I. Generelle bestemmelser

§ 8-2. Opptjeningsstid

For å få rett til sykepenger må medlemmet ha vært i arbeid i minst fire uker umiddelbart før han eller hun ble arbeidsufør (opptjeningsstid). Fravær i et arbeidsforhold uten gyldig grunn regnes ikke med i opptjeningsstiden.

Likestilt med forutgående arbeid er tidsrom da medlemmet har mottatt en ytelse til livsopphold etter kapittel 4, 8, 9 eller 14.

Endret ved lov 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 jan 2004).

§ 8-3. Tap av pensjonsgivende inntekt og minsteinntekt

Et medlem har rett til sykepenger etter bestemmelsene i dette kapitlet når han eller hun taper pensjonsgivende inntekt (§ 3-15) på grunn av arbeidsuførhet som nevnt i § 8-4. Det ytes likevel sykepenger til et medlem som er for ung til å få fastsatt pensjonsgivende inntekt.

Det er et vilkår at inntektsgrunnlaget for sykepenger (sykepengegrunnlaget, se § 8-10) utgjør minst 50 prosent av grunnbeløpet. Denne inntektsgrensen gjelder ikke for sykepenger i arbeidsgiverperioden, se §§ 8-18 og 8-19.

Det ytes ikke sykepenger fra det tidspunktet det er godtgjort at yrkesaktiviteten skulle vært avsluttet fordi vedkommende har nådd pensjonsalderen, eller har valgt å trekke seg tilbake fra yrkeslivet.

Endret ved lover 18 des 1998 nr. 86 (i kraft 1 jan 1999 med virkning for sykepengetilfeller som oppstår etter dette tidspunktet), 22 des 1999 nr. 108 (i kraft 1 jan 2000 og gis virkning for syke- og omsorgspengetilfeller som oppstår etter dette tidspunktet).

§ 8-4. Arbeidsuførhet

Sykepenger ytes til den som er arbeidsufør på grunn av en funksjonsnedsettelse som klart skyldes sykdom eller skade. Arbeidsuførhet som skyldes sosiale eller økonomiske problemer o.l., gir ikke rett til sykepenger.

For å få rett til sykepenger skal medlemmet så tidlig som mulig og senest innen 8 uker prøve seg i arbeidsrelatert aktivitet unntatt når medisinske grunner klart er til hinder for slik aktivitet. Det kan unntaksvis likevel ytes sykepenger utover 8 uker dersom arbeidsrelaterte aktiviteter ikke kan gjennomføres på arbeidsplassen.

I de tilfellene der medlemmet må være borte fra arbeidet, ytes sykepenger også

- a) når vedkommende er innlagt i en godkjent helseinstitusjon,
- b) når vedkommende er under behandling og legen erklærer at behandlingen gjør det nødvendig at vedkommende ikke arbeider,
- c) når vedkommende gjennomgår yrkesrettet attføring, se kapittel 11,
- d) når vedkommende på grunn av sykdom, skade eller lyte får tilskott til opplæringstiltak etter § 10-7 tredje ledd,
- e) når vedkommende er til nødvendig kontrollundersøkelse som krever minst 24 timers fravær, reisetid medregnet,
- f) når vedkommende myndighet har nedlagt forbud mot at han eller hun arbeider på grunn av smittefare,
- g) når vedkommende er arbeidsufør som følge av svangerskapsavbrudd,
- h) når vedkommende er arbeidsufør som følge av behandling for barnløshet,
- i) når vedkommende er donor eller er under vurdering som donor,
- j) når medlemmet er arbeidsufør som følge av behandling i forbindelse med sterilisering.

Ved arbeidsuførhet i forbindelse med et kosmetisk inngrep ytes det sykepenger bare hvis inngrepet er medisinsk begrunnet.

Endret ved lov 18 juni 2004 nr. 41 (i kraft 1 juli 2004).

§ 8-5. Sykepenger ved friskmelding til arbeidsformidling

Til et medlem som av helsemessige grunner ikke er i stand til å utføre det arbeidet vedkommende hadde på sykmeldingstidspunktet, men som ellers er arbeidsfør, kan det ytes sykepenger i en tidsbegrenset periode på opptil 12 uker.

Det er et vilkår for rett til sykepenger etter denne paragrafen at medlemmet har meldt seg som arbeidssøker på arbeidskontoret, og at et eventuelt arbeidsforhold har opphørt i samsvar med arbeidsmiljølovens bestemmelser.

§ 8-6. Aktivisering - arbeidstrening

Det skal iverksettes aktive arbeidsrelaterte tiltak så tidlig som mulig og senest når arbeidsuførheten har vart åtte uker, jf. § 8-4.

Dersom medlemmet delvis kan utføre sine vanlige arbeidsoppgaver, skal det ytes graderte sykepenger, jf. § 8-13.

Dersom medlemmet ikke kan utføre sine vanlige arbeidsoppgaver, kan det under aktivisering og arbeidstrening hos vedkommendes arbeidsgiver ytes fulle sykepenger i en tidsbegrenset periode. Sykepenger kan ytes i en periode på opptil 4 uker dersom medlemmet forventes å kunne gjenoppta sitt ordinære arbeid på heltid eller deltid etter en slik periode. Dersom rehabiliteringen tar lengre tid eller det er behov for varig tilrettelegging av arbeidet, kan det ytes sykepenger i opptil 8 uker. Det kan ytes sykepenger for en lengre periode enn 4 eller 8 uker dersom arbeidstrening eller annen bedriftsintern attføring fortsatt er nødvendig og hensiktsmessig for at medlemmet skal kunne beholde arbeidet.

Dersom bedriftsinterne tiltak ikke fører frem, skal det så tidlig som mulig vurderes om yrkesrettet attføring bør prøves.

Departementet gir forskrifter om tilskudd til tilretteleggingstiltak på arbeidsplassen.

Endret ved lover 22 mars 2002 nr. 7, 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 jan 2004), 18 juni 2004 nr. 41 (i kraft 1 juli 2004).

§ 8-7. Dokumentasjon av arbeidsuførhet

For at medlemmet skal få rett til sykepenger, må arbeidsuførheten dokumenteres med legeerklæring. Dette gjelder ikke i arbeidsgiverperioden når arbeidstakeren har rett til å nytte egenmelding, se §§ 8-18, 8-19 og 8-23 til 8-27.

Legeerklæring kan ikke godtas for tidsrom før medlemmet ble undersøkt av lege (sykmeldingstidspunktet). En legeerklæring for tidsrom før medlemmet søkte lege, kan likevel godtas dersom medlemmet har vært forhindret fra å søke lege og det er godtgjort at han eller hun har vært arbeidsufør fra et tidligere tidspunkt.

Vurderingen av arbeidsuførheten skal ta utgangspunkt i en funksjonsvurdering. Legen skal alltid vurdere om medlemmet kan være i arbeid eller arbeidsrelatert aktivitet. Legen og annet helsepersonell plikter i samarbeid med arbeidstakeren og eventuelt arbeidsgiveren å gi nærmere vurdering av arbeidstakerens funksjonsevne.

Senest når arbeidsuførheten har vart åtte uker uten at medlemmet er i arbeidsrelatert aktivitet, må det legges fram en legeerklæring. For at medlemmet skal få utbetalt sykepenger fra trygden, må legeerklæringen dokumentere at medisinske grunner er til hinder for at arbeidsrelaterte aktiviteter iverksettes. Erklæringen skal inneholde en redegjørelse for det videre behandlingsopplegget og en vurdering av muligheten for at vedkommende kan gjenoppta det tidligere arbeidet eller ta annet arbeid.

Sykepenger kan likevel utbetales uten slik legeerklæring som nevnt i fjerde ledd

- a) dersom medlemmet er innlagt i helseinstitusjon,
- b) dersom lidelsen er så alvorlig at en ikke kan regne med at medlemmet blir arbeidsfør igjen, eller
- c) dersom medlemmet forventes å bli friskmeldt innen kort tid.

For at et medlem som ikke har arbeidsgiver fortsatt skal få utbetalt sykepenger, må trygdekontoret senest når arbeidsuførheten har vart i 12 uker vurdere om de medisinske vilkårene for rett til sykepenger er oppfylt, og om det er behov for medisinske, yrkesrettede eller andre tiltak. Trygdekontoret må i slike tilfeller gjøre skriftlig vedtak om fortsatt rett til sykepenger. Det kan gjøres unntak fra denne bestemmelsen i tilfeller som nevnt i femte ledd.

Tidligst mulig og senest når arbeidsuførheten har vart i 12 uker uten at en sykmeldt arbeidstaker er i arbeidsrelatert aktivitet, skal trygdekontoret innhente oppfølgingsplan, unntatt når en slik plan antas å være åpenbart unødvendig, jf. § 25-2 og arbeidsmiljøloven § 13 nr. 4.

Trygdekontoret skal så tidlig som mulig vurdere om yrkesrettet attføring skal prøves dersom bedriftsinterne tiltak ikke fører frem, eller medlemmet ikke har et arbeidsforhold. En slik vurdering skal skje senest ved utløpet av sykepengeperioden.

Endret ved lover 22 mars 2002 nr. 7 (i kraft 1 juli 2002), 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 jan 2004), 18 juni 2004 nr. 41 (i kraft 1 juli 2004).

§ 8-8. Medlemmets medvirkning

Medlemmet har plikt til å gi opplysninger til arbeidsgiveren og trygdeetaten om egen funksjonsevne og bidra til at hensiktsmessige tiltak for å tilrettelegge arbeidet og utprøving av funksjonsevnen blir utredet og iverksatt, se også § 21-3.

Retten til sykepenger faller bort dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter å gi opplysninger eller medvirke til utredning, eller uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering, tilrettelegging av arbeid og arbeidsutprøving eller yrkesrettet attføring, se også § 21-8.

Endret ved lover 22 mars 2002 nr. 7, 18 juni 2004 nr. 41 (i kraft 1 juli 2004).

§ 8-9. Opphold i Norge eller i utlandet

Det er et vilkår for rett til sykepenger at medlemmet oppholder seg i Norge.

Likevel ytes det sykepenger i utlandet til

- a) en person som er medlem etter § 2-5, 2-6 eller 2-8,
- b) et medlem som er innlagt i helseinstitusjon for norsk offentlig regning, eller som får oppholdet dekket etter avtale med et annet land om trygd.

Etter søknad kan et medlem også ellers få sykepenger i en begrenset periode under opphold i utlandet. Han eller hun må godtgjøre at utenlandsoppholdet ikke vil forverre helsetilstanden, forlenge arbeidsuførheten eller hindre trygdekontorets kontroll og oppfølging.

Når et medlem som arbeider i utlandet, har rett til sykepenger fra trygden, utbetaler arbeidsgiveren sykepengene og får refusjon fra trygden.

§ 8-10. Sykepengegrunnlag

Sykepengegrunnlaget er den inntekten som sykepengene skal regnes ut etter.

Sykepengegrunnlaget pr. år kan ikke overstige seks ganger grunnbeløpet. Har arbeidstakeren flere arbeidsgivere, gjelder begrensningen i arbeidsgiverperioden bare i forhold til den enkelte arbeidsgiver.

Når trygden yter sykepenger, utgjør sykepengegrunnlaget pr. dag 1/260 av sykepengegrunnlaget pr. år.

Bestemmelser om fastsetting av sykepengegrunnlaget står i §§ 8-28 til 8-30 for arbeidstakere, i § 8-35 for selvstendig næringsdrivende, i § 8-38 for frilansere, i §§ 8-40 til 8-43 for medlemmer med kombinerte inntekter, og i § 8-47 for medlemmer som midlertidig har vært ute av inntektsgivende arbeid.

§ 8-11. Sykepengedager

Trygden yter sykepenger for alle dagene i uken unntatt lørdag og søndag.

§ 8-12. Antall sykepengedager

Når en arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende eller frilanser har mottatt sykepenger fra trygden i til sammen 248 dager i de siste tre årene, opphører retten til sykepenger fra trygden. Når andre medlemmer har mottatt sykepenger fra trygden i til sammen 250 dager i de siste tre årene, opphører retten til sykepenger fra trygden. Dersom trygden yter sykepenger i de første 16 kalenderdagene eller to ukene, ytes det sykepenger i opptil 260 dager.

Et medlem som har vært helt arbeidsfør i 26 uker etter at vedkommende sist fikk sykepenger fra trygden, får igjen rett til sykepenger fra trygden i 248, 250 eller 260 sykepengedager. Ved vurderingen av om medlemmet har vært helt arbeidsfør, ses det bort fra perioder der vedkommende har mottatt sykepenger i arbeidsgiverperioden eller fra forsikringen for selvstendig næringsdrivende og frilansere for de første 16 kalenderdagene.

Bestemmelsen i andre ledd gjelder tilsvarende når medlemmet mottar graderte ytelser etter kapittel 12, og vedkommende har vært helt arbeidsfør med den gjenværende arbeidsevnen i 26 uker etter at ytelsene begynte å løpe.

Til et medlem som mottar gradert alderspensjon, ytes det sykepenger bare i 90 sykepengedager, se § 8-51. Bestemmelsen i andre ledd om ny rett til sykepenger gjelder tilsvarende.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 april 1998), 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 jan 2002 med virkning for nye tilfeller), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004). Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

§ 8-13. Graderte sykepenger

Dersom medlemmet er delvis arbeidsufør, kan det ytes graderte sykepenger. Det er et vilkår at evnen til å utføre inntektsgivende arbeid er nedsatt med minst 20 prosent.

Sykepengenes størrelse skal beregnes på grunnlag av reduksjon i arbeidstiden og/eller inntektstap.

Departementet gir forskrifter om sykepenger etter denne paragrafen.

§ 8-14. Tilskott til arbeidsreiser

Det kan ytes reisetilskott i stedet for sykepenger dersom et medlem midlertidig ikke kan reise på vanlig måte til og fra arbeidsstedet på grunn av sykdom eller skade. Reisetilskottet skal dekke nødvendige ekstra transportutgifter.

Reisetilskott ytes tidligst fra og med 17. dag etter at arbeidsuførheten oppstod.

Reisetilskottet begrenses til det beløp medlemmet ville ha fått utbetalt i sykepenger for samme tidsrom.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 april 1998), 21 des 2000 nr. 125 (i kraft 1 jan 2001), 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 jan 2002 med virkning for nye tilfeller). Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

II. Arbeidstakere

§ 8-15. Rett til sykepenger og feriepenger som arbeidstaker

En arbeidstaker (§ 1-8) har rett til sykepenger og feriepenger etter bestemmelsene i §§ 8-15 til 8-33.

Retten til sykepenger etter dette kapitlet faller bort når arbeidsforholdet midlertidig avbrytes i mer enn 14 dager, se likevel § 8-47. Som avbrudd regnes også permisjon. Arbeidsforholdet regnes ikke som avbrutt ved opphold i arbeidet på mer enn 14 dager, dersom arbeidstakeren har en fast turnusordning eller lignende.

Endret ved lov 18 des 1998 nr. 86.

§ 8-16. Sykepengenes størrelse (kompensasjonsnivå)

Til arbeidstakere ytes det sykepenger med 100 prosent av sykepengegrunnlaget. Se §§ 8-10, 8-28 og 8-30.

Det ytes feriepenger av sykepenger fra trygden etter bestemmelsene i § 8-33.

§ 8-17. Sykepenger fra trygden

Trygden yter sykepenger

- a) etter utløpet av arbeidsgiverperioden, se § 8-19,
- b) når arbeidstakeren har rett til sykepenger i de første 16 kalenderdagene av sykefraværet, men arbeidsgiveren ikke er forpliktet til å yte sykepenger etter § 8-18,
- c) under streik eller lockout, etter bestemmelsene i § 8-31,
- d) under nødvendig kontrollundersøkelse som krever minst 24 timers fravær, se § 8-4 andre ledd bokstav e,
- e) når arbeidstakeren er donor, se § 8-4 andre ledd bokstav i.

Det ytes ikke sykepenger fra trygden under lovbestemt ferie etter lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie § 5 og permisjon, se også § 8-3 tredje ledd.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 april 1998), 10 des 1999 nr. 84 (i kraft 1 jan 2000 med virkning for tilfeller hvor arbeidsuførheten inntreffer etter dette tidspunkt). Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

§ 8-18. Sykepenger fra arbeidsgiveren

For å få rett til sykepenger fra arbeidsgiveren må arbeidstakeren ha vært ansatt hos arbeidsgiveren i minst fire uker (opptjeningstid). Fravær uten gyldig grunn regnes ikke med i opptjeningstiden.

Dersom arbeidstakeren slutter i arbeidet, men igjen begynner å arbeide hos den samme arbeidsgiveren innen to uker, regnes det tidligere arbeidsforholdet med når opptjeningstiden skal beregnes.

Sykepenger fra arbeidsgiveren ytes tidligst fra og med den dag arbeidstakeren har gitt melding om arbeidsuførheten til arbeidsgiveren, såfremt det har vært mulig for arbeidstakeren å gi slik melding. Plikten til å gi melding gjelder også når det foreligger legeerklæring. Retten til sykepenger faller bort dersom arbeidsgiveren skal betale sykepenger på grunnlag av legeerklæring (§ 8-7), og legeerklæringen ikke er sendt til arbeidsgiveren innen 14 dager etter at arbeidsgiveren kan kreve slik erklæring.

Sykepenger fra arbeidsgiveren ytes bare for dager som det skulle ha vært utbetalt lønn for.

Arbeidstakerens rett til sykepenger fra arbeidsgiveren faller bort når arbeidsforholdet opphører, dersom tidspunktet for opphøret var fastsatt før arbeidsuførheten oppstod.

Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55, 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 jan 2004). Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

§ 8-19. Beregning av arbeidsgiverperiode

Arbeidsgiveren skal betale sykepenger i et tidsrom på opptil 16 kalenderdager (arbeidsgiverperioden).

Arbeidsgiverperioden regnes fra og med første hele fraværsdag som skyldes arbeidsuførhet (sykefraværsdag), og som arbeidsgiveren plikter å betale sykepenger for, se § 8-18. Dersom arbeidstakeren er delvis sykmeldt av lege, regnes likevel arbeidsgiverperioden fra den første fraværsdag arbeidstakeren var delvis sykmeldt.

Når det er gått mindre enn 16 kalenderdager siden forrige sykefravær, skal et nytt sykefravær regnes med i samme arbeidsgiverperiode.

Når arbeidsgiveren har utbetalt sykepenger i en full arbeidsgiverperiode, skal det ikke inntre noen ny arbeidsgiverperiode ved sykdom som inntreffer innen 16 dager etter at vedkommende arbeidstaker har gjenopptatt arbeidet.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 april 1998), 22 des 1999 nr. 108, 21 des 2000 nr. 125 (i kraft 1 jan 2001). Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

§ 8-20. Risiko for særlig stort sykefravær eller svangerskapsrelatert sykefravær

Dersom en arbeidstaker har langvarig eller kronisk sykdom som medfører risiko for særlig stort sykefravær, kan arbeidstakeren selv eller arbeidsgiveren søke om at trygden dekker utgiftene til sykepenger i arbeidsgiverperioden. Det samme gjelder for en arbeidstaker som har en sykdom som medfører risiko for gjentatte sykefravær i en begrenset periode. Bli søknaden innvilget, får avgjørelsen virkning fra den dag trygdekontoret mottok søknaden.

Dersom en arbeidstaker er sykmeldt på grunn av svangerskapsrelatert sykdom, og tilrettelegging eller omplassering til annet arbeid i virksomheten ikke er mulig, kan arbeidstakeren selv eller arbeidsgiveren søke om at trygden dekker utgiftene til sykepenger i arbeidsgiverperioden.

Arbeidsgiveren utbetaler sykepengene i arbeidsgiverperioden og får refusjon fra trygden.

Endret ved lover 22 mars 2002 nr. 7 (i kraft 1 april 2002), 20 juni 2003 nr. 53. Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

§ 8-21. Forsikring mot ansvar for sykepenger i arbeidsgiverperioden

En arbeidsgiver kan forsikre seg mot ansvar for sykepenger i arbeidsgiverperioden når de samlede lønnsutbetalingene i det foregående året ikke overstiger 40 ganger grunnbeløpet.

Forsikringen skal omfatte alle ansatte.

Arbeidsgiveren utbetaler sykepengene i arbeidsgiverperioden og får refusjon fra trygden.

Forsikringen dekker arbeidsgiverens utgifter til sykepenger med feriepenge og arbeidsgiveravgift av sykepenger ved fravær utover tre kalenderdager i hvert tilfelle. Det er et vilkår for refusjon at fraværet i refusjonsperioden er dokumentert med legeerklæring.

Departementet gir forskrifter om forsikringsordningen, herunder hvor stor premien skal være, og hvordan den skal betales, se § 23-6.

Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

§ 8-22. Trygdens ansvar når arbeidsgiveren ikke betaler

Dersom en arbeidsgiver ikke betaler sykepenger som han er forpliktet til å yte i arbeidsgiverperioden, skal trygden utbetale sykepengene. Beløpet som er utbetalt, skal trygden kreve tilbake fra arbeidsgiveren.

Beløpet, med renter, kan innkreves etter bestemmelsene i bidragsinnkrevingsloven. Vedtak om tilbakekreving er tvangsgrunnlag for utlegg.

Bestemmelser om anke over sykepenger i arbeidsgiverperioden finnes i §§ 20-6 og 21-13.

Endret ved lov 14 juni 2002 nr. 22. Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

§ 8-23. Egenmelding

Med egenmelding menes det at arbeidstakeren melder fra til arbeidsgiveren om arbeidsuførhet på grunn av sykdom eller skade uten å legge fram legeerklæring.

En arbeidstaker har rett til sykepenger i arbeidsgiverperioden på grunnlag av skriftlig eller muntlig egenmelding etter bestemmelsene i §§ 8-24 til 8-27.

§ 8-24. Rett til å nytte egenmelding

For å få rett til å nytte egenmelding må arbeidstakeren ha arbeidet hos arbeidsgiveren i minst to måneder. Ved gjenansettelse innen to uker regnes tidligere arbeidsforhold med.

Dersom et arbeidsforhold blir avbrutt i mer enn to uker, kan egenmelding først nyttes etter at arbeidstakeren igjen har vært i arbeid i to måneder.

Egenmelding kan likevel nyttes når vedkommende har vært i arbeid i fire uker etter avbruddet, dersom avbruddet skyldtes

- a) bedriftspermittering
- b) permisjon etter arbeidsmiljøloven § 31, 32 eller 33 A
- c) permisjon etter sjømannsloven § 13, eller
- d) militær- eller siviltjeneste.

Egenmelding kan nyttes for opptil tre kalenderdager om gangen. Fravær fra en arbeidsøkt som strekker seg over et døgnskille, skal regnes som en egenmeldingsdag. Ved nytt sykefravær innen 16 kalenderdager regnes tidligere fraværsdager uten legeerklæring med.

Varer arbeidsuførheten utover de tre kalenderdagene egenmelding er nyttet, kan arbeidsgiveren kreve legeerklæring. Dersom arbeidstakeren ikke legger fram legeerklæring, faller retten til sykepenger bort for egenmeldingsperioden. Dette gjelder likevel ikke hvis arbeidstakeren har vært forhindret fra å søke lege og det er godtgjort at han eller hun har vært arbeidsufør fra et tidligere tidspunkt.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 april 1998), 27 nov 1998 nr. 69, 11 juni 2004 nr. 36. Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

§ 8-25. Unntak fra retten til å nytte egenmelding

En arbeidsgiver kan etter skriftlig melding nekte arbeidstakere retten til å få sykepenger på grunnlag av egenmelding dersom turnusordninger, reiserute eller lignende medfører at det ikke er mulig for arbeidstakerne å møte på arbeid umiddelbart etter et sykefravær.

§ 8-26. Egenerklæring

Arbeidsgiveren kan kreve at arbeidstakeren skriftlig bekrefter en muntlig egenmelding etter at han eller hun har gjenopptatt arbeidet. Dersom en slik erklæring ikke blir lagt fram, kan arbeidsgiveren bestemme at retten til sykepenger skal falle bort.

§ 8-27. Tap av retten til å nytte egenmelding

En arbeidsgiver kan bestemme at en arbeidstaker skal tape retten til å få sykepenger på grunnlag av egenmelding

- a) dersom arbeidstakeren i løpet av 12 måneder har hatt minst fire fravær uten å legge fram legeerklæring,
- b) dersom arbeidsgiveren har rimelig grunn til å anta at fraværet ikke skyldes sykdom.

Før arbeidsgiveren treffer sin beslutning, skal arbeidstakeren gis høve til å uttale seg. En beslutning om å ta fra en arbeidstaker retten til å nytte egenmelding skal vurderes på nytt etter seks måneder.

Dersom det foreligger begrunnet mistanke om at egenmelding nyttes som aksjonsform i en arbeidskonflikt, kan arbeidsgiveren kreve legeerklæring fra første fraværsdag så lenge aksjonen varer.

Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36, 18 juni 2004 nr. 41 (i kraft 1 juli 2004).

§ 8-28. Sykepengegrunnlaget i arbeidsgiverperioden

Sykepengegrunnlaget som nevnt i § 8-10 fastsettes i arbeidsgiverperioden etter en beregnet aktuell ukeinntekt, se § 8-29.

Den aktuelle ukeinntekten skal beregnes etter den gjennomsnittlige arbeidsinntekten pr. uke som arbeidstakeren har hatt i arbeidsforholdet i en nærmere bestemt periode før han eller hun ble arbeidsufør (beregningsperioden). Lovlig fravær uten lønn skal holdes utenfor beregningsperioden.

Beregningsperioden fastsettes slik:

- a) I et arbeidsforhold med fast arbeidstid og timelønn skal de siste fire ukene legges til grunn.
- b) I et arbeidsforhold med fast arbeidstid og månedslønn skal den siste måneden legges til grunn.
- c) I et arbeidsforhold som har vart mindre enn fire uker, skal dette kortere tidsrommet legges til grunn.
- d) I et arbeidsforhold der arbeidstakeren har fått varig lønnsendring i løpet av de siste fire ukene, skal tidsrommet etter lønnsendringen legges til grunn.
- e) I et arbeidsforhold med skiftende arbeidsperioder eller inntekter skal et lengre og mer representativt tidsrom enn fire uker legges til grunn.

For timelønnede arbeidstakere med skiftende arbeidsperioder omgjøres den aktuelle ukeinntekten til et sykepengegrunnlag pr. dag i arbeidsgiverperioden ved at inntekten fordeles på det gjennomsnittlige antall arbeidsdager pr. uke i beregningsperioden.

Endret ved lover 18 des 1998 nr. 86, 10 des 1999 nr. 84. Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

§ 8-29. Arten av inntekt som utgjør den aktuelle ukeinntekten

Lønnsinntekt og andre godtgjørelser som er resultat av arbeidstakerens egen arbeidsinnsats tas med når den aktuelle ukeinntekten skal beregnes. Tillegg for ubekvem arbeidstid og ulempetillegg for spesielle arbeidsforhold regnes med.

Godtgjørelser som helt eller delvis skal dekke utgifter i forbindelse med utførelsen av arbeidet, tas ikke med. Dette gjelder blant annet diettgodtgjørelse, bilgodtgjørelse, verktøygodtgjørelse og smussgodtgjørelse. Overskudd på utgiftsgodtgjørelser regnes med og gis den verdien som nyttes ved forskottstrekk av skatt.

Lønn for overtid tas ikke med. Overtidslønn skal likevel tas med når overtiden er pålagt i arbeidsavtalen som fast overtid og dette ikke er i strid med lovbestemmelser om arbeidstid.

Feriepenger tas ikke med. Det samme gjelder godtgjørelse for 1. og 17. mai og bevegelige helligdager som arbeidstakeren opparbeider som et tillegg pr. arbeidstime.

Naturalytelser tas ikke med dersom arbeidstakeren også mottar ytelsene under sykefravær. Fra det tidspunkt arbeidstakeren ikke lenger mottar ytelsene, tas de med ved beregningen med den verdi som nyttes ved forskottstrekk av skatt.

Endret ved lov 15 juni 2001 nr. 90.

§ 8-30. Sykepengegrunnlaget når trygden yter sykepenger

Når trygden yter sykepenger, fastsettes sykepengegrunnlaget ut fra den aktuelle ukeinntekten (§ 8-28), som omregnes til årsinntekt. Se likevel andre ledd.

Dersom omregnet årsinntekt etter første ledd avviker mer enn 25 prosent fra den pensjonsgivende årsinntekten, skal sykepengegrunnlaget likevel svare til den sistnevnte inntekten. Sykepengegrunnlaget fastsettes i så fall etter bestemmelsene i tredje, fjerde eller femte ledd.

Sykepengegrunnlaget skal svare til den pensjonsgivende årsinntekten som beregnes på grunnlag av gjennomsnittet av de pensjonspoengtallene (§ 3-12) som er fastsatt for de tre siste årene. Det gjennomsnittlige poengtallet omregnes til pensjonsgivende årsinntekt ut fra grunnbeløpet på sykmeldingstidspunktet.

Dersom sykepengegrunnlaget etter tredje ledd ikke er representativt for den pensjonsgivende årsinntekten på sykmeldingstidspunktet, fastsettes sykepengegrunnlaget ved skjønn ut fra den pensjonsgivende årsinntekten som kan godtgjøres på dette tidspunktet. Dette gjelder også for et medlem som ikke har pensjonspoeng for de siste tre årene på grunn av for lav inntekt.

For en arbeidstaker som blir arbeidsufør i et tidsbegrenset arbeidsforhold på under seks måneder, fastsettes sykepengegrunnlaget etter første ledd, selv om dette sykepengegrunnlaget avviker mer enn 25 prosent fra sykepengegrunnlaget etter andre ledd. Dette gjelder bare for det tidsrommet arbeidsforholdet skulle ha vart. Deretter kan det ytes sykepenger etter tredje eller fjerde ledd dersom medlemmet kan dokumentere inntektstap.

§ 8-31. Sykepenger under streik og lockout

Til en arbeidstaker som er erklært arbeidsufør av lege før en arbeidsstans på grunn av streik eller lockout, ytes det sykepenger fra trygden under arbeidsstansen. Arbeidsgiverens plikt til å yte sykepenger opphører under arbeidsstansen, men gjenoppstår når arbeidsstansen er slutt. Når arbeidsgiverperioden blir beregnet, ses det bort fra det tidsrommet trygden har ytt sykepenger.

For arbeidsuførhet som oppstår etter at en arbeidsstans er satt i verk på grunn av streik eller lockout, ytes det ikke sykepenger så lenge arbeidsstansen varer.

Når arbeidsstansen er over, ytes det sykepenger fra og med den dag arbeidstakeren kunne ha gjenopptatt arbeidet dersom han eller hun hadde vært arbeidsfør. Arbeidsforholdets varighet før arbeidsstansen regnes med ved anvendelsen av bestemmelsene i §§ 8-2 og 8-18 om opptjeningsstid. Sykepenger ytes etter sykepengegrunnlaget før arbeidsstansen. Arbeidsgiveren plikter å yte sykepenger etter §§ 8-18 og 8-19. Deretter yter trygden sykepenger, se § 8-17.

Endret ved lov 18 des 1998 nr. 86.

§ 8-32. Sykepenger under gå-sakte-aksjon

Til en arbeidstaker som er arbeidsufør under en tariffmessig hjemlet arbeidstemponedsettelse (gå-sakte-aksjon), ytes det sykepenger ut fra arbeidsinntekten under aksjonen. Sykepengegrunnlaget før aksjonen startet legges likevel til grunn dersom vedkommende har vært arbeidsufør i minst 14 dager før aksjonen startet.

Når aksjonen er slutt, ytes det sykepenger etter sykepengegrunnlaget før aksjonen startet.

§ 8-33. Feriepenger

Trygden yter feriepenger av sykepenger som trygden har utbetalt til en arbeidstaker etter § 8-17. Feriepenger ytes bare for de første 48 sykepengedagene i opptjeningsåret, se ferieloven § 10 nr. 4.

I tillegg til feriepenger etter første ledd yter trygden feriepenger av sykepenger som arbeidsgiveren utbetaler til en arbeidstaker og får refundert etter § 8-20.

Feriepengene utgjør 10,2 prosent av de sykepengene som gir rett til feriepenger. For arbeidstakere som har fylt 59 år før 1. september i opptjeningsåret, forhøyes presentsatsen til 12,5.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 april 1998), 18 des 1998 nr. 86. Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

III. Selvstendig næringsdrivende

§ 8-34. Sykepengedekning m.m.

Til en selvstendig næringsdrivende ytes det sykepenger med 65 prosent av sykepengegrunnlaget, se §§ 8-10 og 8-35.

Det ytes ikke sykepenger for de første 16 kalenderdagene regnet fra og med den dag arbeidsuførheten oppstod (ventetid). Ved ny arbeidsuførhet innen 16 kalenderdager etter at trygden har ytt sykepenger, regnes det ikke ny ventetid.

En selvstendig næringsdrivende blir regnet som arbeidsufør tidligst fra det tidspunktet melding om arbeidsuførhet ble gitt til trygdekontoret, eller fra det tidspunktet vedkommende søkte lege. Det kan gjøres unntak fra denne bestemmelsen dersom vedkommende har vært forhindret fra å gi melding til trygdekontoret eller å søke lege og det er godtgjort at han eller hun har vært arbeidsufør fra et tidligere tidspunkt.

Sykepenger ytes tidligst fra det tidspunktet vedkommende søkte lege, se § 8-7 første og andre ledd.

Endret ved lov 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 jan 2002 med virkning for nye tilfeller). Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

§ 8-35. Sykepengegrunnlag

Sykepengegrunnlaget som nevnt i § 8-10 fastsettes etter bestemmelsene i paragrafen her.

Sykepengegrunnlaget skal svare til den pensjonsgivende årsinntekten som beregnes på grunnlag av gjennomsnittet av de pensjospoengtallene (§ 3-12) som er fastsatt for de tre siste årene. Det gjennomsnittlige poengtallet omregnes til pensjonsgivende årsinntekt ut fra grunnbeløpet på sykmeldingstidspunktet.

Dersom medlemmets arbeidssituasjon eller virksomhet er varig endret, og denne endringen medfører at den pensjonsgivende årsinntekten avviker mer enn 25 prosent fra den inntekten som er beregnet etter andre ledd, fastsettes sykepengegrunnlaget ved skjønn ut fra den pensjonsgivende årsinntekten som kan godtgjøres på sykmeldingstidspunktet. Dette gjelder også for et medlem som ikke har pensjospoeng for de tre siste årene på grunn av for lav inntekt, eller fordi medlemmet ble yrkesaktiv i løpet av de siste tre årene.

§ 8-36. Forsikring for tillegg til sykepenger og fødselspenger mv.

En selvstendig næringsdrivende kan mot særskilt premie tegne forsikring som kan omfatte

- a) sykepenger med 65 prosent av sykepengegrunnlaget fra første sykedag
- b) sykepenger med 100 prosent av sykepengegrunnlaget fra 17. sykedag, eller
- c) sykepenger med 100 prosent av sykepengegrunnlaget fra første sykedag.

Medlemmet har ikke rett til sykepenger etter forsikringen når det gjelder arbeidsuførhet som oppstår i de første fire ukene (opptjeningstid), regnet fra den dag trygdekontoret mottok søknaden om forsikring. Vilkåret om opptjeningstid gjelder ikke dersom søknaden om forsikring blir satt fram innen 16 kalenderdager etter at vedkommende var sykepengedekket som arbeidstaker, som frilanser med forsikring etter § 8-39 eller som arbeidsløs etter § 8-49.

Forsikring etter første ledd bokstavene b og c omfatter også fødselspenger, adopsjonspenger og svangerskapspenger. For fødsels- og adopsjonspenger må forsikringen være tegnet minst ti måneder før fødselen eller adopsjonen. For svangerskapspenger gjelder bestemmelsen om opptjeningstid i andre ledd.

Sykepenger fra forsikringen ytes etter de samme bestemmelsene som ordinære sykepenger til selvstendig næringsdrivende, se §§ 8-34 og 8-35. Dette gjelder også når medlemmet har kombinerte inntekter som nevnt i §§ 8-40 til 8-43.

Spesielle yrkesgrupper kan tegne kollektiv forsikring etter denne paragrafen.

Departementet gir forskrifter om forsikringsordningen, herunder hvor stor premien skal være, og hvordan den skal betales, se § 23-6.

Endret ved lover 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 jan 2002, med virkning for nye tilfeller), 27 juni 2003 nr. 60 (i kraft 1 juli 2003). Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

§ 8-37. Opphør av forsikring for tillegg til sykepenger og fødselspenger mv.

Forsikringen opphører

- a) ved utgangen av det halvår da trygdekontoret mottok oppsigelse,
- b) ved utgangen av det halvår som det er betalt premie for, hvis premien for neste halvår ikke blir betalt innen to uker etter skriftlig varsel,
- c) fra den dag den selvstendige næringsvirksomheten opphører,
- d) fra den dag retten til sykepenger faller bort etter § 8-12.

Et medlem kan ikke si opp forsikringen for en periode da vedkommende er sykmeldt. I en slik periode kan skyldig premie motregnes i vedkommendes krav på sykepenger.

Når forsikringen opphører, skal medlemmet ha tilbakebetalt premie som er innbetalt for hele kalenderuker etter det tidspunktet da forsikringen opphørte.

Når forsikringen opphører, kan medlemmet ikke tegne forsikring på nytt før neste termin for premieinnbetaling, dvs. 1. januar eller 1. juli.

Endret ved lov 27 juni 2003 nr. 60 (i kraft 1 juli 2003).

IV. Frilansere

§ 8-38. Sykepengedekning og sykepengegrunnlag

Til en frilanser (§ 1-9) ytes det sykepenger med 100 prosent av sykepengegrunnlaget. Det er et vilkår at frilanseren jevnlig har inntekt av oppdrag utenfor tjeneste.

Det ytes ikke sykepenger for de første 16 kalenderdagene regnet fra og med den dag arbeidsuførheten oppstod (ventetid). Ved ny arbeidsuførhet innen 16 kalenderdager etter at trygden har ytt sykepenger, regnes det ikke ny ventetid.

En frilanser blir regnet som arbeidsufør tidligst fra det tidspunktet melding om arbeidsuførhet ble gitt til trygdekontoret, eller fra det tidspunktet vedkommende søkte lege. Det kan gjøres unntak fra denne bestemmelsen dersom vedkommende har vært forhindret fra å gi melding til trygdekontoret eller å søke lege og det er godtgjort at han eller hun har vært arbeidsufør fra et tidligere tidspunkt.

Sykepenger ytes tidligst fra det tidspunktet vedkommende søkte lege, se § 8-7 første og andre ledd.

Sykepengegrunnlaget for frilansere fastsettes etter den pensjonsgivende årsinntekten på samme måte som for selvstendig næringsdrivende, se § 8-35.

Endret ved lov 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 jan 2002 med virkning for nye tilfeller). Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

§ 8-39. Forsikring for tilleggssykepenger

En frilanser kan mot særskilt premie tegne forsikring for tilleggssykepenges for de første 16 kalenderdagene. Dette gjelder likevel ikke en frilanser som har rett til å tegne forsikring for tilleggssykepenges som selvstendig næringsdrivende ifølge § 8-36.

Medlemmet har ikke rett til sykepenges etter forsikringen når det gjelder arbeidsuførhet som oppstår i de første fire ukene (opptjeningstid), regnet fra den dag trygdekontoret mottok søknaden om forsikring. Vilkåret om opptjeningstid gjelder ikke dersom søknaden om forsikring blir satt fram innen 16 kalenderdager etter at vedkommende var sykepengedekket som arbeidstaker, som næringsdrivende med forsikring etter § 8-36 første ledd bokstav c eller som arbeidsløs etter § 8-49.

Forsikringen omfatter sykepenges med 100 prosent av sykepengegrunnlaget fra første sykedag.

Sykepengesene fra forsikringen ytes på grunnlag av den inntekt som frilanseren har betalt premie etter. Dersom en frilanser samtidig har rett til sykepenges som arbeidstaker fra en arbeidsgiver i de første 16 kalenderdagene, ytes sykepenges fra forsikringen på grunnlag av differansen mellom sykepengegrunnlaget etter § 8-30 første ledd og den pensjonsgivende årsinntekten etter § 8-30 andre ledd.

Bestemmelsene om opphør i § 8-37 gjelder tilsvarende for forsikring etter paragrafen her.

Departementet gir forskrifter om forsikringsordningen, herunder hvor stor premien skal være, og hvordan den skal betales, se § 23-6.

Endret ved lov 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 jan 2002 med virkning for nye tilfeller). Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

V. Medlemmer med kombinerte inntekter

§ 8-40. Arbeidstaker og frilanser

Til et medlem som på sykmeldingstidspunktet har inntekt både som arbeidstaker og som frilanser, ytes det sykepenges etter bestemmelsene for arbeidstakere. Se §§ 8-15 til 8-33. Inntekt som frilanser regnes med bare dersom aktuell ukeinntekt som arbeidstaker etter § 8-28 avviker mer enn 25 prosent fra samlet pensjonsgivende årsinntekt etter § 8-30 andre ledd.

§ 8-41. Arbeidstaker og selvstendig næringsdrivende

Til et medlem som på sykmeldingstidspunktet har inntekt både som arbeidstaker og som selvstendig næringsdrivende, ytes det sykepenges etter bestemmelsene for arbeidstakere. Se §§ 8-15 til 8-33.

Sykepengegrunnlaget fastsettes på årsbasis etter følgende alternativer:

- 1) Sykepengegrunnlaget fastsettes ut fra den aktuelle ukeinntekten, se § 8-28.
- 2) Sykepengegrunnlaget fastsettes ut fra den pensjonsgivende årsinntekten, se § 8-35.

For differansen mellom inntekt etter alternativ 2 og inntekt etter alternativ 1 gjelder bestemmelsene for selvstendig næringsdrivende, se § 8-34.

§ 8-42. Selvstendig næringsdrivende og frilanser

Til et medlem som på sykmeldingstidspunktet har inntekt både som selvstendig næringsdrivende og som frilanser, ytes det sykepenges etter bestemmelsene for selvstendig næringsdrivende. Se §§ 8-34 og 8-35.

§ 8-43. Arbeidstaker, selvstendig næringsdrivende og frilanser

Til et medlem som på sykmeldingstidspunktet har inntekt både som arbeidstaker, som selvstendig næringsdrivende og som frilanser, ytes det sykepenger etter bestemmelsene for arbeidstakere. Se §§ 8-15 til 8-33.

Sykepengegrunnet fastsettes etter de bestemmelsene som gjelder for et medlem som har inntekt både som arbeidstaker og som selvstendig næringsdrivende, se § 8-41.

VI. Særskilte grupper

§ 8-44. Sjømenn

Til et medlem som er ansatt på et norsk skip i utenriksfart, ytes det sykepenger etter bestemmelsene om sykepenger til arbeidstakere i §§ 8-15 til 8-33, og etter følgende særbestemmelser:

- a) Det kan ytes sykepenger til et medlem som er arbeidsufør som sjømann, selv om vedkommende ikke ellers er arbeidsufør.
- b) Bestemmelsen om opptjeningstid for rett til sykepenger i § 8-2 gjelder ikke.

§ 8-45. Fiskere

En fisker som er tatt opp på blad B i fiskermanntallet i medhold av lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere § 4, har rett til sykepenger uten hensyn til bestemmelsene i § 8-2 om opptjeningstid.

Endret ved lover 27 mars 1998 nr. 19 (i kraft 1 juli 1998 iflg. res. 27 mars 1998 nr. 268), 10 des 1999 nr. 84.

§ 8-46. Vernepliktige

Et medlem som har utført militær- eller siviltjeneste, har rett til sykepenger ved arbeidsuførhet uten hensyn til vilkårene i §§ 8-2 og 8-3 dersom arbeidsuførheten oppstår under tjenesten.

Sykepenger ytes etter de samme bestemmelsene som for arbeidstakere, men med følgende særbestemmelser:

- a) Sykepenger ytes fra og med dagen etter dimittering.
- b) Sykepengegrunnet fastsettes etter arbeids- og inntektsforholdene før vedkommende begynte i tjenesten. Dersom tjenesten har vart eller var ment å vare mer enn 28 dager, skal sykepengegrunnet minst svare til en årsinntekt på to ganger grunnbeløpet.

Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36 (med virkning fra 1 mai 1997), 15 juni 2001 nr. 90.

§ 8-47. Yrkesaktive medlemmer som midlertidig har vært ute av inntektsgivende arbeid

Denne paragrafen gjelder for yrkesaktive medlemmer som på sykmeldingstidspunktet midlertidig har vært ute av inntektsgivende arbeid i mindre enn en måned, og som

- a) fremdeles er ute av inntektsgivende arbeid, eller
- b) er i arbeid uten å fylle vilkåret i § 8-2 om fire ukers opptjeningstid.

Likestilt med arbeid etter første ledd er tidsrom da medlemmet mottar en ytelse til livsopphold etter kapitlene 4, 8, 9 eller 14.

Likestilt med arbeid etter første ledd er også tidsrom

- a) da medlemmet utfører militær- eller siviltjeneste,
- b) da en sjømann i utenriksfart avspaserer opparbeidet fritid,
- c) da medlemmet har lovbestemt ferie,

d) da medlemmet har lovbestemt permisjon etter arbeidsmiljøloven §§ 31 eller 32 dersom vedkommende har avtale om å gjenoppta arbeidet etter permisjonen.

Dersom et medlem mottar eller har mottatt sluttvederlag eller etterlønn i forbindelse med opphør av et arbeidsforhold, utvides fristen i første ledd til seks måneder. Ved utdanningspermisjon fra et arbeidsforhold i opptil ett år utvides fristen i første ledd til tolv måneder dersom utdanningen må avbrytes på grunn av sykdom.

Det er et vilkår for rett til sykepenger etter denne paragrafen at medlemmet kan godtgjøre inntektstap og har et sykepengegrunnlag som minst svarer til grunnbeløpet.

Sykepengene ytes fra 15. dag etter sykmeldingstidspunktet. Sykepengene utgjør 65 prosent av sykepengegrunnlaget. For personer som fyller vilkårene i første ledd bokstav b, utgjør sykepengene likevel 100 prosent av sykepengegrunnlaget. Grunnlaget fastsettes etter den pensjonsgivende årsinntekten på samme måte som for selvstendig næringsdrivende, se § 8-35.

Medlemmet blir regnet som arbeidsufør tidligst fra det tidspunktet han eller hun søkte lege (sykmeldingstidspunktet). Det kan gjøres unntak fra denne bestemmelsen dersom medlemmet har vært forhindret fra å søke lege og det er godtgjort at han eller hun har vært arbeidsufør fra et tidligere tidspunkt.

Denne paragrafen gjelder ikke for medlemmer som har rett til sykepenger etter andre bestemmelser i dette kapitlet.

Endret ved lover 18 des 1998 nr. 86 (i kraft 1 jan 1999 med virkning for sykepengetilfeller som oppstår etter dette tidspunktet), 22 des 1999 nr. 108 (i kraft 1 jan 2000 og gis virkning for syke- og omsorgspengetilfeller som oppstår etter dette tidspunktet), 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 jan 2004).

VII. Medlemmer som har rett til andre ytelser fra folketrygden m.m.

§ 8-48. Forholdet mellom sykepenger og andre folketrygdtylser

Bestemmelser om forholdet mellom sykepenger på den ene siden og dagpenger under arbeidsløshet, tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon, alderspensjon og avtalefestet pensjon på den andre siden står i §§ 8-49 til 8-52.

Den som samtidig fyller vilkårene for sykepenger og for attføringspenger, har rett til den høyeste av ytelsene, jf. § 11-18.

Den som samtidig fyller vilkårene for sykepenger og for rehabiliteringspenger, har rett til den høyeste av ytelsene, se § 10-14 første ledd.

Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84, 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 8-49. Medlemmer med dagpenger under arbeidsløshet eller ventelønn m.m.

Til et medlem som mottar dagpenger under arbeidsløshet, eller som opptjener ventetid etter § 4-9, ytes det sykepenger fra og med den dag medlemmet blir arbeidsufør. Det samme gjelder for et medlem som blir arbeidsufør i et tidsrom da han eller hun mottar ventelønn etter tjenestemannsloven § 13 nr. 6 eller vartpenger etter lov om Statens Pensjonskasse § 24 tredje ledd.

Til et medlem som er oppsagt og mottar etterlønn uten arbeidsplikt og som har påfølgende rett til vartpenger etter lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse, ventelønn etter lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m., eller etter en særlov med tilsvarende ordning, kan det ved arbeidsuførhet ytes sykepenger fra det tidspunkt vartpengene eller ventelønningen var forutsatt å komme til utbetaling.

Til et medlem som mottar stønad under arbeidsmarkedsopplæring etter lov 27 juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting, kapittel III, og som fyller kravet til minste arbeidsinntekt i § 4-4, ytes det sykepengen fra og med dagen etter at kursstønadene opphører.

Sykepengegrunnlaget fastsettes lik dagpengene pr. uke, ventelønnen eller vartpengene. Til et medlem som er permittert, ytes det sykepenge etter sykepengegrunnlaget før permittering ble iverksatt fra den dagen arbeidet etter avtale skulle vært gjenopptatt.

Til et medlem som har deltidsarbeid og mottar dagpenger for samme tidsrom, ytes det sykepenge for både arbeidsinntekten og dagpengene.

Et medlem som er arbeidsløs, blir regnet som arbeidsufør tidligst fra det tidspunktet han eller hun søker lege (sykmeldingstidspunktet). Det kan gjøres unntak fra denne bestemmelsen dersom vedkommende har vært forhindret fra å søke lege og det er godtgjort at han eller hun har vært arbeidsufør fra et tidligere tidspunkt.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998), 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), 15 juni 2001 nr. 90, 21 des 2001 nr. 118 (endring i første ledd i kraft straks, nytt andre ledd i kraft 1 jan 2002), 20 des 2002 nr. 90 (i kraft 1 jan 2003).

§ 8-50. Medlemmer med tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon

Det ytes ikke sykepenge til et medlem som mottar hel tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon eller foreløpig uførepensjon etter kapittel 12.

Til et medlem som mottar gradert tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon eller foreløpig uførepensjon, ytes det sykepenge etter bestemmelsene i kapitlet her ut fra den arbeidsinntekt som medlemmet har i tillegg til ytelsen.

Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55 (i kraft 1 juli 2000), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004), 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 8-51. Medlemmer med alderspensjon

Det ytes ikke sykepenge til et medlem som mottar hel alderspensjon etter kapittel 19.

Til et medlem som mottar gradert alderspensjon, ytes det sykepenge etter bestemmelsene i kapitlet her. Når trygden yter sykepenge, fastsettes sykepengegrunnlaget ut fra den arbeidsinntekten som medlemmet har i tillegg til pensjonen.

Sykepenge fra trygden ytes i opptil 90 sykepengedager.

§ 8-52. Medlemmer med avtalefestet pensjon

Det ytes ikke sykepenge til et medlem som mottar hel avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd.

Til et medlem som mottar gradert pensjon (delpensjon), ytes det sykepenge etter bestemmelsene i kapitlet her. Når trygden yter sykepenge, fastsettes sykepengegrunnlaget ut fra den arbeidsinntekten som medlemmet har i tillegg til den graderte pensjonen.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997), 23 juni 2000 nr. 55 (i kraft 1 aug 2000 med virkning for arbeidsuførhet som oppstår etter 31 juli 2000).

VIII. Opphold i institusjon

§ 8-53. Sykepenge under opphold i helseinstitusjon o.l.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder for medlemmer som er innlagt i en godkjent helseinstitusjon og får fri forpleining av det offentlige.

Bestemmelsene gjelder ikke for medlemmer som forsørger ektefelle eller barn som selv er medlemmer i trygden.

Sykepengene ytes uten reduksjon for innleggelsesmånedene og de tre påfølgende månedene. Deretter blir sykepengene redusert med 50 prosent. Sykepengene skal likevel ikke være lavere enn tilsvarende et sykepengegrunnlag på 50 prosent av grunnbeløpet.

Dersom medlemmet etter innleggelsen fortsatt har faste og nødvendige utgifter til bolig o.a., kan det bestemmes at sykepengene ikke skal reduseres, eller at de skal reduseres mindre.

Når institusjonsoppholdet er slutt, ytes det sykepenger etter lovens vanlige bestemmelser fra og med dagen etter utskrivingsdagen. Kommer medlemmet innen tre måneder på nytt i institusjon, ytes det reduserte sykepenger etter denne paragrafen fra og med innleggelsesdagen.

§ 8-54. Opphold i fengsel

Et medlem som sitter i varetekt, soner straff eller utholder særreaksjon i en av kriminalomsorgens anstalter, har ikke rett til sykepenger.

Det ytes likevel sykepenger etter bestemmelsene i dette kapitlet hvis vedkommende arbeider for en arbeidsgiver utenfor anstalten i medhold av straffegjennomføringsloven § 20. Sykepengene reduseres etter bestemmelsene i § 8-53 i loven her. Bestemmelsene om arbeidsgiverperioden i §§ 8-18 og 8-19 gjelder ikke.

Dersom medlemmet er arbeidsufør ved løslatelsen, skal arbeids- og inntektsforholdene på innsettelsestidspunktet legges til grunn. Dette gjelder likevel ikke dersom vedkommende under fengselsoppholdet har hatt arbeids- og inntektsforhold som gir et bedre resultat.

Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 64 (i kraft 1 jan 2002), 20 juni 2003 nr. 45 (i kraft 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712).

IX. Yrkesskade

§ 8-55. Sykepenger ved yrkesskade

Til den som er arbeidsufør på grunn av en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes det sykepenger etter følgende særbestemmelser:

- a) Vilkåret i §§ 8-2, 8-18, 8-36 og 8-39 om opptjeningstid gjelder ikke.
- b) Sykepenger ytes minst ut fra det sykepengegrunnlaget vedkommende hadde på skadetidspunktet.
- c) Ved tilbakefall ytes det sykepenger som minst svarer til uførepensjon eller tidsbegrenset uførestønad ved yrkesskade, til en person som mottar eller har mottatt slike ytelser, se § 12-18.
- d) Ved arbeidsuførhet som skyldes yrkesskade medlemmet er påført som militærperson, ytes det også ved tilbakefall sykepenger etter bestemmelsene i § 8-46.
- e) Sykepenger utbetales under opphold utenfor Norge uten hensyn til bestemmelsene i § 8-9.
- f) Sykepenger fra trygden ytes i opptil 248, 250 eller 260 dager uten hensyn til bestemmelsene i § 8-12.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 april 1998), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004). Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

Kapittel 9. Stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom

Hele kapitlet endret ved lov 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998).

Bestemmelser om

- formål står i § 9-1
- generelle vilkår står i §§ 9-2 til 9-4
- omsorgspenger ved barns eller barnepassers sykdom står i §§ 9-5 til 9-9
- pleiepenger når barn er innlagt i helseinstitusjon mm står i §§ 9-10 til 9-12
- opplæringspenger til et medlem med et funksjonshemmet barn står i § 9-13
- dokumentasjon av sykdom står i § 9-14
- stønadstiden for pleiepenger og opplæringspenger står i § 9-15
- stønadsnivå for pleiepenger og opplæringspenger står i §§ 9-16 og 9-17

§ 9-1. Formål

Formålet med stønad etter dette kapitlet er å kompensere for bortfall av arbeidsinntekt for yrkesaktive i forbindelse med barns eller barnepassers sykdom, barns funksjonshemming og pleie av nære pårørende i livets slutfase.

Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998).

I. Generelle bestemmelser

§ 9-2. Opptjeningsstid

For å få rett til stønad må medlemmet ha vært i arbeid i minst fire uker umiddelbart før fraværet fra arbeidet (opptjeningsstid). For øvrig gjelder bestemmelsene i § 8-2 tilsvarende, se likevel § 8-47.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998), 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 jan 2004).

§ 9-3. Tap av pensjonsgivende inntekt og minsteinntekt

Et medlem som har tapt pensjonsgivende inntekt (§ 3-15) ved fravær fra arbeidet på grunn av et barns, en barnepassers eller en nær pårørendes sykdom, har rett til stønad etter bestemmelsene i dette kapitlet.

Inntektsgrunnlaget for sykepenger (sykepengegrunnlaget, se § 8-10) må utgjøre minst 50 prosent av grunnbeløpet. Denne inntektsgrensen gjelder ikke for omsorgspenger fra arbeidsgiveren, se § 9-8.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998), 18 des 1998 nr. 86 (i kraft 1 jan 1999), 22 des 1999 nr. 108 (i kraft 1 jan 2000 og gis virkning for syke- og omsorgspengetilfeller som oppstår etter dette tidspunktet).

§ 9-4. Opphold i Norge eller i utlandet

Bestemmelsen i § 8-9 om opphold i Norge gjelder tilsvarende.

Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998).

II. Omsorgspenger ved barns eller barnepassers sykdom

§ 9-5. Stønadssituasjonen for omsorgspenger

Til en arbeidstaker som har omsorg for barn, ytes det omsorgspenger dersom han eller hun er borte fra arbeidet

- a) på grunn av nødvendig tilsyn med og pleie av et sykt barn i hjemmet eller i helseinstitusjon,
- b) fordi den som har det daglige barnetilsynet er syk,
- c) fordi den som har det daglige barnetilsynet er forhindret fra å ha tilsyn med barnet fordi

vedkommende følger et annet barn til utredning eller til innleggelse i helseinstitusjon, eller

- d) fordi barnet på grunn av sykdom trenger oppfølging i form av legebesøk mv. selv om barnet ikke er sykt eller pleietrengende den aktuelle dagen.

Retten til omsorgspenger etter første ledd gjelder også fosterforeldre.

Retten til omsorgspenger gjelder til og med det kalenderåret barnet fyller 12 år. Dersom barnet er kronisk sykt eller funksjonshemmet, gjelder retten til og med det året barnet fyller 18 år.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998), 18 des 1998 nr. 86 (i kraft 1 mars 1999), 21 des 2000 nr. 125 (i kraft 1 jan 2001), 20 juni 2003 nr. 53 (i kraft 1 juli 2003).

§ 9-6. Antall dager med omsorgspenger

Omsorgspenger etter § 9-5 første ledd ytes til den enkelte arbeidstaker i opptil 10 stønadsdager for hvert kalenderår. Har vedkommende omsorgen for mer enn to barn, ytes det omsorgspenger i opptil 15 stønadsdager. Når arbeidstakeren er alene om omsorgen, økes antallet stønadsdager til henholdsvis 20 og 30.

Dersom en arbeidstaker har et kronisk sykt eller funksjonshemmet barn og dette fører til en markert høyere risiko for fravær fra arbeidet, ytes det omsorgspenger i opptil 20 stønadsdager. Når arbeidstakeren er alene om omsorgen, økes antallet stønadsdager til 40.

Arbeidstakeren regnes for å ha aleneomsorg for et barn også hvis den andre av barnets foreldre i lang tid ikke kan ha tilsyn med barnet fordi han eller hun er funksjonshemmet, innlagt i helseinstitusjon e.l.

For at arbeidstakeren skal få utvidet rett til omsorgspenger etter andre ledd, må trygdekontoret ha godtatt at barnet er kronisk sykt eller funksjonshemmet.

Selv om den ene av foreldrene er alene om den daglige omsorgen, kan stønadsdagene (20, 30 eller 40) fordeles mellom foreldrene i forhold til omfanget av avtalt samvær. Det er et vilkår at trygdekontoret får skriftlig erklæring fra begge foreldrene om samværsfordelingen.

Når en av foreldrene er alene om den daglige omsorgen, kan opptil 10 av stønadsdagene overføres til ektefelle, eller til samboer når samboerforholdet har vart i minst 12 måneder. Det er et vilkår at trygdekontoret får skriftlig melding om overføringen.

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder om hvilke sykdommer og funksjonshemninger som skal gi utvidet rett til omsorgspenger etter andre ledd.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998), 20 juni 2003 nr. 53 (i kraft 1 juli 2003).

§ 9-7. Dokumentasjon av sykdom

For at arbeidstakeren skal få rett til omsorgspenger fra arbeidsgiveren, må barnets eller barnepasserens sykdom dokumenteres med egenmelding eller legeerklæring.

Med egenmelding menes det at arbeidstakeren uten å legge fram legeerklæring melder fra til arbeidsgiveren om at fraværet skyldes sykt barn eller syk barnepasser.

Arbeidstakeren kan gi skriftlig eller muntlig egenmelding for de første tre kalenderdagene i hvert enkelt tilfelle. Fravær fra en arbeidsøkt som strekker seg over et døgnskille, skal regnes som en egenmeldingsdag. Fra den fjerde dagen kan arbeidsgiveren kreve at barnets eller barnepasserens sykdom blir dokumentert med legeerklæring.

For at arbeidstakeren skal få rett til omsorgspenger fra trygden må barnets eller barnepasserens sykdom dokumenteres med legeerklæring.

Bestemmelsene i §§ 8-7 andre ledd og 8-27 første ledd bokstav b gjelder tilsvarende. Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998), 27 nov 1998 nr. 69.

§ 9-8. Omsorgspenger fra arbeidsgiveren

Arbeidsgiveren yter omsorgspenger etter § 9-5 første ledd dersom arbeidsforholdet har vart i minst fire uker (opptjeningstid). For øvrig gjelder bestemmelsene i §§ 8-18 og 8-22 tilsvarende.

Omsorgspenger fra arbeidsgiveren beregnes etter de samme bestemmelsene som sykepenger, og utgjør 100 prosent av sykepengegrunnet, se §§ 8-10 og 8-28.

Når en arbeidsgiver har betalt omsorgspenger til en arbeidstaker i mer enn 10 stønadsdager i et kalenderår, kan arbeidsgiveren kreve å få refusjon fra trygden for det antall stønadsdager som overstiger 10.

Omsorgspenger til en arbeidstaker som bare har omsorg for et kronisk sykt eller funksjonshemmet barn over 12 år, refunderes fullt ut.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998), 22 des 1999 nr. 108 (i kraft 1 jan 2000 og gjøres gjeldende for nye tilfeller), 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 jan 2004).

§ 9-9. Omsorgspenger fra trygden

Trygden yter omsorgspenger dersom arbeidstakeren har vært i arbeid eller i en likestilt situasjon (§ 9-2 jf § 8-2) i til sammen minst fire uker umiddelbart før fraværet, men ikke har rett til omsorgspenger fra en arbeidsgiver.

Omsorgspenger beregnes etter de samme bestemmelsene som sykepenger fra trygden, se kapittel 8.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998), 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 jan 2004).

III. Pleiepenger og opplæringspenger fra trygden

§ 9-10. Pleiepenger til et medlem med omsorg for et barn som er innlagt i helseinstitusjon

Til et medlem som har omsorg for barn under 12 år som er eller har vært innlagt i helseinstitusjon, ytes det pleiepenger hvis barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene. Også andre enn barnets foreldre kan få pleiepenger dersom det er nødvendig av hensyn til barnet. Pleiepenger tilstås når pleiebehovet strekker seg over mer enn sju kalenderdager. Det er et vilkår at det ikke ytes pleiepenger etter § 9-11. Pleiepenger etter denne bestemmelsen kan ikke gis begge foreldre samtidig.

Dersom barnet er kronisk sykt eller funksjonshemmet, gjelder retten til barnet fyller 18 år.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998), 18 des 1998 nr. 86 (i kraft 1 mars 1999), 13 des 2002 nr. 86 (i kraft 1 juli 2003) som endret ved lov 20 juni 2003 nr. 53 (i kraft 1 juli 2003 med virkning for tilfeller når barnet blir innlagt i helseinstitusjon etter dette tidspunktet).

§ 9-11. Pleiepenger til et medlem med omsorg for et alvorlig sykt barn

Til et medlem som har omsorg for barn under 18 år som har en livstruende eller annen svært alvorlig sykdom eller skade, ytes det pleiepenger. Det er et vilkår at medlemmet av hensyn til barnet må oppholde seg i en helseinstitusjon mens barnet er innlagt, eller må være hjemme fordi barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en eller begge foreldrene. Også andre enn barnets foreldre kan få pleiepenger dersom det er nødvendig av hensyn til barnet.

Til et medlem som har omsorgen for en psykisk utviklingshemmet person som har en livstruende eller annen svært alvorlig sykdom eller skade, ytes det pleiepenger uten hensyn til aldersgrensen på 18 år.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998), 18 des 1998 nr. 86 (i kraft 1 mars 1999 med virkning også for tilfeller hvor barnet ble sykt før dette tidspunktet), 14 juni 2002 nr. 22.

§ 9-12. Pleiepenger for pleie av en nær pårørende

Til et medlem som i hjemmet pleier en nær pårørende i livets slutfase, ytes det pleiepenger.

Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998).

§ 9-13. Opplæringspenger til et medlem med omsorg for et funksjonshemmet barn

Til et medlem som har omsorg for barn med en funksjonshemning eller en langvarig sykdom, ytes det opplæringspenger dersom medlemmet gjennomgår opplæring ved en godkjent helseinstitusjon eller deltar på foreldrekurs ved et offentlig spesialpedagogisk kompetansesenter. Det er et vilkår at opplæringen er nødvendig for at medlemmet skal kunne ta seg av og behandle barnet.

Stønad kan gis selv om barnet har fylt 18 år.

Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998).

§ 9-14. Dokumentasjon av sykdom

For å få rett til pleiepenger etter §§ 9-10 og 9-11 må den helseinstitusjonen som har ansvaret for behandlingen av barnet, legge fram legeerklæring om at medlemmet må være borte fra arbeidet.

For å få rett til pleiepenger etter § 9-12 må det legges fram legeerklæring fra den helseinstitusjonen eller den legen som har behandlet pasienten.

For å få rett til opplæringspenger etter § 9-13 må det legges fram legeerklæring om at opplæringen er nødvendig.

Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998).

§ 9-15. Stønadstiden for pleiepenger og opplæringspenger

Pleiepenger etter §§ 9-10 og 9-11 ytes så lenge det er nødvendig for behandlingen og rehabiliteringen av det enkelte barn.

Pleiepenger etter § 9-12 ytes i opptil 20 dager for hver pasient.

Opplæringspenger etter § 9-13 ytes så lenge det er nødvendig for det enkelte barn.

Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998).

§ 9-16. Pleiepenger og opplæringspenger fra trygden

Trygden yter pleiepenger og opplæringspenger etter de samme bestemmelsene som sykepenger fra trygden, se kapittel 8. Bestemmelsene om ventetid i § 8-34 andre ledd, § 8-38 andre ledd og § 8-47 femte ledd gjelder likevel ikke.

Ytelsene gis med den prosent av sykepengegrunnlaget som gjelder ved egen sykdom. Til arbeidsledige gis ytelsen etter bestemmelsene i § 8-49 om sykepenger til arbeidsledige.

Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998).

§ 9-17. Feriepenger til arbeidstakere

Til arbeidstakere yter trygden feriepenger til pleiepenger og opplæringspenger.

Til samlet utbetaling av pleiepenger og opplæringspenger etter §§ 9- 10, 9-11 og 9-13 i et opptjeningsår ytes det feriepenger bare for de 12 første ukene.

Feriepengene utgjør 10,2 prosent av stønaden.

Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998).

Kapittel 10. Ytelser under medisinsk rehabilitering

Bestemmelser om

- formål står i § 10-1
- generelle vilkår står i §§ 10-2 til 10-4
- stønad til bedring av funksjonsevnen står i §§ 10-5 til 10-7
- rehabiliteringspenger står i §§ 10-8 til 10-15
- forholdet til andre folketrygdytelser som skal sikre inntekt, står i § 10-16
- forholdet til annen lovgivning står i § 10-17
- rehabiliteringspenger ved yrkesskade står i § 10-18

Endret ved lov 21 des 2001 nr. 118.

§ 10-1. Formål

Formålet med ytelser etter dette kapitlet er å sikre inntekt, og å kompensere for bestemte utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet for medlemmer som har sykdom, skade eller lyte.

§ 10-2. Forutgående medlemskap

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende

- a) har vært medlem i trygden i minst tre år umiddelbart før han eller hun setter fram krav om en ytelse, eller
- b) har vært medlem i trygden i minst ett år umiddelbart før han eller hun setter fram krav om en ytelse, og i denne tiden har vært fysisk og psykisk i stand til å utføre et normalt inntektsgivende arbeid.

Vilkåret i første ledd kan fravikes for en norsk statsborger som tidligere har vært medlem i trygden i sammenlagt minst tre år, dersom lidelsen som begrunner kravet, er oppstått mens vedkommende var medlem, eller innen to år etter at medlemskapet opphørte. Vilkåret i første ledd kan også ellers fravikes hvis særlige grunner gjør det rimelig.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke for en flyktning (§ 1-7) som er medlem i trygden.

§ 10-3. Opphold i Norge eller i utlandet

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at medlemmet oppholder seg i Norge.

Likevel gis det rehabiliteringspenger i utlandet til

- a) en person som er medlem etter § 2-5 eller 2-6,
- b) et medlem som er innlagt i helseinstitusjon for norsk offentlig regning, eller som får oppholdet dekket etter avtale med et annet land om trygd.

Etter søknad før utreisen kan et medlem også ellers få rehabiliteringspenger i en begrenset periode under opphold i utlandet. Han eller hun må godtgjøre at utenlandsoppholdet ikke vil forverre helsetilstanden, forlenge arbeidsuførheten eller hindre trygdekontorets kontroll og oppfølging.

Et medlem med rett til helsetjenester i utlandet etter § 5-24 får under opphold i utlandet dekket utgifter til høreapparat og ortopediske hjelpemidler m.m. som nevnt i § 10-7 første

ledd bokstav i. For annen stønad som er nevnt i § 10-7, kan det gjøres unntak fra bestemmelsen i første ledd når særlige grunner gjør det rimelig.

Endret ved lov 14 juni 2002 nr. 22.

§ 10-4. Alder

Det er et vilkår for rett til rehabiliteringspenger at medlemmet er mellom 18 og 67 år.

For rett til rehabiliteringspenger i en periode før et attføringstiltak blir satt i verk (§ 10-8 fjerde ledd), er det et vilkår at medlemmet er fylt 19 år.

Stønad til anskaffelse av bil gis bare når vilkårene for rett til slik stønad var oppfylt før vedkommende fylte 70 år.

Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998), 27 nov 1998 nr. 69, 10 des 1999 nr. 84.

§ 10-5. Stønad til bedring av funksjonsevnen i arbeidslivet

Det ytes stønad etter § 10-7 til et medlem som på grunn av sykdom, skade eller lyte

- a) har fått sin evne til å utføre inntektsgivende arbeid varig nedsatt, eller
- b) har fått sine muligheter til å velge yrke eller arbeidsplass vesentlig innskrenket.

Når det skal vurderes om vilkåret i første ledd bokstav a eller b er oppfylt, legges det vekt på alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn, arbeidsmuligheter på hjemstedet og arbeidsmuligheter på andre steder der det er rimelig at vedkommende tar arbeid.

Stønaden ytes i forbindelse med tiltak som er nødvendige og hensiktsmessige for at medlemmet skal bli i stand til å skaffe seg eller beholde høvelig arbeid.

Det ytes ikke stønad etter denne paragrafen til en person som mottar alderspensjon, tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon, eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd. Til en person som mottar tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon, kan det likevel ytes stønad dersom det er sannsynlig at stønaden vil føre til at slike ytelser faller bort eller blir redusert.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 10-6. Stønad til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet

Når et medlem har fått sin funksjonsevne i dagliglivet vesentlig og varig nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte, ytes det stønad etter § 10-7.

Stønaden ytes i forbindelse med tiltak som er nødvendige og hensiktsmessige for å bedre medlemmets funksjonsevne i dagliglivet eller for at vedkommende skal kunne bli pleid i hjemmet.

Departementet gir forskrift om stønad etter denne paragrafen.

Endret ved lov 19 des 2003 nr. 135.

§ 10-7. Stønadsformer

Et medlem som fyller vilkårene i § 10-5 eller § 10-6, kan få stønad i form av utlån av, tilskott til eller lån til

- a) hjelpemidler, herunder skolehjelpemidler med unntak av læremidler,
- b) høreapparat,
- c) grunnmønster til søm av klær,
- d) førerhund,
- e) lese- og sekretærhjelp for blinde og svaksynte,

- f) tolkehjelp for hørselshemmede,
- g) tolke- og ledsagerhjelp for døvblinde,
- h) motorkjøretøy eller annet transportmiddel,
- i) anskaffelse, vedlikehold og fornyelse av nødvendige og hensiktsmessige ortopediske hjelpemidler, brystproteser, ansiktsdefektproteser, øyepoteser og parykker.

Til et medlem som fyller vilkårene i § 10-5, kan det også ytes stønad til ombygging av maskiner og tilrettelegging av fysisk miljø på arbeidsplassen.

Til et medlem som fyller vilkårene i § 10-6, kan det også ytes tilskott til opplæringstiltak.

Til et medlem som er under tidsbegrenset aktivisering og arbeidstrening hos arbeidsgiveren, se § 10-8 andre ledd, kan det gis stønad til dekning av nødvendige utgifter til daglige reiser i forbindelse med gjennomføringen av tiltaket.

Til et medlem som fyller vilkårene i § 10-8, kan det ytes reisetilskott i stedet for rehabiliteringspenger dersom medlemmet midlertidig ikke kan reise på sin vanlige måte til og fra arbeids- eller undervisningsstedet på grunn av sykdom eller skade. Reisetilskottet skal dekke nødvendige ekstra transportutgifter og begrenses til det beløpet som medlemmet ville ha fått utbetalt i rehabiliteringspenger for samme tidsrom.

Departementet gir forskrifter om stønad etter denne paragrafen, og kan herunder bestemme at hjelpemidler skal utlånes fra en hjelpemiddelsentral.

Endret ved lover 18 des 1998 nr. 86 (i kraft 1 jan 1999), 23 juni 2000 nr. 55, 21 des 2000 nr. 125 (i kraft 1 jan 2001), 14 juni 2002 nr. 22, 20 des 2002 nr. 111 (i kraft 1 jan 2003), 20 juni 2003 nr. 53 (i kraft 1 juli 2003).

§ 10-8. Rehabiliteringspenger

Det er et vilkår for rett til rehabiliteringspenger at arbeidsevnen er nedsatt med minst halvparten på grunn av en funksjonsnedsettelse som klart skyldes sykdom, skade eller lyte. Arbeidsuførhet som skyldes sosiale eller økonomiske problemer o.l., gir ikke rett til rehabiliteringspenger.

Det er et vilkår for rett til rehabiliteringspenger at medlemmet får aktiv behandling med utsikt til å bedre arbeidsevnen. Tidsbegrenset aktivisering og arbeidstrening hos arbeidsgiveren er likestilt med behandling. I særlige tilfeller kan det godkjennes at aktivisering og arbeidstrening skjer hos en annen arbeidsgiver. Dersom bedriftsinterne tiltak ikke fører frem eller medlemmet ikke har et arbeidsforhold, skal trygdekontoret så tidlig som mulig vurdere om yrkesrettet attføring bør prøves. Retten til rehabiliteringspenger faller bort dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller yrkesrettet attføring, se også § 21-8.

Det ytes rehabiliteringspenger til et medlem som

- a) har mottatt sykepenger fra trygden i til sammen 248, 250 eller 260 sykepengedager i løpet av de siste tre årene (§ 8-12), og fortsatt er arbeidsufør,
- b) har mottatt sykepenger fra trygden i til sammen 248, 250 eller 260 sykepengedager i løpet av de siste tre årene (§ 8-12), og igjen blir arbeidsufør mens vedkommende er i arbeid uten å ha opparbeidet seg rett til sykepenger på nytt,
- c) har vært sammenhengende minst 50 prosent arbeidsufør i 52 uker på grunn av sykdom, skade eller lyte uten å ha hatt rett til sykepenger, se §§ 8-2 og 8-3,
- d) tidligere har mottatt rehabiliteringspenger, og igjen blir arbeidsufør på grunn av samme sykdom innen ett år,
- e) tidligere har mottatt rehabiliteringspenger, og igjen blir arbeidsufør på grunn av en annen

sykdom innen seks måneder mens vedkommende er i arbeid uten å ha opparbeidet seg rett til sykepengene fra trygden på nytt,

f) må avbryte yrkesrettet attføring etter kapittel 11 på grunn av sykdom, eller

g) er student under 26 år og har vært sammenhengende arbeidsufør i minst 20 uker på grunn av alvorlig sykdom.

Det kan også ytes rehabiliteringspenger i en begrenset periode fra det tidspunkt det er fremsatt et krav i Aetat om yrkesrettet attføring.

Det ytes ikke rehabiliteringspenger i arbeidsgiverperioden for sykepengene, se § 8-19.

Rehabiliteringspenger ytes ikke sammenhengende i mer enn 52 uker. I særskilte tilfeller kan stønadsperioden forlenges i ytterligere 52 uker. Når medlemmet har mottatt rehabiliteringspenger i seks måneder, skal trygdekontoret vurdere om yrkesrettet attføring bør prøves.

Ved meget alvorlige sykdomstilstander eller større skader hvor den medisinske behandlingen tar lengre tid, kan det gjøres unntak fra tidsbegrensningen i sjette ledd andre punktum.

Departementet gir forskrifter om rehabiliteringspenger etter denne paragrafen, og kan herunder bestemme i hvilke tilfeller stønadsperioden kan forlenges.

Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36, 18 des 1998 nr. 86, 22 des 1999 nr. 108 (i kraft 1 jan 2000). 21 des 2001 nr. 118 (tredje ledd ny bokstav g i kraft 1 jan 2002 og skal gjelde for nye tilfeller), 20 juni 2003 nr. 53, 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 jan 2004), 11 juni 2004 nr. 36 (i kraft 1 juli 2004). Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

§ 10-9. Grunnlag for rehabiliteringspenger

Grunnlaget for rehabiliteringspenger er den inntekten rehabiliteringspengene regnes ut etter.

Grunnlaget for rehabiliteringspenger fastsettes ut fra medlemmets pensjonsgivende inntekt i året før arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten, jf. § 10-8 første ledd. Grunnlaget for rehabiliteringspenger skal likevel fastsettes ut fra gjennomsnittet av den pensjonsgivende inntekten i de tre siste årene før samme tidspunkt dersom dette gir et høyere grunnlag.

Den pensjonsgivende inntekten etter andre ledd skal reguleres i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet.

Rehabiliteringspengene reguleres senere i samsvar med endringer i grunnbeløpet.

Pensjonsgivende inntekt over seks ganger grunnbeløpet regnes ikke med i grunnlaget for rehabiliteringspenger.

Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015).

§ 10-10. Rehabiliteringspengenes størrelse, minsteytelse m.v.

Rehabiliteringspenger ytes med 66 prosent av grunnlaget for rehabiliteringspenger, jf. § 10-9.

Minste årlige ytelse er 1,8 ganger grunnbeløpet.

For et medlem som får nedsatt arbeidsevnen før fylte 26 år på grunn av en alvorlig og varig sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert, er minsteytelsen 2,4 ganger grunnbeløpet. Dette gjelder selv om medlemmet har vært mer enn 50 prosent yrkesaktiv etter fylte 26 år, dersom kravet settes fram før medlemmet fyller 36 år.

Rehabiliteringspenger etter reglene i tredje ledd kan tidligst ytes fra og med den måneden medlemmet fyller 20 år.

Til den som forsørger barn, ytes et barnetillegg. Rehabiliteringspenger inklusive barnetillegg kan ikke utgjøre mer enn 90 prosent av medlemmets grunnlag for rehabiliteringspenger. Departementet gir forskrifter om barnetillegg, herunder om tilleggets størrelse m.v.

Tilføyd ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004 med virkning også for løpende tilfeller).

§ 10-11. Stønadsdager

Rehabiliteringspenger ytes for fem dager pr. uke.

Dagsatsen fremkommer ved at den årlige ytelsen divideres med 260.

Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015).

§ 10-12. Hele eller graderte rehabiliteringspenger

Det ytes hele rehabiliteringspenger dersom et medlem har tapt hele sin arbeidsevne.

Dersom et medlem har tapt en del av sin arbeidsevne, ytes det graderte rehabiliteringspenger. Den graderte ytelsen skal svare til den del av arbeidsevnen som er tapt. For en person som er i arbeid, fastsettes ytelsen på grunnlag av reduksjon i arbeidstid og/eller inntektstap. Dersom medlemmet mottar graderte ytelser etter kapittel 12, skal det ved gradering av ytelsen tas hensyn til allerede fastsatt uføregrad.

I sluttfasen av en periode da et medlem er under medisinsk rehabilitering, kan det ytes rehabiliteringspenger også når arbeidsevnen er nedsatt med 20 til 50 prosent. Det er et vilkår at vedkommende i den forutgående perioden har mottatt sykepenger eller rehabiliteringspenger, og at arbeidsevnen da var nedsatt med minst 50 prosent.

Rehabiliteringspenger etter tredje ledd ytes i opptil seks måneder. I særlige tilfeller kan rehabiliteringspenger ytes i ytterligere seks måneder.

Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret paragraftallet fra § 10-10, 20 juni 2003 nr. 53 (i kraft 1 juli 2003), 19 des 2003 nr. 135.

§ 10-13. Avkall på rehabiliteringspenger

En person kan gi avkall på retten til rehabiliteringspenger dersom

- a) ektefellen mottar alderspensjon, uførepensjon, foreløpig uførepensjon, eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd, og
- b) vedkommende person får graderte rehabiliteringspenger.

Ektefellens ytelser fastsettes da etter reglene for personer som forsørger den andre ektefellen.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997), 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret paragraftallet fra § 10-12, 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 10-14. Rehabiliteringspenger under opphold i helseinstitusjon e.l.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder for medlemmer som har rett til fri forpleining under langtidsopphold i helseinstitusjon eller lignende institusjon under statlig eller fylkeskommunalt ansvar. Dette gjelder ikke for opphold i somatiske sykehusavdelinger. Departementet kan ved forskrift bestemme at paragrafen skal gjelde for personer som er innlagt i andre institusjoner, og gjøre unntak for visse institusjoner og bestemte persongrupper.

Bestemmelsene gjelder ikke for medlemmer som forsørger ektefelle eller barn som selv er medlemmer i trygden.

Rehabiliteringspengene ytes uten reduksjon for innleggelsesmåned og den påfølgende måneden. Deretter blir rehabiliteringspengene redusert med 50 prosent. Ytelsene reduseres bare dersom oppholdet antas å ville vare mer enn fem måneder inkludert hele innleggelsesmåned.

Dersom medlemmet etter innleggelsen fortsatt har faste og nødvendige utgifter til bolig o.a., kan det bestemmes at rehabiliteringspengene ikke skal reduseres, eller at de skal reduseres mindre.

Når omregningstidspunktet i tredje ledd skal fastsettes, skal det regnes med hele kalendermåned i samme institusjon eller i andre institusjoner som er omfattet av denne paragrafen, og i institusjoner der pasienten i medhold av lov betaler en del av oppholdsutgiftene selv. Dette gjelder bare dersom pasienten blir lagt inn senest tre måneder etter siste institusjonsopphold. Rehabiliteringspengene reduseres tidligst fra måneden etter den nye innleggelsen.

Fra og med utskrivningsmåned ytes det rehabiliteringspenger etter lovens vanlige bestemmelser.

Tilføyd ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015).

§ 10-15. Rehabiliteringspenger under opphold i fengsel

Et medlem som utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen, har ikke rett til rehabiliteringspenger. Det ytes likevel rehabiliteringspenger etter de vanlige bestemmelsene i dette kapitlet hvis vedkommende arbeider for en arbeidsgiver utenfor anstalten i medhold av straffegjennomføringsloven § 20.

Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret paragraftallet fra § 10-13, 15 juni 2001 nr. 64 (i kraft 1 jan 2002), 20 juni 2003 nr. 45 (i kraft 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712).

§ 10-16. Forholdet til andre folketrygdytelser som skal sikre inntekt

Den som samtidig fyller vilkårene for rehabiliteringspenger og for sykepenger, har rett til den høyeste av ytelsene.

Rehabiliteringspengene faller bort

- a) når medlemmet får rett til attføringspenger, tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon eller alderspensjon etter denne loven,
- b) i den utstrekning medlemmet får barnpensjon etter kapittel 18.

Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998), 10 des 1999 nr. 84, 30 juni 2000 nr. 57 som endret ved lov 21 des 2001 nr. 118, (i kraft 1 jan 2002 for nye tilfeller; for tilfeller hvor rehabiliteringspenger er samordnet med etterlatteytelser eller vilkårene for begge ytelsene er oppfylt pr. 31 des 2001 trer endringene i kraft 1 jan 2003), endret paragraftallet fra § 10-14, 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 10-17. Forholdet til ytelser etter annen lovgivning

Retten til ytelser etter dette kapitlet faller bort i den utstrekning ytelsene kommer inn under ansvarsområdet i annen lovgivning. Departementet gir forskrifter om avgrensningen.

Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret paragraftallet fra § 10-15.

§ 10-18. Rehabiliteringspenger ved yrkesskade

Til den som er arbeidsufør på grunn av en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes det rehabiliteringspenger etter følgende særbestemmelser:

- a) Vilkåret i § 10-2 om forutgående medlemskap gjelder ikke.
- b) Vilkåret i § 10-3 om opphold i Norge gjelder ikke.
- c) Rehabiliteringspenger ytes ved uføregrader ned til 30 prosent.

Det skal fastsettes en særskilt uføregrad for den del av uførheten som skyldes yrkesskade eller yrkessykdom. Det ses bort fra uførhet som skyldes andre forhold enn yrkesskaden, når denne delen utgjør under 30 prosent av den totale uførheten.

Ved yrkesskade beregnes rehabiliteringspenger etter bestemmelsene i §§ 10-9 til 10-17. Grunnlaget for rehabiliteringspenger settes likevel ikke lavere enn antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet, justert i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet.

Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84, 30 juni 2000 nr. 57 som endret ved lov 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret paragraftallet fra § 10-16.

Kapittel 11. Ytelser under yrkesrettet attføring

Endret ved lov 21 des 2001 nr. 118.

Bestemmelser om

- formål står i § 11-1
- generelle vilkår står i §§ 11-2 til 11-6
- meldeplikt står i § 11-7
- attføringsstønad står i § 11-8
- attføringspenger står i §§ 11-9 til 11-17
- forholdet til andre folketrygdytelser som skal sikre inntekt, står i § 11-18
- forholdet til annen lovgivning står i § 11-19
- attføringspenger ved yrkesskade står i § 11-20

§ 11-1. Formål

Formålet med ytelser etter dette kapitlet er å sikre inntekt for medlemmer som gjennomgår yrkesrettet attføring (attføringspenger), og å kompensere for bestemte utgifter som medlemmene har i forbindelse med attføringen (attføringsstønad).

§ 11-2. Forutgående medlemskap

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende

- a) har vært medlem i trygden i minst tre år umiddelbart før han eller hun setter fram krav om en ytelse, eller
- b) har vært medlem i trygden i minst ett år umiddelbart før han eller hun setter fram krav om en ytelse, og i denne tiden har vært fysisk og psykisk i stand til å utføre et normalt inntektsgivende arbeid.

Vilkåret i første ledd kan fravikes for en norsk statsborger som tidligere har vært medlem i trygden i sammenlagt minst tre år, dersom lidelsen som begrunner kravet, er oppstått mens vedkommende var medlem, eller innen to år etter at medlemskapet opphørte. Vilåret i første ledd kan også ellers fravikes hvis særlige grunner gjør det rimelig.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke for en flyktning (§ 1-7) som er medlem i trygden.

§ 11-3. Opphold i Norge eller i utlandet

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at medlemmet oppholder seg i Norge.

Et medlem som oppholder seg i utlandet, har likevel rett til ytelser dersom vedkommende gjennomgår yrkesrettet attføring i utlandet.

Et medlem som oppholder seg i utlandet i en begrenset periode, kan også ellers få ytelser etter dette kapitlet dersom utenlandsoppholdet ikke vil forlenge eller vanskeliggjøre attføringen.

§ 11-4. Alder

Det er et vilkår for rett til attføringsstønad etter § 11-8 at medlemmet er mellom 16 og 67 år.

Det er et vilkår for rett til attføringspenger etter § 11-9 at medlemmet er mellom 19 og 67 år.

Ytelser til skolegang for ungdom under 26 år kan bare gis til et medlem som på grunn av sykdom, skade eller lyte er i en utdanningssituasjon som avviker vesentlig fra den som gjelder for annen ungdom.

Endret ved lover 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 jan 2002), 19 des 2003 nr. 116 (i kraft 1 jan 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1622).

§ 11-5. Sykdom, skade eller lyte - nedsatt inntektsevne

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at medlemmet på grunn av sykdom, skade eller lyte

- a) har fått sin evne til å utføre inntektsgivende arbeid (inntektsevnen) varig nedsatt, eller
- b) har fått sine muligheter til å velge yrke eller arbeidsplass vesentlig innskrenket.

Når det skal vurderes om vilkåret i første ledd bokstav a eller b er oppfylt, legges det vekt på alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn, arbeidsmuligheter på hjemstedet og arbeidsmuligheter på andre steder der det er rimelig at vedkommende tar arbeid.

§ 11-6. Nødvendige og hensiktsmessige tiltak

Ytelser etter dette kapitlet gis i forbindelse med tiltak som er nødvendige og hensiktsmessige for at medlemmet skal bli i stand til å skaffe seg eller beholde høvelig arbeid.

Når det skal vurderes om et attføringstiltak er nødvendig og hensiktsmessig, gjelder § 11-5 andre ledd tilsvarende.

Ytelser i forbindelse med utdanning gis i inntil tre år. Det kan gjøres unntak fra begrensningen i foregående punktum dersom medlemmet på grunn av sykdom, skade eller lyte ikke kan gjennomføre en nødvendig og hensiktsmessig utdanning i løpet av tre år og er i en utdanningssituasjon som avviker vesentlig fra den som gjelder for andre.

Endret ved lov 19 des 2003 nr. 116 (i kraft 1 jan 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1622).

§ 11-7. Meldeplikt

For å ha rett til attføringspenger og attføringsstønad må medlemmet som hovedregel melde seg til arbeidsformidlingen hver fjortende dag (meldeperioden).

Arbeidskontoret bestemmer hvordan meldingen skal gis.

Dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å melde seg på fastsatt dag, faller retten til attføringsytelser etter dette kapitlet bort fra og med den dagen medlemmet skulle ha meldt seg og inntil han eller hun melder seg på nytt.

Departementet gir forskrifter med nærmere bestemmelser om meldeplikten, herunder om fritak fra denne.

Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 90, 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015).

§ 11-8. Attføringsstønad

Til medlem som gjennomfører et yrkesrettet attføringstiltak ytes attføringsstønad i form av tilskudd til

- a) opplæring,
- b) trening og arbeidstilvenning i bedrifter o.l. og
- c) fadder og praktisk hjelp.

Medlem som gjennomfører et yrkesrettet attføringstiltak og ikke har ordinær lønn gjennom tiltaksdeltakelsen eller mottar sykepenger etter kapittel 8 i denne lov, kan i tillegg ytes attføringsstønad i form av tilskudd til

- a) reise og flytting i forbindelse med attføring og nytt arbeid,
- b) dekning av utgifter til barnetilsyn og
- c) nødvendige ekstrautgifter til bolig på attføringsstedet.

Departementet gir forskrifter om stønad etter bestemmelsene i denne paragrafen.

Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 90, 30 juni 2000 nr. 57 som endret ved lov 15 juni 2001 nr. 90 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret paragraftallet fra § 11-7, 19 des 2003 nr. 116 (i kraft 1 jan 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1622).

§ 11-9. Attføringspenger

Til et medlem som har tapt minst halvparten av sin inntektsevne (§ 11-5), ytes det attføringspenger i den tiden vedkommende gjennomfører et yrkesrettet attføringstiltak.

Det kan også ytes attføringspenger

- a) i ventetiden før et attføringstiltak blir satt i verk,
- b) i ventetiden under attføringen,
- c) i ventetiden etter attføringsperioden, når medlemmet står tilmeldt arbeidsformidlingen som reell arbeidssøker, før vedkommende har fått tilbud om eller fått arbeid.

Departementet gir forskrifter om ytelser etter denne paragrafen.

Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret paragraftallet fra § 11-8.

§ 11-10. Grunnlag for attføringspenger

Grunnlaget for attføringspenger er den inntekten attføringspengene regnes ut etter.

Grunnlaget for attføringspenger fastsettes ut fra medlemmets pensjonsgivende inntekt i året før inntektsevnen ble nedsatt med minst halvparten, jf. § 11-9 eller mulighetene til å velge yrke ble vesentlig innskrenket, jf. § 11-5. Grunnlaget for attføringspenger skal likevel fastsettes ut fra gjennomsnittet av den pensjonsgivende inntekten i de tre siste årene før samme tidspunkt dersom dette gir et høyere grunnlag.

Den pensjonsgivende inntekten etter andre ledd skal reguleres i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet.

Grunnlaget for attføringspenger reguleres senere i samsvar med endringer i grunnbeløpet.

Pensjonsgivende inntekt over seks ganger grunnbeløpet regnes ikke med i grunnlaget for attføringspenger.

Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015).

§ 11-11. Attføringspengenes størrelse

Attføringspenger ytes med 66 prosent av attføringspengegrunnlaget, jf. § 11-10.

Minste årlige ytelse er 1,8 ganger grunnbeløpet.

For et medlem som får nedsatt arbeidsevnen før fylte 26 år på grunn av en alvorlig og varig sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert, er minste årlige ytelse 2,4 ganger grunnbeløpet. Dette gjelder selv om medlemmet har vært mer enn 50 prosent yrkesaktiv etter fylte 26 år dersom kravet settes fram før medlemmet fyller 36 år.

Attføringspenger etter reglene i tredje ledd kan tidligst ytes fra og med den måneden medlemmet fyller 20 år.

Til den som forsørger barn, ytes et barnetillegg. Attføringspenger inklusive barnetillegg kan ikke utgjøre mer enn 90 prosent av medlemmets grunnlag for attføringspenger. Departementet gir forskrifter om barnetillegg, herunder om tilleggets størrelse m.v.

Tilføyd ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004 med virkning også for løpende tilfeller).

§ 11-12. Stønadsdager

Attføringspenger ytes for fem dager pr. uke.

Dagsatsen fremkommer ved at den årlige ytelsen divideres med 260.

Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret paragraftallet fra § 11-11.

§ 11-13. Hele eller graderte attføringspenger

Det ytes hele attføringspenger dersom et medlem har tapt hele sin inntektsevne.

Dersom et medlem har tapt en del av sin inntektsevne, ytes det graderte attføringspenger. Den graderte ytelsen skal svare til den del av inntektsevnen som er tapt. Graderte attføringspenger ytes når inntektsevnen er redusert med minst 40 prosent.

Inntektsevnen fastsettes i utgangspunktet ut fra forholdet mellom normal arbeidstid i det yrket vedkommende utøver og det antall timer vedkommende har vært eller kunne ha vært i arbeid.

Når inntektsevnen skal vurderes, tas det hensyn til om medlemmet har reduserte muligheter til å utføre inntektsgivende arbeid på grunn av attføringen.

Når medlemmet arbeider i godkjent attføringstiltak, jf. § 11-6, uten lønn eller med lønn inntil grunnbeløpet, kan attføringspengene graderes med et lavere antall timer enn det timeantall som er arbeidet.

Tap i inntektsevnen regnes ut på grunnlag av gjennomsnittlig tap i meldeperioden, jf. § 11-7.

Departementet gir forskrifter om gradering av attføringspenger, og kan herunder fravike bestemmelsene i denne paragrafen.

Tilføyd ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015).

§ 11-14. Avbrudd i attføringsperioden

Ved avbrudd i attføringsperioden på grunn av sykdom vil retten til attføringsytelser opprettholdes i inntil fire uker dersom den planlagte attføringen likevel kan gjennomføres som forutsatt.

Ved avbrudd av lengre varighet, av andre årsaker enn sykdom, eller der medlemmet gjentatte ganger uten rimelig grunn ikke oppfyller meldeplikten fastsatt i § 11-7, vil fortsatt rett til attføring avgjøres i henhold til § 11-6.

Departementet gir forskrifter med nærmere bestemmelser om avbrudd i attføringsperioden.

Tilføyd ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015).

§ 11-15. Avkall på attføringspenger

En person kan gi avkall på retten til attføringspenger dersom

- a) ektefellen mottar alderspensjon, uførepensjon, foreløpig uførepensjon eller avtalefestet pensjon som det godkrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd, og
- b) vedkommende person får graderte attføringspenger.

Ektefellens ytelser fastsettes da etter reglene for personer som forsørger den andre ektefellen.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997), 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret paragraftallet fra § 11-12, 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 11-16. Attføringspenger under opphold i institusjon

Dersom et medlem gjennomgår attføring mens vedkommende oppholder seg i en institusjon med fri kost og losji, blir attføringspengene redusert etter bestemmelsene i denne paragrafen.

Attføringspengene ytes uten reduksjon for innleggelsesmåneden og den påfølgende måneden. Deretter blir attføringspengene redusert med 50 prosent. Den årlige utbetaling av attføringspengene skal likevel ikke være lavere enn 50 prosent av grunnbeløpet.

Dersom medlemmet etter at oppholdet tok til fortsatt har faste og nødvendige utgifter til bolig o.a., kan arbeidskontoret bestemme at attføringspengene ikke skal reduseres, eller at de skal reduseres mindre.

Når institusjonsoppholdet avsluttes, ytes det attføringspenger etter lovens vanlige bestemmelser fra og med den måneden oppholdet opphører. Kommer medlemmet innen tre måneder på nytt i institusjon, ytes det reduserte attføringspenger etter denne paragrafen fra og med den dagen det nye oppholdet tar til.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder ikke for medlemmer som forsørger ektefelle eller barn som selv er medlemmer i trygden.

Tilføyd ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015) som endret ved lov 21 des 2001 nr. 118.

§ 11-17. Attføringspenger under opphold i fengsel

Retten til attføringspenger faller bort når et medlem utholder varetekt, straff eller særreaksjon i anstalt under kriminalomsorgen.

Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret paragraftallet fra § 11-14, 15 juni 2001 nr. 64 (i kraft 1 jan 2002),

§ 11-18. Forholdet til andre folketrygdytelse som skal sikre inntekt

Den som samtidig fyller vilkårene for attføringspenger og for sykepenger, har rett til den høyeste av ytelsene.

Attføringspengene faller bort

- a) når medlemmet får rett til tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon eller alderspensjon etter denne loven,
- b) i den utstrekning medlemmet får barnpensjon etter kapittel 18.

Departementet gir forskrifter om ytelser til et medlem som samtidig fyller vilkårene for rett til attføringspenger etter dette kapitlet og for tilskott under yrkesrettet attføring gitt med hjemmel i sysselsettingsloven kapittel III.

Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998), 30 juni 2000 nr. 57 som endret ved lov 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret paragraftallet fra § 11-15, 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 11-19. Forholdet til ytelser etter annen lovgivning

Retten til ytelser etter dette kapitlet faller bort i den utstrekning ytelsene kommer inn under ansvarsområdet i annen lovgivning. Departementet gir forskrifter om avgrensningen.

Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret paragraftallet fra § 11-16.

§ 11-20. Attføringspenger ved yrkesskade

Til den som er arbeidsufør på grunn av en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, gis det ytelser under yrkesrettet attføring etter bestemmelsene i kapittel 11, men med følgende særbestemmelser:

- a) Vilåret i § 11-2 om forutgående medlemskap gjelder ikke.
- b) Ved beregningen av attføringspenger fastsettes grunnlaget for attføringspenger ut fra antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet dersom dette gir et høyere grunnlag enn det som følger av § 11-10 andre ledd.
- c) Attføringspenger ytes ved uføregrader ned til 30 prosent.

Det skal fastsettes en særskilt uføregrad for den del av uførheten som skyldes yrkesskade eller yrkessykdom. Det ses bort fra uførhet som skyldes andre forhold enn yrkesskaden, når denne delen utgjør under 30 prosent av den totale uførheten.

Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84, 30 juni 2000 nr. 57 som endret ved lov 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), endret paragraftallet fra § 11-17.

Kapittel 12. Tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon

Overskriften endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

Bestemmelser om

- formål står i § 12-1
- vilkår for rett til tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon står i §§ 12-2 til 12-7
- uførepensjon til hjemmearbeidende ektefelle står i § 12-8
- tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon står i § 12-9
- uføretidspunktet står i § 12-10
- gradering av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon står i § 12-11
- revurdering av uføregraden står i § 12-12
- beregning av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon står i § 12-13
- avkall på tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon står i § 12-14
- uførepensjon til gjenlevende ektefelle står i § 12-15
- foreløpig uførepensjon står i § 12-16
- avkorting av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon for ytelser fra arbeidsgiver står i §

12-17

- tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon ved yrkesskade står i § 12-18

Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004), 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 12-1. Formål

Formålet med ytelser etter dette kapitlet er å sikre inntekt for personer som har fått sin inntektsevne eller arbeidsevne varig nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 12-2. Forutgående medlemskap

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende har vært medlem i trygden i de siste tre årene fram til uføretidspunktet, se § 12-10 første ledd.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke for en flyktning (§ 1-7) som er medlem i trygden.

Vilkåret om tre års forutgående medlemskap i første ledd gjelder ikke for en person som har vært medlem i trygden i minst ett år umiddelbart før han eller hun setter fram krav om ytelser, dersom

- a) vedkommende ble ufør før fylte 26 år og da var medlem i trygden, eller
- b) vedkommende etter fylte 16 år har vært medlem i trygden med unntak av maksimum fem år.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (med virkning fra 1 juli 1997), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 12-3. Fortsatt medlemskap

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende fortsatt er medlem i trygden.

Den som ikke er medlem i trygden, får likevel uførepensjon dersom vedkommende har minst 20 års samlet botid, se § 3-5 åttende ledd. Til den som har mindre enn 20 års botid, ytes det

- a) tilleggspensjon,
- b) grunnpensjon etter en trygdetid som svarer til det antall poengår tilleggspensjonen er beregnet etter.

Det ytes særtillegg, ektefelle tillegg og barnetillegg på grunnlag av samme trygdetid som grunnpensjonen ytes etter.

Uførepensjon etter unntaksbestemmelsene i § 12-2 tredje ledd, tilleggspensjon etter bestemmelsene i § 3-21 om medregning av framtidige pensjonspoeng for unge uføre, og garantert tilleggspensjon etter bestemmelsene i § 3-22 beholdes bare så lenge vedkommende er medlem i trygden. Det samme gjelder uførepensjonen til en flyktning som får pensjonen beregnet på grunnlag av bestemmelsene i § 3-2 sjette ledd og § 3-9 tredje ledd.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 12-4. Alder

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende er mellom 18 og 67 år.

Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 12-5. Hensiktsmessig behandling og attføring

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende har gjennomgått hensiktsmessig behandling for å bedre arbeidsevnen. Med mindre åpenbare grunner tilsier at

attføring ikke er hensiktsmessig, kan ytelser etter dette kapitlet bare gis dersom vedkommende har gjennomført eller har forsøkt å gjennomføre et individuelt og hensiktsmessig attføringsopplegg uten at inntektsevnen er bedret.

Når det skal avgjøres om et behandlings- eller attføringstiltak er hensiktsmessig, legges det vekt på alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn og arbeidsmuligheter. Det skal også legges vekt på om vedkommende kan få arbeid dersom han eller hun pendler eller flytter.

Når det fremmes krav om ytelser etter dette kapitlet skal det dokumenteres at funksjonsevnen har vært vurdert av lege eller annet fagpersonell.

Endret ved lover 27 mars 1998 nr. 21 (i kraft 1 jan 1999 iflg. res. 27 mars 1998 nr. 270), som ble endret av lov 27 nov 1998 nr. 69 (i kraft 1 jan 1999), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004), 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 12-6. Sykdom, skade eller lyte - krav til årsakssammenheng

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende har varig sykdom, skade eller lyte.

Når det skal avgjøres om det foreligger sykdom, legges det til grunn et sykdomsbegrep som er vitenskapelig basert og alminnelig anerkjent i medisinsk praksis. Sosiale eller økonomiske problemer gir ikke rett til ytelser etter dette kapitlet.

Den medisinske lidelsen må ha medført en varig funksjonsnedsettelse av en slik art og grad at den utgjør hovedårsaken til nedsettelsen av inntektsevnen/arbeidsevnen.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 12-7. Nedsatt inntektsevne. Uføregrad

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at evnen til å utføre inntektsgivende arbeid (inntektsevnen) er varig nedsatt med minst halvparten.

Ved vurderingen av hvor mye inntektsevnen er nedsatt (hvor høy uføregraden er) skal inntektsmulighetene i ethvert arbeid som vedkommende nå kan utføre, sammenlignes med de inntektsmulighetene som vedkommende hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod. Når inntektsmulighetene vurderes, skal det legges vekt på alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn, arbeidsmuligheter på hjemstedet og arbeidsmuligheter på andre steder der det er rimelig at vedkommende tar arbeid. Det skal tas hensyn til all pensjonsgivende inntekt når inntektsevnen vurderes.

Når de tidligere inntektsmulighetene for en selvstendig næringsdrivende skal vurderes, legges den gjennomsnittlige pensjonsgivende inntekten for de siste tre kalenderårene før uføretidspunktet (§ 12-10) til grunn. Dersom sykdommen, skaden eller lytet har redusert inntektsevnen gradvis over flere år, kan det tas utgangspunkt i gjennomsnittlig pensjonsgivende inntekt for de tre siste kalenderår før sykdommen, skaden eller lytet oppstod. Dersom gjennomsnittsinntekten ikke er representativ, kan inntektsnivået fastsettes ut fra det gjennomsnittlige inntektsnivået for tilsvarende virksomhet.

Departementet gir forskrifter om fastsetting og endring av uføregraden i forhold til pensjonsgivende inntekt, herunder om stillingsandelens betydning. Det kan gjøres unntak for visse inntekter.

Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84, 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 12-8. Uførepensjon til hjemmearbeidende ektefelle. Uføregrad

Det er et vilkår for at en hjemmearbeidende ektefelle skal få rett til uførepensjon, at evnen til å utføre arbeid i hjemmet (arbeidsevnen) er varig nedsatt med minst halvparten.

Ved vurderingen av hvor mye arbeidsevnen er nedsatt (hvor høy uføregraden er), skal den evnen til å utføre arbeid i hjemmet som vedkommende nå har, sammenlignes med den tilsvarende evnen som vedkommende hadde før sykdommen, skaden eller lytet oppstod.

En hjemmearbeidende ektefelle skal vurderes etter bestemmelsene i § 12-7 dersom det er sannsynlig at vedkommende ville ha begynt i inntektsgivende arbeid hvis uførheten ikke hadde oppstått. Det samme gjelder dersom den andre ektefellens inntekt er mindre enn to ganger grunnbeløpet.

§ 12-9. Tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon

Dersom det etter en helhetsvurdering er sannsynlig at inntektsevnen kan bedres, skal det gis en tidsbegrenset uførestønad. Ved vurderingen skal det legges vekt på bl.a sykdommens art, medisinske opplysninger, funksjonsvurderinger, restarbeidsevne, alder og tidligere tilknytning til arbeidslivet. Stønaden gis for en periode på ett til fire år og skal revurderes før periodens utløp.

Uførepensjon kan gis dersom det ikke er utsikt til bedring av inntektsevnen/arbeidsevnen. Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 12-10. Uføretidspunkt

Uføretidspunktet er det tidspunktet da et medlem fikk sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst halvparten.

Dersom uføregraden blir endret fordi inntektsevnen/arbeidsevnen er blitt ytterligere nedsatt, skal det fastsettes nytt uføretidspunkt hvis det er til fordel for pensjonisten.

§ 12-11. Gradering av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon

Det ytes hel tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon dersom vedkommende har tapt hele sin inntektsevne/arbeidsevne, se §§ 12-7 og 12-8.

Dersom vedkommende har tapt en del av sin inntektsevne/arbeidsevne, gis det en gradert ytelse som svarer til den del av inntektsevnen/arbeidsevnen som er tapt. Ytelsen graderes med intervaller på fem prosent.

Ved utvidelse av arbeidsinnsatsen kan det ytes tidsbegrenset uførestønad med en uføregrad ned til 20 prosent. Tilsvarende gjelder for uførepensjonen etter arbeidsforsøk med hvilende pensjonsrett.

Ektefelle tillegg og barnetillegg graderes ikke etter bestemmelsene i denne paragrafen, se §§ 3-24 til 3-26.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004 med virkning også for løpende tilfeller dersom uføregraden revurderes etter 1 jan 2004).

§ 12-12. Revurdering av uføregraden

Skjer det en vesentlig endring i forhold som har betydning for inntektsevnen/arbeidsevnen, skal uføregraden revurderes, se også § 21-6.

Når det er gått ett år siden ytelsen ble innvilget eller uføregraden forhøyet, kan en person ha en årlig pensjonsgivende inntekt på opptil grunnbeløpet (friinntekt) uten at uføregraden skal revurderes. En person med gradert ytelse kan ha en pensjonsgivende inntekt på opptil grunnbeløpet i tillegg til den inntekten som ble forutsatt ut fra restinntektsevnen. Ventetiden på ett år gjelder ikke når tidsbegrenset uførestønad forlenges med innvilgelse av ny periode eller avløses av uførepensjon. Ytelsen og pensjonsgivende inntekt kan til sammen ikke overstige inntektsnivået før uførhet, jf. folketrygdloven § 12-7.

Mottakere av uførepensjon beholder retten til ytelsen selv om den reduseres eller faller helt bort

- a) under tidsbegrenset arbeidstrening som er godkjent av arbeidsmarkedsetaten,
- b) i tre år når vedkommende har gitt trygdekontoret melding om inntektsendring fordi han eller hun har tatt arbeid eller oppdrag, eller har startet virksomhet. Det er et vilkår at vedkommende i løpet av de tre årene melder fra om ytterligere inntektsendringer. Det kan ses bort fra at meldinger som nevnt, ikke er gitt dersom det foreligger særlige grunner som kan forklare hvorfor det ikke er meldt fra.

Bestemmelsene i tredje ledd gjelder for tidsbegrenset uførestønad i det tidsrommet en person er innvilget slik stønad.

Departementet gir forskrifter med nærmere bestemmelser om friinntekt og kan herunder gjøre unntak fra andre ledd.

Endret ved lover 21 des 2000 nr. 125 (i kraft 1 jan 2001), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004, endringene i andre ledd fjerde punktum gjøres kun gjeldende for nye tilfeller), 11 juni 2004 nr. 36.

§ 12-13. Beregning av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon

1. Grunnlaget for tidsbegrenset uførestønad fastsettes etter bestemmelsene for rehabiliteringspenger i § 10-9. Stønaden ytes med 66 prosent av grunnlaget.

Minste årlige ytelse er 1,8 ganger grunnbeløpet.

Bestemmelsene i § 10-10 tredje ledd, fjerde ledd og femte ledd første og tredje punktum, §§ 10-11, 10-14 og 10-15 kommer tilsvarende til anvendelse på tidsbegrenset uførestønad.

2. Uførepensjonen består av grunnpensjon, tilleggspensjon og/eller særtilllegg.

Grunnpensjonen fastsettes etter bestemmelsene i § 3-2.

Tilleggspensjonen fastsettes etter bestemmelsene i §§ 3-8 til 3-12, 3-17, 3-18 og 3-20 til 3-22.

Særtillegget fastsettes etter bestemmelsene i § 3-3.

Til uførepensjonen kan det ytes ektefelle tillegg og barnetillegg etter bestemmelsene i §§ 3-24 til 3-26.

Uførepensjon til personer som er innlagt i institusjon eller sitter i fengsel, fastsettes etter bestemmelsene i §§ 3-27 til 3-29.

Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004), 11 juni 2004 nr. 36.

§ 12-14. Avkall på tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon

En mottaker av tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon kan gi avkall på retten til ytelser etter dette kapitlet dersom

- a) ektefellen mottar alderspensjon, uførepensjon, foreløpig uførepensjon, eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd, og
- b) vedkommende enten har kortere trygdetid enn ektefellen eller får graderte ytelser.

Ektefellens ytelser fastsettes da etter reglene for pensjonister som forsørger den andre ektefellen.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004), 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 12-15. Uførepensjon til gjenlevende ektefelle

Uførepensjonen til en gjenlevende ektefelle som fyller vilkårene for rett til pensjon etter kapittel 17, fastsettes etter bestemmelsene i denne paragrafen.

Uførepensjonen utgjør det største av følgende beløp:

- a) pensjon på grunnlag av pensjonistens egne rettigheter
- b) pensjon på grunnlag av den avdødes grunnpensjon etter §§ 3-2 og 3-7 og tilleggspensjon etter § 3-23 andre ledd bokstav b og tredje ledd.

Den delen av pensjonen som gis på grunnlag av den avdødes rettigheter, reduseres ut fra pensjonistens forventede arbeidsinntekt etter § 17-8.

Dersom pensjonisten gifter seg igjen, skal det ytes uførepensjon på grunnlag av pensjonistens egen opptjening.

§ 12-16. Foreløpig uførepensjon

Når en person har satt fram krav om uførepensjon og det er sannsynlig at han eller hun vil få innvilget pensjon, kan trygdekontoret yte en foreløpig uførepensjon i ventetiden.

Foreløpig uførepensjon ytes ikke dersom vedkommende kan dekke utgiftene til livsopphold ved hjelp av andre inntekter.

Foreløpig uførepensjon graderes og beregnes på samme måte som uførepensjon, se §§ 12-11 og 12-13. Det ytes likevel ikke særtillegg.

Endret ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 12-17. Avkorting av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon for ytelser fra arbeidsgiver

Når en arbeidsgiver gir en mottaker av ytelser etter dette kapitlet økonomiske ytelser som ikke er pensjonsgivende inntekt, skal ytelsene etter dette kapitlet reduseres med et tilsvarende beløp. Dette gjelder bare dersom ytelsene blir avtalt i forbindelse med fratreden eller reduksjon av arbeidstiden.

Ytelser etter dette kapitlet reduseres etter bestemmelsene i første ledd også når mottakeren får ytelsene fra en tredjemann.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 12-18. Tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon ved yrkesskade

Til den som er arbeidsufør på grunn av en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes det tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon etter følgende særbestemmelser:

- a) Vilkåret i § 12-2 om minst tre års forutgående medlemskap gjelder ikke.
- b) Vilkåret i § 12-3 om fortsatt medlemskap gjelder ikke.
- c) Vilkåret i § 3-8 om minst tre poengår for rett til tilleggspensjon gjelder ikke.
- d) Grunnpensjon, tilleggspensjon og tidsbegrenset uførestønad ytes ved uføregrader ned til 30 prosent.

Det skal fastsettes en særskilt uføregrad for den del av uførheten som skyldes yrkesskade eller yrkessykdom. Det ses bort fra uførhet som skyldes andre forhold enn yrkesskaden, når denne delen utgjør under 30 prosent av den totale uførheten.

Ved yrkesskade beregnes tidsbegrenset uførestønad etter bestemmelsene i § 12-13 nr. 1. Beregningsgrunnlaget settes likevel ikke lavere enn antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet, justert i samsvar med endringer i grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet. Uførepensjon beregnes etter særbestemmelsene i § 3-30.

Uførepensjon som er innvilget etter en yrkesskade før fylte 67 år, ytes ut vedkommendes levetid dersom vedkommende ikke har rett til alderspensjon fra folketrygden.

Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84, 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

Kapittel 13. Yrkesskadedekning

Endret ved lov 6 juni 1997 nr. 36.

Bestemmelser om

- formål står i § 13-1
- særfordeler ved yrkesskade står i § 13-2
- hva som menes med yrkesskade og yrkessykdom står i §§ 13-3 og 13-4
- skadetidspunktet står i § 13-5
- hvilke persongrupper som er yrkesskadedekket, og når de er dekket, står i §§ 13-6 til 13-13
- melding om yrkesskade står i § 13-14
- forholdet til krigspensjonslovgivningen står i § 13-15
- forholdet til loven om yrkesskadetrygd og de tidligere lovene om ulykkestrygd står i § 13-16
- menerstatning ved yrkesskade står i § 13-17.

§ 13-1. Formål

Formålet med folketrygdens yrkesskadedekning er å gi særfordeler utover folketrygdens ordinære stønadssystem.

§ 13-2. Særfordeler ved yrkesskade

Den som blir rammet av en yrkesskade eller likestilt yrkessykdom som går inn under dette kapitlet, har rett til ytelser etter særskilte bestemmelser.

Bestemmelser om

- beregning av pensjoner ved yrkesskade står i § 3-30
- stønad ved helsetjenester står i § 5-25
- grunnstønad og hjelpestønad står i § 6-9
- stønad ved gravferd står i § 7-5
- sykepenges står i § 8-55
- rehabiliteringspenges står i § 10-18
- attføringspenges står i § 11-20
- tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon står i § 12-18
- menerstatning ved yrkesskade står i § 13-17
- pensjon til gjenlevende ektefelle står i § 17-12
- barnpensjon står i § 18-11
- alderspensjon står i § 19-11.

Et trygdekontors godkjenning av en skade eller sykdom som yrkesskade gjelder bare i forhold til de særytelser som trygdekontoret kan innvilge, se § 20-2.

Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36, 15 juni 2001 nr. 90, 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 13-3. Yrkesskade

Med yrkesskade menes en personskade, en sykdom eller et dødsfall som skyldes en arbeidsulykke som skjer mens medlemmet er yrkesskadedekket, se §§ 13-6 til 13-13.

Som arbeidsulykke regnes en plutselig eller uventet ytre hending som medlemmet har vært utsatt for i arbeidet. Som arbeidsulykke regnes også en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommende arbeid.

Belastningslidelser som over tid har utviklet seg i muskel-/skjelett-systemet, regnes ikke som yrkesskade. Det samme gjelder lidelser som har utviklet seg som følge av psykiske påkjenninger eller belastninger over tid.

Som personskade regnes også skade på protese og støttebandasje.

§ 13-4. Yrkessykdommer som likestilles med yrkesskade

Visse yrkessykdommer som skyldes påvirkning i arbeid, klimasykdommer og epidemiske sykdommer skal likestilles med yrkesskade. Departementet gir forskrifter om hvilke sykdommer som skal likestilles med yrkesskade.

Sykdom som angitt i forskriftene skal godkjennes som yrkesskade dersom

- a) sykdomsbildet er karakteristisk og i samsvar med det som den aktuelle påvirkningen kan framkalle,
- b) vedkommende i tid og konsentrasjon har vært utsatt for den aktuelle påvirkningen i en slik grad at det er en rimelig sammenheng mellom påvirkningen og det aktuelle sykdomsbildet,
- c) symptomene har oppstått i rimelig tid etter påvirkningen, og
- d) det ikke er mer sannsynlig at en annen sykdom eller påvirkning er årsak til symptomene.

Det er et vilkår at påvirkningen som nevnt i bokstav b har skjedd mens vedkommende var yrkesskadedekket, se §§ 13-6 til 13-13.

§ 13-5. Skadetidspunktet

Skadetidspunktet er det tidspunktet da en arbeidsulykke skjedde.

For en yrkessykdom settes skadetidspunktet til første besøk hos lege som fører til at sykdommen blir konstatert. Dersom den skadelige påvirkningen er opphørt når sykdommen blir konstatert, fastsettes skadetidspunktet til den siste dagen vedkommende var under skadelig påvirkning i arbeidet.

§ 13-6. Arbeidstakere

Arbeidstakere (§ 1-8) som er medlemmer i trygden, er yrkesskadedekket.

Yrkesskadedekningen gjelder for yrkesskader som oppstår mens arbeidstakeren er i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden.

For arbeidstakere på skip på 100 bruttoregistertonn eller mer regnes hele det tidsrommet de er om bord som arbeidstid. Det samme gjelder for arbeidstakere som oppholder seg på anlegg eller innretninger i oljevirksomheten til havs.

På reise til og fra arbeidsstedet gjelder yrkesskadedekningen dersom transporten skjer i arbeidsgiverens regi, eller er av en slik karakter at den medfører vesentlig økt risiko for skade. Departementet gir forskrifter med nærmere bestemmelser.

Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36, 30 mars 2001 nr. 10 (i kraft 1 jan 2001, se dens III om overgangsregler).

§ 13-7. Fiskere, lottakere, fangstmenn o.a.

Følgende grupper av medlemmer er yrkesskadedekket:

- a) Fiskere og fangstmenn som er tatt opp i fiskermanntallet, se lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere § 4,

- b) lottakere som er knyttet til fiske- eller fangstfartøy,
- c) selvstendig næringsdrivende i småskipsfart og lektertransport,
- d) redere som er knyttet til fiske- eller fangstfartøy.

Yrkesskadedekningen gjelder for yrkesskade som oppstår under utøvelse av næringen. Redere som nevnt i første ledd bokstav d er yrkesskadedekket bare mens de arbeider om bord. Endret ved lover 27 mars 1998 nr. 19 (i kraft 1 juli 1998 iflg. res. 27 mars 1998 nr. 268), 10 des 1999 nr. 84.

§ 13-8. Militærpersoner o.a.

Følgende grupper av medlemmer er yrkesskadedekket:

- a) vernepliktige og frivillig tjenestegjørende etter lov av 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt,
- b) vernepliktige og frivillig tjenestegjørende etter lov av 17. juli 1953 nr. 28 om heimevernet,
- c) tjenestepliktige og frivillig tjenestegjørende etter lov av 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret,
- d) tjenestepliktige etter lov av 19. mars 1965 nr. 3 om fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner,
- e) tjenestepliktige og frivillig tjenestegjørende etter lov av 21. november 1952 nr. 3 om tjenesteplikt i politiet,
- f) militært personell som deltar i internasjonale fredsoperasjoner,
- g) yrkesbefal, kontraktsbefal og vervet personell,
- h) personer som etter avtale deltar i Forsvarets tjeneste som lotter.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstavene a til e er yrkesskadedekket ved enhver skade og sykdom som er påført eller oppstått i tidsrommet fra de møter til tjeneste til de blir dimittert.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstav f er yrkesskadedekket ved enhver skade og sykdom som er påført eller oppstått under opphold i utlandet.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstav g er yrkesskadedekket etter bestemmelsene som gjelder for arbeidstakere. Når medlemmene deltar i manøver eller utfører oppdrag under feltmessige forhold, gjelder likevel bestemmelsene i andre ledd i denne paragrafen.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstav h er yrkesskadedekket under kurs, øvelser og annen tjeneste for Forsvaret.

§ 13-9. Medlemmer som utfører branntjeneste, redningstjeneste e.l.

Følgende medlemmer er yrkesskadedekket:

- a) de som er utskrevet til tjeneste i brannvesenet etter brann- og eksplosjonsvernloven § 17
- b) de som på forlangende eller tilsigelse yter hjelp etter brann- og eksplosjonsvernloven § 5
- c) de som er knyttet til en organisasjon, en forening eller lignende som driver redningstjeneste,
- d) de som søker å redde andre menneskers liv eller avverge store kulturelle eller materielle tap.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstavene a og b er yrkesskadedekket mens de utfører pålagt tjeneste eller hjelp, eller deltar i organiserte øvelser eller vakttjeneste.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstav c er yrkesskadedekket mens de deltar i redningsaksjoner, organiserte øvelser, vaktjeneste eller lignende.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstav d er yrkesskadedekket mens de deltar i redningsvirksomheten.

Endret ved lov 14 juni 2002 nr. 20 (i kraft 1 juli 2002 iflg. res. 14 juni 2002 nr. 536).

§ 13-10. Elever, studenter o.a.

Følgende grupper av medlemmer er yrkesskadedekket:

- a) elever ved offentlige skoler eller kurs,
- b) elever ved private skoler med eksamensrett eller med statlig driftsbidrag,
- c) studenter ved universiteter eller offentlige høyskoler,
- d) elever ved skoler eller kurs som ikke er omfattet av bokstavene a til c, såfremt det er tegnet frivillig yrkesskadetrygd for elevene,
- e) elever ved statsstøttede kurs på skoleskip eller øvelsesfartøy.

Det er et vilkår for yrkesskadedekning etter denne paragrafen at skolen eller kurset har alminnelig undervisning eller høyere utdanning som formål.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstavene a til d er yrkesskadedekket for yrkesskader som de blir påført på undervisningsstedet i undervisningstiden. For elever under 18 år ved internatskoler skal hele det tidsrommet elevene er under skolens eller internatets tilsyn, regnes som undervisningstid. Yrkesskadedekningen gjelder også under transport, skoleturer, idrettsdager, deltagelse i skolefritidsordning o.l. som skjer i skolens regi.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstav e er yrkesskadedekket mens de er om bord, og mens de deltar i undervisning eller arrangementer som skjer i kursets regi i land.

Departementet gir forskrifter om frivillig yrkesskadetrygd for elever ved skoler og kurs som nevnt i første ledd bokstav d, se også § 23-6.

Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99.

§ 13-11. Deltakere i arbeidsmarkeds- og attføringstiltak e.l.

Medlemmer som deltar i arbeidsmarkedstiltak, attføringstiltak, kurs eller lignende i regi av arbeidsmarkedsetaten eller trygdeetaten, eller deltar i program i henhold til lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere, er yrkesskadedekket. Det er et vilkår at tiltaket har yrkesopplæring, sysselsetting eller arbeidstrening som overordnet mål.

Medlemmer som er pålagt å utføre arbeidsoppgaver etter sosialtjenesteloven § 5-3 andre ledd, er yrkesskadedekket under slikt arbeid.

Yrkesskadedekningen gjelder for yrkesskader som oppstår på arbeidsstedet i arbeidstiden eller på undervisningsstedet i undervisningstiden.

Endret ved lov 4 juli 2003 nr. 80 (i kraft 1 sep 2003).

§ 13-12. Medlemmer som oppholder seg i institusjon eller utfører samfunnsstraff

Følgende personer er yrkesskadedekket:

- a) medlemmer som er under behandling i en helseinstitusjon som er offentlig godkjent etter lov om spesialisthelsetjenesten m.m.,
- b) medlemmer som er under behandling i en rehabiliteringsinstitusjon, når utgiftene til oppholdet dekkes av det offentlige,
- c) medlemmer som er under opplæring i en offentlig godkjent attføringsinstitusjon,

- d) medlemmer som soner frihetsstraff eller utholder særreaksjon i en av kriminalomsorgens anstalter,
- e) medlemmer som utfører samfunnsstraff etter straffeloven § 28 a,
- f) medlemmer som sitter i varetekt.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstavene a, b og c er yrkesskadedekket mens de får arbeidsterapeutisk behandling eller opplæring.

Medlemmer som nevnt i første ledd bokstavene d, e og f er yrkesskadedekket for skader som oppstår under arbeidet på arbeidsstedet i arbeidstiden.

Endret ved lover 2 juli 1999 nr. 61 (i kraft 1 jan 2001 iflg. res. 1 des 2000 nr. 1196), 15 juni 2001 nr. 64 (i kraft 1 jan 2002), 18 mai 2001 nr. 21 (i kraft 1 mars 2002 iflg. res. 22 feb 2002 nr. 181).

§ 13-13. *Selvstendig næringsdrivende og frilansere*

Følgende grupper av medlemmer under 67 år kan mot særskilt premie (§ 23-6) tegne frivillig yrkesskadetrygd dersom den forventede årsinntekten utenfor tjeneste overstiger grunnbeløpet:

- a) selvstendig næringsdrivende
- b) frilansere.

Yrkesskadedekningen gjelder for yrkesskader som oppstår under utøvelse av virksomhet som frilanser eller selvstendig næringsdrivende.

Departementet gir forskrifter om frivillig yrkesskadetrygd, herunder om beregning av den forventede årsinntekten.

§ 13-14. *Melding av yrkesskade*

Arbeidsgivere, rektorer, forlegningssjefer og andre i tilsvarende stilling plikter snarest å sende skademelding til trygdeetaten når en arbeidstaker, elev, student, militærperson osv. blir påført en skade eller sykdom som kan gi rett til yrkesskadedekning.

Dersom en person som nevnt i første ledd ikke gir slik melding, kan medlemmet selv melde skaden. Medlemmer som er frilansere eller selvstendig næringsdrivende, må selv melde skaden.

Kreftregisteret kan uten hinder av taushetsplikt sende melding til Rikstrygdeverket om sykdomstilfeller som det er grunn til å tro vesentlig er yrkesbetinget.

Det er et vilkår for rett til yrkesskadedekning at yrkesskaden er meldt til trygdeetaten innen ett år etter at arbeidsulykken skjedde. En yrkessykdom må være meldt innen ett år etter at medlemmet eller den meldepliktige ble klar over årsaken til sykdommen.

Selv om skademelding ikke er gitt innen meldefristen, kan det gjøres unntak fra fristen når det er klart at forholdet er en yrkesskade og det foreligger særlige grunner til at melding ikke er gitt i rett tid.

Bestemmelsene i § 22-13 om frist for framsetting av krav gjelder også når det er gjort unntak fra meldefristen.

Endret ved lov 6 juni 1997 nr. 36.

§ 13-15. *Forholdet til krigspensjonslovgivningen*

En skade eller sykdom som går inn under lovgivningen om krigspensjon eller krigsskadestønad, regnes ikke som yrkesskade etter bestemmelsene i dette kapitlet.

§ 13-16. *Forholdet til loven om yrkesskadetrygd og de tidligere lovene om ulykkestrygd*

Det ytes ikke stønad etter særbestemmelsene om yrkesskade i denne loven for yrkesskade som kommer inn under lov av 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd og de tidligere lovene om ulykkestrygd som nevnt i yrkesskadetrygdloven § 53 bokstavene a, b og c. Folketrygden dekker likevel utgiftene til ytelser etter disse lovene.

§ 13-17. Menerstatning ved yrkesskade

Et medlem som ved en yrkesskade blir påført varig og betydelig skadefølge av medisinsk art, har rett til en årlig menerstatning som løper så lenge vedkommende lever.

Menerstatningen beregnes på grunnlag av skadens medisinske art og størrelse etter forskrifter og graderingsnormer som fastsettes av departementet.

Høyeste årlige menerstatning skal være tre firedeler av grunnbeløpet.

Dersom den skadde ønsker det, skal kapitalverdien av menerstatningen utbetales som et engangsbeløp. Engangsbeløpet fastsettes på grunnlag av grunnbeløpet på virkningstidspunktet.

Endret ved lov 6 juni 1997 nr. 36.

Del V. Ytelser knyttet til livsløp og familiesituasjon

Kapittel 14. Ytelser ved fødsel og adopsjon

Bestemmelser om

- formål står i § 14-1
- medlemskap står i § 14-2
- arbeidsgiverens plikt til å utbetale ytelser i utlandet står i § 14-3
- fødselspenger står i §§ 14-4 til 14-10
- engangsstønad ved fødsel står i § 14-12
- svangerskapspenger står i § 14-13
- adopsjonspenger står i §§ 14-14 til 14-19
- engangsstønad ved adopsjon står i § 14-20
- tidskonto for fødsels- og adopsjonspenger står i §§ 14-21 til 14-28
- forskrifter står i § 14-30.

Endret ved lover 25 juni 1999 nr. 44 (i kraft 1 aug 1999), 20 juni 2003 nr. 45 (i kraft 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712).

§ 14-1. Formål

Formålet med ytelser etter dette kapitlet er å sikre inntekt for foreldre i forbindelse med fødsel og adopsjon.

§ 14-2. Medlemskap

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende er medlem i trygden.

§ 14-3. Arbeidsgiverens plikt til å utbetale ytelser i utlandet

Når et medlem som arbeider i utlandet, har rett til en ytelse etter dette kapitlet, utbetaler arbeidsgiveren ytelsen og får refusjon fra trygden.

I. Ytelser ved fødsel

§ 14-4. Generelle bestemmelser om fødselspenger

Ved fødsel ytes det fødselspenger til barnets mor dersom hun har vært yrkesaktiv med pensjonsgivende inntekt (§ 3-15) i minst seks av de siste ti månedene før stønadsperioden tar til, se § 14-8 første ledd.

For at faren skal ha rett til fødselspenger, må han ha vært yrkesaktiv med pensjonsgivende inntekt i minst seks av de siste ti månedene før hans stønadsperiode tar til, se § 14-9.

Den pensjonsgivende inntekten må på årsbasis svare til minst halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med yrkesaktivitet er tidsrom da det er gitt en ytelse til livsopphold i form av dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8 eller stønad ved barns sykdom m.m. etter kapittel 9, eller enten fødselspenger, svangerskapspenger eller adopsjonspenger etter kapitlet her.

Likestilt med yrkesaktivitet er også tidsrom med

- a) lønn fra arbeidsgiver under permisjon i forbindelse med videre- og etterutdanning,
- b) ventelønn etter lov av 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. § 13 nr. 6,
- c) vartpenger etter lov av 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse § 24 tredje ledd,
- d) løpende etterlønn fra arbeidsgiver,
- e) avtjening av militær- eller siviltjeneste eller obligatorisk sivilforsvarstjeneste.

Det er et vilkår for rett til fødselspenger at vedkommende ikke er i arbeid. Ved delvis fravær fra arbeidet ytes det graderte fødselspenger, se også §§ 14-21 til 14-28.

Det er et vilkår for rett til fødselspenger etter fødselen at vedkommende har omsorgen for barnet. For moren gjelder likevel ikke dette vilkåret i de første 30 stønadsdagene (6 ukene) etter fødselen.

Endret ved lover 11 des 1998 nr. 70 (i kraft 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190, men 1 aug 1999 for reglene om nytt skjæringstidspunkt for opptjening av rett til stønad ved fødsel. Skjæringstidspunktet var før endringen definert som « før fødselen ». Endringsloven gjelder for tilfeller der fødselen finner sted tidligst fra dato for ikrafttredelse), 25 juni 1999 nr. 44 (i kraft 1 aug 1999), 30 juni 2000 nr. 58 (i kraft 1 juli 2000 - gjelder for tilfeller der fødselen finner sted tidligst 1 juli 2000).

§ 14-5. Beregning av fødselspenger - feriepenger

Fødselspengene til hver av foreldrene beregnes på grunnlag av vedkommendes inntekt etter de samme reglene som for sykepenger fra trygden, se kapittel 8. Det ytes ikke fødselspenger for den del av inntekten som overstiger seks ganger grunnbeløpet.

For en kvinne som mottar dagpenger under arbeidsløshet eller sykepenger etter § 8-49, skal inntektsgrunnlaget pr. uke fastsettes ut fra inntekten i de beste seks månedene av de siste ti månedene før stønadsperioden tar til, se § 14-8 første ledd.

Til et medlem som avtjener militær- eller siviltjeneste eller obligatorisk sivilforsvarstjeneste i opptjeningstiden etter § 14-4, skal inntektsgrunnlaget minst svare til en årsinntekt på tre ganger grunnbeløpet, dersom tjenesten har vart eller var ment å vare mer enn 28 dager.

Fødselspenger ytes for alle dagene i uken unntatt lørdag og søndag.

Trygden yter feriepenger til arbeidstakere med 10,2 pst. av utbetalte fødselspenger. Det ytes feriepenger for de første 12 ukene av hver stønadperiode. Dersom dekningsgraden for fødselspengene er 80 pst. av full dagsats, ytes det feriepenger for de første 15 ukene.

Endret ved lov 25 juni 1999 nr. 44 (i kraft 1 aug 1999), 30 juni 2000 nr. 58 (i kraft 1 juli 2000 - gjelder for tilfeller der fødselen finner sted tidligst 1 juli 2000).

§ 14-6. Dekningsgrad for fødselspenger

Fødselspenger blir utbetalt enten med full dagsats eller med 80 pst. av full dagsats med tilsvarende forlengelse av stønadperioden. Stønadmottaker velger dekningsgrad ved stønadperiodens begynnelse, og valget gjelder for hele stønadperioden. Dersom begge foreldrene mottar fødselspenger, må de velge samme dekningsgrad.

Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 58 (i kraft 1 juli 2000 - gjelder for tilfeller der fødselen finner sted tidligst 1 juli 2000).

§ 14-7. Stønadperioden for fødselspenger

Fødselspenger kan ytes i en stønadperiode på opptil 260 stønadsdager (52 uker) med redusert dagsats, eller 210 stønadsdager (42 uker) med full dagsats, se § 14-6.

Med de begrensninger som følger av §§ 14-8 til 14-10 kan stønadperioden deles mellom foreldrene når begge fyller vilkårene for rett til fødselspenger etter § 14-4.

Ved flerbarnsfødsler blir stønadperioden forlenget med 35 stønadsdager (7 uker) for hvert barn mer enn ett dersom redusert dagsats er valgt. Dersom full dagsats er valgt, blir forlengelsen 25 stønadsdager (5 uker). Foreldrene står fritt med hensyn til hvordan de vil dele forlengelsen seg imellom, også slik at det uten hinder av bestemmelsen i § 14-9 første ledd kan ytes ugraderte fødselspenger til begge foreldrene samtidig.

Stønadperioden regnes sammenhengende fra det tidspunktet perioden begynner å løpe, se §§ 14-8 og 14-9. Den gjenværende del av stønadperioden kan likevel utsettes når den som mottar fødselspenger har lovbestemt ferie. Når ferien er slutt, må den gjenværende del av stønadperioden tas umiddelbart.

Etter fødselen kan stønadperioden utsettes også dersom den som mottar fødselspenger eller barnet er innlagt i helseinstitusjon. Stønadperioden kan utsettes også i andre særlige tilfeller når den som mottar fødselspenger er for syk til å ta seg av barnet.

Fødselspenger ytes ikke etter at barnet har fylt to år, se likevel §§ 14-21 til 14-28.

Dersom barnet dør i stønadperioden, ytes det fødselspenger i opptil 30 stønadsdager (6 uker) av den gjenværende del av stønadperioden.

Endret ved lover 11 des 1998 nr. 70 (i kraft 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190), 25 juni 1999 nr. 44 (i kraft 1 aug 1999), 30 juni 2000 nr. 58 (i kraft 1 juli 2000 - gjelder for tilfeller der fødselen finner sted tidligst 1 juli 2000).

§ 14-8. Stønadperiode for moren

Stønadperioden regnes tidligst fra 12 uker (60 stønadsdager) før fødselen. Moren kan senest påbegynne stønadperioden tre uker (15 stønadsdager) før fødselen. Dette gjelder uavhengig av om det er valgt utbetaling av fødselspenger med full dagsats eller med 80 pst. av full dagsats, se § 14-6. Stønadperioden etter fødsel utgjør maksimalt 245 stønadsdager (49 uker) med redusert dagsats eller 195 stønadsdager (39 uker) med full dagsats, se § 14-6. Dersom moren tar en del av stønadperioden i tidsrommet mellom 12 og tre uker før fødselen, blir stønadperioden etter fødselen tilsvarende kortere.

Moren skal ha fødselspenger de første seks ukene (30 stønadsdagene) etter fødselen.

Til moren kan det ytes fødselspenger for den del av stønadperioden som ikke er forbeholdt faren, se § 14-10.

Moren har likevel rett til hele stønadperioden

- a) når faren ikke har rett til fødselspenger,
- b) når moren er alene om omsorgen for barnet,
- c) når det etter § 14-10 fjerde til sjette ledd er gjort unntak fra bestemmelsene om fedrekvoten.

Endret ved lov 11 des 1998 nr. 70 (i kraft 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190), 30 juni 2000 nr. 58 (i kraft 1 juli 2000 - gjelder for tilfeller der fødselen finner sted tidligst 1 juli 2000), 7 jan 2005 nr. 1 (i kraft 1 jan 2005).

§ 14-9. Stønadperiode for faren

Faren kan ikke motta fødselspenger før fødselen eller i de første seks ukene etter fødselen, se § 14-8 første og andre ledd.

Når både moren og faren har opptjent rett til fødselspenger, kan faren ta ut fødselspenger i en stønadperiode på opptil 215 stønadsdager (43 uker) med redusert dagsats eller opptil 165 stønadsdager (33 uker) med full dagsats, se § 14-6.

Når moren ikke har opptjent rett til fødselspenger, kan faren ta ut fødselspenger i en stønadperiode på opptil 195 stønadsdager (39 uker) med redusert dagsats eller opptil 145 stønadsdager (29 uker) med full dagsats, se § 14-6. Farens stønadperiode må tas ut innenfor den maksimale stønadperioden etter fødselen, se § 14-8 første ledd fjerde punktum.

Faren har rett til fødselspenger bare dersom moren etter fødselen

- a) går ut i arbeid,
- b) tar offentlig godkjent utdanning på heltid,
- c) tar offentlig godkjent utdanning i kombinasjon med arbeid som i sum gir heltid,
- d) på grunn av sykdom eller skade er helt avhengig av hjelp til å ta seg av barnet,
- e) er innlagt i helseinstitusjon og ikke kan ta seg av barnet.

Farens rett etter fjerde ledd bokstavene d og e gjelder også i de første seks ukene etter fødselen.

Dersom moren mottar graderte fødselspenger, kan det ytes graderte fødselspenger til faren i samme tidsrom, se § 14-4 sjette ledd. Farens fødselspenger kan da ikke utgjøre en større del av full ytelse enn tilsvarende morens stillingsdel.

Dersom moren arbeider deltid etter fødselen, blir farens fødselspenger redusert tilsvarende reduksjonen i morens arbeidstid. Utgjør morens stillingsdel minst 75 pst. av full arbeidstid, får likevel faren fødselspenger beregnet i forhold til sin egen stillingsdel. Får faren fødselspenger etter fjerde ledd bokstavene b til e, blir fødselspengene beregnet i forhold til hans egen stillingsdel.

Hvis moren dør, har faren rett til fødselspenger for den gjenværende del av stønadperioden. Det samme gjelder når faren har overtatt omsorgen for barnet med sikte på å overta foreldreansvaret alene etter barneloven kapittel 5. Faren har rett til fødselspenger etter dette leddet selv om han har overtatt omsorgen i løpet av de første seks ukene etter fødselen.

Endret ved lover 11 des 1998 nr. 70 (i kraft 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190), 30 juni 2000 nr. 58 (i kraft 1 juli 2000 - gjelder for tilfeller der fødselen finner sted tidligst 1 juli 2000).

§ 14-10. Fedrekvote

Dersom morens yrkesaktivitet i opptjeningstiden har svart til minst halv stilling og faren fyller vilkårene for rett til fødselspenger, er 20 stønadsdager (4 uker) av stønadperioden

forbeholdt faren (fedrekvote). Hvis faren helt eller delvis lar være å ta ut fedrekvoten, blir stønadsperioden tilsvarende kortere.

Faren kan ta ut fedrekvoten uten hensyn til om vilkårene i § 14-9 fjerde ledd bokstavene a til e er oppfylt.

Fedrekvoten kan benyttes helt ut samtidig med at moren mottar graderte fødselspenger på opptil 50 pst. etter § 14-4 sjettede ledd eller etter bestemmelsene om tidskonto i §§ 14-21 til 14-28.

Det kan gjøres unntak fra bestemmelsene i første ledd

- a) dersom sykdom gjør det urimelig å kreve at fedrekvoten blir benyttet,
- b) dersom faren har vært arbeidsløs og begynner i arbeid i løpet av de siste seks månedene av morens permisjonstid,
- c) dersom faren er arbeidstaker og i forbindelse med sitt arbeidsforhold har et langvarig opphold i utlandet som gjør det vanskelig å komme hjem for å ta ut fedrekvoten,
- d) dersom faren er selvstendig næringsdrivende i en mindre virksomhet, eneaksjonær e.l., og det kan godtgjøres at uttak av fedrekvoten vil medføre betydelige økonomiske problemer,
- e) dersom faren har et uregelmessig arbeidsforhold og det kan godtgjøres at uttak av fedrekvoten vil skape betydelige problemer i forhold til arbeidet. Yrker med skiftordninger eller sesongsvingninger gir alene ikke grunn til unntak.

For å få unntak etter femte ledd må det godtgjøres at uttak av fedrekvoten vil gi urimelige utslag.

Selv om ingen av vilkårene i femte ledd bokstavene a til e er oppfylt, kan det i helt spesielle tilfeller gjøres unntak fra bestemmelsene i første ledd dersom uforutsette hendinger gjør det urimelig å kreve uttak av fedrekvoten.

Endret ved lover 11 des 1998 nr. 70 (i kraft 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190), 25 juni 1999 nr. 44 (i kraft 1 aug 1999), 30 juni 2000 nr. 58 (i kraft 1 juli 2000 - gjelder for tilfeller der fødselen finner sted tidligst 1 juli 2000), 7 jan 2005 nr. 1 (i kraft 1 jan 2005 - gjelder for tilfelle der fødselen skjer tidligst 1 jan 2005).

§ 14-11. (Opphevet ved lov 11 des 1998 nr. 70.)

§ 14-12. *Engangsstønad ved fødsel*

Til en kvinne som føder barn, men ikke har rett til fødselspenger, ytes det engangsstønad for hvert barn.

Stortinget fastsetter engangsstønadens størrelse.

Engangsstønaden reduseres med sykepenger som er utbetalt etter fødselen.

Dersom det ytes fødselspenger til mor, utbetales engangsstønaden i den utstrekning stønaden overstiger utbetalte fødselspenger.

Dersom moren dør i forbindelse med fødselen, har faren rett til engangsstønad. Det er et vilkår at han har omsorgen for barnet og at stønaden ikke allerede er utbetalt til moren.

Faren har rett til engangsstønad også dersom han i stønadsperioden har overtatt omsorgen for barnet med sikte på å overta foreldreansvaret alene etter barneloven kapittel 5. Retten gjelder selv om moren har fått utbetalt engangsstønad.

Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 58 (i kraft 1 juli 2000 - gjelder for tilfeller der fødselen finner sted tidligst 1 juli 2000).

§ 14-13. *Svangerskapspenger*

En arbeidstaker har rett til svangerskapspengene dersom hun etter bestemmelser i lov eller forskrift blir pålagt å slutte i arbeidet fordi hun er gravid, og det ikke er mulig å omplassere henne til annet høvelig arbeid i bedriften.

En gravid selvstendig næringsdrivende har rett til svangerskapspengene dersom hun i sitt virke er utsatt for slike risikofaktorer som gir en gravid arbeidstaker rett til svangerskapspengene. Det er en forutsetning at risikofaktorene er dokumentert og at hun ikke har mulighet til å tilrettelegge sitt virke. Tilsvarende rett til svangerskapspengene gjelder for frilansere.

Fraværet under svangerskapet må medføre tap av pensjonsgivende inntekt. Vilkårene om opptjeningstid etter § 8-2 må være oppfylt før hun må slutte i arbeidet. Inntektsgrunnlaget for svangerskapspengene må på årsbasis utgjøre minst halvparten av grunnbeløpet, se femte ledd.

Svangerskapspengene ytes fra det tidspunktet medlemmet må slutte i arbeidet, og fram til tre uker før fødselen. Fra sistnevnte tidspunktet ytes det fødselspengene etter bestemmelsene i §§ 14-3 til 14-10.

Svangerskapspengene beregnes etter de samme bestemmelsene som sykepenger fra trygden, se kapittel 8. Det ytes ikke svangerskapspengene for den del av inntekten som overstiger seks ganger grunnbeløpet.

Endret ved lover 25 juni 1999 nr. 44 (i kraft 1 aug 1999), 27 juni 2003 nr. 60 (i kraft 1 juli 2003).

II. Ytelser ved adopsjon m.m.

Endret ved lov 19 juni 1997 nr. 63.

§ 14-14. Generelle bestemmelser om adopsjonspenger

Ved adopsjon av barn under 15 år ytes det adopsjonspenger. Adopsjon av ektefellens barn gir ikke rett til adopsjonspenger.

Adopsjonspenger ytes også til person som har foreldreansvar når den andre av foreldrene dør, eller får tildelt foreldreansvaret i medhold av barneloven §§ 38 og 63, såfremt vedkommende har hatt mindre samvær enn tilsvarende barneloven § 43 andre ledd.

Når ektefeller adopterer sammen, ytes det adopsjonspenger til adoptivmoren dersom hun har vært yrkesaktiv med pensjonsgivende inntekt (§ 3-15) i minst seks av de siste ti månedene før stønadsperioden tar til, se §§ 14-16 fjerde ledd og 14-17.

For at adoptivfaren skal ha rett til adopsjonspenger, må han ha vært yrkesaktiv med pensjonsgivende inntekt i minst seks av de siste ti månedene før hans stønadsperiode tar til, se § 14-18.

Den pensjonsgivende inntekten må på årsbasis svare til minst halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med yrkesaktivitet er tidsrom da det er gitt en ytelse til livsopphold i form av dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8 eller stønad ved barns sykdom m.m. etter kapittel 9, eller enten fødselspengene, svangerskapspengene eller adopsjonspenger etter kapitlet her.

Likestilt med yrkesaktivitet er også tidsrom med

- a) lønn fra arbeidsgiver under permisjon i forbindelse med videre- og etterutdanning,
- b) ventelønn etter lov av 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. § 13 nr. 6,
- c) vartpenger etter lov av 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse § 24 tredje ledd,
- d) løpende etterlønn fra arbeidsgiver,

e) avtjening av militær- eller siviltjeneste eller obligatorisk sivilforsvarstjeneste.

Det er et vilkår for rett til adopsjonspenger at vedkommende har omsorgen for barnet og ikke er i arbeid. Ved delvis fravær fra arbeidet ytes det graderte adopsjonspenger, se også §§ 14-21 til 14-28.

Til et medlem i trygden som adopterer alene, ytes det adopsjonspenger dersom vedkommende fyller vilkårene i denne paragrafen.

Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 63, 11 des 1998 nr. 70 (i kraft 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190, men fra 1 aug 1999 for reglene om nytt skjæringstidspunkt for opptjening av rett til stønad ved adopsjon i sjettede ledd. Skjæringstidspunktet var før endringen definert som « før [ektefeller som adopterer sammen] overtar omsorgen for barnet » Endringsloven gjelder for tilfeller der omsorgsovertakelsen finner sted tidligst fra dato for ikrafttredelse), 25 juni 1999 nr. 44 (i kraft 1 aug 1999), 30 juni 2000 nr. 58 (i kraft 1 juli 2000 - gjelder for tilfeller der omsorgsovertakelsen finner sted tidligst 1 juli 2000), 20 juni 2003 nr. 40 (i kraft 1 april 2004 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 728).

§ 14-15. Beregning av adopsjonspenger

Adopsjonspengene beregnes etter de samme bestemmelsene som fødselspenger, se § 14-5.

Bestemmelsene i § 14-6 om dekningsgrad for fødselspenger gjelder tilsvarende for adopsjonspenger.

§ 14-16. Stønadsperioden for adopsjonspenger

Adopsjonspenger kan ytes i en stønadsperiode på opptil 245 stønadsdager (49 uker) med redusert dagsats, eller 195 stønadsdager (39 uker) med full dagsats.

Med de begrensninger som følger av §§ 14-17 til 14-19 kan stønadsperioden deles mellom adoptivforeldrene når begge fyller vilkårene for rett til adopsjonspenger etter § 14-14.

Dersom flere barn er adoptert samtidig, blir stønadsperioden forlenget med 35 stønadsdager (7 uker) for hvert barn mer enn ett når redusert dagsats er valgt. Dersom full dagsats er valgt, blir forlengelsen 25 stønadsdager (5 uker). Foreldrene står fritt med hensyn til hvordan de vil fordele forlengelsen seg imellom, også slik at det kan ytes ugraderte adopsjonspenger til begge foreldrene samtidig.

Stønadsperioden regnes sammenhengende fra det tidspunktet adoptivforeldrene overtar omsorgen for barnet, se §§ 14-17 og 14-18. Den gjenværende del av stønadsperioden kan likevel utsettes når den som mottar adopsjonspenger, har lovbestemt ferie. Når ferien er slutt, må den gjenværende del av stønadsperioden tas umiddelbart.

Dersom barnet eller den av adoptivforeldrene som mottar adopsjonspenger er innlagt i helseinstitusjon, kan den gjenværende del av stønadsperioden utsettes. Stønadsperioden kan utsettes også i andre særlige tilfeller når den som mottar adopsjonspenger, er for syk til å ta seg av barnet.

Retten til adopsjonspenger må nyttes innen to år etter at adoptivforeldrene overtok omsorgen for barnet, se likevel §§ 14-21 til 14-28.

Dersom barnet dør i stønadsperioden, ytes det adopsjonspenger i opptil 30 stønadsdager (6 uker) av den gjenværende del av stønadsperioden.

Endret ved lover 11 des 1998 nr. 70 (i kraft 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190), 25 juni 1999 nr. 44 (i kraft 1 aug 1999), 30 juni 2000 nr. 58 (i kraft 1 juli 2000 - gjelder for tilfeller der omsorgsovertakelsen finner sted tidligst 1 juli 2000).

§ 14-17. Stønadsperiode for adoptivmoren

Til adoptivmoren ytes det adopsjonspenger for den del av stønadsperioden som ikke er forbeholdt adoptivfaren, se § 14-19.

Adoptivmoren har likevel rett til hele stønadperioden

- a) når adoptivfaren ikke har rett til adopsjonspenger
- b) når adoptivmoren er alene om omsorgen for barnet
- c) når det etter § 14-19 fjerde til sjette ledd er gjort unntak fra bestemmelsene om fedrekvoten.

Endret ved lover 11 des 1998 nr. 70 (i kraft 1 jan 1999 iflg. res. 11 des 1998 nr. 1190), 30 juni 2000 nr. 58 (i kraft 1 juli 2000 - gjelder for tilfeller der omsorgsovertakelsen finner sted tidligst 1 juli 2000), 7 jan 2005 nr. 1 (i kraft 1 jan 2005).

§ 14-18. Stønadperiode for adoptivfaren

Når både adoptivmoren og adoptivfaren har opptjent rett til adopsjonspenger, kan adoptivfaren ta ut adopsjonspenger i en stønadperiode på opptil 245 stønadsdager (49 uker) med redusert dagsats eller opptil 195 stønadsdager (39 uker) med full dagsats, se § 14-6.

Når adoptivmoren ikke har opptjent rett til adopsjonspenger, kan adoptivfaren ta ut adopsjonspenger i en stønadperiode på opptil 195 stønadsdager (39 uker) med redusert dagsats eller opptil 145 stønadsdager (29 uker) med full dagsats, se § 14-6. Adoptivfarens stønadperiode må tas ut innenfor den totale stønadperioden for adopsjonspenger, se § 14-16.

Adoptivfaren har rett til adopsjonspenger bare dersom adoptivmoren etter omsorgsovertakelsen

- a) går ut i arbeid,
- b) tar offentlig godkjent utdanning på heltid,
- c) tar offentlig godkjent utdanning i kombinasjon med arbeid, som i sum gir heltid,
- d) på grunn av sykdom eller skade er helt avhengig av hjelp til å ta seg av barnet,
- e) er innlagt i helseinstitusjon og ikke kan ta seg av barnet.

Dersom adoptivmoren mottar graderte adopsjonspenger, kan det ytes graderte adopsjonspenger til adoptivfaren i samme tidsrom, se § 14-14 åttende ledd. Adoptivfarens adopsjonspenger kan da ikke utgjøre en større del av full ytelse enn tilsvarende adoptivmorens stillingsdel.

Dersom adoptivmoren arbeider deltid etter omsorgsovertakelsen, blir adoptivfarens adopsjonspenger redusert tilsvarende reduksjonen i adoptivmorens arbeidstid. Utgjør adoptivmorens stillingsdel minst 75 pst. av full arbeidstid, får likevel adoptivfaren adopsjonspenger beregnet i forhold til sin egen stillingsdel. Får adoptivfaren adopsjonspenger etter tredje ledd bokstavene b til e, blir adopsjonspengene beregnet i forhold til hans egen stillingsdel.

Hvis adoptivmoren dør, har adoptivfaren rett til adopsjonspenger for den gjenværende del av stønadperioden. Det samme gjelder når adoptivfaren har overtatt omsorgen for barnet med sikte på å overta foreldreansvaret alene etter barneloven kapittel 5.

Endret ved lov 30 juni 2000 nr. 58 (i kraft 1 juli 2000 - gjelder for tilfeller der omsorgsovertakelsen finner sted tidligst 1 juli 2000).

§ 14-19. Fedrekvote

Dersom adoptivmorens yrkesaktivitet i opptjeningstiden har svart til minst halv stilling og adoptivfaren fyller vilkårene for rett til adopsjonspenger, er 20 stønadsdager (4 uker) av stønadperioden forbeholdt adoptivfaren (fedrekvote). Hvis adoptivfaren helt eller delvis lar være å ta ut fedrekvoten, blir stønadperioden tilsvarende kortere.

Adoptivfaren kan ta ut fedrekvoten uten hensyn til om vilkårene i § 14-18 tredje ledd bokstavene a til e er oppfylt.

Fedrekvoten kan benyttes helt ut samtidig med at adoptivmoren mottar graderte fødselspenger på opptil 50 pst. etter § 14-14 åttende ledd eller etter bestemmelsene om tidskonto i §§ 14-21 til 14-28.

Det kan gjøres unntak fra bestemmelsene i første ledd

- a) dersom sykdom gjør det urimelig å kreve at fedrekvoten blir benyttet,
- b) dersom adoptivfaren har vært arbeidsløs og begynner i arbeid i løpet av de siste seks månedene av adoptivmorens permisjonstid,
- c) dersom adoptivfaren er arbeidstaker og i forbindelse med sitt arbeidsforhold har langvarig opphold i utlandet som gjør det vanskelig å komme hjem for å ta ut fedrekvoten,
- d) dersom adoptivfaren er selvstendig næringsdrivende i en mindre virksomhet, eneaksjonær e.l., og det kan godtgjøres at uttak av fedrekvoten vil medføre betydelige økonomiske problemer,
- e) dersom adoptivfaren har et uregelmessig arbeidsforhold og det kan godtgjøres at uttak av fedrekvoten vil skape betydelige problemer i forhold til arbeidet. Yrker med skiftordninger eller sesongsvingninger gir alene ikke grunn til unntak.

For å få rett til unntak etter femte ledd må det godtgjøres at uttak av fedrekvoten vil gi urimelige utslag.

Selv om ingen av vilkårene i femte ledd bokstavene a til e er oppfylt, kan det i helt spesielle tilfeller gjøres unntak fra bestemmelsene i første ledd dersom uforutsette hendinger gjør det urimelig å kreve uttak av fedrekvoten.

Opphevet ved lov 11 des 1998 nr. 70, tilføyd igjen ved lov 30 juni 2000 nr. 58 (i kraft 1 juli 2000 - gjelder for tilfeller der omsorgsovertakelsen finner sted tidligst 1 juli 2000), 7 jan 2005 nr. 1 (i kraft 1 jan 2005 - gjelder for tilfelle der omsorgsovertakelsen skjer tidligst 1 jan 2005).

§ 14-20. Engangsstønad ved adopsjon

Til kvinne som adopterer barn under 15 år, men ikke har rett til adopsjonspenger, ytes det engangsstønad for hvert barn. Til mann som adopterer alene, ytes det engangsstønad for hvert barn dersom han ikke har rett til adopsjonspenger. Adopsjon av ektefellens barn gir ikke rett til engangsstønad.

Engangsstønad ytes også til person som har foreldreansvar når den andre av foreldrene dør, eller får tildelt foreldreansvaret i medhold av barneloven §§ 38 og 63, såfremt vedkommende har hatt mindre samvær enn tilsvarende barneloven § 43 andre ledd.

Stortinget fastsetter engangsstønadens størrelse.

Engangsstønaden reduseres med sykepenger som er utbetalt etter omsorgsovertakelsen.

Dersom det ytes adopsjonspenger til adoptivmoren, utbetales engangsstønaden i den utstrekning stønaden overstiger utbetalte adopsjonspenger. Dette gjelder tilsvarende for adoptivfar som adopterer alene.

Dersom adoptivmoren dør, har adoptivfaren rett til engangsstønad. Det er et vilkår at han har overtatt omsorgen for barnet og at stønaden ikke allerede er utbetalt til adoptivmoren.

Adoptivfaren har rett til engangsstønad også dersom han i stønadsperioden har overtatt omsorgen for barnet med sikte på å overta foreldreansvaret alene etter barneloven kapittel 5. Retten gjelder selv om adoptivmoren har fått utbetalt engangsstønad.

Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 63, 30 juni 2000 nr. 58 (i kraft 1 juli 2000 - gjelder for tilfeller der omsorgsovertakelsen finner sted tidligst 1 juli 2000), 20 juni 2003 nr. 40 (i kraft 1 april 2004 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 728).

III. Tidskonto for forlenget uttak av fødsels- og adopsjonspenger

§ 14-21. Tidskonto og tidskontoperiode - definisjoner

Med tidskonto menes forlenget uttak av fødsels- og adopsjonspenger i kombinasjon med delvis gjenopptakelse av arbeidet.

Arbeidstakere baserer det forlengede uttaket av stønad i kombinasjon med gjenopptakelse av arbeidet på en avtale med arbeidsgiver. Selvstendig næringsdrivende og frilansere baserer det forlengede uttaket av stønad på en utbetalingsavtale med trygdekontoret.

Med tidskontoperioden menes varigheten av forlenget uttak av fødselspenger eller adopsjonspenger kombinert med delvis gjenopptakelse av arbeidet.

§ 14-22. Tidskontoens størrelse ved uttak av fødselspenger

Den som har rett til fødselspenger etter §§ 14-4 til 14-10, kan ta ut opptil 195 stønadsdager (39 uker) med redusert dagsats (80 pst.), eller 145 stønadsdager (29 uker) med full dagsats i kombinasjon med gjenopptakelse av arbeidet. I tillegg kan hele eller deler av den ekstra stønadsperioden som gis for hvert barn mer enn ett ved flerbarnsfødsler, benyttes som tidskonto, se § 14-7 tredje ledd.

Det er et vilkår for rett til uttak av tidskonto at den stønadsberettigede før fødselen har arbeidet i mer enn halv stilling enten som arbeidstaker, eller som selvstendig næringsdrivende og/eller frilanser. Unntatt fra tidskontouttaket er

- a) de tre ukene (15 stønadsdagene) før fødselen som er forbeholdt moren, se § 14-8 første ledd,
- b) de første seks ukene (30 stønadsdagene) etter fødselen som er forbeholdt moren, se § 14-8 andre ledd,
- c) de fire ukene (20 stønadsdagene) som er forbeholdt faren (fedrekvote), se § 14-10.

Endret ved lov 25 juni 1999 nr. 44 (i kraft 1 aug 1999).

§ 14-23. Prosentsetter for uttak av fødselspenger i forbindelse med tidskonto

I forbindelse med tidskonto kan uttak av fødselspenger skje som enten 10, 20, 25, 40 eller 50 pst. av valgt dagsats, se § 14-6.

Prosentsettsene i første ledd svarer til 90, 80, 75, 60 og 50 pst. av full stilling, se arbeidsmiljøloven § 31 A nr. 1.

Den som ikke har arbeidet i full stilling før fødselen, kan i forbindelse med tidskonto redusere sin stilling til de prosentdeler av full stilling som er angitt i andre ledd. Det prosentvise uttaket av fødselspenger skal svare til den prosentvise reduksjonen av arbeidstiden.

§ 14-24. Perioden for uttak av tidskonto ved fødsel

Uttak av tidskonto i forbindelse med fødsel er begrenset til en periode på 104 uker, dvs. to år.

Den korteste perioden for uttak av tidskonto er 12 uker.

§ 14-25. Tidskontoens størrelse ved uttak av adopsjonspenger

Den som mottar adopsjonspenger etter §§ 14-14 til 14-18, kan ta ut opptil 195 stønadsdager (39 uker) med redusert dagsats eller 145 stønadsdager (29 uker) med full dagsats i kombinasjon med delvis gjenopptakelse av arbeidet. I tillegg kan hele eller deler av den ekstra stønadsperioden som gis for hvert barn mer enn ett når flere barn er adoptert samtidig, benyttes som tidskonto, se § 14-16 andre ledd.

Det er et vilkår for rett til uttak av tidskonto at den stønadsberettigede før adopsjonen har arbeidet i mer enn halv stilling enten som arbeidstaker, eller som selvstendig næringsdrivende og/eller frilanser.

Endret ved lov 25 juni 1999 nr. 44 (i kraft 1 aug 1999).

§ 14-26. Procentsatser for uttak av adopsjonspenger i forbindelse med tidskonto

I forbindelse med tidskonto kan uttak av adopsjonspenger skje som enten 10, 20, 25, 40 eller 50 pst. av valgt dagsats, se § 14-15.

Procentsatsene i første ledd svarer til 90, 80, 75, 60 og 50 pst. av full stilling, se arbeidsmiljøloven § 31 A nr. 1.

Den som ikke har arbeidet i full stilling før adopsjonen, kan i forbindelse med tidskonto redusere sin stilling til de prosentdelene av full stilling som er angitt i andre ledd. Det prosentvise uttaket av adopsjonspenger skal svare til den prosentvise reduksjonen av arbeidstiden.

§ 14-27. Perioden for uttak av tidskonto ved adopsjon

Uttak av tidskonto i forbindelse med adopsjon er begrenset til en periode på 104 uker, dvs. to år.

Den korteste perioden for uttak av tidskonto er 12 uker.

§ 14-28. Endring av avtale om tidskonto for fødsels- eller adopsjonspenger

Den tidskontomodell som er valgt etter avtale med arbeidsgiveren kan i tidskontoperioden endres eller opphøre bare ved

- a) opphør av arbeidsforhold
- b) bortfall av omsorgsansvar
- c) graviditet eller adopsjon
- d) andre særlige forhold.

§ 14-29. (Opphevet ved lov 25 juni 1999 nr. 44.)

IV. Forskrifter

§ 14-30. Forskrifter

Departementet gir forskrifter til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i dette kapitlet.

Kapittel 15. Stønad til enslig mor eller far

Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998), 6 juni 1997 nr. 36 (i kraft 1 jan 1998).

Bestemmelser om

- formål står i § 15-1
- generelle vilkår for rett til stønad står i §§ 15-2 til 15-6

- overgangsstønnad står i §§ 15-7 til 15-10
- stønad til barnetilsyn står i § 15-11
- utdanningsstønnad står i § 15-12
- tilskott til flytting for å komme i arbeid står i § 15-13
- forholdet til andre folketrygdytelser m.m. står i § 15-14.

§ 15-1. Formål

Formålet med stønad etter dette kapitlet er å sikre inntekt for medlemmer som har aleneomsorg for barn, og å gi disse medlemmene midlertidig hjelp til selvhjelp slik at de kan bli i stand til å forsørge seg selv ved eget arbeid.

§ 15-2. Forutgående medlemskap

Det er et vilkår for rett til stønad etter dette kapitlet at vedkommende har vært medlem i trygden i de siste tre årene før hun eller han setter fram krav om stønad.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke for en flyktning (§ 1-7) som er medlem i trygden.

Departementet gir forskrifter om unntak fra bestemmelsen i første ledd.

§ 15-3. Opphold i Norge

Det er et vilkår for rett til stønad etter dette kapitlet at medlemmet og barnet oppholder seg i Norge.

Medlemmet får likevel stønad under utenlandsopphold dersom

- a) oppholdet ikke er ment å vare mer enn seks måneder regnet fra utreisedagen, eller
- b) oppholdet skyldes arbeid for en norsk arbeidsgiver.

§ 15-4. Ugift, separert eller skilt mor eller far

For å få rett til stønad må medlemmet være ugift, separert eller skilt.

Faktisk samlivsbrudd er likestilt med separasjon fra og med den måneden et av følgende vilkår er oppfylt:

- a) Det er reist separasjons- eller skilsmissesak og det er gått minst seks måneder siden saken ble reist.
- b) Det er reist sak, og det er gått minst seks måneder siden det forelå begjæring om mekling for meklingsinstansen etter ekteskapsloven § 26.
- c) Det er reist sak, og det er gått minst ett år siden samlivsbruddet.
- d) Spesielle forhold har gjort det vanskelig å reise sak, og det er gått minst ett år siden samlivsbruddet.

Sak om separasjon eller skilsmisse er tidligst reist når det foreligger stevning for domstolene eller begjæring hos fylkesmannen.

§ 15-5. Enslig mor eller far

Medlemmet må være enslig mor eller far med aleneomsorg for barn. Som mor eller far regnes også den som på grunn av dødsfall har fått foreldreansvaret etter barnelova § 38.

En mor eller far har aleneomsorgen for et barn når vedkommende varig har klart mer av den daglige omsorgen enn den andre av foreldrene. Ingen av foreldrene anses å ha aleneomsorgen for barnet ved boforhold som nevnt i § 1-5 fjerde ledd, eller ved andre nære boforhold.

Det gis ikke stønad dersom medlemmet lever sammen med en person hun eller han

- a) har barn med,
- b) er skilt eller separert fra, eller
- c) har levd sammen med i 12 av de siste 18 månedene.

En enslig mor kan miste retten til stønad hvis barnets far ikke er kjent og hun lever sammen med en mann som ikke kan utelukkes å være faren, med mindre hun sannsynliggjør at han ikke er far til barnet.

Departementet gir forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen.

Endret ved lover 18 des 1998 nr. 86 (fjerde ledd i kraft straks, tredje ledd i kraft 1 juli 1999), 20 juni 2003 nr. 40 (i kraft 1 april 2004 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 728).

§ 15-6. Overgangsstønad

Overgangsstønad gis til enslig mor eller far som midlertidig er ute av stand til å forsørge seg selv ved eget arbeid på grunn av omsorg for barn eller fordi vedkommende først etter en utdanningstid eller omstillingstid kan få arbeid.

Overgangsstønad kan gis til det yngste barnet fyller åtte år, men ikke i mer enn sammenlagt tre år etter at det yngste barnet ble født. I tillegg kan det gis overgangsstønad i opptil to måneder før fødselen.

Stønadstiden kan utvides med opptil to år fram til barnet fyller åtte år når den enslige moren eller faren er under nødvendig utdanning eller opplæring for å bli i stand til å forsørge seg selv med eget arbeid. Dersom den enslige moren eller faren har aleneomsorg for flere enn to barn eller fikk aleneomsorg for barn før fylte 18 år, kan stønadstiden utvides med opptil tre år. Det gis vanligvis ikke stønad etter at yrkeskompetanse er oppnådd. Utdanningen må utgjøre minst halvparten av utdanning på full tid.

Dersom den enslige moren eller faren tar nødvendig utdanning og stønadsperioden etter andre og tredje ledd utløper før et skoleår er avsluttet, kan overgangsstønad gis til og med den måned skoleåret avsluttes. I påvente av skolestart, et konkret arbeid eller barnetilsyn, kan stønadstiden forlenges med opptil seks måneder i særlige tilfeller. Det kan også gis overgangsstønad i de første seks månedene etter at vedkommende har meldt seg som arbeidssøker hos arbeidsformidlingen. Stønad etter dette leddet gis umiddelbart etter et tidsrom med overgangsstønad etter andre og tredje ledd, likevel slik at stønaden ikke stanses når det yngste barnet fyller åtte år.

Etter skilsmisse, separasjon eller samlivsbrudd mellom ugifte foreldre gis det uten hinder av aldersbegrensningen i andre ledd, overgangsstønad i opptil to år før det yngste barnet fyller ti år. I det første året må kravene til yrkesrettet aktivitet etter § 15-8 være oppfylt, mens det andre året må benyttes til nødvendig utdanning, se tredje ledd i paragrafen her.

Overgangsstønad faller ikke bort før barnet fyller ti år dersom forsørgeren eller barnet har en forbigående sykdom som hindrer forsørgeren i å være i arbeid. Sykdommen må dokumenteres med legeerklæring.

Når den enslige moren eller faren har et barn som er særlig tilsynskrevende på grunn av funksjonshemming, sykdom eller store sosiale problemer, kan det gis overgangsstønad til barnet fyller 18 år.

For tidsrom som brukerkontakt (§ 15-12 fjerde ledd), kan stønadstiden utvides med opptil to år ekstra fram til det yngste barnet fyller ti år.

Departementet gir forskrifter om hvilke tidsrom som skal regnes som stønadstid og om sammenlegning av stønadstid.

Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998), 10 des 1999 nr. 84, 21 des 2000 nr. 125, 20 des 2002 nr. 111 (i kraft 1 jan 2003), 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 jan 2004).

§ 15-7. Overgangsstønadens størrelse

Årlig overgangsstønad utgjør 1,85 ganger grunnbeløpet.

Endret ved lov 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998).

§ 15-8. Krav til yrkesrettet aktivitet

Når det yngste barnet har fylt tre år, er det et vilkår for rett til overgangsstønad etter § 15-6 andre og åttende ledd at den enslige moren eller faren enten

- a) er under utdanning som utgjør minst halvparten av utdanning på full tid,
- b) er i arbeid som utgjør minst halvparten av full tid,
- c) er tilmeldt arbeidsformidlingen som reell arbeidssøker, se § 4-5 og § 4-8 første, andre og tredje ledd,
- d) etablerer egen virksomhet, se § 4-6 tredje ledd, eller
- e) er brukerkontakt.

Trygdekontoret kan sette som vilkår for rett til overgangsstønad etter første ledd bokstav c at den enslige moren eller faren i tillegg til å være tilmeldt arbeidsformidlingen, deltar på motivasjonskurs, arbeidsmarkedstiltak og/eller tar imot tilbudt arbeid.

Selv om vilkårene for rett til overgangsstønad i denne paragrafen ikke er oppfylt, gis det likevel overgangsstønad hvis den enslige moren eller faren ikke har en tilfredsstillende barnetilsynsordning og dette ikke kan tilskrives vedkommende selv. Det samme gjelder når den enslige forsørgeren eller barnet har en sykdom som hindrer forsørgeren i å ta arbeid eller utdanning. Sykdommen må dokumenteres med legeerklæring.

Departementet gir forskrifter om anvendelsen av bestemmelsene i denne paragrafen. Det kan herunder gjøres unntak fra utbetalingsbestemmelsene i § 22-12.

Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998), 10 des 1999 nr. 84, 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 aug 2002), 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 jan 2004).

§ 15-9. Arbeidsinntekt m.m.

Overgangsstønaden reduseres på grunnlag av arbeidsinntekt som medlemmet har eller kan forventes å få.

Overgangsstønaden skal ikke reduseres hvis arbeidsinntekten på årsbasis er mindre enn halvparten av grunnbeløpet. Stønaden reduseres med 40 pst. av inntekt over halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel 9, rehabiliteringspenger etter kapittel 10, attføringspenger etter kapittel 11, tidsbegrenset uførestønad etter kapittel 12, og fødselspenger, svangerskapspenger og adopsjonspenger etter kapittel 14.

Departementet gir forskrifter om fastsetting og endring av forventet arbeidsinntekt. Det kan herunder gjøres unntak fra bestemmelsene i § 22-12.

Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55 (i kraft 1 jan 2002), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 15-10. (Opphevet ved lov 15 juni 2001 nr. 37 (i kraft 1 okt 2003 iflg. res. 31 jan 2003 nr. 78).)

§ 15-11. Stønad til barnetilsyn

Stønad til barnetilsyn gis til en enslig mor eller far som

- a) må overlate nødvendig tilsyn med barn til andre på grunn av utdanning eller arbeid, eller
- b) er tilmeldt arbeidsformidlingen som reell arbeidssøker, se §§ 4-5 og 4-8, eller etablerer egen virksomhet, se § 4-6 tredje ledd.

Stønad til barnetilsyn gis i inntil ett år når forsørgeren har en forbigående sykdom som hindrer utdanning, arbeid og tilmelding til arbeidsformidlingen som reell arbeidssøker.

Stønad gis til det yngste barnet har fullført fjerde skoleår. Etter fjerde skoleår kan det gis stønad når den enslige moren eller faren har et barn som trenger vesentlig mer tilsyn enn det som er vanlig for jevnaldrende. Det kan også gis stønad etter fjerde skoleår når forsørgeren er borte fra hjemmet på grunn av arbeid eller utdanning og fraværet er mer langvarig eller uregelmessig enn det en vanlig arbeidsdag medfører.

Det er et vilkår for rett til stønad til barnetilsyn at utgiftene blir dokumentert.

Stønaden er 64 prosent av utgiftene til barnetilsyn opptil de beløp som Stortinget fastsetter. Det gis ikke stønad når den pensjonsgivende inntekten er større enn seks ganger grunnbeløpet.

Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998), 10 des 1999 nr. 84, 15 juni 2001 nr. 90 (i kraft 1 aug 2001), 20 des 2002 nr. 111 (i kraft 1 jan 2003), 19 des 2003 nr. 135 (i kraft 20 jan 2004, jfr. lov 19 juni 1969 nr. 53 § 3), 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 15-12. Utdanningsstønad

Stønad etter denne paragrafen gis til en enslig mor eller far som tar nødvendig utdanning eller opplæring for å bli i stand til å forsørge seg selv ved eget arbeid. Det gis vanligvis ikke stønad etter at yrkeskompetanse er oppnådd.

Stønad etter denne paragrafen kan gis i forbindelse med

- a) yrkesutdanning i opptil tre år,
- b) videregående utdanning som ikke gir yrkeskompetanse, men som er et ledd i en utdanningsplan,
- c) påbygging på tidligere utdanning slik at medlemmet samlet får opptil tre års yrkesutdanning.

Utdanningsstønad gis bare for tidsrom da den enslige moren eller faren har rett til overgangsstønad.

Utdanningsstønad skal dekke visse skoleutgifter og reiseutgifter. Det kan også ytes stønad til dekning av nødvendige ekstra borteutgifter og flytteutgifter i forbindelse med utdanningen.

Uten hensyn til bestemmelsene i denne paragrafen kan det gis utdanningsstønad til en enslig mor eller far som deltar som brukerkontakt i oppfølgingsvirksomhet som tar sikte på å kvalifisere og stimulere enslige forsørgere til arbeid og utdanning.

Departementet gir forskrifter om utdanningsstønad. Det kan herunder gis bestemmelser om vilkår for utdanningsstønad, om hvilke utgifter som kan dekkes og om fastsetting av stønad.

Endret ved lov 10 des 1999 nr. 84.

§ 15-13. Tilskott til flytting for å komme i arbeid

Til en enslig mor eller far kan det ytes tilskott til dekning av flytteutgifter dersom det er nødvendig for at han eller hun kan komme i arbeid.

Tilskott gis bare når den enslige moren eller faren har flyttet i et tidsrom hun eller han har rett til overgangsstønad eller innen seks måneder etter at overgangsstønaden falt bort.

Endret ved lov 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998).

§ 15-14. Forholdet til andre folketrygdytelse m.m.

Overgangsstønad etter dette kapitlet faller bort i den utstrekning vedkommende mottar ytelse til livsopphold fra folketrygden i form av pensjon eller overgangsstønad som gjenlevende ektefelle, alderspensjon, uførepensjon, foreløpig uførepensjon eller tilsvarende ytelse fra utlandet. Det samme gjelder når vedkommende mottar avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997), 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998), 15 juni 2001 nr. 90 (i kraft 1 aug 2001), 23 juni 2000 nr. 55 (i kraft 1 jan 2002 for nye tilfeller. For tilfeller hvor overgangsstønad til enslig forsørger er samordnet med rehabiliteringspenger, eller vilkårene for begge ytelsene er oppfylt per 31. des 2001, trer endringene i kraft 1 jan 2003) som endret ved lov 21 des 2001 nr. 118, 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 jan 2002), 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

Kapittel 16. Ytelse til tidligere familiepleier

Bestemmelser om

- formål står i § 16-1
- vilkår for rett til ytelse står i §§ 16-2 til 16-6
- pensjon og overgangsstønad står i §§ 16-7 og 16-8
- utdanningsstønad og tilskott står i § 16-9
- bortfall av ytelse står i § 16-10

Endret ved lov 10 des 1999 nr. 84.

§ 16-1. Formål

Formålet med ytelse etter dette kapitlet er å sikre inntekt for enslige medlemmer som har vært familiepleiere, se § 16-5, og som ikke kan forsørge seg selv etter at pleieforholdet er opphørt.

§ 16-2. Forutgående medlemskap

Det er et vilkår for rett til pensjon eller overgangsstønad etter dette kapitlet at vedkommende var medlem i trygden i minst tre år fram til pleieforholdet opphørte.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke en tidligere familiepleier som etter fylte 16 år har vært medlem i trygden med unntak av maksimum 5 år. Det er et vilkår at familiepleieren har vært medlem i minst ett år fram til han eller hun setter fram krav om ytelse.

§ 16-3. Fortsatt medlemskap

Det er et vilkår for rett til ytelse etter dette kapitlet at vedkommende er medlem i trygden.

§ 16-4. Enslig person

Det er et vilkår for rett til ytelse etter dette kapitlet at familiepleieren var ugift (§ 1-5) i minst fem år under pleieforholdet, og er ugift når hun eller han setter fram krav om stønad.

§ 16-5. Krav til pleieforholdet

Det er et vilkår for rett til ytelse at familiepleieren i minst fem år har hatt nødvendig tilsyn med og pleie av en nærstående. Det er også et vilkår at den som ble pleid, mottok pensjon fra folketrygden eller var medlem i trygden med et medlemskap som omfattet

pensjonskapitlene. Pleieforholdet må i det vesentlige ha forhindret familiepleieren fra å forsørge seg selv ved annet arbeid.

Som nærstående regnes foreldre, besteforeldre, fosterforeldre, søsken, onkler og tanter. I særlige tilfeller kan også andre personer anses som nærstående.

Ved vurderingen av om tilsynet og pleien var nødvendig, legges det blant annet vekt på alderen, helsetilstanden og bosituasjonen til den som ble pleid.

Det er et vilkår for rett til ytelser at pleieforholdet er opphørt.

§ 16-6. Nedsatt inntektsevne m.m.

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at pleieforholdet har ført til at vedkommende ikke kan forsørge seg selv ved eget arbeid, og for øvrig ikke har tilstrekkelige midler til livsopphold.

§ 16-7. Pensjon eller overgangsstønad

Til en tidligere familiepleier som fyller vilkårene i §§ 16-2 til 16-6, ytes det pensjon eller overgangsstønad.

Det ytes overgangsstønad dersom vedkommende bare i en overgangsperiode ikke kan forsørge seg selv.

Den årlige ytelsen utgjør summen av grunnpensjonen og særtillegget, se §§ 3-2 og 3-3.

Ytelser til personer som er innlagt i institusjon eller sitter i fengsel, fastsettes etter bestemmelsene i §§ 3-27 til 3-29.

§ 16-8. Arbeidsinntekt m.m.

Pensjonen eller overgangsstønaden reduseres på grunnlag av arbeidsinntekt som den tidligere familiepleieren har eller kan forventes å få. Ved fastsetting av forventet inntekt legges det blant annet vekt på alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn, arbeidsmuligheter på hjemstedet, og arbeidsmuligheter på andre steder der det er rimelig at vedkommende tar arbeid.

Pensjonen eller overgangsstønaden skal ikke reduseres hvis den faktiske eller forventede arbeidsinntekten på årsbasis er mindre enn halvparten av grunnbeløpet. Ytelsen reduseres med 40 pst. av inntekt over halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel 9, rehabiliteringspenger etter kapittel 10, attføringspenger etter kapittel 11, tidsbegrenset uførestønad etter kapittel 12, og fødselspenger, svangerskapspenger og adopsjonspenger etter kapittel 14.

Departementet gir forskrifter om fastsetting og endring av forventet arbeidsinntekt. Det kan herunder gjøres unntak fra bestemmelsene i § 22-12.

Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55 (i kraft 1 jan 2002), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 16-9. Utdanningsstønad og tilskott til flytting for å komme i arbeid

Til en tidligere familiepleier kan det ytes utdanningsstønad etter § 15-12 og tilskott til flytting etter § 15-13 for at vedkommende kan komme i arbeid.

Endret ved lov 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998).

§ 16-10. Bortfall av ytelser

Ytelser etter dette kapitlet faller bort når familiepleieren

- a) fyller 67 år
- b) får rett til uførepensjon eller foreløpig uførepensjon, eller

c) mottar avtalefestet pensjon (AFP) fra en privat eller offentlig pensjonsordning.

Ytelsene faller også bort når medlemmet gifter seg, se også § 1-5.

Blir ekteskapet oppløst ved skilsmisse før det er gått to år, kan vedkommende igjen få ytelser etter dette kapitlet.

Dør ektefellen, får den gjenlevende rett til pensjon etter kapittel 17 uten hensyn til varigheten av ekteskapet. Det kan da også gis stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

En tidligere familiepleier kan få ytelser etter tredje og fjerde ledd bare dersom vilkårene for rett til ytelser etter dette kapitlet var oppfylt da pleieforholdet opphørte.

Dersom den tidligere familiepleieren har rett til pensjon eller overgangsstønad etter dette kapitlet og samtidig fyller vilkårene for tilsvarende ytelser etter kapittel 17, får han eller hun den største av ytelsene.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997), 18 des 1998 nr. 86 (i kraft 1 mai 1999, endringene gjelder ikke for en person som før dette tidspunktet har fylt 65 år, og har krevd og fyller vilkårene for rett til etterlattepensjon fra folketrygden og avtalefestet pensjon dersom begge pensjonene utbetales for mai 1999), 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

Kapittel 17. Ytelser til gjenlevende ektefelle

Bestemmelser om

- formål står i § 17-1
- personkrets står i § 17-2
- medlemskap står i §§ 17-3 og 17-4
- pensjon og overgangsstønad står i §§ 17-5 til 17-8
- stønad til barnetilsyn, utdanningsstønad og tilskott står i § 17-9
- ytelser til gjenlevende skilt person står i § 17-10
- bortfall av ytelser til gjenlevende ektefelle står i § 17-11
- pensjon etter dødsfall som skyldes yrkesskade, står i § 17-12.

Endret ved lov 10 des 1999 nr. 84.

§ 17-1. Formål

Formålet med ytelser etter dette kapitlet er å sikre inntekt for gjenlevende ektefelle.

§ 17-2. Personkrets

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder for ytelser til gjenlevende ektefelle, se også § 17-10 og § 17-12 andre ledd.

En person har rett til ytelser etter dette kapitlet i samme utstrekning som en gjenlevende ektefelle dersom vedkommendes ektefelle er forsvunnet og det er avsagt kjennelse eller dom for at han eller hun formodes å være død.

Samboere og partnere som nevnt i § 1-5 har rett til ytelser etter dette kapitlet i samme utstrekning som ektefeller.

§ 17-3. Forutgående medlemskap

Det er et vilkår for rett til pensjon eller overgangsstønad at den avdøde

- a) i de siste tre årene fram til dødsfallet var medlem i trygden,
- b) i de siste tre årene fram til dødsfallet mottok pensjon eller tidsbegrenset uførestønad etter

denne loven, eller

c) var flyktning (§ 1-7) og medlem i trygden.

Vilkåret i første ledd bokstav a er ikke oppfylt dersom den avdøde var arbeidsufør, men ikke hadde rett til uførepensjon fordi vilkåret om forutgående medlemskap i § 12-2 første ledd ikke var oppfylt.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke når den gjenlevende er flyktning (§ 1-7) og medlem i trygden.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke dersom den avdøde var medlem i trygden på dødsfallstidspunktet og da

a) ikke hadde fylt 26 år, eller

b) hadde vært medlem etter fylte 16 år med unntak av maksimum 5 år.

Den gjenlevende har rett til ytelser etter fjerde ledd tidligst fra det tidspunktet den avdøde ville ha vært medlem i ett år dersom dødsfallet ikke hadde skjedd.

Tidsrom da avdøde hadde avtalefestet pensjon med statstilskott skal være likestilt med tidsrom med pensjon fra folketrygden ved anvendelsen av bestemmelsen i første ledd bokstav b. Det samme gjelder tidsrom med pensjon fra en lovfestet pensjonsordning som er tilpasset folketrygden ved at det ikke gis ordinær pensjon til gjenlevende ektefelle.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (med virkning fra 1 juli 1997), 18 des 1998 nr. 86, 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 17-4. Fortsatt medlemskap

Det er et vilkår for rett til ytelser etter dette kapitlet at vedkommende er medlem i trygden.

Den som ikke fyller vilkåret i første ledd, får likevel pensjon eller overgangsstønad dersom den avdøde eller den gjenlevende har minst 20 års samlet botid, se § 3-5 åttende ledd. Dersom både den avdøde og den gjenlevende har mindre enn 20 års botid, ytes det

a) tilleggspensjon,

b) grunnpensjon etter en trygdetid som svarer til det antall poengår tilleggspensjonen er beregnet etter.

Det ytes særtillegg på grunnlag av samme trygdetid som grunnpensjonen ytes etter.

Pensjon eller overgangsstønad etter unntaksbestemmelsene i § 17-3 fjerde og femte ledd, tilleggspensjon etter bestemmelsene i § 3-21 om medregning av framtidige pensjonspoeng for unge uføre, og garantert tilleggspensjon etter bestemmelsene i § 3-22 beholdes bare så lenge den gjenlevende er medlem i trygden. Det samme gjelder pensjon eller overgangsstønad til en flyktning som får pensjonen beregnet på grunnlag av bestemmelsene i § 3-2 sjette ledd og § 3-9 tredje ledd.

§ 17-5. Vilkår for pensjon

Det er et vilkår for rett til pensjon at den gjenlevende

a) var gift med den avdøde i minst fem år,

b) har eller har hatt barn med sin avdøde ektefelle, eller

c) hadde omsorgen for den avdødes barn (§ 1-6) på dødsfallstidspunktet. Ekteskapet og omsorgen for barnet etter dødsfallet må til sammen ha vart minst fem år.

§ 17-6. Vilkår for overgangsstønad

Til en gjenlevende ektefelle som ikke fyller vilkårene i § 17-5, ytes det overgangsstønad dersom

- a) medlemmet fyller vilkårene for rett til overgangsstønad i § 15-6, jf. § 15-8,
- b) medlemmet tar nødvendig utdanning som nevnt i § 15-12, og utdanningen er påbegynt innen to år etter dødsfallet, eller
- c) medlemmet er i en omstillingsperiode etter dødsfallet.

En gjenlevende ektefelle som på dødsfallstidspunktet hadde omsorgen for den avdødes barn (§ 1-6), har rett til overgangsstønad så lenge omsorgen varer, eller til vedkommende fyller vilkårene for rett til pensjon, se § 17-5 bokstav c.

Endret ved lov 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998).

§ 17-7. Sammensetning og beregning av pensjon og overgangsstønad

Pensjon og overgangsstønad til gjenlevende ektefelle består av grunnpensjon, tilleggspensjon og/eller særtillegg.

Grunnpensjonen fastsettes på grunnlag av den avdødes trygdetid etter bestemmelsene i §§ 3-2 og 3-7.

Tilleggspensjonen fastsettes etter bestemmelsene i § 3-23.

Særtillegget fastsettes etter bestemmelsene i § 3-3.

Ytelser til personer som er innlagt i institusjon eller sitter i fengsel, fastsettes etter bestemmelsene i §§ 3-27 til 3-29.

§ 17-8. Arbeidsinntekt m.m.

Pensjonen eller overgangsstønaden til den gjenlevende ektefellen reduseres på grunnlag av arbeidsinntekt som den gjenlevende har eller kan forventes å få. Ved fastsetting av forventet inntekt legges det blant annet vekt på alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn, arbeidsmuligheter på hjemstedet, og arbeidsmuligheter på andre steder der det er rimelig at vedkommende tar arbeid. Det legges også vekt på eventuelle barns tilsynsbehov.

En gjenlevende ektefelle som ikke har fylt 55 år, forventes å få en arbeidsinntekt på minst to ganger folketrygdens grunnbeløp etter en overgangsperiode på ett år etter dødsfallet. Dette gjelder likevel ikke dersom det er en rimelig grunn til at den gjenlevende ektefellen har en lavere inntekt. Kravet til forventet arbeidsinntekt gjelder ikke dersom den gjenlevende ektefellen fyller vilkårene for rett til overgangsstønad etter § 17-6.

Pensjonen eller overgangsstønaden skal ikke reduseres hvis den faktiske eller forventede arbeidsinntekten på årsbasis er mindre enn halvparten av grunnbeløpet. Ytelsen reduseres med 40 pst. av inntekt over halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel 9, rehabiliteringspenger etter kapittel 10, attføringspenger etter kapittel 11, tidsbegrenset uførestønad etter kapittel 12, og fødselspenger, svangerskapspenger og adopsjonspenger etter kapittel 14.

Departementet gir forskrifter om fastsetting og endring av forventet arbeidsinntekt. Det kan herunder gjøres unntak fra bestemmelsene i § 22-12.

Endret ved lover 23 juni 2000 nr. 55 (i kraft 1 jan 2002), 21 des 2001 nr. 118 (nytt andre ledd i kraft 1 jan 2002, for etterlatte som mottar ytelser pr. 31 des 2001 treer endringen i kraft 1 jan 2003), 20 juni 2003 nr. 53, 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 17-9. Stønad til barnetilsyn, utdanningsstønad og tilskott til flytting for å komme i arbeid

Til en gjenlevende ektefelle kan det ytes

- a) stønad til barnetilsyn etter § 15-11,
- b) utdanningsstønad etter § 15-12,
- c) tilskott etter § 15-13 til flytting for å komme i arbeid.

Stønad til barnetilsyn gis for barn som ble forsørget av ektefellene i fellesskap, og for fellesbarn som er født senere. Det er et vilkår at den gjenlevende forsørger barna.

For fosterbarn (se barnevernloven § 4-22) kan det ytes stønad til barnetilsyn når den gjenlevende har forsørget barnet de siste to årene eller oppfostringen tok til før dødsfallet. Endret ved lov 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998).

§ 17-10. Ytelser til gjenlevende skilt person

En gjenlevende skilt person har rett til ytelser etter dette kapitlet dersom

- a) vedkommende ikke har giftet seg igjen,
- b) den tidligere ektefellen døde innen 5 år etter skilsmissen, og
- c) ekteskapet varte minst 25 år, eller minst 15 år hvis ektefellene hadde barn sammen.

Ytelser etter dette kapittel kan gis selv om dødsfallet skjer mer enn fem år etter skilsmissen, dersom den skilte personen var helt eller delvis forsørget av bidrag. Ved avgjørelsen skal det legges vekt på varigheten av ekteskapet og den skilte gjenlevende personens alder.

Endret ved lov 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 mai 2002).

§ 17-11. Bortfall av ytelser til gjenlevende ektefelle

En gjenlevende ektefelles rett til ytelser faller bort

- a) når vedkommende fyller 67 år,
- b) når vedkommende får rett til uførepensjon eller foreløpig uførepensjon, eller
- c) mottar avtalefestet pensjon (AFP) fra en privat eller offentlig pensjonsordning.

Ytelsene til en gjenlevende ektefelle faller også bort når han eller hun gifter seg igjen, se også § 1-5.

Blir det nye ekteskapet oppløst ved skilsmisse før det er gått to år, får den gjenlevende igjen rett til ytelser på grunnlag av det forrige ekteskapet.

Dør den nye ektefellen, får den gjenlevende rett til pensjon etter ham eller henne uten hensyn til varigheten av ekteskapet.

En gjenlevende ektefelle har rett til ytelser etter tredje og fjerde ledd bare dersom vilkårene for rett til pensjon var oppfylt ved den forrige ektefellens død.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997), 18 des 1998 nr. 86 (i kraft 1 mai 1999, endringene gjelder ikke for en person som før dette tidspunktet har fylt 65 år, og har krevd og fyller vilkårene for rett til etterlattepensjon fra folketrygden og avtalefestet pensjon dersom begge pensjonene utbetales for mai 1999), 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 17-12. Pensjon etter dødsfall som skyldes yrkesskade

Ved dødsfall som skyldes en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes det pensjon til gjenlevende ektefelle etter følgende særbestemmelser:

- a) Vilåret i § 17-3 om forutgående medlemskap gjelder ikke.
- b) Vilåret i § 17-4 om fortsatt medlemskap gjelder ikke.
- c) Vilårene i § 17-5 om ekteskapets varighet eller om barn gjelder ikke.

Til en person som var underholdt av den avdøde og som har omsorgen for den avdødes barn (§ 1-6), kan det gis ytelser etter dette kapitlet selv om vedkommende ikke har vært gift med den avdøde.

Pensjon etter denne paragrafen beregnes på grunnlag av den uførepensjon eller alderspensjon som den avdøde ville ha hatt som yrkesskadd, se §§ 3-30, 12-18 og 19-11.

Endret ved lov 10 des 1999 nr. 84.

Kapittel 18. Barnepensjon

Bestemmelser om

- formål står i § 18-1
- vilkår for rett til barnepensjon står i §§ 18-2 til 18-4
- beregning av barnepensjon står i § 18-5
- foreldreansvar etter barnelova § 38 står i § 18-6
- bortfall av barnepensjon står i § 18-7
- barnepensjon under opphold i helseinstitusjon o.l. og i fengsel står i §§ 18-8 til 18-10
- pensjon etter dødsfall som skyldes yrkesskade, står i § 18-11.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 40 (i kraft 1 april 2004 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 728).

§ 18-1. Formål

Formålet med barnepensjon er å sikre inntekt for barn når en av foreldrene eller begge er døde.

§ 18-2. Forutgående medlemskap

Det er et vilkår for rett til barnepensjon

- a) at den avdøde faren eller moren var medlem i trygden de siste tre årene fram til dødsfallet, eller
- b) at den avdøde faren eller moren mottok pensjon eller tidsbegrenset uførestønad fra folketrygden de siste tre årene fram til dødsfallet.

Vilkåret i første ledd bokstav a er ikke oppfylt dersom den avdøde faren eller moren var arbeidsufør, men ikke hadde rett til uførepensjon fordi vilkåret om forutgående medlemskap i § 12-2 første ledd ikke var oppfylt.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke når barnet eller en av foreldrene er flyktning (§ 1-7) og medlem i trygden.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke dersom den avdøde ved dødsfallet var medlem i trygden og da

- a) ikke hadde fylt 26 år, eller
- b) hadde vært medlem etter fylte 16 år med unntak av maksimum 5 år.

Barnet har rett til barnepensjonen etter fjerde ledd tidligst fra det tidspunktet den avdøde ville ha vært medlem i ett år dersom dødsfallet ikke hadde skjedd.

Tidsrom da avdøde hadde avtalefestet pensjon med statstilskott, skal være likestilt med tidsrom med pensjon fra folketrygden ved anvendelsen av bestemmelsen i første ledd bokstav

b. Det samme gjelder tidsrom med pensjon fra en lovfestet pensjonsordning som er tilpasset folketrygden ved at det ikke gis ordinær barnepensjon.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (med virkning fra 1 juli 1997), 18 des 1998 nr. 86, 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 18-3. Fortsatt medlemskap

Det er et vilkår for at et barn skal ha rett til pensjon, at det fortsatt er medlem i trygden.

Til et barn som ikke fyller vilkåret i første ledd, ytes det likevel barnepensjon dersom

- a) en av foreldrene har minst 20 års samlet botid etter § 3-5 åttende ledd,
- b) den avdøde har mindre enn 20 års botid, men har opptjent rett til tilleggspensjon, eller
- c) minst ett av barna i et foreldreløst barnekull er medlem i trygden. Dette gjelder selv om det barnet som er medlem i trygden, har passert aldersgrensen for rett til barnepensjon.

Barnepensjon etter unntaksbestemmelsene i § 18-2 fjerde og femte ledd beholdes bare så lenge barnet er medlem i trygden. Det samme gjelder barnepensjon etter unntaksbestemmelsene for flyktninger, og tilleggspensjon som etter § 18-5 andre ledd gis til foreldreløse barn på grunnlag av bestemmelsene for unge uføre i §§ 3-21 og 3-22.

§ 18-4. Stønadssituasjonen - barnets alder

Barnepensjon ytes dersom en av foreldrene eller begge er døde. Bestemmelsen i § 17-2 andre ledd om forsvunnet ektefelle gjelder tilsvarende.

Pensjon ytes inntil barnet fyller 18 år.

Dersom begge foreldrene er døde og barnet har utdanning som hovedbeskjeftigelse, ytes det pensjon inntil barnet fyller 20 år. Praktikanter og lærlinger har rett til barnepensjon inntil fylte 20 år dersom begge foreldrene er døde og arbeidsinntekten etter fradrag for skatt er mindre enn grunnbeløpet pluss sært tillegg for enslige. Bestemmelsene i dette leddet gjelder også når moren er død og farskapet ikke er fastslått.

§ 18-5. Beregning av barnepensjon

Dersom en av foreldrene er død, skal pensjonen for det første barnet utgjøre 40 pst. av grunnbeløpet. Pensjonen for hvert av de øvrige barna utgjør 25 pst. av grunnbeløpet. Hvis den gjenlevende av foreldrene får eller ville ha fått redusert pensjon på grunn av manglende trygdetid, blir barnepensjonen tilsvarende redusert.

Dersom begge foreldrene er døde, skal pensjonen for det første barnet utgjøre samme beløp som pensjon til gjenlevende ektefelle, se §§ 17-7 og 17-12. Pensjonen beregnes på grunnlag av farens eller morens opptjening og skal svare til det største av de to beløpene. Pensjonen for det neste barnet utgjør 40 pst. av grunnbeløpet, og pensjonen for hvert av de øvrige barna utgjør 25 pst. av grunnbeløpet. Hvis grunnpensjonen til det første barnet er redusert på grunn av manglende trygdetid, blir barnepensjonen til de øvrige barna tilsvarende redusert.

Når det ytes barnepensjon på grunnlag av bestemmelsen i § 18-3 andre ledd bokstav b, skal pensjonen til et foreldreløst barn begrenses til tilleggspensjon med grunnpensjon etter en trygdetid som svarer til det antall poengår som tilleggspensjon ytes etter. Barnepensjon som er fastsatt som en prosentdel av grunnbeløpet, blir tilsvarende redusert.

Dersom moren er død og farskapet ikke er fastslått, beregnes pensjonen etter bestemmelsene i andre og tredje ledd på grunnlag av morens opptjening.

Når barnepensjon til barna i et barnekull beregnes, skal det ses bort fra søsken som mottar redusert barnepensjon på grunn av opphold i helseinstitusjon, eller som blir forpleid etter barnevernloven.

Barnepensjon for to eller flere barn summeres og gis med like stort beløp til hvert barn.

Etterlater den avdøde seg flere barnekull som blir oppdratt hver for seg, beregnes pensjonen særskilt for hvert barnekull, og gis med like stort beløp til hvert barn i det enkelte barnekullet. En tilsvarende beregnings- og fordelingsregel gjelder når et barnekull blir delt ved at foreldreansvaret etter barneloven § 36 ikke omfatter alle barna i kullet.

§ 18-6. Foreldreansvar etter barnelova § 38

Når en enslig person har fått foreldreansvar etter barnelova § 38 for et barn med rett til barnepensjon, skal barnepensjonen falle bort eller omregnes for tidsrom da den enslige forsørgeren mottar overgangsstønad til enslig mor eller far etter kapittel 15. Barnepensjonen fastsettes etter § 18-5 første ledd når begge foreldrene er døde eller moren er død og farskapet ikke er fastslått, og faller bort når bare den ene er død.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 40 (i kraft 1 april 2004 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 728).

§ 18-7. Bortfall av barnepensjon

Retten til barnepensjon faller bort dersom barnet blir adoptert av et ektepar, eller dersom en ektefelle adopterer den andre ektefellens barn. Ved adopsjon ellers beholder barnet pensjonsretten, men pensjonen beregnes etter bestemmelsene i § 18-5 første ledd.

Barnepensjonen faller bort i den utstrekning barnet har rett til tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon eller foreløpig uførepensjon.

Endret ved lover 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004), 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 18-8. Barnepensjon under opphold i helseinstitusjon o.l.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder for barn som mottar pensjon, og som har rett til fri forpleining under langtidsopphold i en helseinstitusjon under statlig ansvar. Departementet kan gjøre unntak for visse institusjoner og bestemte persongrupper.

Pensjonen ytes uten reduksjon for innleggelsesmåneden og den påfølgende måneden. Deretter blir pensjonen redusert etter bestemmelsene i § 18-9. Pensjonen omregnes bare dersom oppholdet antas å ville vare mer enn ett år inkludert hele innleggelsesmåneden.

Sammenhengende oppholdstid i ulike institusjoner som er omfattet av paragrafen her og institusjoner der pasienten etter lov betaler en del av oppholdsutgiftene selv, skal ses under ett. Med sammenhengende oppholdstid skal forstås opphold som tar til før det er gått tre måneder etter utskrivningen fra en institusjon. Pensjonen blir da redusert fra måneden etter den nye innleggelsen.

Fra og med utskrivningsmåneden ytes det barnepensjon etter lovens vanlige bestemmelser.

Endret ved lover 15 juni 2001 nr. 93 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1417), 20 juni 2003 nr. 53 (i kraft 1 juli 2003).

§ 18-9. Beregning av pensjon under opphold i helseinstitusjon m.m.

Redusert pensjon til et barn som har mistet en av foreldrene, utgjør 10 pst. av grunnbeløpet.

Redusert pensjon til et barn som har mistet begge foreldrene, utgjør 25 pst. av grunnbeløpet pluss 10 pst. av tilleggspensjonen til den av foreldrene som ville ha fått størst pensjon som gjenlevende ektefelle. Ytelsen skal likevel utgjøre minst 45 pst. av grunnbeløpet. Redusert pensjon etter disse prosentatsene gis også når barnet har mistet sin mor og farskapet ikke er fastslått.

Dersom barnet etter innleggelsen har faste og nødvendige utgifter til bolig o.a., kan det bestemmes at pensjonen ikke skal reduseres, eller at den skal reduseres mindre enn nevnt i første og andre ledd.

Barnepensjon etter denne paragrafen må ikke overstige den barnepensjon barnet har rett til etter § 18-5.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 53 (i kraft 1 juli 2003).

§ 18-10. Barnepensjon under opphold i fengsel

Til en person som sitter i varetekt, soner straff eller utholder særreaksjon i en av kriminalomsorgens anstalter, ytes det redusert barnepensjon etter bestemmelsene i §§ 18-8 og 18-9.

Fra og med den kalendermåned vedkommende blir løslatt, ytes det barnepensjon etter lovens vanlige bestemmelser.

Endret ved lov 15 juni 2001 nr. 64 (i kraft 1 jan 2002).

§ 18-11. Barnepensjon etter dødsfall som skyldes yrkesskade

Ved dødsfall som skyldes en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes det barnepensjon etter følgende særbestemmelser:

- a) Vilkåret i § 18-2 om forutgående medlemskap gjelder ikke.
- b) Vilkåret i § 18-3 om fortsatt medlemskap gjelder ikke.
- c) Bestemmelsene i § 18-5 om reduksjon på grunn av manglende trygdetid gjelder ikke.
- d) Dersom barnet har utdanning som hovedbeskjeftigelse, ytes det pensjon inntil barnet fyller 21 år.
- e) Til praktikanter og lærlinger ytes det barnepensjon inntil barnet fyller 21 år, dersom arbeidsinntekten etter fradrag for skatt er mindre enn grunnbeløpet pluss særtillegg for enslige.

Del VI. Ytelser ved nådd pensjonsalder

Kapittel 19. Alderspensjon

Bestemmelser om

- formål står i § 19-1
- vilkår for rett til alderspensjon står i §§ 19-2 til 19-4
- beregning av alderspensjonen står i §§ 19-5 og 19-6
- alderspensjon til gjenlevende ektefelle står i § 19-7
- avkall på alderspensjon står i § 19-8
- forholdet til avtalefestet pensjon med statstilskott står i § 19-9
- ventetillegg står i § 19-10
- alderspensjon ved yrkesskade står i § 19-11.

§ 19-1. Formål

Formålet med alderspensjon er å sikre inntekt for personer som har fylt 67 år.

§ 19-2. Forutgående medlemskap - minste trygdetid

Det er et vilkår for rett til alderspensjon at vedkommende har minst tre års trygdetid, se § 3-5.

Vilkåret i første ledd gjelder ikke for en flyktning (§ 1-7) som er medlem i trygden.

§ 19-3. Fortsatt medlemskap

Det er et vilkår for rett til alderspensjon at vedkommende er medlem i trygden.

Den som ikke er medlem i trygden, får likevel alderspensjon dersom vedkommende har minst 20 års samlet botid, se § 3-5 åttende ledd. Til den som har mindre enn 20 års botid, ytes det

- a) tilleggspensjon,
- b) grunnpensjon etter en trygdetid som svarer til det antall poengår tilleggspensjonen er beregnet etter.

Det ytes særtillegg, ektefelle tillegg og barnetillegg på grunnlag av samme trygdetid som grunnpensjonen ytes etter, se §§ 3-3, 3-24 og 3-25.

Tilleggspensjon etter bestemmelsene om garantert tilleggspensjon i § 3-22, beholdes bare så lenge pensjonisten er medlem i trygden. Det samme gjelder alderspensjon til en flyktning som får pensjonen beregnet på grunnlag av bestemmelsene i § 3-2 sjette ledd og § 3-9 tredje ledd.

§ 19-4. Alder

Det er et vilkår for rett til alderspensjon at vedkommende har fylt 67 år.

For en person som har fylt 67 år, men ikke 70 år, og som har pensjonsgivende inntekt, blir alderspensjonen redusert etter bestemmelsene i § 19-6.

Til en person som har fylt 70 år, ytes det alderspensjon uten hensyn til annen inntekt som pensjonisten har.

§ 19-5. Sammensetning og beregning av alderspensjon med tillegg

Alderspensjonen består av grunnpensjon, tilleggspensjon og/eller særtillegg.

Grunnpensjonen fastsettes etter bestemmelsene i § 3-2.

Tilleggspensjonen fastsettes etter bestemmelsene i §§ 3-8, 3-9 og 3-22.

Særtillegget fastsettes etter bestemmelsene i § 3-3.

Til alderspensjonen kan det ytes ektefelle tillegg og barnetillegg etter bestemmelsene i §§ 3-24 til 3-26.

Alderspensjon til en person som er innlagt i helseinstitusjon o.l. eller sitter i fengsel, fastsettes etter bestemmelsene i §§ 3-27 til 3-29.

§ 19-6. Alderspensjon mellom 67 og 70 år

Før alderspensjonisten har fylt 70 år, ytes pensjonen på grunnlag av rettigheter som vedkommende har opparbeidet til og med det året han eller hun fylte 66 år. Rettigheter som vedkommende opparbeider deretter, regnes med først når han eller hun fyller 70 år. Dersom ligningen for det året pensjonisten fylte 66 år ikke foreligger når alderspensjonen innvilges, settes poengtallet for dette året lik det poengtallet som er fastsatt for det foregående året. Pensjonen omregnes etter det poengtallet som er fastsatt for det året pensjonisten fylte 66 år først når han eller hun fyller 70 år.

Alderspensjonen (hel alderspensjon) til en person mellom 67 og 70 år reduseres (graderes) på grunnlag av pensjonsgivende inntekt og arbeidsinntekt av samme art i utlandet som vedkommende har. For året etter at pensjonisten avsluttet sitt arbeid eller sin virksomhet helt, skal pensjonen ikke reduseres på grunnlag av pensjonsgivende inntekt som stammer fra arbeidet eller virksomheten, herunder eierinntekt fra aksjeselskap som pensjonisten ikke lenger er aktiv eier i.

Alderspensjonen skal ikke reduseres hvis den pensjonsgivende årsinntekten er mindre enn to ganger grunnbeløpet. Pensjonen uten ektefelle tillegg og barn tillegg reduseres med 40 prosent av inntekt over to ganger grunnbeløpet.

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder regler om fastsetting av inntekt.

Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36, lov 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 10 des 1999 nr. 84, 22 des 1999 nr. 107 (i kraft 1 jan 2001 iflg. res. 11 feb 2000 nr. 98), 23 juni 2000 nr. 55 (i kraft 1 jan 2001), 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 jan 2002), 14 juni 2002 nr. 22.

§ 19-7. Alderspensjon til gjenlevende ektefelle

Alderspensjonen til en gjenlevende ektefelle som fyller vilkårene for rett til pensjon i §§ 17-3 og 17-4 og i enten § 17-5 eller § 17-10, fastsettes etter bestemmelsene i paragrafen her. Bestemmelsene i paragrafen her gjelder både for den som fikk rett til pensjon som gjenlevende før fylte 67 år, og for den som får denne retten senere.

Grunnpensjonen beregnes på grunnlag av den avdødes trygdetid dersom den er lengre enn den gjenlevendes trygdetid, se §§ 3-2 og 3-7.

Tilleggspensjonen ytes etter bestemmelsene i § 3-23 andre og tredje ledd.

Dersom pensjonisten gifter seg igjen, skal det ytes alderspensjon på grunnlag av vedkommendes egen opptjening.

§ 19-8. Avkall på alderspensjon

En alderspensjonist kan gi avkall på sin rett til alderspensjon dersom

- a) ektefellen mottar alderspensjon, uførepensjon, foreløpig uførepensjon, eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd, og
- b) ektefellen har lengst trygdetid.

Ektefellens ytelser fastsettes da etter reglene for pensjonister som forsørger den andre ektefellen.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997), 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 19-9. Forholdet til avtalefestet pensjon med statstilskott

For den som fram til fylte 67 år hadde avtalefestet pensjon med statstilskott, skal beregningsgrunnlaget for tilleggspensjonen mellom fylte 67 år og fylte 70 år være det samme som i perioden med avtalefestet pensjon. Tilleggspensjonen kan også beregnes på grunnlag av en avdød ektefelles opptjening, se § 3-23 andre ledd.

Fra måneden etter at pensjonisten fyller 70 år, ytes det alderspensjon også på grunnlag av pensjonspoeng som vedkommende har opptjent eller fått godskrevet i perioden med avtalefestet pensjon.

§ 19-10. Ventetillegg

Til den som ikke tok ut full alderspensjon fra fylte 67 år til fylte 70 år i tiden mellom 1. januar 1973 og 1. april 1984, ytes det ventetillegg.

§ 19-11. Alderspensjon ved yrkesskade

Den som ved fylte 67 år mottok uførepensjon på grunn av yrkesskade, får alderspensjonen beregnet etter bestemmelsene for uførepensjon ved yrkesskade, se § 3-30.

Den som har rett til pensjon som gjenlevende ektefelle etter dødsfall på grunn av yrkesskade, får alderspensjonen beregnet etter bestemmelsene for etterlattepensjon ved yrkesskade, se § 3-30 fjerde ledd.

Del VII. Forvaltningsmessige bestemmelser

Kapittel 20. Administrative organer

Endret ved lov 27 mars 1998 nr. 21 (i kraft 1 jan 1999 iflg. res. 27 mars 1998 nr. 270).

Bestemmelser om

- trygdeetaten står i § 20-1
- Rikstrygdeverket står i § 20-2
- fylkestrygdekontorene og hjelpemiddelsentralene står i § 20-3
- trygdekontorene står i § 20-4
- arbeidsmarkedsetatens organer står i § 20-5
- Ankenemnda for sykepenger i arbeidsgiverperioden står i § 20-6
- trygderevisjonen står i § 20-8
- forskrifter står i § 20-9

Endret ved lov 12 des 2003 nr. 110 (i kraft 1 sep 2004 iflg. res. 19 mars 2004 nr. 540).

§ 20-1. Trygdeetaten

Folketrygden administreres sentralt av Rikstrygdeverket, regionalt av fylkestrygdekontorene og lokalt av trygdekontorene.

Regionale hjelpemiddelsentraler har et overordnet og koordinerende ansvar for hjelpemidler til funksjonshemmede.

§ 20-2. Rikstrygdeverket

Vedtak etter denne loven gjøres av Rikstrygdeverket, som kan delegerer myndighet til fylkestrygdekontorene, hjelpemiddelsentralene og trygdekontorene, se likevel § 20-5.

Rikstrygdeverket kan bestemme at enkelte saksområder skal behandles av spesielt utvalgte trygdekontorer eller fylkestrygdekontorer.

Rikstrygdeverket ledes av trygdedirektøren, som tilsettes av Kongen.

Rikstrygdeverket utøver statens partsstilling i søksmål der gjenstanden for tvisten skriver seg fra trygdeetatens vedtak etter folketrygdloven eller andre lover som forvaltes av Rikstrygdeverket. Det samme gjelder i øvrige søksmål som er knyttet til trygdeetatens virksomhet. Departementet kan overta utøvelsen av partsstillingen i enkeltsaker.

Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99.

§ 20-3. Fylkestrygdekontorene og hjelpemiddelsentralene

I hvert fylke skal det være et fylkestrygdekontor og en hjelpemiddelsentral.

Departementet kan bestemme at en hjelpemiddelsentral skal betjene hele eller deler av andre fylker, og at det skal være flere sentraler i ett fylke.

§ 20-4. Trygdekontorene

I hver kommune skal det være et trygdekontor.

Departementet kan bestemme at to eller flere kommuner skal ha felles trygdekontor, og at det skal være flere trygdekontorer i enkelte kommuner.

Det skal være et eget trygdekontor for saker som gjelder personer som er bosatt i utlandet, som er utsendte arbeidstakere i utlandet, eller som arbeider på norske skip i utenriksfart (Folketrygdkontoret for utenlandssaker).

Trygdekontoret utøver statens partsstilling ved tvangsforretning for namsmannen og annen rettslig behandling i forbindelse med inndrivning og sikring av krav etter lover som forvaltes av Rikstrygdeverket, dersom ikke annet er fastsatt i vedkommende lov. Det samme gjelder ved inndrivning og sikring av øvrige krav som skriver seg fra trygdeetatens virksomhet. Rikstrygdeverket kan overta utøvelsen av partsstillingen i enkeltsaker eller i grupper av saker.

Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99.

§ 20-5. Arbeidsmarkedsetatens organer

Arbeidsmarkedsetaten gjør etter bestemmelsene i §§ 21-14 og 21-15 vedtak om ytelser ved yrkesrettet attføring og dagpenger under arbeidsløshet.

§ 20-6. Ankenemnda for sykepenger i arbeidsgiverperioden

Ankenemnda for sykepenger i arbeidsgiverperioden avgjør tvister om rettigheter og plikter i arbeidsgiverperioden (§ 8-19) mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, og mellom arbeidsgiver og trygdekontor.

Ankenemnda skal ha tre medlemmer, som oppnevnes av departementet. Lederen av nemnda skal ha særlig innsikt i trygderettslige spørsmål. Ett medlem oppnevnes etter forslag fra Næringslivets Hovedorganisasjon, og ett medlem etter forslag fra Landsorganisasjonen i Norge.

§ 20-7. (Opphevet ved lov 12 des 2003 nr. 110 (i kraft 1 sep 2004 iflg. res. 19 mars 2004 nr. 540).)

§ 20-8. Trygderevisjonen

Trygderevisjonen er Rikstrygdeverkets interne revisjon av trygdeetaten.

Trygderevisjonen kan også gis revisjonsoppgaver i arbeidsmarkedsetaten for stønad som utbetales av trygdeetaten.

Endret ved lov 27 mars 1998 nr. 21 (i kraft 1 jan 1999 iflg. res. 27 mars 1998 nr. 270 - tidligere § 20-7).

§ 20-9. Forskrifter

Departementet gir forskrifter om folketrygdens organer og deres oppgaver. Det kan herunder gis bestemmelser om behandling av saker i rådgivende samarbeidsorganer mellom trygdeetaten og arbeidsmarkedsetaten (basisgrupper).

Endret ved lov 27 mars 1998 nr. 21 (i kraft 1 jan 1999 iflg. res. 27 mars 1998 nr. 270 - tidligere § 20-8).

Kapittel 21. Saksbehandling i trygdesaker. Anke- og klagebehandling m.m.

Bestemmelser om

- forholdet til forvaltningsloven står i § 21-1
- hvor kravet skal settes fram står i § 21-2
- medlemmets opplysningsplikt står i § 21-3

- innhenting av opplysninger og uttalelser står i § 21-4
- bistand fra barnevernstjenesten og sosialtjenesten står i § 21-5
- endrede forhold står i § 21-6
- uriktige opplysninger m.m. - følger for ytelser fra trygden står i § 21-7
- bortfall av rett til ytelser når mottakeren er skjødesløs med sin helse m.m., står i § 21-8
- taushetsplikt står i § 21-9
- saksbehandlingstid og underretning om vedtak står i § 21-10
- omgjøring av vedtak står i § 21-11
- anke og klage i trygdesaker står i § 21-12
- Ankenemnda for sykepenges i arbeidsgiverperioden står i § 21-13
- ytelser ved yrkesrettet attføring står i § 21-14
- dagpenger under arbeidsløshet står i § 21-15
- saksbehandling i avgiftssaker m.m. står i § 21-16
- forskrifter står i § 21-17.

§ 21-1. Forholdet til forvaltningsloven

Forvaltningsloven gjelder med de særlige bestemmelser som er gitt i dette kapitlet.

§ 21-2. Hvor kravet skal settes fram

Krav om ytelser etter denne loven skal vanligvis settes fram for trygdekontoret på vedkommendes bosted, se likevel §§ 21-14 og 21-15. Krav om hjelpemidler, lese- og sekretærhjelp og tolkehjelp etter § 10-7 første ledd bokstavene a, e, f og g skal vanligvis settes fram for hjelpemiddelsentralen.

Et medlem som har midlertidig opphold i utlandet, skal sette fram krav om ytelser på sitt bosted, se § 2-1.

En person som er bosatt i utlandet, er utsendt arbeidstaker i utlandet eller arbeider på et norsk skip i utenriksfart, skal sette fram krav for Folketrygdekontoret for utenlandssaker, se § 20-4.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998), 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 20 juni 2003 nr. 53.

§ 21-3. Medlemmets opplysningsplikt

En person som krever en ytelse, plikter å gi de opplysninger og levere de erklæringer og attester som er nødvendige for at trygdeetaten skal kunne vurdere om vedkommende har rett til ytelsen. Den som mottar en ytelse, plikter å underrette trygdekontoret om endringer i forhold som kan være avgjørende for om vedkommende fortsatt har rett til ytelsen eller for ytelsens størrelse.

Trygdeetaten kan kreve at den som mottar en ytelse, gir de opplysninger og leverer de erklæringer og attester som er nødvendige for å kontrollere ytelsens størrelse eller om vedkommende fortsatt har rett til ytelsen.

Trygdeetaten kan kreve at den som krever eller mottar en ytelse, lar seg undersøke eller intervjuer av lege eller annen sakkyndig dersom trygdeetaten finner at det er nødvendig.

Endret ved lov 14 juni 2002 nr. 22. Endres ved lov 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616).

§ 21-4. Innhenting av opplysninger og uttalelser

Ved behandling av krav om ytelser eller kontroll av løpende ytelser etter denne loven har trygdeetaten rett til å innhente nødvendige opplysninger fra behandlingspersonell og andre som yter tjenester for trygdens regning. Det samme gjelder i forhold til arbeidsgiver, offentlig myndighet, bank, forsikringsselskap og privat pensjonsordning. De som blir pålagt å gi opplysninger, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse.

De som gir behandling eller yter tjenester for trygdens regning, plikter etter krav fra trygdens organer å gi de erklæringer og uttalelser som er nødvendige for at trygdeetaten skal kunne vurdere rettigheter og plikter etter denne loven. Det samme gjelder andre særskilt sakkyndige. I en legeerklæring om sykefravær plikter legen å opplyse om en sykdom eller en skade kan ha sammenheng med arbeidssituasjonen.

Trygdens organer kan pålegge helseinstitusjoner, fengsler og boformer for heldøgns omsorg og pleie å gi rutinemessige meldinger om innskriving og utskrivning av klienter.

De som blir pålagt å gi opplysninger, erklæringer og uttalelser, plikter å gjøre dette uten ugrunnet opphold og uten hinder av taushetsplikt.

Trygdeetaten har videre rett til å innhente nødvendige opplysninger ved bevisopptak etter reglene i tvistemålsloven, eller ved politiet.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder også for arbeidsmarkedsetaten når etaten behandler saker etter folketrygdloven § 15-8.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 juli 1998), 10 des 1999 nr. 84, 14 juni 2002 nr. 22. Endres ved lov 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616).

§ 21-5. Bistand fra barnevernstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere

Barnevernstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere plikter å innhente opplysninger og gi uttalelser til trygdeetaten om forhold som har betydning for behandlingen av saker etter denne loven.

Departementet gir forskrifter om trygdeetatens samarbeid med barnevernstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere.

Endret ved lov 4 juli 2003 nr. 80 (i kraft 1 sep 2003). Endres ved lov 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616).

§ 21-6. Endrede forhold

Det kan gjøres nytt vedtak dersom det skjer en endring i forhold som er av betydning for retten til den ytelsen vedkommende mottar. Skjer det en endring i forhold som har betydning for graderingen av en yttelse til livsopphold etter kapittel 12, 15, 16, 17 eller 19, kan det gjøres nytt vedtak bare hvis endringen er vesentlig. Etter nærmere retningslinjer fra Rikstrygdeverket kan også bestemte typer saker tas opp til nærmere etterprøving for å vurdere om forholdene har endret seg.

Endret ved lover 21 des 2000 nr. 125 (fjerde ledd i kraft straks, første ledd i kraft 1 jan 2001), 15 juni 2001 nr. 90, 14 juni 2002 nr. 22. Endres ved lov 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616).

§ 21-7. Uriktige opplysninger m.m. - følger for ytelser fra trygden

Et krav om en ytelse kan avslås og en innvilget ytelse kan holdes tilbake eller stanses helt eller delvis dersom vedkommende

- a) mot bedre vitende gir uriktige opplysninger,
- b) holder tilbake opplysninger som er viktige for rettigheter eller plikter etter denne loven,

eller

c) uten rimelig grunn unnlater å etterkomme pålegg som er gitt med hjemmel i denne loven.

§ 21-8. Bortfall av rett til ytelse når mottakeren er skjødesløs med sin helse m.m.

Et krav om en ytelse som gis på grunnlag av sykdom, skade eller lyte, kan avslås, og en innvilget ytelse kan holdes tilbake eller stanses dersom medlemmet uten rimelig grunn nekter å ta imot tilbud om behandling, rehabilitering eller yrkesrettet attføring.

En innvilget ytelse som nevnt i første ledd kan helt eller delvis holdes tilbake eller stanses dersom medlemmet uten rimelig grunn unnlater å rette seg etter legens råd. Det samme gjelder dersom medlemmet opptrer på en måte som han eller hun bør forstå kan forverre helsetilstanden eller forlenge arbeidsuførheten.

§ 21-9. Taushetsplikt

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et trygdeorgan etter denne loven, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e. Overtredelse straffes etter straffeloven § 121.

Taushetsplikten gjelder også fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bosted og arbeidssted.

Opplysninger til andre forvaltningsorganer, se forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6, kan gis bare når det er nødvendig for å fremme trygdeetatens oppgaver eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade på noens helse. I saker om yrkesrettet attføring etter kapittel 11 kan nødvendige opplysninger utveksles mellom arbeidsmarkedsetaten og trygdeetaten uten hinder av taushetsplikten. En brukerkontakt som nevnt i § 15-12 femte ledd, kan få oppgitt navn og adresse på enslige forsørgere som mottar overgangsstønnad innenfor brukerkontaktens virkeområde, uten hinder av taushetsplikten.

Departementet kan bestemme at opplysninger kan utleveres til offentlige myndigheter uten hinder av taushetsplikten når det er godtgjort at opplysningene er nødvendige for at disse myndighetene skal kunne løse pålagte offentlige oppgaver. Dette gjelder likevel ikke opplysninger om rase, politisk eller religiøs oppfatning, helseforhold, misbruk av rusmidler, eller seksuelle forhold.

Taushetsplikten etter tredje og fjerde ledd skal ikke være til hinder for utveksling av informasjon (samordning) som forutsatt i lov om Oppgaveregisteret.

Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 35 (i kraft 1 nov 1997 iflg. res. 10 okt 1997 nr. 1088), 27 november 1998 nr. 69, 22 des 1999 nr. 108. Endres ved lov 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616).

§ 21-10. Saksbehandlingstid og underretning om vedtak

Saker om ytelse etter denne loven skal forberedes og avgjøres uten ugrunnet opphold, og medlemmet skal underrettes skriftlig om vedtaket så snart som mulig.

Krav om ytelse etter kapitlene 5, 8, 9 og 14 skal så vidt mulig avgjøres straks, og underretning om vedtaket kan gis muntlig eller på annen måte. Det samme gjelder krav om nærmere bestemte enkle hjelpemidler og tolkehjelp etter § 10-7 bokstavene a, f og g. Medlemmet kan i så fall kreve å få vedtaket skriftlig bekreftet.

Endret ved lov 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998). Endres ved lov 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616).

§ 21-11. Omgjøring av vedtak

Rikstrygdeverket kan omgjøre underliggende organers vedtak. Det samme gjelder for et fylkestyrgdekontor på de saksområdene som hører inn under Fylkestyrgdekontoret, se § 20-2.

§ 21-12. Klage og anke i trygdesaker

Trygdekontorenes og hjelpemiddelsentralenes vedtak etter folketrygdloven kan påklages til Rikstrygdeverket, se likevel andre ledd.

Vedtak gjort av et fylkestyngdekontor eller av et trygdekontor på områder der det er tillagt særskilt avgjørelsesmyndighet etter § 20-2, kan ikke påklages til Rikstrygdeverket. Unntak gjelder for vedtak om ytelser ved medisinsk rehabilitering etter kapittel 10.

Rikstrygdeverket kan delegere sin myndighet som klageinstans etter første ledd til fylkestyngdekontorene. Fylkestyngdekontorenes vedtak i klagesaker kan ikke påklages til Rikstrygdeverket.

Ved klage etter første til tredje ledd gjelder bestemmelsene i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten § 10, § 11, § 13 første ledd første og andre punktum og § 14.

Vedtak i klagesak og vedtak som ikke kan påklages etter første til tredje ledd, kan ankes inn for Trygderetten. Dersom en anke også omfatter forhold som er gjenstand for klage etter første til tredje ledd, skal overprøving i sin helhet skje i Trygderetten dersom hensynet til sammenhengen i saken tilsier det.

Departementet kan bestemme at visse vedtak etter loven skal unntas fra anke til Trygderetten.

Vedtak i førsteinstans som ikke kan påklages etter første til tredje ledd og som er unntatt fra anke til Trygderetten, kan påklages til overordnet organ, eller til eventuelt særskilt klageorgan, etter reglene i forvaltningsloven kap. VI.

Fristen for klage og anke er seks uker.

Et vedtak etter folketrygdloven kan ikke bringes inn for de alminnelige domstolene før mulighetene til å klage og anke er nyttet fullt ut.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 59, 19 des 1997 nr. 99, 10 des 1999 nr. 84 (i kraft straks, opphevelsen av tidligere sjuende ledd gis virkning for alle saker som ikke er avgjort av Trygderetten når endringsloven trer i kraft).

§ 21-12A. Klage og anke i trygdesaker - Aetat

Tilføyes ved lov 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616).

§ 21-13. Ankenemnda for sykepengar i arbeidsgiverperioden

En tvist mellom arbeidsgiver og arbeidstaker eller mellom arbeidsgiver og trygdekontor om rettigheter og plikter i arbeidsgiverperioden (§ 8-19) kan bringes inn for Ankenemnda for sykepengar i arbeidsgiverperioden (§ 20-6). Ankefristen er tre uker fra det tidspunktet meldingen om vedtaket er mottatt.

Ankenemndas vedtak kan ikke påklages til et overordnet forvaltningsorgan eller ankes til Trygderetten, men kan bringes inn for domstolene, som kan prøve om vedtaket er i samsvar med loven.

§ 21-14. Ytelser ved yrkesrettet attføring

Arbeidsmarkedsetaten gjør vedtak om forhold som etter andre ledd i paragrafen her ikke skal avgjøres av trygdeetaten.

Trygdeetaten gjør vedtak om

- a) de medisinske vilkår etter § 11-11 tredje ledd,
- b) hvorvidt særreglene i § 11-20 kommer til anvendelse.

For arbeidsmarkedsetatens vedtak gjelder lov 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting kapittel V og VII. Bestemmelsene i kapitlene 21, 22 og 25 i loven her gjelder i den utstrekning sysselsettingsloven eller forvaltningsloven ikke har tilsvarende bestemmelser.

Endret ved lover 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 19 des 2003 nr. 116 (i kraft 1 juli 2004 iflg. res. 19 des 2003 nr. 1622). Endres ved lov 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616).

§ 21-15. Dagpenger under arbeidsløshet

Søknad om dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4 behandles etter lov 27 juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting. Bestemmelsene i kapitlet her gjelder ikke.

Endret ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998). Endres ved lov 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616).

§ 21-16. Saksbehandling i avgiftssaker m.m.

For saker som behandles av ligningsmyndighetene etter kapittel 24, gjelder ikke bestemmelsene i kapitlet her, og heller ikke bestemmelsene i forvaltningsloven.

§ 21-17. Forskrifter

Departementet gir utfyllende forskrifter om behandling av saker etter denne loven.

Kapittel 22. Utbetaling

Bestemmelser om

- hovedregel om hvem ytelsen skal utbetales til, står i § 22-1
- utbetaling ved direkte oppgjør står i § 22-2
- utbetaling til arbeidsgiver står i § 22-3
- utbetaling av barnetillegg til bidragspliktige står i § 22-3a
- disponering av ytelser til langtidspasienter i helseinstitusjon står i § 22-4
- felles trivselsordninger for langtidspasienter står i § 22-5
- utbetaling til sosialkontor o.a. står i § 22-6
- utsatt utbetaling står i § 22-7
- fradrag ved etterbetaling av pensjon o.l., står i § 22-8
- utbetalingsterminer står i § 22-10
- avrunding av ytelser står i § 22-11
- tidspunkt for utbetaling når rett til en ytelse oppstår eller opphører, står i § 22-12
- frister for framsetting av krav står i § 22-13
- foreldelse står i § 22-14
- tilbakekreving etter feilaktig utbetaling står i §§ 22-15 og 22-16
- renter står i § 22-17
- utbetalingsmåten for ytelser m.m. står i § 22-18
- utbetaling av små beløp står i § 22-19.

Endret ved lover 27 nov 1998 nr. 69, 20 juni 2003 nr. 45 (i kraft 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712), 11 juni 2004 nr. 36.

§ 22-1. Hovedregel om hvem ytelsen skal utbetales til

Ytelser etter denne loven utbetales til den som har rett til ytelsen.

§ 22-2. Utbetaling ved direkte oppgjør

Den som gir behandling eller yter tjenester som trygden er stønadspliktig for, kan etter avtale få rett til direkte oppgjør med trygden. Stønaden blir da utbetalt direkte til behandleren eller tjenesteyteren. Medlemmets betalingsplikt blir tilsvarende redusert.

Departementet gir forskrifter om direkte oppgjør og om adgang for trygden til å nekte direkte oppgjør.

§ 22-3. Utbetaling til arbeidsgiver

En arbeidsgiver som betaler full lønn for et tidsrom da medlemmet har rett til en ytelse som skal sikre inntekt etter kapittel 8, 9 eller 14, kan kreve å få ytelsen utbetalt til seg. Arbeidsgiveren skal i tillegg ha refundert innbetalt arbeidsgiveravgift av et beløp som svarer til trygdeytelsen. Arbeidsgiver som forskutterer reisetilskott for å dekke nødvendige ekstra transportutgifter etter § 8-14, kan også kreve reisetilskottet utbetalt til seg.

En arbeidsgiver som betaler full lønn for et tidsrom som nevnt i første ledd, skal også betale feriepenger. Arbeidsgiveren kan kreve å få utbetalt til seg feriepenger som arbeidstakeren ville ha hatt krav på fra trygden for samme tidsrom.

Dersom ytelsen fra trygden er høyere enn utbetalt lønn, utbetales differansen til den som har rett til ytelsen.

Endret ved lov 15 juni 2001 nr. 90.

§ 22-3a. Barnetillegg til bidragspliktige

Dersom en stønadsmottaker skal betale underholdsbidrag til barn som han eller hun får barnetillegg for, kan barnetillegget utbetales til Trygdeetatens innkrevingsentral. Det er et vilkår at sentralen har satt fram krav om slik utbetaling. Barnetillegget går til fradrag i underholdsbidraget som stønadsmottakeren skal betale.

Tilføyd ved lov 27 nov 1998 nr. 69.

§ 22-4. Disponering av ytelser til langtidspasienter i helseinstitusjon

For den som er innlagt i en helseinstitusjon for langtidspasienter, og som ikke er i stand til å disponere ytelsen selv, skal ytelsen utbetales til institusjonen. Helseinstitusjonen skal forvalte midlene til beste for den som har rett til ytelsen. Lov av 22. april 1927 nr. 3 om vergemål for umyndige skal ikke gjelde for trygdemidler som forvaltes av helseinstitusjoner.

Denne paragrafen gjelder bare for trygdemidler opptil 3/4 av grunnbeløpet.

Bestemmelsene i denne paragrafen omfatter langtidspasienter som er innlagt i en institusjon som går inn under lov om spesialisthelsetjenesten m.m. Departementet gir forskrifter om at bestemmelsene også skal omfatte langtidspasienter som er innlagt i andre institusjoner enn de som går inn under denne loven. Departementet kan gjøre unntak for institusjoner som går inn under denne loven.

Departementet gir forskrifter om hvem som skal gjøre vedtak etter denne paragrafen om disponering av trygdemidler på vegne av pasienter, og om forvaltning og regnskap.

Endret ved lov 2 juli 1999 nr. 61 (i kraft 1 jan 2001 iflg. res. 1 des 2000 nr. 1196).

§ 22-5. Felles trivselsordninger for langtidspasienter

Ved helseinstitusjoner for langtidspasienter kan det opprettes felles trivselsordninger som blir betalt med en del av pasientenes trygdemidler. Tilskottet fra den enkelte pasient kan ikke settes høyere enn et beløp som på årsbasis svarer til 6,25 pst. av grunnbeløpet.

Bestemmelsene i denne paragrafen omfatter institusjoner som går inn under lov om spesialisthelsetjenesten m.m. Departementet gir forskrifter om at bestemmelsene også skal

gjelde for langtidspasienter som er innlagt i andre institusjoner enn de som går inn under denne loven. Departementet kan gjøre unntak for institusjoner som går inn under denne loven.

Departementet gir forskrifter om felles trivselsordninger.

Endret ved lov 2 juli 1999 nr. 61 (i kraft 1 jan 2001 iflg. res. 1 des 2000 nr. 1196).

§ 22-6. Utbetaling til sosialkontor o.a.

Dersom en person ikke er i stand til å disponere ytelsen selv på grunn av sinnslidelse, psykisk utviklingshemning, alvorlig mental svekkelse, hjerneskade, eller misbruk av berusende eller bedøvende midler, kan ytelsen utbetales til en annen person eller til et sosialkontor. Det samme gjelder når en person åpenbart bruker sine trygdeytelser til skade for seg selv eller en person som han eller hun forsørger eller plikter å forsørge.

Ytelsen skal disponeres til beste for den som har rett til den.

Departementet gir forskrifter om utbetaling og forvaltning av ytelser etter denne paragrafen.

§ 22-7. Utsatt utbetaling

Er det grunn til å anta at en arbeidsgiver, en pensjonsordning eller en offentlig myndighet har krav på refusjon i en persons ytelser etter denne loven, kan trygdens organer gjøre den som har krav på refusjon, kjent med vedkommendes rettigheter uten hinder av taushetsplikten. Utbetaling av ytelsen kan i tilfelle utsettes i opptil tre uker, med mindre annet følger av lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 26 og forskrift gitt i medhold av denne bestemmelsen. Bestemmelsene i denne paragraf gjelder ikke for dagpenger under arbeidsløshet.

Endret ved lover 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), 23 juni 2000 nr. 55.

§ 22-8. Fradrag ved etterbetaling av pensjon o.l.

Når en forsørger har fått utbetalt ektefelle tillegg eller barnetillegg, og den forsørgede får etterbetalt pensjon, tidsbegrenset uførestønad, overgangsstønad, attføringspenger eller rehabiliteringspenger, skal etterbetalingen reduseres med et beløp som svarer til det tillegget forsørgeren har fått utbetalt for samme tidsrom. Det skal også gjøres fradrag for bidragsforskott som forsørgeren har fått utbetalt for samme tidsrom etter lov av 17. februar 1989 nr. 2 om bidragsforskott. Har forsørgeren fått utbetalt forhøyet sært tillegg for ektefelle over 60 år (§ 3-3 sjette ledd), gjøres det fradrag for differansen mellom forhøyet sært tillegg og ordinært sært tillegg.

Når det blir etterbetalt barnetillegg, gjøres det fradrag for barnetillegg som er utbetalt for barnet for samme tidsrom. Det skal likevel ikke gjøres fradrag dersom det tidligere utbetalte barnetillegget er gitt til en person som er pålagt å betale bidrag til barnet etter barneloven.

Det skal ikke gjøres fradrag for tillegg eller bidragsforskott som ikke er kommet den forsørgede til gode.

Når det etterbetales uførepensjon for en måned vedkommende har mottatt sykepenger fra trygden uten avkorting etter § 22-12 andre ledd, reduseres etterbetalingen for samme tidsrom.

Endret ved lover 28 feb 1997 nr. 20 (i kraft 1 jan 1998), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 22-9. (Opphevet ved lov 15 juni 2001 nr. 37 (i kraft 1 okt 2003 iflg. res. 31 jan 2003 nr. 78).)

§ 22-10. Utbetalingsterminer

Følgende ytelser utbetales som engangsbeløp:

- a) stønad ved helsetjenester (kapittel 5)

- b) gravferdsstønad, stønad til båretransport og stønad ved dødsfall i utlandet (kapittel 7)
- c) engangsstønad ved fødsel (§ 14-12)
- d) engangsstønad ved adopsjon (§ 14-20)
- e) tilskott til flytting for å komme i arbeid (§§ 15-13, 16-9 og 17-9).

Følgende ytelser gis pr. dag og utbetales vanligvis etterskottsvis hver måned:

- a) sykepenger (kapittel 8)
- b) omsorgspenger ved barns sykdom (§§ 9-5 til 9-9)
- c) opplæringspenger ved kurs for et medlem med omsorg for et funksjonshemmet barn (§ 9-13)
- d) pleiepenger for pleie av barn og nære pårørende (§§ 9-10 til 9-12)
- e) rehabiliteringspenger (kapittel 10)
- f) tidsbegrenset uførestønad (kapittel 12)
- g) fødselspenger (kapittel 14)
- h) adopsjonspenger (kapittel 14).

Følgende ytelser gis pr. måned og utbetales innen utgangen av måneden:

- a) grunnstønad og hjelpestønad (kapittel 6)
- b) foreløpig uførepensjon (§ 12-16)
- c) uførepensjon (kapittel 12)
- d) overgangsstønad til enslig mor eller far (kapittel 15)
- e) stønad til barnetilsyn (§§ 15-11 og 17-9)
- f) pensjon og overgangsstønad til tidligere familiepleier (kapittel 16)
- g) pensjon og overgangsstønad til gjenlevende ektefelle (kapittel 17)
- h) barnepensjon (kapittel 18)
- i) alderspensjon (kapittel 19).

Følgende ytelser kan utbetales enten som engangsbeløp eller som løpende ytelser:

- a) stønad ved medisinsk rehabilitering (§§ 10-5 til 10-7)
- b) attføringsstønad (§ 11-8)
- c) utdanningsstønad m.m. (§§ 15-12, 16-9 og 17-9)
- d) menerstatning ved yrkesskade (§ 13-17).

Feriepenger av ytelser etter kapitlene 8, 9 og 14 utbetales i andre halvdel av mai måned året etter opptjeningsåret.

Dersom pensjonisten eller stønadsmottakeren er bosatt i utlandet, kan ytelsen utbetales i andre terminer enn det som følger av denne paragrafen.

Dagpenger under arbeidsløshet (kapittel 4) og attføringsytelser (kapittel 11) gis pr. dag og utbetales vanligvis etterskottsvis hver fjortende dag. Departementet gir forskrifter om utbetaling og kontroll av dagpenger under arbeidsløshet og attføringsytelser.

Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36, 6 juni 1997 nr. 36 (i kraft 1 jan 1998), 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998), 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr.

1015), 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 jan 2002), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004), 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 22-11. Avrunding av ytelser

Terminbeløp og dagsatser avrundes til nærmeste hele krone.

§ 22-12. Tidspunkt for utbetaling når rett til en ytelse oppstår eller opphører

En ytelse som gis pr. måned, se § 22-10 tredje ledd, utbetales vanligvis fra og med måneden etter den måneden vedkommende fyller vilkårene for rett til ytelsen. Stønad til barnetilsyn utbetales likevel fra og med den måneden vedkommende fyller vilkårene.

Uførepensjon og foreløpig uførepensjon til en person som har rett til sykepenger, utbetales fra og med den måneden retten til sykepenger utløper. Det samme gjelder når en person som har rett til sykepenger og mottar gradert uførepensjon, får hel uførepensjon. I den måneden sykepengeperioden utløper, utbetales sykepengene med det beløp som overstiger uførepensjonen. Uførepensjon til en person som i en periode ikke har hatt utbetalingsrett etter § 12-12 tredje ledd, utbetales fra og med den måneden den pensjonsgivende inntekten blir redusert.

Uførepensjon utbetales ikke for perioder hvor medlemmet har mottatt rehabiliteringspenger, attføringspenger eller tidsbegrenset uførestønad. Det samme gjelder ved utbetaling av tidsbegrenset uførestønad for perioder hvor medlemmet har mottatt rehabiliteringspenger eller attføringspenger.

En ytelse blir satt opp fra og med den måneden vilkårene for dette er oppfylt. Pensjonen til en gjenlevende ektefelle skal likevel omregnes fra måneden etter at ektefellen døde, dersom begge ektefellene før dødsfallet mottok pensjon fra folketrygden.

En ytelse blir satt ned fra og med måneden etter den måneden vilkårene for dette er oppfylt.

Utbetalingen av en ytelse som gis pr. måned, stanses ved utgangen av den måneden retten til ytelsen faller bort. Hvis en pensjon skal avløses av en annen pensjon, stanses utbetalingen likevel først når den nye pensjonen tar til å løpe. Overgangsstønad etter kapittel 15 stanses fra utgangen av den tredje måneden etter den måneden da omsorgen for barn opphører uventet.

Endret ved lover 19 des 1997 nr. 99 (i kraft 1 jan 1998), 21 des 2000 nr. 125 (i kraft 1 jan 2001), 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 aug 2002), 19 des 2003 nr. 135 (se dens III, i kraft 1 jan 2004), 11 juni 2004 nr. 36, 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 jan 2005).

§ 22-13. Frister for framsetting av krav - etterbetaling

For å få en ytelse etter denne loven må den som har rett til ytelsen, sette fram krav.

Krav om en ytelse som utbetales som et engangsbeløp, se § 22-10 første ledd og fjerde ledd bokstavene a, b og c, må settes fram innen seks måneder etter at kravet tidligst kunne ha vært satt fram.

En ytelse som gis pr. dag eller pr. måned, se § 22-10 andre, tredje og fjerde ledd, gis for opptil tre måneder før den måneden da kravet ble satt fram, dersom vilkårene var oppfylt i denne perioden.

Det gjelder følgende unntak fra bestemmelsen i tredje ledd:

- a) Alderspensjon etter kapittel 19, barnpensjon etter kapittel 18 og menerstatning etter § 13-17 gis for opptil tre år før den måneden da kravet ble satt fram.
- b) Overgangsstønad til en enslig mor gis for tidsrommet før fødselen dersom kravet blir satt fram innen tre måneder etter barnets fødsel, se § 15-6 andre ledd.

En arbeidsgivers refusjonskrav etter §§ 8-20, 8-21, 9-8, og 22-3 innfris for opptil tre måneder før den måneden da kravet ble satt fram.

En ytelse kan gis for opptil tre år før kravet ble satt fram, dersom den som har rett til ytelsen, åpenbart ikke har vært i stand til å sette fram krav tidligere. Det samme gjelder dersom vedkommende ikke har satt fram krav tidligere fordi trygdens organer har gitt misvisende opplysninger. Bestemmelsene i dette leddet gjelder ikke for refusjonskrav etter § 22-3.

Endret ved lover 6 juni 1997 (i kraft 1 jan 1998 for endringen i fjerde ledd bokstav b), 10 des 1999 nr. 84, 23 juni 2000 nr. 55.

§ 22-14. Foreldelse

Lov av 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer gjelder med de særlige bestemmelser som er gitt i denne paragrafen.

Foreldelsesfristen for rett til ytelser etter folketrygdloven regnes fra tidspunktet da det endelige vedtaket ble gjort.

En fordring som en behandler, en forhandler eller andre har mot trygden på grunnlag av direkte oppgjør, se § 22-2, foreldes seks måneder etter at fordringen oppstod.

Dersom den som har rett til en ytelse, helt eller delvis har fått avslått et krav om ytelsen på grunn av feil som trygdens organer har gjort, skal ytelsen gis fra det tidspunktet den skulle ha vært gitt hvis kravet var blitt godtatt første gang det ble framsatt. Det samme gjelder dersom avslaget skyldes ufullstendige eller misvisende opplysninger fra andre enn den som har rett til ytelsen.

Trekk etter § 22-15 tredje ledd og avregning etter § 22-16 tredje ledd avbryter foreldelse. Dersom slikt trekk opphører, varer virkningen av avbrutt foreldelse i ett år etter at trekket opphørte.

Endret ved lov 10 des 1999 nr. 84. Endres ved lov 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616).

§ 22-15. Tilbakekreving etter feilaktig utbetaling

Dersom et medlem har mottatt en ytelse etter denne loven i strid med redelighet og god tro, kan beløpet kreves tilbakebetalt. Trygden kan også kreve en ytelse tilbake når et medlem eller noen som har handlet på medlemmets vegne, uaktsomt har gitt feilaktige eller mangelfulle opplysninger. Det samme gjelder dersom utbetalingen skyldes feil fra trygdeetatens side og mottakeren burde ha forstått dette.

I andre tilfeller enn nevnt i første ledd kan det som er utbetalt for mye, kreves tilbake dersom særlige grunner gjør det rimelig. Ved vurderingen av om det foreligger særlige grunner, skal det blant annet legges vekt på hvor lang tid det er gått siden den feilaktige utbetalingen fant sted, og om vedkommende har innrettet seg i tillit til utbetalingen. Kravet om tilbakebetaling etter dette leddet er begrenset til det beløp som er i behold når vedkommende blir kjent med at utbetalingen var feilaktig.

Et beløp som blir krevd tilbake etter første ledd, kan enten dekkes ved trekk i framtidige trygdeytelser eller innkreves etter bestemmelsene i bidragsinnkrevingsloven. Vedtak om tilbakekreving er tvangsgrunnlag for utlegg.

Dersom feilutbetalingen har medført høyere utlignet skatt, herunder trygdeavgift, kan tilbakebetalingsbeløpet reduseres med den merskatten som skyldes feilutbetalingen.

Bestemmelsen i denne paragraf gjelder ikke for dagpenger under arbeidsløshet, se likevel lov 27 juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting § 35.

Endret ved lover 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), 14 juni 2002 nr. 22. Endres ved lov 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616).

§ 22-16. Tilbakebetaling når inntektsavhengige ytelser er utbetalt med for stort beløp

Når en inntektsavhengig trygdeytelse som nevnt i andre ledd er utbetalt med for stort beløp, skal det som er utbetalt for mye, avregnes ved trekk i tilsvarende framtidige ytelser. Dette gjelder likevel bare når inntekten på årsbasis er minst 10 prosent større enn forutsatt ved fastsettingen av ytelsens størrelse og det er utbetalt for mye fordi mottakeren ikke har gitt trygden melding om inntektsøkningen, se § 21-6.

Avregningsordningen gjelder for

- a) ektefelle tillegg og barnetillegg som skal reduseres etter § 3-26,
- b) alderspensjon som skal reduseres etter § 19-6,
- c) etterlattepensjon og overgangsstønad etter kapitlene 15, 16 og 17,
- d) tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon når inntekten overstiger den fastsatte inntektsgrensen, se § 12-12.

Det som er utbetalt for mye, skal avregnes med opptil 10 prosent av den månedlige ytelsen. Bestemmelsen i § 22-15 fjerde ledd om fradrag for skatt m.m. gjelder tilsvarende.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004).

§ 22-17. Renter

Trygden gir ikke renter ved etterbetaling av ytelser.

Trygden kan fra utbetalingstidspunktet kreve renter med 0,5 prosent pr. måned ved tilbakekreving av ytelser etter § 22-15 første ledd første punktum. Det kan ellers ikke kreves renter.

§ 22-18. Utbetalingsmåten for ytelser m.m.

Utbetaling skal skje ved overføring til en bankkonto her i landet dersom mottakeren har eller oppretter en slik konto. Dersom vedkommende mottar flere ytelser som utbetales av trygdens organer, skal ytelsene utbetales til samme konto. Trygdens organer kan kreve opplysninger om kontonummer fra annet offentlig organ uten hinder av taushetsplikt og opprette et register over kontonumre. Innhenting av kontonummer og opprettingen av et register kan omfatte også kontonumrene til personer som ikke får utbetalinger som nevnt.

Dersom mottakeren ikke har bankkonto her i landet, velges utbetalingsmåten under hensyn til mottakerens ønske. Det kan likevel kreves at arbeidsgivere, behandlingsspersonell og andre med en yrkesmessig forbindelse med trygdens organer oppretter konto. Ved utbetaling til utlandet må mottaker dekke merkostnadene i forhold til overføring til en bankkonto i Norge. Merkostnadene avregnes i utbetalingene.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder for alle utbetalinger som foretas av folketrygdens organer, også utbetalinger som skriver seg fra andre stønadsordninger enn folketrygden og utbetalinger som foretas på vegne av andre.

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av denne paragrafen, og kan bestemme at visse saker eller typer av saker skal unntas fra bestemmelsene i første og andre ledd. Det kan videre bestemmes at kontonummer innhentet med hjemmel i første ledd tredje og fjerde punktum skal kunne nyttes ved utbetaling av ytelser uten forhåndsvarsel til mottakeren.

Tilføyd ved lov 18 des 1998 nr. 86 (i kraft 1 april 1999), endret ved lover 22 des 1999 nr. 108 (i kraft 1 jan 2000), 21 des 2001 nr. 118.

§ 22-19. Utbetaling av små beløp

Dersom en stønad som gis som et engangsbeløp utgjør mindre enn 50 kroner, skal stønaden ikke utbetales. Dersom medlemmet innen 6 måneder får rett til ytterligere stønadsbeløp, og summen av stønadsbeløpene utgjør minst 50 kroner, kan vedkommende kreve at beløpene slås sammen og utbetales under ett. Bestemmelsene i første og andre punktum gjelder for alle stønader som administreres av trygdens organer eller utbetales av dem.

Tilføyd ved lov 21 des 2001 nr. 118 (i kraft 1 jan 2002 med virkning for stønadsbeløp som ikke er utbetalt pr. 31 des 2001).

Del VIII. Finansielle bestemmelser

Kapittel 23. Finansiering

Bestemmelser om

- folketrygdens utgifter står i § 23-1,
- arbeidsgiveravgift står i § 23-2,
- trygdeavgift står i § 23-3,
- avgifter for visse grupper står i § 23-4,
- produktavgift ved fiske m.m. står i § 23-5,
- premie for frivillig forsikring for sykepenger og frivillig yrkesskadetrygd står i § 23-6,
- refusjon av trygdeutgifter ved trafikkskade står i § 23-7,
- refusjon av trygdeutgifter ved yrkesskade står i § 23-8,
- tilskott fra kommunene og fylkeskommunene står i § 23-9,
- tilskott fra staten står i § 23-10,
- folketrygdfondet står i § 23-11.

§ 23-1. Folketrygdens utgifter

De avgifter og tilskott som dette kapitlet omfatter, herunder tilskott fra staten, skal dekke utgiftene til ytelsene etter denne loven, til statsgaranti for lønnskrav ved konkurs etter lov av 14. desember 1973 nr. 61, til bidragsforskott etter lov av 17. februar 1989 nr. 2 og til tilbakebetaling etter barnelova § 80.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 40 (i kraft 1 april 2004 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 728).

§ 23-2. Arbeidsgiveravgift

Arbeidsgiveren skal betale arbeidsgiveravgift av lønn og annen godtgjørelse for arbeid og oppdrag i og utenfor tjenesteforhold som han plikter å innberette. Arbeidsgiveravgiften fastsettes i prosent av det beløp som skal innberettes for vedkommende år. Plikten til å betale arbeidsgiveravgift gjelder selv om beløpet fritas for innberetningsplikt på grunn av beløpets størrelse.

Det skal ikke betales arbeidsgiveravgift når arbeidet eller oppdraget er utført som ledd i selvstendig næringsvirksomhet. Av godtgjørelse til medlemmer i styrer, representantskap, utvalg, råd og lignende skal det alltid betales avgift som av lønnsinntekt.

Av naturalytelser og av godtgjørelse som skal dekke utgifter i forbindelse med utførelse av arbeid, oppdrag eller verv som nevnt i skatteloven § 5-10 bokstavene a og b, skal det

betales avgift i den utstrekning naturalytelsene og godtgjørelsene skal tas med ved beregningen av forskottstrekk, se skattebetalingsloven § 5 og § 6.

Det skal betales arbeidsgiveravgift av arbeidsgiveres og det offentliges tilskott til livrente- og pensjonsordninger. Det samme gjelder pensjon fra arbeidsgiver når pensjonen har begynt å løpe etter 1. januar 1988. Plikten til å svare arbeidsgiveravgift gjelder også engangsbeløp til avløsning av rett til pensjon i arbeidsforhold som ikke er sikret ved premie og tilskudd.

Det skal ikke betales arbeidsgiveravgift for introduksjonsstønad etter introduksjonsloven.

Det skal ikke betales arbeidsgiveravgift for privat pass av barn som ikke har fylt 12 år før utgangen av inntektsåret, eller som har særlig behov for omsorg og pleie.

Det skal ikke betales arbeidsgiveravgift for lønnet arbeid i privat hjem og fritidsbolig når lønnen ikke gir fradragsrett for arbeidsgiveren og arbeidet ikke er en del av arbeidstakerens næring. Bortfallet av avgiftsplikt etter første punktum gjelder bare når slik lønn fra husholdningen ikke overstiger 50000 kroner i inntektsåret. Departementet kan i forskrift avgrense avgiftsfritaket etter første og andre punktum og gi regler til utfylling og gjennomføring av det.

Det skal ikke betales arbeidsgiveravgift for lønnet arbeid for veldedig eller allmennyttig institusjon eller organisasjon når lønnsutgiftene ikke er knyttet til institusjonens eller organisasjonens næringsvirksomhet. Fritaket etter første punktum gjelder bare dersom institusjonens eller organisasjonens totale lønnsutgifter er under 300000 kroner, og bare for lønnsutbetalinger opp til 30000 kroner per ansatt. Lønnsutgifter til næringsvirksomhet inngår ikke i grensebeløpene i forrige punktum. Departementet kan i forskrift avgrense avgiftsfritaket etter første til tredje punktum og gi regler til utfylling og gjennomføring av det.

Det skal ikke betales arbeidsgiveravgift av godtgjørelse for arbeid i utlandet når arbeidet er utført av en utenlandsk arbeidstaker som ikke er medlem i trygden. Det skal heller ikke betales arbeidsgiveravgift av godtgjørelse for religiøst, humanitært eller filantropisk arbeid utført av person utstasjonert i utlandet av misjonsselskap, menighet eller humanitær organisasjon, når oppholdet i utlandet varer i minst to år. Departementet kan i forskrift avgrense avgiftsfritaket etter andre punktum og gi regler til utfylling og gjennomføring av det.

Når det gjennomføres summarisk fellesoppgjør etter ligningsloven § 9-5 nr. 8, inngår det beløp som arbeidsgiveren blir ansvarlig for etter denne bestemmelsen, i grunnlaget for arbeidsgiveravgiften.

Plikten til å betale arbeidsgiveravgift gjelder ikke for lønn og godtgjørelse til personer som etter Wien-konvensjonen om diplomatisk samkvem artikkel 33 og artikkel 37 er unntatt fra trygden i Norge.

Stortinget fastsetter størrelsen på arbeidsgiveravgiften. Det kan fastsettes ekstra arbeidsgiveravgift av ytelser over bestemte grenser. Arbeidsgiveravgiften kan være geografisk differensiert. Det kan fastsettes særbestemmelser for foretak med virksomhet innen nærmere angitte næringer.

Departementet gir forskrifter med nærmere bestemmelser om hva som skal regnes som avgiftspliktige ytelser etter denne paragrafen.

Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36 (med virkning fra 1 mai 1997), 5 des 1997 nr. 94 (f o m inntektsåret 1998), 17 des 1999 nr. 92 (f o m inntektsåret 1999), 26 mars 1999 nr. 14 (i kraft 1 jan 2000), 21 des 2001 nr. 109 (i kraft straks med virkning fra og med 11 okt 2001), 21 des 2001 nr. 113 (i kraft 1 jan 2002), 27 sep 2002 nr. 69 (i kraft straks med virkning fra og med 1 juli 2002), 27 juni 2003 nr. 63 (i kraft 1 sep 2003), 12 des 2003 nr. 106 (f o m inntektsåret 2004), 28 mai 2004 nr. 32 (i kraft straks med virkning fra og med 1 jan 2004).

§ 23-3. Trygdeavgift

Trygdeavgift fastsettes i prosent av personinntekt etter skatteloven § 12-2.

Avgiften betales med:

1. Lav sats av:

- a) pensjon, føderåd, livrente som er ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, engangs- og avløsningsbeløp for slike ytelser, utbetalinger etter innskuddspensjonsloven og individuell pensjonsavtale etter skatteloven § 6-47 bokstav c.
- b) overgangsstønad etter folketrygdloven § 15-7, § 16-7 og § 17-6.
- c) personinntekt for personer under 17 år eller over 69 år.
- d) introduksjonsstønad beregnet etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere kapittel 3.

2. Mellomsats av

- a) lønn og annen godtgjørelse som nevnt i skatteloven §12-2 bokstav a,
- b) rehabiliteringspenger etter folketrygdloven kapittel 10, attføringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 og tidsbegrenset uførestønad etter folketrygdloven kapittel 12.
- c) personinntekt fastsatt etter skatteloven § 12-10 første ledd bokstavene a og b vunnet i næring der det svares produktavgift som nevnt i § 23-5,
- d) personinntekt fastsatt etter skatteloven § 12-10 første ledd bokstavene a og b vunnet ved jordbruk med binæringer og skogbruk,
- e) personinntekt fastsatt etter skatteloven § 12-10 første ledd bokstavene a og b for pass og stell av barn som ikke har fylt 12 år før utgangen av inntektsåret, eller som har særlig behov for omsorg og pleie, når barnepasset skjer i barnepasserens hjem,
- f) - - -.

3. Høy sats av personinntekt som er fastsatt etter skatteloven § 12-2 og som ikke går inn under nr. 1 eller 2.

Av ytelser til livsopphold etter kapitlene 4, 8, 9 og 14 beregnes det avgift med satsene for den inntekten som ytelsene erstatter.

Det skal ikke betales avgift når inntekten er inntil 29.600 kroner. Avgiften må ikke utgjøre mer enn 25 pst av den del av inntekten som overstiger 29.000 kroner.

For ektefeller som har felles skatteoppgjør, skal avgiften fastsettes samlet.

Stortinget fastsetter årlig satsene for trygdeavgift.

Endret ved lover 19 juni 1997 nr. 75 (i kraft 1 mai 1997), 18 des 1998 nr. 81 (f o m inntektsåret 1999), 26 mars 1999 nr. 14 (i kraft 1 jan 2000), 17 des 1999 nr. 92 (med virkning fra og med inntektsåret 2000), 15 des 2000 nr. 94 (i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2000), 24 nov 2000 nr. 81 (i kraft 1 jan 2001 iflg. res. 24 nov 2000 nr. 1167), 30 juni 2000 nr. 57 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 31 aug. 2001 nr. 1015), 21 des 2001 nr. 109 (i kraft straks med virkning fra og med 11 okt 2001, fjerde ledd med virkning fra og med inntektsåret 2002), 4 juli 2003 nr. 80 (i kraft 1 sep 2003), 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004), 10 des 2004 nr. 77 (f o m inntektsåret 2005).

§ 23-4. Avgifter for visse grupper

Stortinget kan gi, eller overlate til Kongen å gi, særlige bestemmelser om avgifter og tilskott for visse grupper, herunder frivillige medlemmer i utlandet og utenlandske sjømenn som er ansatt på norske skip i utenriksfart.

Endret ved lov 27 nov 1998 nr. 69.

§ 23-5. Produktavgift ved fiske m.m.

For fiskerinæringen kan Stortinget bestemme at en produktavgift helt eller delvis skal erstatte arbeidsgiveravgift (§ 23-2), trygdeavgift (§ 23-3), premie for kollektiv forsikring for sykepenger og premie for kollektiv yrkesskadetrygd (§ 23-6), og avgift til dagpenger under arbeidsløshet for fiskere.

Stortinget fastsetter avgiftssatsene.

Departementet gir forskrifter om beregning, innkreving og kontroll av produktavgiften.

§ 23-6. Premie for frivillig forsikring for sykepenger og frivillig yrkesskadetrygd

Departementet gir forskrifter om premie og premiegrunnlag for

- a) arbeidsgiverens forsikring mot ansvar for sykepenger i arbeidsgiverperioden etter § 8-21,
- b) frivillig forsikring for tilleggssykepenger for selvstendig næringsdrivende etter § 8-36,
- c) frivillig forsikring for tilleggssykepenger for frilansere etter § 8-39,
- d) frivillig yrkesskadetrygd for elever ved skoler og kurs etter § 13-10 første ledd bokstav d,
- e) frivillig yrkesskadetrygd for selvstendig næringsdrivende og frilansere etter § 13-13.

Endres ved lov 17 des 2004 nr. 85 (i kraft 1 juli 2005).

§ 23-7. Refusjon av trygdeutgifter ved trafikkskade

Eiere av motorvogn som plikter å ha forsikring etter bilansvarsloven, skal betale en særskilt premie til folketrygden som et tillegg til premien for trafikksikringen. Premietillegget skal finansiere folketrygdens beregnede utgifter ved trafikkskade (personskade).

Kongen fastsetter den årlige premien pr. motorvogn, og kan herunder fastsette redusert sats for enkelte kjøretøyer.

Forsikringsselskapet krever inn premietillegget og overfører det til folketrygden.

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av refusjonsordningen.

§ 23-8. Refusjon av trygdeutgifter ved yrkesskade

Forsikringsselskapene skal refundere trygdeutgifter ved yrkesskader med et beløp som beregnes i prosent av selskapenes erstatningsutbetalinger etter lov av 16. juni 1989 nr. 65 om yrkesskadeforsikring.

Kongen fastsetter prosentsatsen som skal benyttes ved refusjonsoppgjøret.

Forsikringsselskapenes utgifter til refusjon finansieres gjennom arbeidsgiverens premie til yrkesskadeforsikringen.

Departementet gir forskrifter om refusjonsordningen, og kan herunder gi bestemmelser om tilsvarende refusjon fra staten og fra kommuner og fylkeskommuner som har unnlatt å tegne forsikring etter samtykke som nevnt i yrkesskadeforsikringsloven § 3 andre ledd.

§ 23-9. Tilskott fra kommunene og fylkeskommunene

Kommunene og fylkeskommunene skal betale tilskott til folketrygden.

Stortinget fastsetter størrelsen på tilskottene.

Tilskottet fra en kommune skal fastsettes i prosent av samlet pensjonsgivende inntekt i kommunen. Tilskottet fra en fylkeskommune skal fastsettes i prosent av samlet pensjonsgivende inntekt i fylkeskommunen.

§ 23-10. Tilskott fra staten

Staten betaler tilskott til folketrygden.

Stortinget fastsetter størrelsen på tilskottet.

Tilskottet skal minst dekke utgiftene til ytelsene etter §§ 3-21, 3-22, 7-2 andre ledd, 10-6, 14-12, 14-20 og 17-9 og kapitlene 6, 15 og 16 i denne loven, til tilbakebetaling etter barnelova § 80 og til bidragsforskott etter lov 17. februar 1989 nr. 2 i den utstrekning utgiftene ikke blir dekket ved refusjon fra de bidragspliktige.

Endret ved lover 6 juni 1997 nr. 36 (i kraft 1 sep 1997), 20 juni 2003 nr. 40 (i kraft 1 april 2004 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 728).

§ 23-11. Folketrygdens midler - folketrygdfondet

Rikstrygdeverket skal holde folketrygdens midler regnskapsmessig skilt fra andre midler som det har.

Dersom folketrygdens inntekter i et kalenderår blir større enn utgiftene, overføres differansen til folketrygdfondet.

Fondet kan nyttes til å dekke folketrygdens utgifter.

Stortinget gir bestemmelser om folketrygdfondet.

Kapittel 24. Saksbehandling i avgiftssaker m.m.

Bestemmelser om

- skatteetatens oppgaver står i § 24-1,
- trygdeetatens oppgaver står i § 24-2,
- arbeidsgiverens plikter står i § 24-3,
- fastsetting og innkreving av avgifter står i § 24-4,
- forskrifter står i § 24-5.

§ 24-1. Skatteetatens oppgaver

For et medlem som etter skatteloven anses for å være bosatt i Norge, fastsettes den pensjonsgivende inntekten, trygdeavgiften og pensjonspoengene av ligningsmyndighetene for den kommunen der medlemmet anses bosatt ved skatteligningen for vedkommende inntektsår.

Når det gjelder inntekt som er skattepliktig til Svalbard, fastsetter ligningsmyndighetene for Svalbard den pensjonsgivende inntekten, trygdeavgiften og pensjonspoengene.

For et medlem som er bosatt utenfor Norge og som er norsk statsborger og arbeidstaker i den norske stats tjeneste, fastsetter ligningsmyndighetene for Oslo den pensjonsgivende inntekten, trygdeavgiften og pensjonspoengene av lønn fra staten. Det samme gjelder for et medlem som er norsk statsborger og arbeidstaker hos en slik person.

For en skattyter som blir lignet sentralt etter ligningsloven § 2-4, fastsetter vedkommende sentralskattekontor den pensjonsgivende inntekten, trygdeavgiften og pensjonspoengene. Det samme gjelder for et medlem i trygden som ikke er skattepliktig til Norge, når han eller hun er bosatt i utlandet og er ansatt på et norskregistrert skip eller på et utenlandsregistrert skip leid av et norsk rederi som har ansvaret for bemanning og utrustning (bareboat-befraktet skip).

Når ligningen er avsluttet, beregner Skattedirektoratet tilskott fra kommunen og fylkeskommunen, se skattebetalingsloven § 43 nr. 3.

Endret ved lov 27 nov 1998 nr. 69, 21 des 2001 nr. 109.

§ 24-2. Trygdeetatens oppgaver

For et medlem som ikke kommer inn under bestemmelsene i § 24-1, fastsetter trygdeetaten den pensjonsgivende inntekten, trygdeavgiften og pensjonspoengene.

For en pensjonist som mottar uførepensjon, fastsetter trygdeetaten pensjonspoengene og underretter pensjonisten om vedtaket. Det samme gjelder for en pensjonist som mottar avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd.

Trygdeetaten beregner premie for frivillig forsikring for sykepenger og frivillig yrkesskadetrygd, se § 23-6.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997).

§ 24-3. Arbeidsgiverens plikter

Arbeidsgiveren skal av eget tiltak beregne arbeidsgiveravgift etter § 23-2 for hver oppgjørperiode, gi oppgave over beregningen til vedkommende skatteoppkrever og innbetale avgiften til de tider som er fastsatt i skattebetalingsloven § 12 nr. 1.

Etter utgangen av kalenderåret skal arbeidsgiveren gi oppgave over grunnlaget for beregningen av arbeidsgiveravgift etter § 23-2.

Når det foreligger forhold som nevnt i skattebetalingsloven § 3 andre ledd, hviler pliktene etter paragrafen her på den som har plikt til å foreta forskottstrekk.

Arbeidsgiveravgiften skal innbetales til skatteoppkreveren i den kommunen der arbeidsgiveren er bosatt eller har sitt hovedkontor, såfremt departementet ikke har bestemt noe annet.

Arbeidsgiver kan anmode Skattedirektoratet om å avgi bindende forhåndsuttalelse i saker som gjelder arbeidsgiveravgift. Bestemmelsene i ligningsloven kapittel 3 A gjelder tilsvarende.

Endret ved lov 15 des 2000 nr. 94 (i kraft 1 nov 2001 iflg. res. 12 okt 2001 nr. 1186).

§ 24-4. Fastsetting og innkreving av avgifter

For fastsetting av trygdeavgift gjelder ligningslovens bestemmelser, se også § 21-16.

Dersom arbeidsgiveren ikke gir beregningsoppgave etter § 24-3 første ledd, eller gir en uriktig eller ufullstendig oppgave, kan ligningssjefen fastsette avgiften.

Dersom arbeidsgiveren ikke gir årsoppgave etter § 24-3 andre ledd, eller gir en uriktig eller ufullstendig oppgave, kan ligningsmyndighetene fastsette eller endre grunnlaget for arbeidsgiveravgiften. For et slikt vedtak gjelder ligningsloven kapittel 9 om saksbehandling, §§ 10-2 til 10-4 om tilleggsskatt, og § 11-2 om søksmål fra det offentlige.

Arbeidsgiveravgift som er fastsatt etter tredje ledd, forfaller til betaling tre uker etter at melding om fastsetting er sendt til arbeidsgiveren.

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt gir eller medvirker til å gi uriktige eller ufullstendige opplysninger, eller unnlater å sende inn pliktig oppgave til skatteoppkreveren eller ligningsmyndighetene i forbindelse med beregning, fastsetting eller endring av arbeidsgiveravgiften, straffes etter bestemmelsene i ligningsloven kapittel 12.

Bestemmelsene i skattebetalingsloven skal gjelde for betaling og innkreving av avgifter til folketrygden såfremt ikke noe annet er bestemt. Lovgivningens øvrige bestemmelser om innkreving av skatt, herunder bestemmelsene om tvangsfullbyrdelse, foreldelse og preklusjon, gjelder på tilsvarende måte.

§ 24-5. Forskrifter

Departementet gir forskrifter til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i dette kapitlet.

Departementet gir forskrifter om hvor arbeidsgiveravgiften skal fastsettes og innbetales, og om når og hvor det skal leveres oppgave over arbeidsgiveravgift.

Departementet gir forskrifter om forenklet oppgjør for arbeidsgiveravgift fra statens forvaltningsvirksomhet.

Del IX. Avsluttende bestemmelser

Kapittel 25. Forskjellige bestemmelser

Bestemmelser om

- arbeidsgiverregisteret og arbeidstakerregisteret står i § 25-1,
- arbeidsgiverens plikt til å føre statistikk over sykefravær m.m. står i § 25-2,
- tvangsmulkt står i § 25-3,
- særskilt meldeplikt for samboere står i § 25-4,
- behandleres plikt til å delta i samarbeidsmøter står i § 25-5,
- tap av retten til å praktisere for trygdens regning står i § 25-6,
- utelukkelse fra å utstede legeerklæringer står i § 25-7,
- tilbakekreving av utlånte dokumenter står i § 25-8,
- trygdeetatens opplysningsplikt om forventet arbeidsinntekt står i § 25-9,
- opplysningsplikt overfor sosialtjenesten står i § 25-10,
- opplysningsplikt ved saker etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere står i § 25-10a,
- opplysningsplikt overfor barnevernstjenesten står i § 25-11,
- straff for å gi uriktige opplysninger og for ikke å gi nødvendige opplysninger står i § 25-12,
- forsøksvirksomhet står i § 25-13,
- forholdet til framtidig lovgivning står i § 25-14,
- forskrifter står i § 25-15,
- trygdeetatens beredskap ved krise i freds- og krigstid står i § 25-16 til § 25-19.

Endret ved lov 20 juni 2003 nr. 45 (i kraft 1 juli 2003 iflg. res. 20 juni 2003 nr. 712), 11 juni 2004 nr. 36.

§ 25-1. Arbeidsgiverregisteret og arbeidstakerregisteret

Den som er arbeidsgiver eller oppdragsgiver, plikter å registrere seg i arbeidsgiverregisteret. Slik registrering skal skje innen fredag i uken etter at vedkommende har tatt en person i sin tjeneste (§ 1-8) eller gitt en person et oppdrag (§ 1-9). Melding om registrering kan sendes enten til trygdekontoret i arbeidsgiverens kontorkommune eller direkte til Enhetsregisteret.

Den som er arbeidsgiver, plikter å sende melding til arbeidstakerregisteret om inntak av en arbeidstaker og om opphør av et arbeidsforhold innen fredag i uken etter. Plikten til å

sende melding gjelder bare dersom det er meningen at arbeidsforholdet skal vare i minst sju dager og det trolig vil innebære gjennomsnittlig minst fire timers arbeid pr. uke. Meldingen skal sendes til trygdekontoret i arbeidsgiverens kontorkommune eller arbeidsstedskommune.

Trygdens organer, Skattedirektoratet, Statistisk sentralbyrå, kommunekasserere og kemnerkontorer har adgang til opplysninger fra registrene.

Departementet gir forskrifter om arbeidsgiver- og arbeidstakerregistrene. Det kan bestemmes at arbeidsgiveren skal gi andre meldinger og opplysninger enn nevnt i første og andre ledd. Departementet kan fravike bestemmelsene i første og andre ledd for bestemte grupper av arbeidsgivere og arbeidstakere. Departementet kan også bestemme at andre offentlige myndigheter enn nevnt i tredje ledd og private personer kan få opplysninger fra registrene uten hinder av taushetsplikten i § 21-9.

Endret ved lov 27 nov 1998 nr. 69.

§ 25-2. Arbeidsgiverens plikt til å føre statistikk over sykefravær og å utlevere oppfølgingsplan

En arbeidsgiver plikter å føre statistikk over sykefravær og fravær ved barns sykdom.

En arbeidsgiver plikter etter krav fra trygdekontoret å utlevere oppfølgingsplanen som skal utarbeides etter arbeidsmiljøloven § 13 nr. 4.

Endret ved lov 30 april 2003 nr. 27 (i kraft 30 april 2003 iflg. res. 30 april 2003 nr. 517).

§ 25-3. Tvangsmulkt

En arbeidsgiver som ikke oppfyller forpliktelsen etter § 25-1 andre ledd til å gi melding om inntak av arbeidstakere eller opphør av arbeidsforhold, kan ilegges gebyr, tvangsmulkt eller begge deler.

Gebyr kan ilegges en arbeidsgiver dersom det må sendes purring for å få vedkommende til å oppfylle plikten etter § 25-1 andre ledd til å gi meldinger. Gebyret skal utgjøre et halvt rettsgebyr per melding som ikke er sendt, og er tvangsgrunnlag for utlegg.

Tvangsmulkt kan ilegges etter at det er sendt purring og gitt en ny frist for å sende meldingen. Det må samtidig gis varsel om at tvangsmulkt vil løpe dersom den nye fristen ikke overholdes. Mulkten skal utgjøre tre promille av grunnbeløpet i folketrygden for hver dag etter utløpet av den nye fristen for hver melding som ikke er sendt.

Ilagt gebyr eller tvangsmulkt kan motregnes i en arbeidsgivers krav etter § 22-3 på refusjon av ytelser etter kapitlene 8, 9 og 14.

Bestemmelsene i første til fjerde ledd gjelder tilsvarende når en arbeidsgiver ikke oppfyller sine forpliktelser etter § 25-2.

Departementet gir forskrifter om tvangsmulkt og gebyr. Det kan gis regler om forholdet mellom bruken av gebyr og tvangsmulkt i det enkelte tilfellet og særskilte regler om fastsetting av gebyr og tvangsmulkt i forbindelse med årskontrollen. Det kan videre gis regler om ettergivelse av ilagt tvangsmulkt eller gebyr.

Endret ved lov 23 juni 2000 nr. 55 (i kraft 1 juli 2000 med virkning for meldepliktige arbeidsforhold som tar til eller opphører tidligst nevnte dato).

§ 25-4. Særskilt meldeplikt for samboere

En person som etter § 1-5 regnes som samboer, plikter å gi trygdekontoret melding om samboerskapet dersom vedkommende mottar pensjon eller overgangsstønad fra folketrygden, eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd. Også samboere som har bodd sammen i 12 av de siste 18 månedene, har plikt til å gi trygdekontoret

melding om samboerskapet når de mottar pensjon eller overgangsstønad fra folketrygden, eller avtalefestet pensjon som nevnt i § 3-19.

Bestemmelsene i §§ 21-3 og 21-6 om plikt til å gi opplysninger og meldinger gjelder på samme måte.

Endret ved lover 13 juni 1997 nr. 60 (i kraft 1 okt 1997), 19 juni 1997 nr. 86 (i kraft 1 okt 1997), 10 des 1999 nr. 84.

§ 25-5. Behandlers plikt til å delta i samarbeidsmøter

Dersom trygdekontoret finner det ønskelig at en lege eller en annen som har en pasient under behandling, deltar i et møte i et rådgivende samarbeidsorgan, skal vedkommende oppfordres til å møte.

En behandler som tross oppfordring unnlater å møte, kan pålegges frammøteplikt dersom dette anses for å ha avgjørende betydning for den videre framdrift av saken. Det skal tas hensyn til behandlerens arbeidssituasjon og andre forhold av betydning som gjør det vanskelig å møte.

§ 25-6. Tap av retten til å praktisere for trygdens regning

Dersom en person som gir behandling eller yter tjenester som faller inn under denne loven, gjør seg skyldig i misbruk overfor trygden, ikke oppfyller lovbestemte plikter eller gir trygden misvisende opplysninger eller erklæringer som kan føre til misbruk av trygdeytelser, kan Rikstrygdeverket bestemme at det ikke skal ytes godtgjørelse for behandling eller tjenester som vedkommende utfører. I slike tilfeller plikter trygden heller ikke å yte stønad på grunnlag av erklæring fra vedkommende.

Endret ved lov 14 juni 2002 nr. 22.

§ 25-7. Utelukkelse fra å utstede legeerklæringer

Dersom en lege ikke innen rimelig tid gir trygden de opplysninger som er nødvendige for å avgjøre en sak om sykepenge, medisinsk rehabilitering, attføring, tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon, kan Rikstrygdeverket bestemme at trygden i opptil ett år ikke skal gi slike ytelser på grunnlag av erklæringer fra legen. Det samme gjelder dersom legen gjentatte ganger ikke følger bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven om sykmelding og funksjonsvurdering.

Endret ved lover 14 juni 2002 nr. 22, 20 juni 2003 nr. 55 (i kraft 1 jan 2004), 18 juni 2004 nr. 41 (i kraft 1 juli 2004).

§ 25-8. Tilbakekreving av dokumenter som er utlånt

Når saksdokumenter blir utlånt, bør det settes en tidsfrist. Dersom saksdokumentene ikke blir tilbakelevert i rett tid, er kravet om tilbakelevering særlig tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13.

§ 25-9. Trygdeetatens opplysningsplikt om forventet arbeidsinntekt

Uten hinder av taushetsplikten og uten godtgjørelse plikter trygdeetaten på forespørsel fra tjenestepensjonsordninger og forsikringsselskaper å gi opplysninger om forventet arbeidsinntekt etter § 17-8.

§ 25-10. Opplysningsplikt overfor sosialtjenesten

Enhver som gjør tjeneste i trygdens organer, skal gi sosialtjenesten bistand i klientsaker.

Den som gjør tjeneste i trygdens organer, skal være oppmerksom på forhold som bør føre til tiltak fra sosialtjenestens side, og av eget tiltak gi sosialtjenesten opplysninger om slike forhold.

Opplysninger kan bare gis etter samtykke fra klienten eller så langt det kan gis opplysninger uten hinder av taushetsplikten.

Opplysninger om stønadssaker kan gis uten hinder av taushetsplikten.

Bestemmelsene i denne paragraf gjelder ikke for dagpenger under arbeidsløshet, se likevel lov 27 juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting § 39.

Endret ved lov 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998). Endres ved lov 10 des 2004 nr. 76 (i kraft 1 juli 2005 iflg. res. 10 des 2004 nr. 1616).

§ 25-10a. Opplysningsplikt ved saker etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere

Trygdens organer kan uten hinder av taushetsplikt gi opplysninger til kommunen til bruk i saker om introduksjonsstønad etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere.

Tilføyd ved lov 4 juli 2003 nr. 80 (i kraft 1 sep 2003).

§ 25-11. Opplysningsplikt overfor barnevernstjenesten

Enhver som gjør tjeneste i trygdens organer, skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barnevernstjenesten.

En person som nevnt i første ledd skal av eget tiltak og uten hinder av taushetsplikten gi opplysninger til barnevernstjenesten

- a) når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet, eller at det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, se barnevernloven §§ 4-10 til 4-12,
- b) når et barn vedvarende har vist alvorlige atferdsvansker, se barnevernloven § 4-24.

Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av barnevernloven, plikter personellet å gi opplysninger som nevnt i andre ledd.

§ 25-12. Straff for å gi uriktige opplysninger og for ikke å gi nødvendige opplysninger

Den som mot bedre vitende gir uriktige opplysninger, eller holder tilbake opplysninger som er viktige for rettigheter eller plikter etter denne loven, straffes med bøter hvis forholdet ikke går inn under strengere straffebud.

På samme måte straffes den som med hjemmel i denne loven er pålagt å gi opplysninger og meldinger, men som forsettlig eller uaktsomt forsømmer å gjøre dette.

Rikstrykdeverket eller den det gir fullmakt begjærer påtale. I saker der arbeidsmarkedsetaten gjør vedtak, er det likevel Arbeidsdirektoratet eller den det gir fullmakt som begjærer påtale, se § 20-5.

Endret ved lover 18 juni 1998 nr. 38 (i kraft 1 okt 1998), 23 juni 2000 nr. 55.

§ 25-13. Forsøksvirksomhet - avvik fra loven

Departementet kan samtykke i avvik fra bestemmelsene i denne loven i forbindelse med forsøksvirksomhet. Forsøksvirksomheten må være faglig og økonomisk vel underbygd.

Avviket må ikke innebære at enkeltpersoner får innskrenket sine rettigheter eller blir pålagt større plikter enn det som følger av loven. I forbindelse med forsøk med lavere uføregrad enn 50 prosent kan det likevel gjøres unntak fra § 12-12 andre ledd.

Departementet gir forskrifter om forsøksvirksomhet, og kan herunder bestemme at utgifter til både privat og offentlig behandling i forbindelse med oppfølging av sykmeldte kan dekkes av trygden.

Endret ved lover 10 des 1999 nr. 84 (i kraft 1 jan 2000), 22 des 1999 nr. 108 (i kraft 1 jan 2000), 23 juni 2000 nr. 55.

§ 25-14. Forholdet til framtidig lovgivning

Rettigheter etter denne loven kan endres, innskrenkes eller oppheves ved senere lov.

§ 25-15. Forskrifter

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av denne loven.

Departementet gir forskrifter om beregning av kapitalverdier.

§ 25-16. Planplikt for beredskap i trygdeetaten

Rikstrygdeverket skal påse at det utarbeides beredskapsplaner for å sikre virksomheten i trygdeetaten ved krise i fred eller krig. Planene skal inneholde krav til opprettholdelse av driftssikkerhet for behandling av krav om ytelser og for utbetaling, til lagring av materiell og utstyr, og til øvelser og opplæring av personell.

Rikstrygdeverket har ansvaret for å samordne tiltak etter første ledd med berørte organer for å sikre behandling og utbetaling av ytelser som utbetales gjennom trygdeetaten.

Rikstrygdeverket skal påse at avtaler med leverandører av varer og tjenester inneholder krav til leveringsdyktighet og informasjonssikkerhet ved kriser i freds- og krigstid.

Tilføyd ved lov 21 des 2000 nr. 125 (i kraft 1 juli 2001 iflg. res. 22 juni 2001 nr. 699).

§ 25-17. Unntak fra loven ved krise i freds- og krigstid

Ved krig, eller når krig truer, og trygdeetaten er satt, eller ventes å bli satt, ute av stand til å utbetale ytelser etter denne lov med riktig beløp, kan ytelser utbetales med nedsatte beløp, holdes tilbake eller stanses. Ytelser kan også utmåles etter skjønn når beløpets størrelse ikke kan beregnes eksakt som følge av manglende tilgang på opplysninger som er nødvendige for korrekt beregning. Utbetaling av ytelser til å sikre inntekt etter kapitlene 8, 10, 11, 12, 16, 17 og 19 skal prioriteres foran utbetaling av andre trygdeytelser.

Dersom en krisesituasjon som nevnt i første ledd fører til at trygdeetaten over et lengre tidsrom ikke ventes å ville kunne behandle alle nye krav om ytelser, skal behandling av krav etter kapitlene 8, 10, 11, 12, 16, 17 og 19 prioriteres foran krav om andre ytelser. Dersom det er nødvendig med medisinske vurderinger eller andre opplysninger for å kunne innvilge en ytelse, og krisen har ført til at disse opplysningene ikke kan innhentes innen rimelig tid, kan trygdeetaten likevel gi den aktuelle ytelsen dersom det er sannsynlig at søkeren fyller vilkårene.

I en krisesituasjon kan Rikstrygdeverket gis rett til rekvisisjon av naturalytelser til erstatning for ytelser etter denne lov. Bestemmelsene i lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap kapittel 3 gjelder tilsvarende så langt de passer.

De forvaltningsmessige bestemmelser i kapitlene 20, 21 og 22 og de finansielle bestemmelsene i kapitlene 23 og 24 kan helt eller delvis settes til side ved trygdeetatens behandling etter denne paragrafen.

Departementet bestemmer når fullmaktene etter denne paragrafen skal anvendes. Kongen i statsråd kan bestemme at bestemmelsene skal gjelde tilsvarende ved kriser og katastrofer i fredstid for et begrenset tidsrom og maksimalt for 1 måned av gangen.

Tilføyd ved lov 21 des 2000 nr. 125 (i kraft 1 juli 2001 iflg. res. 22 juni 2001 nr. 699).

§ 25-18. Beordring ved krise i freds- og krigstid

I situasjoner som nevnt i § 25-17 første og andre ledd, jf femte ledd, kan Rikstrygdeverket pålegge ansatte i trygdeetaten å utføre arbeid ved andre organer i etaten, jf § 20-1.

Pålegg om å gjøre tjeneste i helse- og sosialtjenesten i medhold av lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap § 4-1 kan omfatte også ansatte i trygdeetaten.

Tilføyd ved lov 21 des 2000 nr. 125 (i kraft 1 juli 2001 iflg. res. 22 juni 2001 nr. 699).

§ 25-19. Forskrifter

Kongen gir forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i §§ 25-16 til 25-18.

Tilføyd ved lov 21 des 2000 nr. 125 (i kraft 1 juli 2001 iflg. res. 22 juni 2001 nr. 699).

Kapittel 26. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser. Endringer i andre lover

§ 26-1. Ikrafttredelse

Loven trer i kraft 1. mai 1997.

Fra samme dato blir følgende lover opphevet:

1. Lov av 17. juni 1966 nr. 12 om folketrygd - - -
2. Lov av 19. juni 1969 nr. 61 om sært tillegg til ytelser fra folketrygden.

§ 26-2. Overgangsbestemmelser

Den som når denne loven trer i kraft, mottar en løpende ytelse etter lov av 17. juni 1966 nr. 12 om folketrygd, beholder denne ytelsen dersom den er høyere enn den ytelsen vedkommende har rett til etter den nye loven. Krav som er satt fram før lovens ikrafttredelse, avgjøres etter den tidligere loven dersom dette er til gunst for vedkommende.

I tillegg til bestemmelsene i første ledd gjelder følgende overgangsregler: - - -

§ 26-3. Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover: - - -